

ТАТЯНА ДЬО РОНЕ ТАЙНАТА НА СЕМЕЙСТВО РЕЙ

Превод от английски: Здравка Славянова, 2011

chitanka.info

С обич и в памет на Пиер-Еманюел (1989–2006)

Посвещавам тази книга на прекрасните Сесилия и Алекси, моята сестра и моя брат, а също и на Седрик и Каролин, техните любими

Нека името ми да продължи да се споменава —

и за хубаво, и за лошо. Нека бъде изговаряно без усилие, без всякакво смущение.

Хенри Скот Холанд

От „Мандърлей“ не остана и следа.

Дафни дю Морие,
„Ребека“

Отвеждат ме в тясно неприветливо помещение, подканят ме да седна и да чакам. Мога да избирам между шестте пластмасови стола покрай срещуположните стени, оставящи проход от протъркан линолеум. В единия ъгъл стърчи изкуствено цвете с прашасали зелени листа. Следвам указанията и сядам. Краката ми треперят. Дланите ми са лепкави, гърлото — пресъхнало. Главата ми пулсира. Хрумва ми, че трябва да се обадя на баща ни, преди да е станало късно. Ръката ми обаче не посяга към телефона в джоба на джинсите. И да се обадя, какво ще му кажа? И как по-точно?

Ослепителни неонови тръби насичат тавана, пръскайки дразнещо ярка светлина. Жълтеникавите стени са прорязани от пукнатини. Седя като вцепенен. Безпомощен. Изгубен. Копнея за една цигара. Но дали няма да повърна, да изхвърля горчивото кафе и пресъхналия кроасан, които погълнах преди два часа?

В ушите ми все още звучи скърцането на гумите, усещам внезапното поднасяне на колата, когато рязко изви надясно и се понесе към мантинелата. Също и нейният писък. Все още го чувам.

Колко ли хора са висели тук? — питам се. Колко ли други са седели като на тръни в очакване на новини за своите близки? Не спирам да си представям на какво ли са били свидетели тия отровно жълти стени. Какво са видели. Какви спомени са попили. Сълзи, писъци или щастливо облекчение. Надежда, болка или радост.

Тихо цъкане отброява минутите. Зяпам зацепания кръгъл циферблат на часовника над вратата. Безсилен съм, мога само да чакам.

Изминава около половин час и сестрата се появява.

С дълго конско лице и клоощави бели ръце.

— Мосю Рей?

— Да — отвръщам със свито гърло.

— Налага се да попълните тези формуляри. С нейните данни.

Подава ми няколко листа и химикалка.

— Тя добре ли е? — изговаря姆 мъчително. Гласът ми е изтънял и напрегнат.

Жената настъпва ми премигва с воднисти, лишени от мигли очи.

— Лекарката ще ви каже. Имайте търпение.

Тя се обръща и тръгва нанякъде. Проследявам как тъжното ѝ плоско дупе се отдалечава.

С треперещи пръсти разтварям като ветрило листовете върху коленете си.

Име, дата и място на раждане, семейно положение, адрес, номер на социалната осигуровка. Ръката ми не спира да трепери, когато изписвам: „Мелани Рей, родена на 15 август 1967 г. в Булон-Биланкур, неомъжена, ул. «Рокет» 49, Париж 75011“.

Не знам кой е номерът на социалната осигуровка на сестра ми. Нито този на здравната. Сигурно мога да ги открия някъде в чантата ѝ. Къде е чантата ѝ? Не помня никаква чанта. Само отпуснатото ѝ тяло, което се килна напред, когато я измъкнаха от колата. Безжизнените ѝ ръце провиснаха от носилката. А аз съм напълно невредим, без нито една драскотина дори, макар да седях до нея. Потрепервам. Продължавам да си мисля, че ще се събудя.

Сестрата се връща с чаша вода. Изпивам я на един дъх. Остава ми металният вкус на застояло. Благодаря ѝ и се извинявам, че не разполагам с номера на социалната осигуровка на Мелани. Тя кимва, събира листовете и отново ме оставя.

Минутите пълзят бавно. Наоколо е тихо. Намирам се в малка болница. В малък град, предполагам. В покрайнините на Нант. Не съм сигурен къде точно. Усещам, че воня. В помещението няма климатик. Доловям миризмата на пот, която се стича под мишниците ми. Киселата миризма на плът, която издава отчаяние и паника. Главата ми все така пулсира. Опитвам се да овладея дишането си. Успявам, но само за минута-две. И после противното чувство на пълна безпомощност отново ме завладява, погълща ме.

Париж е на повече от три часа път. Отново се питам дали да не се обадя на баща ни. Внушавам си, че трябва да изчакам. Не смея дори да гадая какво ще ми каже лекарката. Поглеждам надолу към часовника на ръката си. Десет и половина. Къде ли е баща ни сега? На официална вечеря? Или гледа кабелна телевизия в кабинета си, а в съседната стая Режин говори по телефона или лакира ноктите си?

Решавам да изчакам още малко. Изкушавам се да набера номера на Астрид, бившата ми жена. И досега нейното име е първото, което изниква в главата ми в мигове на стрес или отчаяние. Но само като си помисля за нея и Серж в Малакоф, в някогашната наша къща, в нашето легло — и как винаги той вдига телефона, дори мобилния ѝ, за бога, с бодрото: „О, здравей, Антоан. Как я караш?“, — картината ми идва твърде много. Затова се въздържам, не се обаждам на Астрид, въпреки че много ми се иска.

Седя в малкото задушно помещение и отново се опитвам да си внуша спокойствие. Да потисна паниката, която се надига в гърдите ми. Насочвам мисълта си към моите деца. Арно е типичният тийнейджър, с всичките му изблици и противоречия. Четиринайсетгодишната Марго е обвито в загадъчност същество. Люка е само на единайсет, съвсем малък в сравнение с другите двама с техните бушуващи хормони. Дори не мога да си представя как бих им казал: „Леля ви е мъртва. Мелани си отиде. Вече нямам сестра.“ Думите не носят никакъв смисъл. Пропъждам ги от съзнанието си.

Отминава един тягостен час. Опрял съм чело на длани си и се опитвам да оправя бъркотията в главата си. Насочвам мисълта си към

наближаващи срокове. Утре е понеделник, след дългия уикенд има да се свършат сума неотложни неща — да се занимая с противния Рабани и неговата скапана детска градина, с която изобщо не биваше да се захващам; също и с Флоранс, бездарната ми секретарка, която предстои да уволня. Нима съм в състояние да мисля за подобни неща? — питам се, отвратен от себе си. Как мога да мисля за работа точно в този момент, когато Мелани виси на ръба между живота и смъртта? Със свито сърце се питам: защо Мелани? Защо точно тя? Защо не бях аз? Цялото пътуване беше моя идея. Моят подарък за рождения й ден. Нейният четирийсети рожден ден, който я бе извадил от релси.

Най-сетне се появява жена, която прилича на моя връстница. В зелен операционен екип и със смешна шапчица на главата. Проницателни лешникови очи, къса кестенява коса със сребърни нишки. Тя се усмихва. Сърцето ми се качва в гърлото. Рязко се изправям.

— На косъм беше, мосю Рей — казва тя.

Забелязвам ситни кафяви пръски по едноцветното хирургическо облекло. Страх ме е да попитам дали не са от кръвта на Мелани.

— Сестра ви ще се оправи.

За мой ужас лицето ми се сгърчва, бликват сълзи.

Носът ми потича. Безкрайно ми е неловко, че плача пред жената, но не мога да се спра.

— Няма страшно — успокоява ме лекарката и здраво стиска рамото ми.

Има малки четвъртити ръце с почти равни пръсти. Побутва ме обратно на стола, сяда до мен. Ридая като малко дете, с неудържими хлипове, които ме разтърсват.

— Тя е била на волана, така ли?

Кимвам, опитвам се да обърша носа си с опакото на ръката.

— Не е пила алкохол. Проверихме. Можете ли да ми опишете какво се случи?

Успявам да повторя казаното пред полицията и преди това в линейката. Как сестра ми поиска тя да кара през останалия път до въкъщи. И че винаги е шофирала внимателно. Че никога не съм се притеснявал тя да ме вози.

— Да не би да й е причерняло? — пита лекарката. Прочитам името й на табелката: „Доктор Бенедикт Бесон“.

— Не — отвръщам аз.

И ето че ми просветва. Онова, което не казах в линейката, защото едва сега си го припомням.

Поглеждам дребното загоряло лице пред мен. Собственото ми лице все още потръпва от спазмите на плача. Дъхът ми спира.

— Сестра ми тъкмо говореше нещо... Обърна се към мен. И тогава се случи. Колата излезе от пътя. Стана внезапно.

Лекарката настоява да продължа.

— За какво ви говореше?

Очите на Мелани. Пръстите ѝ, стиснали здраво кормилото. *Антоан, трябва да ти кажа нещо. Цял ден го премълчавам. Снощи в хотела си спомних нещо...* Погледът ѝ е измъчен, тревожен. И после колата напуска платното.

Тя заспа още щом се измъкнаха от натовареното движение в предградията на Париж. Антоан неволно се усмихна, когато главата ѝ клюмна и се опря в страничното стъкло. Долната ѝ челюст увисна и му се стори, че чува леко похъркване. Като че ли се беше подразнила, когато отиде да я вземе рано сутринта. Тя открай време мразеше изненадите. Което му беше известно, нали така? Тогава защо, по дяволите, връхлиташе изневиделица с това предложение за пътуване? Не, сериозно! Нима не ѝ бе достатъчно гадно, че навършва четирийсет? Да не говорим, че продължаваше да се гърчи в агонията на провалената си връзка! Никога не бе имала съпруг, нямаше и деца, а непрестанно се намираше някой да заговори за биологичния часовник!

— Само да посмее някой още веднъж да го спомене, ще му избия зъбите — бе просъскала тя.

И все пак той се беше досетил, че идеята да остане сама през целия дълъг уикенд ѝ се вижда непоносима. Нямаше да издържи в горещия празен апартамент над шумната улица „Рокет“, докато приятелите ѝ се изнизват от града, оставяйки шеговити съобщения на гласовата ѝ поща: „Ей, Мел, удари четирийсет!“ Четирийсет. Той я погледна крадешком. Някак не можеше да повярва, че неговата малка сестричка навършва четирийсет. Това означаваше, че той самият е на четирийсет и три. Което също звучеше невероятно.

И все пак бръчките около очите в огледалото за обратно виждане говореха, че навлиза в средната възраст. Гъстата посребрена коса обрамчваше дълго изпито лице. Той забеляза, че косата на Мелани е

боядисана в кестеняво. Но в корените определено бе посивяла. Имаше нещо трогателно в тази проява на суетност. Откъде ми хрумна? — запита се той. Толкова жени боядисваха косите си. Може би му се виждаше неестествено, защото тя беше малката му сестричка. Той просто не можеше да си представи тя да остане. Лицето ѝ бе все така прекрасно. Може би дори още по-прекрасно, отколкото през десетилетията след двайсет и трийсет, защото костната ѝ структура бе самото изящество. Той никога не се уморяваше да съзерцава Мелани. Всичко у нея бе дребно, женствено, деликатно. Зелените очи, хубавият нос, ослепителната усмивка, разкриваща удивително бели зъби, тънките китки и глезени — всяка нейна черта му напомняше за Кларис. Самата тя не обичаше да ѝ натрапват тази прилика. Още от малка. Но в неговите очи тя бе копие на майка им.

Пежото набра скорост и Антоан предположи, че ще стигнат за по-малко от четири часа. Ранното тръгване им бе спестило големите задръствания. Той упорито бе отклонявал въпросите на Мелани, не бе изпуснал и дума за крайната цел на пътуването.

— Вземи си дрехи за два дни — само това ѝ бе казал. — Ще отпразнуваме рожденияти ден със стил.

Последното препятствие, преди Антоан да осъществи своя план, бе един проблем, за чието решаване се нуждаеше от сговорчивостта на бившата си съпруга. Малка пречка, която изискваше дипломатичност. Според установения график този дълъг уикенд бе „негов“, тоест трябваше да очаква децата да пристигнат от дома на родителите на Астрид в Дордон. По телефона той възприе решителен тон. Напомни, че става дума за рождения ден на Мел, юбилеен при това, който той държи да превърне в специален празник; не се поколеба да изтъкне, че тя още страда заради Оливие и изобщо преживява тежък период.

— По дяволите, Антоан — бе изругала Астрид. — Последните две седмици децата бяха при мен. Ние със Серж действително се нуждаем от малко време само за нас.

Серж. Самото име го караше да потръпва. Да не говорим за външността му — едър и мускулест, той приличаше на онези мъжаги, които признават само живота на открито. Беше на трийсет и няколко и се занимаваше с фотография. Храните бяха неговото амплоа. *Натюроморти* за луксозни готварски книги. Мотаеше се дълги часове, докато накара пастата да заблести, телешкото да изглежда апетитно, а

плодовете — изкуителни. Серж. Всеки път, когато Антоан отиваше да вземе децата и нямаше как да не се ръкува с него, сякаш някой тикаше в очите му противния спомен от записаното с дигиталната камера на Астрид, което бе открил върху картата памет в онази съдбовна събота, докато тя беше на пазар. Отначало го бяха стреснали енергичните космати бедра. А после с ужас бе установил, че към бедрата върви и пенис, който потъва в тяло, което силно напомня това на Астрид. Ето как бе научил. Посрещна жена си на вратата, не я остави дори да пусне пълните торби и настоя за обяснение; тя избухна в сълзи, призна, че обича Серж, че връзката им е започнала още от онова пътуване с децата до Турция, и накрая стана ясно колко ѝ е олекнало, че той вече знае.

Антоан се изкушаваше да запали цигара, за да пропъди неприятните спомени. Димът обаче щеше да събуди сестра му, да предизвика някой заядлив коментар срещу „този гнусен навик“. Ето защо той се съредоточи върху пътя.

Астрид все още се чувстваше виновна заради Серж — той го усещаше, — а и заради начина, по който той, Антоан, бе научил за авантюрата им. Също и заради развода. Заради онова, което последва. А и тя много обичаше Мелани. Двете отдавна бяха приятелки, на всичко отгоре работеха в една и съща сфера — книгоиздаването. Сърце не ѝ даде да откаже на молбата му.

— Добре тогава — бе въздъхнала тя. — Децата може и после да дойдат при теб. Постарай се Мел да получи най-страхотния празник.

Когато Антоан спря да зареди на една бензиностанция, Мелани най-сетне се размърда и след дискретна прозявка спусна стъклото на прозореца.

— Ей, Тонио — сънено проточи тя, — къде се намираме, за бога?

— Наистина ли нямаш представа?

— Никаква — сви рамене тя.

— Спа непробудно цели два часа.

— Все пак се появи на вратата ми в тъмни зори, умнико.

След бързо кафе (за нея) и бърза цигара (за него) те отново се качиха в колата. Сръднята ѝ бе попреминала, отбеляза Антоан.

— Много мило, че си се сетил — каза тя.

— Благодаря.

— Добър брат си ти.

— Знам.

— Не си длъжен да ми държиш ръката. Сигурно си имал други планове.

— Никакви други планове.

— Уговорка с някое гадже?

Той въздъхна.

— Нямам гадже.

Мисълта за последните краткотрайни връзки едва не го накара да спре колата, да излезе на шосето и да се наплаче. След развода бе опитвал с разни жени, но преживя само дълга поредица от разочарования. Жени, които бе открил по интернет в онези скандални сайтове за запознанства. Негови връстници, омъжени, разведени, а и по-млади. Той с жар се бе хвърлил във вихър от срещи на сляпо, решен да постигне вълнуващо опиянение. За жалост обаче още първите сексуални контакти, сведени до непривични акробатични изпълнения, след които се прибираше изтощен и с натежало сърце в новия празен апартамент с новото празно легло, го принудиха да се изправи срещу истината. Достатъчно дълго се бе заблуждавал. Той обичаше Астрид. Най-сетне намери сили да си го признае. Все още бе влюбен в бившата си съпруга. Обичаше я така отчаяно, сякаш нямаше сила, която да я изтръгне от сърцето му.

— Да се откажеш от куп интересни приятни занимания, за да прекараш целия дълъг уикенд с една стара мома — не мъркваше Мел.

— Не ставай глупава. Точно така си представях уикенда. Да бъда с теб.

— Гледай ти! — ахна тя, успяла да прочете една крайпътна табела. — Пътуваме на запад!

— Умно момиче!

— Какво има на запад? — попита тя, без да обръща внимание на ироничния му тон.

— Помисли.

— Ами... Нормандия? Бретан? Ванде?

— Топло.

Тя замълча, заслушана в диска на „Бийтълс“.

По едно време неочеквано изписка:

— Сетих се! Водиш ме на острова, на Ноармутие!

— Бинго! — засмя се той.

Лицето ѝ обаче доби сериозно изражение. Тя втренчи поглед в ръцете си, отпуснати в ската, и стисна устни.

— Какво има? — разтревожи се той. Беше очаквал смях, радостни възгласи, но не и тази застинала физиономия.

— Не съм се връщала там.

— Е, и? Аз също.

— Минали са... — Тя започна да отброява на тънките си пръсти.

— Беше през седемдесет и трета, нали? Минали са трийсет и четири години. Сигурно всичко съм забравила! Тогава съм била на шест.

Антоан намали скоростта.

— Няма значение. Идеята е да отпразнуваме рожденияти ден. Там отпразнувахме шестияти, помниш ли?

— Не — колебливо отвърна тя. — Нищичко не помня от Ноармутие.

Трябва да бе усетила, че се държи като глезено дете, защото протегна ръка и стисна рамото на брат си.

— Не ми обръщай внимание, Тонио. Щастлива съм. Наистина. А и времето е прекрасно. Хубаво е да сме само двамата и да забравим всичко друго!

Под „всичко друго“ тя навярно имаше предвид Оливие и опустошението, последвало раздялата им. Също и бясната конкуренция в работата ѝ като редактор в едно от най-прочутите издателства във Франция.

— Направих резервация в хотел „Сен Пиер“. Поне него помниш, нали?

— Да! — възклика тя. — Да, наистина! Чудният стар хотел в гората! Също дядо и баба... Господи, колко отдавна е било...

Гласовете на „Бийтълс“ продължаваха да звучат. Мелани затананика заедно с тях. Антоан най-сетне си отдъхна. Беше се зарадвала на изненадата му. И беше щастлива, че отиват точно там. Само едно нещо не бе предвидил, когато му хрумна идеята.

Хиляда деветстотин седемдесет и трета в Ноармутие бе последното им лято с Кларис.

Зашо точно Ноармутие? — чудеше се той, докато Мелани припяваше „Нека да бъде“. Никога не се бе възприемал като носталгичен тип. Никога не се бе обръщал назад. Всъщност промяната бе настъпила след развода. Напоследък все по-често се улавяше, че упорито мисли повече за миналото, отколкото за настоящето или бъдещето. Преживяното през тази първа тягостна и самотна година го изпълваше с болезнено чувство за загуба, копнеж по детството и утехата на щастливи спомени. Ето как островът отново бе станал част от него, отначало плахо, но с нарастваща сила — спомените започнаха да се трупат като писма в пощенска кутия.

Дядо му и баба му, белокоси и царствени — Бланш с чадърче, Робер с неизменната сребърна табакера, — пият кафе на сенчестата веранда в хотела. Той им помахва от градината. Пухкавата, загоряла от слънцето Соланж, сестра на баща му, се е излегнала в шезлонг и чете модно списание. Мелани, мъничка и клоощава като комар, щъкана около с нахлупена шапка, чиято мека периферия огражда бузите ѝ. И Кларис, която подлага сърцевидното си лице на слънчевите лъчи. Баща им, който се появява за уикенда, обгърнат от дима на пури и пушека на града. Каменният път през морето, който го бе омаял още като малък. Проходът Гоа, който ставаше достъпен само при отлив. Преди да се появи мостът през 1971 г. до острова можеше да се стигне само по него.

Антоан действително искаше да направи нещо специално за рождения ден на Мелани. Обмисляше го още от април. Да е нещо различно от обичайния купон изненада с кикотещи се приятели, които се крият в банята, награбили бутилки шампанско. Да е преживяване, което тя да запомни. Той държеше да я изтръгне от еднообразието, от работата, която обсебваше живота ѝ, от манията на тема възраст и преди всичко от неспособността да забрави Оливие.

Антоан поначало не понасяше тоя надут и надменен сноб. Бил истински вълшебник в кухнята. Майстор на сушито. Експерт по ориенталско изкуство. Слушал Люли. Говорел свободно четири езика. Умеел да танцува валс. А отказа да направи решителната крачка дори след шест години с Мелани. С оправданието, че не бил готов да се обвърже. Въпреки че бе на четирийсет и една. Беше изоставил Мелани и за нула време една двайсет и пет годишна маниキュристка бе

забременяла от него. Сега Оливие беше горд баща на близнаци. Мелани никога не му прости.

Зашо Ноармутие ли? Зашто там бяха прекарали незабравими лета. Зашто Ноармутие символизираше съвършенството на младостта, на безгрижните дни, когато лятото изглежда безкрайно, когато си мислиш, че завинаги ще си останеш на девет. Когато няма по-вълнуващо очакване от един прекрасен ден на плажа в компанията на приятели. Когато до училище има сякаш цял век. Зашо никога не бе водил Астрид и децата на острова? — питаше се той. Беше им разказал, разбира се. Но Ноармутие беше неговото съкровено минало, чисто и непокварено, и то принадлежеше на тях двамата с Мелани.

Имаше и друга причина — желанието да прекара известно време със сестра си, просто да бъдат заедно. Сами. В Париж много рядко се виждаха. Тя винаги беше заета, обядваше или вечеряше с някой автор или пътуваше за представянето на нова книга. Самият Антоан често отскачаше до поредния строеж извън града или не можеше да вдигне глава от чертежите заради наближаващ краен срок. Понякога в неделя, когато децата бяха при него, тя идваше на късна закуска, която заменяше обяда. И приготвяше страхотен омлет. Да, той изпитваше потребност да бъде само с нея сега, когато се чувстваше толкова уязвим и объркан. В живота му имаше място и за приятелите, разбира се, те успяваха да го разсмеят и разведрят, но в момента копнееше за подкрепата на Мелани, за нейното физическо присъствие, защото тя бе единствената му връзка с миналото.

Беше забравил колко далеч е островът от Париж. Спомняше си, че тръгваха с две коли — Робер, Бланш и Соланж в ленивия черен ситроен с Кларис и Мелани и припреният триумф, шофиран от баща му, който не спираше да пафка с пурата, докато Антоан се давеше на задната седалка. Пътуването отнемаше шест-седем часа, които включваха и продължителен обяд в малката кръчма близо до Нант. Дядо им бе много придирчив към храната, виното и обслужването.

Антоан се чудеше какво ли помни Мелани от безкрайното пътуване. В края на краищата тя бе с три години по-малка от него. Беше му заявила, че нищо не помни. Той я погледна. Сега мълчеше и изучаваше ръцете си с онова напрегнато строго изражение, което често го плашеше.

Дали пък не сбърках? — размишляваше той. Действително ли Мелани се радваше, че след толкова години се връща на едно място, където забравените спомени от детството за момента бяха застинали неподвижни като повърхността на спокойно езеро?

— Помниш ли всичко това? — попита Антоан, когато колата се заизкачва по широката дъга на моста. Отдясно, откъм сушата, се редяха въртящите се сребърни колела на гигантски вятърни мелници.

— Не — отвърна тя. — Само чакането в колата, докато настъпи отливът. Също и минаването по прохода Гоа. Беше забавно. А баща ни едва се сдържаше да не избухне, защото дядо пак беше объркал времето на отлива.

Той също помнеше очакването на отлива. Дългите часове, докато проходът Гоа се покажеше под бавно отстъпващите вълни. Най-сетне се появяваше, просека от камъни, лъщящи от солената вода, четирикилометров земноводен път, маркиран с високи спасителни стълбове с малки платформи за нещастните шофьори и пешеходци, изненадани от прилива.

Мелани сложи ръка на коляното му.

— Антоан, можем ли да се върнем на Гоа? Много искам да го видя.

— Разбира се!

Той се обнадежди: най-после си бе спомнила нещо.

Нешо толкова важно и необяснимо като прохода Гоа. Дори самото му име бе изпълнено с очарование. Старото име на един някогашен път.

Дядо им никога не пожела да mine по новия мост.

Все мърмореше колко ненужни усилия били прахосани за гигантската бетонна конструкция, която само загрозявала гледката. И се заинати да остане верен на прохода въпреки протестите на сина си и дългото забавяне.

Когато наблизиха острова, Антоан установи, че спомените му от прохода Гоа са непокътнати. Можеше да ги извика в съзнанието си, все едно бяха записани на филмова лента. Дали и Мелани имаше същото усещане? В началото на прохода ги посрещаше голям, суров на вид кръст. *В знак на обич и закрила*, прошепваше Кларис, стисната здраво ръката му. Той си припомняше как от острова наблюдава вълните, които постепенно се смаляват и изчезват, и накрая магически се

появява широка сива ивица суша. Морето се отдръпваше с последен плисък и брегът се изпълваше с хора, снабдени с мрежи за стриди. Мъничките крачета на Мелани почти не оставяха следи в пясъка, а пластмасовата кофа на Кларис бързо се препълваше със сини и черни миди и морски охлюви. Възвръщаха се и по-осезаеми спомени: колко остро и лепкаво миришеха водораслите, как хапеше соленият вятър. Благи и примирени, хванати ръка за ръка, дядо му и баба му наблюдаваха суматохата. Дългата черна коса на Кларис се разяваше неукротимо. Колите с тропот поемаха по прохода. Ноармутие вече не бе остров. Харесваше му тази идея.

В същото време мисълта за морето, което отново бавно и неумолимо ще вземе своето, бе вълнуваща, но и плашеща.

Като малък той ненаситно поглъщаща страховитите истории за злощастията, свързани с прохода. В хотел „Сен Пиер“ научаваха ужасяващите подробности от градинаря дядо Беноа. Любимата история на Антоан бе за злополуката през юни 1968 г., когато се бяха удавили трима души от едно семейство. Колата им заседнала при настъпващия прилив. Те като че ли не се сетили да се изкатерят по някой от близките спасителни стълбове. Трагедията бе отразена с гръмки заглавия по първите страници на вестниците. Антоан недоумяваше как цяла кола може да бъде пометена от водата, как хората не бяха успели да се измъкнат. И затова дядо Беноа го бе завел да види как настъпва приливът.

Дълго време нищо не се случваше и той започна да се отегчава. На всичко отгоре дядо Беноа вонеше на цигари „Житан“ и червено вино. Но ето че наоколо взеха да прииждат хора, скоро се събра цяла тълпа.

— Гледай, момче — прошепна старецът. — Дошли са да видят как ще се затвори проходът. Всеки ден, настъпи ли време за прилив, тук прииждат хора.

Антоан забеляза, че вече нямаше коли по протежение на прохода. Водата тихо и бавно навлизаше в огромния залив отляво, превръщайки го в обширно бистро езеро. Нивото постепенно се вдигаше, тъмни талази покриваха мокрите пясъчни издатини. Отдясно внезапно надигнали се вълни, изникнали сякаш от нищото, се устремяваха към прохода. След миг двете водни маси се срещнаха в странна, стряскаща прегръдка и над каменната просека се издигна дълга панделка от пяна.

Проходът Гоа изчезна за секунди, погълнат от прилива. Невъзможно бе да си представиш, че тук доскоро бе минавал път. Сега имаше само синьо море и девет спасителни стълба, които стърчаха над развълнуваната повърхност. Ноармутие отново се бе превърнал в остров. Из въздуха с победоносни крясъци кръжаха чайки. Антоан продължаваше да гледа в захлас.

— Това беше, момче — рече дядо Беноа. — Видя ли колко бързо изчезна? Някои хора си мислят, че могат да надбягат прилива, нали проходът е някакви си четири километра. Ама ти нали видя вълната? С Гоа шега не бива. Никога не го забравяй.

Антоан чудесно знаеше, че всеки местен жител разполага с копие от бюлетина за прилива, пъхнат в джоба или жабката на колата. Тия хора не измерваха прохода в метри, а по спасителните стълбове: *Парижанинът закъсал на втория стълб. Водата повредила двигателя.* Като малък бе изчел всички книги, посветени на прохода Гоа.

Преди пътуването с Мелани той бе решил да ги изрови. Доста време му отне да си спомни, че са набълскани в разни кашони в мазето, които не бе отварял след развода и преместването. Накрая все пак откри онази, която най-много обичаше: „Невероятната история на прохода Гоа“. Не се стърпя и я разгърна, припомняйки си как с часове се бе взирал в размазаните черно-бели снимки на повредени коли, от които над водата стърчаха само издутите капаци на моторите. Той реши да вземе книгата и когато я затвори, отвътре се изпълзна бяла картичка.

На Антоан по случай рождения му ден.

Нека проходът Гоа няма повече тайни от теб.

С много обич от мама

7 януари 1972 г.

От дълго време не бе виждал почерка на майка си. Внезапно стягане в гърлото го бе накарало бързо да прибере картичката.

Гласът на Мелани го върна в настоящето.

— Защо не минахме по прохода Гоа? — попита тя.

— Извинявай — усмихна се виновно той. — Забравих да проверя бюлетина за прилива.

Първата изненада им поднесе процъфтяващият Барбатър. Малкото село над плажа се бе превърнало в оживен курорт с модерни бунгала и търговски център. Пътищата из острова обаче бяха задръстени от коли и това помрачи въодушевлението им. Дългият уикенд на 15 август съвпадаше с разгара на летния сезон, но когато стигнаха до северния край на острова, си отдъхнаха: тук нямаше много промени. Навлязоха в алеята през Боа дъ ла Шез, широка ивица с борови и дъбови дървета, застроена със странна смесица от различни по стил къщи, които Антоан с умиление си припомняше: готически вили от XIX век, летни хижи от дървени трупи, каменни фермерски къщи като на баските, английски имения — всички с имена, които звучаха на Антоан като стари приятели: Льо Гайярден, Ле Бализ, Ла Мезон дю Пешьор.

— Спомням си ги тези къщи! — внезапно възклика Мелани. — Всичките!

Антоан не успя да отгатне дали е радостна или притеснена. Все още се чувстваше напрегнат. Преминаха разтворените порти към хотела, гумите захрущяха по белия чакъл, покрай ягодовите храсти и мимозите от двете страни. Нищо не се е променило, помисли си той, затръшвайки вратата на колата. Никак дори, само че всичко изглеждаше някак с малено. По фасадата пълзеше познатият бръшлян. Същите бяха и тъмнозелената врата, синият килим във фоайето, стълбището вдясно.

Приближиха огромния еркерен прозорец, който гледаше към градината. Същите бяха и ружите, и овошките, наровете, евкалиптите и олеандрите. Гледката бе поразително позната. Както и миризмата, която ги обгърна още от входа. Дъх на плесен и влага, подсилен с тръпчивото ухание на восък и лавандула, на чисти, изсушени на слънце завивки и ароматите на вкусна храна. Особеният мириз, който се наслоява с години в старите големи къщи край морето. Антоан не успя да сподели със сестра си това първо впечатление, защото пълничкото момиче на рецепцията побърза да ги приветства. Стai 22 и 26. На втория етаж.

По пътя нагоре те надникнаха в трапезарията. Стените бяха в различен цвят. Никой от двамата не си спомняше това блудково розово,

но останалото си бе съвсем същото. Избелели снимки в сесия на прохода Гоа, акварели, изобразяващи замъка „Ноармутие“, солените блата, ежегодната регата в целия ѝ блясък. Същите плетени столове, същите квадратни маси, покрити с колосани бели покривки. Нищо не се бе променило.

— По тези стълби слизахме за вечеря — прошепна Мелани. — Ти целият беше наплескан с одеколон, носеше син блейзър и жълта риза „Лакост“…

— Да! — засмя се той и посочи най-голямата маса в центъра. — Ето тази беше нашата. Ти пък носеше бухнали роклички в розово или бяло от лъскавия магазин на авеню „Виктор Юго“ и панделки в косите.

Колко гордо и важно пристъпваше той по синята пътека върху същите тези стълби, в блейзър, сресан като истински малък господин, а от тяхната маса ласкано го гледаха Робер и Бланш — пред Бланш мартини, уиски с лед за Робер, а Соланж отпиваше от чашата с шампанско, кокетно разперила кутрето си. Всички вдигаха очи от блюдата, за да се възхитят на тези красиво облечени деца с порозовели от слънцето страни и пригладени коси. Да, това бяха семейство Рей. Едно богато, почтено, безупречно, традиционно семейство. За тях бе предназначена най-хубавата маса. Всеизвестна бе ненадминатата щедрост на Бланш. Тя като че ли притежаваше неизчерпаем запас от навити на руло банкноти от десет франка в чантата си „Ермес“. Масата на семейство Рей изискваше постоянно внимание от страна на персонала. Чашата на Робер трябваше винаги да е наполовина пълна. В ястията за Бланш не се допускаше и зрънце сол заради кръвното ѝ налягане. Соланж държеше пържената камбала да е съвършено пригответа и без нито една костичка, иначе вдигаше скандал.

Антоан се почуди дали някой тук помнеше семейство Рей. Момичето на рецепцията бе твърде младо. Кой ли бе виждал царствените баба и дядо, безцеремонната дъщеря, способния син, който идваше само за уикенда, добре възпитаните деца?

И красивата снаха.

Внезапно изплувалият ясен образ на майка му в черна рокля с голи рамене, слизаша по същите тези стъпала, сякаш го удари в гърдите. Още влажна от душа, дългата ѝ черна коса е събрана в нисък кок, малките ѝ изящни стъпала са обути във велурени обувки на ток. Всички погледи са вперени в нея, а тя пристъпва плавно с грациозната

походка, която Мелани бе наследила. Всеки отчетлив детайл усилваше болката му. Луничките по носа ѝ. Перлите на ушите ѝ.

— Какво ти е? — попита Мелани. — Гледаш някак особено.

— Нищо ми няма — отвърна той. — Да вървим на плажа.

Скоро те се насочиха към Дамския плаж, на няколко минути умерен ход от хотела. Антоан помнеше и този кратък преход — вълнението от близостта до брега, колко бавно крачеха възрастните, колко трудно беше да се сдържиш да вървиш редом с тях, вместо да хукнеш напред.

Пътеката бе пълна с бегачи, колоездачи, тийнейджъри на скутери, семейства с кучета, деца, бебета. Той посочи голямата кафява вила с червени капаци, която Робер и Бланш за малко не купиха едно лято. Пред нея беше паркиран ван ауди. Мъж на неговата възраст и двама тийнейджъри тъкмо сваляха покупките от багажника.

— Не разбрах защо не я купиха — отбеляза Мелани.

— Доколкото знам, след смъртта на Кларис никой повече не е идвал на острова.

— Защо? — повтори Мелани.

Антоан отново посочи през пътя.

— Ей там беше малкото магазинче, откъдето Бланш ни купуваше бонбони. Няма го вече.

Продължиха в мълчание. После се появи плажът в края на пътеката и двамата се усмихнаха, готови да посрещнат спомените, прииждащи като морски вълни. Мелани се обърна към дългия дървен кей отляво, а Антоан — към начупената редица плажни колибки.

— Помниш ли нашата? — попита той. — Почти долавям миризмата на гума, на дърво и сол.

Мелани се засмя. И в следващия момент извика:

— Гледай, Тонио, фарът Плантие! Защо ми се вижда толкова малък?

Антоан не се сдържа и се усмихна на този внезапен изблиг. Но тя имаше право. Кулата с фара, която се извисяваше над боровете и някога будеше възхищението му, като че ли се бе смалила. Ти си пораснал, приятелю, каза си той. И внезапно го обзе неистово желание отново да бъде хлапе, да строи пясъчни замъци, да тича по кея, без да обръща внимание на забиващите се в петите му тресчици, да дърпа ръката на майка си, за да получи още един ягодов сладолед.

Но детството отдавна бе отминало. Сега беше самотен разведен мъж на средна възраст, който в този ден както никога досега усещаше живота си празен и тъжен. Нямаше съпруга, ненавиждаше работата си, а прекрасните му деца се бяха превърнали в намусени тийнейджъри.

От спомените го отвлече възторжен вик и той смяяно се огледа. Мелани се беше преоблякла в предизвикателно изрязан бански костюм и тичаше към морето. Цялото ѝ същество преливаше от радост, а тъмната ѝ коса се спускаше по гърба ѝ.

— Идвай, не се мотай! — извика тя. — Божеествено е!

Произнесе думата също като Бланш — с проточено ударение на втората сричка. Той от години не бе виждал сестра си по бански. Тялото ѝ изглеждаше гладко и стегнато. Определено по-добре от неговото. Той бе напълнял в тази тягостна година след развода. Самотните вечери пред компютъра и дивиди плейъра бяха добавили своето. Нямаше я здравословната пълноценна кухня на Астрид със съвършения баланс на протеини, витамини и фибри. Сега караше на замразени полуфабрикати и храна за вкъщи, свръхкалорични ястия, които набързо притопляше в микровълновата, и така постепенно бе натрупал излишни килограми през тази първа непоносима зима. Към високото си жилаво тяло бе добавил гроздно коремче — като на баща си и дядо си. Да си наложи някакво ограничение му се струваше непосилно. Самото ставане от леглото сутрин и опитите да се пребори с трупащата се работа отнемаха цялата му енергия. След осемнайсет години брак и грижи за семейство самотата го убиваше. Да не говорим колко се стараеше да убеди всички и най-вече себе си, че е щастлив.

При мисълта, че Мелани се е вторачила в белия му отпуснат стомах, той трепна.

— Банските ми останаха в хотела! — извика в отговор.

— Глупчо!

Той се насочи към кея, който навлизаше далеч навътре в морето. Плажът постепенно се изпълваше със семейства, старци и нацупени тийнейджъри. Това също не се бе променило. Времето се бе окázalo безсилно. Заключението го накара да се усмихне, но извика и сълзи в очите му, които той гневно изтри.

Различни по конструкция и размери лодки оставяха пенливи следи по морската повърхност. Антоан стигна до края на нестабилния под краката му кей, погледна назад към брега, после отново към водата. Беше забравил колко красиво е на острова. Жадно изпълни дробовете си с морски въздух.

Сестра му излезе на брега и разтърси косата си. Въпреки дребния си ръст имаше дълги крака. Като Кларис. Отдалеч изглеждаше

по-висока, отколкото в действителност. Трепереща, тя привърза тениската на кръста си и се качи на кея.

— Беше вълшебно — заяви тя и го прегърна през раменете.

— Помниш ли градинаря в хотела? Дядо Беноа?

— Не...

— Старец с бяла брада. Разказваше ни страховити истории за удавници, намерили смъртта си край Гоа.

— О, да! Как само вонеше. На камамбер и евтино червено вино. И на цигари „Житан“.

— Съвсем точно го описа — засмя се Антоан. — Веднъж ме доведе тук на кея и ми разказа за трагичната съдба на „Сен Филибер“.

— Какво е сполетяло бедния светец? Не беше ли той тукашен монах, чието име носи църквата?

— Живял е през седми век, Мел — поправи я Антоан. — Говоря ти за по-скорошни събития. Но историята звучи като готическа. Страшно ми хареса.

— И за какво се разказва?

— За един кораб, носил името на монаха. Потънал през хиляда деветстотин трийсет и първа. Някъде там, ако не греша. — Антоан посочи към залива Бурньоф. — Трагично корабокрушение. Един мини „Титаник“. Корабът плавал обратно към Сен Назер. Връщал пътниците след пикник тук, на Дамския плаж. Времето било прекрасно. Тъкмо тръгнал да се отдалечава от същия този кей, когато внезапно се извила силна буря. Една вълна обърнала кораба. Близо петстотин души се удавили. Сред тях много жени и деца. Оцелелите се броели на пръсти.

Мелани ахна потресена.

— Как е могъл тоя старец да ти разправя такива неща? Що за извратеност! Говори ли се така на малко дете?!

— Не, не ми се стори извратено. По-скоро безкрайно романтично. Почувствах се съкрушен от това нещастие. Според дядо Беноа гробището в Нант било пълно с телата на удавниците от „Сен Филибер“. Беше обещал да ме заведе.

— Слава богу, че поне това ти се е разминало. Той сигурно отдавна е покойник.

Двамата продължиха да наблюдават морето.

— Колко странно, изобщо не вярвах да се събуди някакъв спомен — промърмори Мелани. — А излиза, че всяко нещо тук ме трогва до

сълзи.

Той стисна ръката ѝ.

— И аз усещам същото. Не се тревожи.

— Станахме двама сантиментални глупаци!

Отново се засмяха и тръгнаха обратно към брега, където Мелани бе оставила джинсите и сандалите си на малка купчинка върху пясъка.

— Ще запаля — каза Антоан, когато седнаха, — дори с риск да те ядосам.

— Твоите дробове ще пострадат, не моите. Не издухвай дима към мен.

Той ѝ обръна гръб и тя се подпра на тялото му. Принудиха се да се надвишват с вятъра, за да се чуват.

— Толкова неща ми изплуват... За нея.

— За Кларис ли?

— Да — отвърна Мелани. — Виждам я тук. На този плаж. В оранжев бански костюм. От никаква мъхеста материя. Как се надбягва с нас към водата. Научи ни да плуваме, сигурно си спомняш.

— Да, спомням си. И двамата се научихме едно лято. Соланж все подмияше, че на шест за теб било твърде рано.

— Още тогава обичаше да команда.

— Само че и досега няма съпруг, с когото да се разпорежда. Виждате ли се в Париж?

Мелани поклати глава.

— Не. Струва ми се, че и с татко не се вижда. Двамата се изпокараха, когато дядо почина. За пари, наследство, такива неща. Тя и с Режин не се погаждда. Но Соланж много се грижи за Бланш. Наема цели медицински екипи, следи за поддръжката на апартамента, изобщо за всичко.

— Някога имаше слабост към мен — каза Антоан. — Купуваше ми сладолед, водеше ме на дълги разходки по брега и за минута не пускаше ръката ми. Дори идваше да плава с мен, с онези момчета от яхтклуба.

— Май не съм виждала Робер и Бланш да влизат в морето. Те все си седяха горе в кафето.

— Стари бяха да се къпят в морето, какво остава да плуват.

— Антоан! — смъмри го тя. — Било е преди повече от трийсет години. Не са били на повече от шейсет и няколко.

— Права си — смути се той. — По-млади са били, отколкото е баща ни сега! А се държаха, сякаш са грохнали от старост. Бяха безкрайно предпазливи. И придирчиви. И капризни.

— Бланш и досега си е такава. Напоследък имам чувството, че я посещавам само по задължение.

— Аз почти спрях да ходя — призна Антоан. — Последния път едва издържах. Тя беше в лошо настроение и не спря да се оплаква. Набързо си тръгнах. Имах чувството, че ще се задуша в онзи огромен мрачен апартамент.

— Да, там никога не влиза слънце, защото е от лошата страна на авеню „Анри Мартен“. Помниш ли Одет? Нахлуваше плъстени пантофи и влачеше крака, докато лъсне пода до блясък. И все ни шъткаше да мълчим. А синът ѝ Гаспар направо ѝ е одрал кожата. Радвам се, че той се задържа, поне има кой да наглежда къщата. Сигурно не му е лесно да търпи всичките медицински сестри, които Соланж изпраща. Да не говорим, че на Бланш трудно може да ѝ се угоди.

— Навремето беше много мила с нас. А сега е същински тиранин.

— Не знам дали беше точно така —бавно произнесе Мелани. — Към нас беше мила, но само когато се подчинявахме безпрекословно. А ние винаги бяхме образец на послушание.

— Какво искаш да кажеш?

— Как какво, ние бяхме съвършените внуци — тихи, вежливи, кротки. Веднъж не сме се тръшкали за нещо, какво остава да се глезим.

— Така бяхме възпитани — отбелаяза Антоан.

— Е, да — съгласи се Мелани. После се обърна с лице към брат си, дръпна недопущената му цигара и сякаш напук я забоде в пясъка.

— Така бяхме възпитани.

— Не разбирам накъде биеш.

Тя изви очи към небето.

— Според теб как се погаждаше Кларис с Бланш и Робер? Дали ѝ харесваше да сме непрестанно кротки и вежливи?

Антоан се почеса по тила.

— Не си спомням — отвърна той с равен тон.

Тя отново го погледна и се усмихна.

— Имай търпение. Щом аз започвам да сглобявам картината, и на теб ще ти просветне.

Тази вечер те чаках на кея, но ти не дойде. Стана студено и аз си тръгнах, защото си помислих, че този път ти е било трудно да се измъкнеш. Използвах извинението, че след вечеря имам нужда от кратка разходка до пляжса, но не знам дали ми повярваха. Тя винаги ме гледа, сякаш се досеща, макар да съм сигурна, абсолютно сигурна, че никой не знае. Никой. Откъде биха разбрали? Може ли изобщо да им хрумне? В мен те виждат приветлива, стеснителна, най-обикновена майка с вежливи и чаровни деца. А видят ли теб... О, който те погледне, съзира изкушение. Нима може някой да ти устои? Как бих могла аз да ти устоя? Това ти е известно, нали? Стана ти ясно още щом спря поглед върху мен в първия ден на пляжса миналата година. Ти си дявол в човешки образ.

Преди да се стъмни, имаше чудно красива дъга, а сега настъпва нощта, бързо сгъстява облаците и мрака. Липсваши ми.

Обядваха късно в кафе „Ноар“ в Ноармутиеанл’Ил, най-големия град на острова. Заведението беше пълно и шумно, очевидно любимото място, където се събираха местните хора. Антоан си поръча сардини на скара и чаша бяло вино. Мелани поиска порция бонот — прочутите тук малки кръгли картофи, задушени с бекон, масло и морска сол. Сънцето силно напичаше, но свежият вятър разсейваше горещината. Терасата на заведението гледаше към малкото пристанище и тясната ивица на мътния канал с наредените край него някогашни складове за сол. Беше натъпкан с ръждящащи рибарски корабчета и малки лодки.

— Тук май не сме идвали често — подхвърли Мелани с пълна уста.

— Да, наистина — отвърна Антоан. — Бланш и Робер предпочитаха хотела. Не ходеха по-далече от плажа.

— Със Соланж или Кларис също не сме идвали, нали?

— Няколко пъти Соланж ни заведе до замъка „Ноармутие“, а също и да разгледаме църквата. И Кларис обещаваше да дойде, но после се отказваше заради мигрената.

— От замъка нищичко не помня — призна Мелани, — но главоболията на Кларис определено не съм забравила.

Той проследи как около съседната маса се струпаха тийнейджъри. Повечето бяха момичета с плитички бикини. Почти колкото дъщеря му Марго. Антоан никога не бе чувстввал влечење към много по-млади жени, но онези, с които се бе запознал по интернет или е посредничеството на приятели, го бяха удивили с неприкрито предизвикателното си поведение. Колкото по-млади, толкова по-груби и стръвни бяха те в леглото. Отначало това му действаше крайно възбуджащо, но много скоро новото усещане спря да го вълнува. Къде бе изчезнала романтиката? Къде бяха чувствата, болката, споделянето, чаровната непохватност? Тези момичета бързаха да покажат ловките отработени движения на порнозвезди и пристъпваха към ораленекс с такъв високомерен непукизъм, че събуждаха единствено отвращение.

— Какво се замисли? — попита Мелани, заета да покрие носа си със сънцезащитен крем.

— Сега виждаш ли се с някого? — попита той в отговор. — Имаш ли си гадже?

— Нищо сериозно. А ти?

Той отново погледна към шумната група тийнейджъри. Едно от момичетата бе поразително. Дълга тъмноруса коса, тяло като на египтянка: широки рамене, тесен ханш. Прекалено слаба е, реши той. И твърде самовлюбена.

— Още в колата ти казах. Нямам гадже.

— Дори и за една вечер?

Той въздъхна и си поръча още вино. Така няма да сваля коремчето, помисли си бегло. Много лошо.

— Омръзнаха ми свалките за една вечер.

— Същото мога да кажа и за себе си.

Антоан не вярваше на ушите си. Изобщо не предполагаше, че Мелани би се навила на вятърничава авантюра.

— Ти сигурно ме мислиш за голяма моралистка.

— Не, разбира се.

— Напротив, то си личи. Е, за твоето сведение имам връзка с женен мъж.

Той я зяпна.

— И?

— Гадно ми е — сви рамене тя.

— Тогава защо си с него?

— Защото не понасям самотата. Празното легло. Самотните нощи. Ето затова.

Мелани изговаряше думите яростно, едва ли не заплашително. Продължиха да се хранят в мълчание. Но после реши да му разкаже.

— Той е много по-възрастен от мен, на шейсет и няколко. С него се чувствам млада — добави с кисела усмивка тя. — Жена му ненавиждалаекса. Била интелектуалка, поне според него. Той пък е женкар. Някакъв голям бизнесмен е. Работи в сферата на финансите и не си знае парите. Купува ми подаръци. — Тя вдигна ръка да му покаже тежката златна гривна. — Направо е пристрастен къмекса. От вратата ми се нахвърля, сякаш иска да ме изяде. Като някакъв смахнат вампир е. В леглото е поне десет пъти по-голям мъжкар от Оливие... А и от другите ми забежки, ако питаш.

Мисълта Мелани да спи с похотлив шейсетгодишен мъж определено не му допадаше. Тя се изкиска, като забеляза изражението му.

— Сигурно ти е трудно да си представиш малката ти сестричка изобщо да правиекс. Както е трудно да си представиш, че майка ти и баща ти са правилиекс.

— Или децата ти — мрачно добави той.

Тя сложи ръка на устата си.

— О, затова не се бях сетила. Имаш право.

Сестра му не настоя да научи подробности, за което ѝ бе признателен. Беше си спомнил как преди два месеца откри презервативи в спортния си сак, който Арно бе взел за известно време. Той ги върна и синът му се ухили глуповато. В крайна сметка Антоан се бе смутил много повече.

Беше му дошло изневиделица. Сладкото малко момченце изведнъж се бе превърнало във висок и клощав младеж с набола брада, който си служеше единствено с ръмжене за комуникация. Антоан си въобразяваше, че поне донякъде е подготвен за промените. Беше наблюдавал как синовете на приятелите му преминават през тази брутална трансформация. Но от това не му стана по-лесно, когато се сблъска с нея. Особено заради съвпадението на рязката промяна у Арно в пубертета с изневярата на Астрид. Едва ли можеше да се намери по-неподходящ момент. Това означаваше, че Антоан трябва да тушира неизбежните изблици на съпротива през уикенда, когато настояваше синът му да се прибира преди полунощ, да си пише домашните, поне веднъж да си вземе душ. Астрид без съмнение имаше да решава същите проблеми, но в нейната къща възрастните бяха двама. Което навсярно я правеше по-малко раздразнителна и избухлива в сравнение с бившия ѝ съпруг. Антоан се чувстваше изцеден и потиснат в самотата си. Все по-честите конфликти с Арно още повече го затормозяваха. Допреди разрива двамата с Астрид бяха отбор. Всичко бяха правили заедно. Заедно бяха вземали решенията. Заедно се бяха справяли с трудностите. С това бе свършено. Той бе останал сам. И когато в петъчната вечер чуеше как децата си отключват, трябваше да се стегне и да изправи рамене като войник, който влиза в битка.

Марго също бе навлязла в пубертета. С нея му бе дори още по-трудно. Непрестанно умуваше какъв би бил правилният подход. Тя беше като коте — безмълвно, свито на топка, затворено в себе си. С часове чатеше по интернет или правеше същото, но по мобилния си

телефон. „Кофти“ текстово съобщение предизвикващо сълзи или пълно мълчание. Тя странеше от баща си и избягваше всянакъв физически контакт с него. А той жадуваше за прегръдките и обичта ѝ. Бърбораната със закачлива усмивка и косичка на опашници си бе отишла завинаги. На нейно място се бе появила стройна девойка с напълващи гърди, акне, лъщяща кожа и ярък грим, който той едва се сдържаше да не изтрие. А фактът, че Астрид я нямаше наблизо, правеше сложното съзряване на Марго още по-трудно за възприемане. Защото бе сам.

Благодаря за милата бележчица. Наясно съм, че колкото и да ми се иска, не мога да пазя писмата от теб, както и ти не можеш да запазиш моите. Не мога да повярвам, че лятото скоро ще свърши и ти отново ще си тръгнеш. От теб се излъчват спокойствие и увереност, но аз не успявам да се преборя със страховете. Може би защото не притежавам твоята мъдрост. Ти не се тревожиш. Сякаш чувстваш, че за нас има надежда. Вярваш, че имаме бъдеще. За себе си не знам. Това ме плаши. През последната година животът ми е изцяло обсебен от теб. Ти си като прилива, който безмилостно залива прохода Гоа. Предавам се отново и отново. Но много скоро страхът измества екстаза.

Тя често ме поглежда по странен начин, сякаш знае какво става, и аз си напомням, че трябва да сме много внимателни. Откъде може да знае? Как би й хрумнало? Нима е възможно някой да се досети? Не се чувствам гузна, защото онова, което изпитвам към теб, е чисто. Не се усмихвай, докато четеш тези думи, моля те. Не ми се надсмивай. Аз съм на трийсет и пет, майка на две деца, а с теб се чувствам като дете. Това не е тайна за теб. Не е тайна какво пробуди у мен. Ти ме съживи. Не се смей.

Ти идваш от модерна страна, поразяваш всички със светска изисканост и начетеност, имаш научна степен, работа, обществено положение. А аз съм само домакиня. Израснах в едно слънчево селце, където навсякъде миришеше на лавандула и козе сирене. Родителите ми продаваха плодове и зехтин на пазара. Когато починаха, дваме със сестра ми ги заместихме на сергиите в Лъвиган. Не бях пътувала с влак, преди да среци съпруга си. Бях на двайсет и пет, когато попаднах в един съвсем различен свят. Бях отишла в Париж на кратка почивка. Но никога не се върнах. Запознахме се в един ресторант, където бях седнала на по пътие с моя приятелка. Така започна всичко между нас.

Понякога се чудя какво намираш в мен. Но все по-често усещам твоя безмълвен зов, дори по начина, по който ме гледаш. С очи посягаш към мен.

Утрото ще те доведе при мен, любов моя.

След обяда те отидоха да поплават в басейна на хотела. Жегата измъчваше Антоан и той се престраши да се покаже пред Мелани по шорти. Тя остави без коментар пораженията по тялото му. За което той мислено ѝ благодари. Как се мразеше само. Докато Астрид все още бе негова съпруга, тежеше поне осем килограма по-малко. Определено трябваше да вземе мерки. А също и относно пушенето.

Басейнът ги посрещна с фалшиво синя вода и писъците на безброй деца. През седемдесетте години съоръжението още не се бе появило. На Робер и Бланш то определено не би се понравило, помисли си Антоан. Те ненавиждаха простащината, гръмогласното общуване, изобщо всичко, което издаваше новопридобито богатство. Бяха превърнали своя огромен студен апартамент на тихото авеню „Анри Мартен“, недалеч от Болонския лес, в божествен оазис, в който налагаха елегантност, стил и тишина. Безропотната Одет куцукаше напред-назад, безшумно отваряше и затваряше вратите. Дори телефонът звънеше приглушено. Всяко хранене се проточваше с часове, а най-лошото, което си спомняше, бе разпореждането, щом станат от масата на Бъдни вечер, децата да отидат да си легнат и да бъдат събудени в полунощ за подаръците. Той никога не забрави това чувство на изнемощялост като след презokeански полет, как едва-едва пристъпваше в дневната със залепнали от съня очи. Защо не им позволяваха да изчакат Дядо Коледа? Нали Коледа идваше само веднъж в годината.

— Не спiram да мисля за онова, което каза — призна Антоан.

— Кое по-точно?

— За Кларис и баба и дядо. Смятам, че имаш право. Те наистина я тормозеха.

— Какво си спомняш?

— Не много — сви рамене той. — Нищо конкретно всъщност, само колко стриктни и непреклонни бяха във всяко едно отношение.

— Значи започва да ти изплува...

— Съвсем малко.

— Например?

Той се извърна да я погледне и присви очи срещу слънцето.

— Спомням си едно спречкване. През последното ни лято тук.

Мелани се изправи до седнало положение.

— Спречкане? Никой никога не повишаваше тон. Всичко вървеше гладко, без катаклизми.

Антоан се изправи на свой ред. Басейнът гъмжеше от виещи се лъскави тела, а родителите стоически наблюдаваха отрочетата си.

— Една вечер се скараха. Бланш и Кларис. В стаята на Бланш. Чух ги.

— И какво чу?

— Кларис плачеше.

Мелани не каза нищо.

— Гласът на Бланш беше твърд и студен — продължи Антоан. — Не чух какво точно казва, но беше страшно ядосана. Много скоро Кларис излезе и ме видя. Гушна ме и изтри сълзите си. После се усмихна и каза, че по-спорили с баба. Попита защо не съм в леглото и ме побутна към стаята ми.

— Как смяташ, какво означава това? — замислено попита Мелани.

— Не знам. Идея нямам. Може би нищо.

— Според теб те бяха ли щастливи?

— Тя и татко ли? Да. Така мисля. Кларис умееше да дарява щастие. Това поне го помниш, нали?

Тя кимна. Забави отговора си. После прошепна:

— Мъчно ми е, че я няма.

Антоан я чу да сподавя напиращото ридание и посегна да хване ръката ѝ.

— Идването тук ми прилича на завръщане при нея — добави Мелани.

Той стисна по-силно ръката ѝ, доволен, че не вижда очите му зад тъмните очила.

— Знам. Съжалявам. Не го предвидих, когато се заех да планирам пътуването.

— Няма за какво да се извиняваш — усмихна се тя. — Напротив, това е чудесен подарък. Ти ми я върна поне за малко. Благодаря ти.

Прииска му се да усети как сълзите се стичат по страните му, но мълчешком ги прегълтна, овладя се — както бе правил през целия си живот, защото така бе научен.

Легнаха отново, излагайки бледите си градски лица на слънцето. Мелани имаше право. Майка им се връщаше при тях бавно, както

приливът настъпващ към прохода Гоа. В откъслечни спомени, като пеперуди, измъкнали се от кепчето. Без хронологическа последователност, без детайли, по-скоро като мъглив сън в ленива дрямка. Нейният силует на плажа в оранжев бански костюм, нейната усмивка, зелените ѝ очи.

Той си спомни колко непреклонно Бланш изискваше децата да изчакат поне два часа след обяд, преди да ги пуснат във водата. Ужасно вредно е да се плува на пълен stomах, не се уморяваше да повтаря тя. И те с Мел се заемаха да строят своите безкрайни пясъчни замъци, докато изтече определеното време. Непоносимо тягостно изчакване. Понякога обаче Бланш задрямваше. Под чадърчето устата ѝ увисваше и тя сигурно завираше в дългата пола и жилетката, с напрашени от пясъка елегантни обувки, с плетивото, отпуснато накриво в ската ѝ. Соланж бе поела на обичайната си обиколка по магазините и когато се прибереше в хотела с пълните торби, щеше да донесе за всеки по нещо. Робер с бавна крачка се бе отдалечил към хотела, с обичайната цигара „Житан“ между пръстите, със сламена шапка, килната на тила. Кларис подсвирваше на децата, отмяташе брадичка и им посочваше морето.

— Има още половин час! — шепнеше Антоан, а Кларис му отвръщаше с дяволита усмивка.

— Тъй ли? Че кой го казва?

И тримата безшумно побягваха към водата, оставяйки Бланш да хърка на сянка.

— Имаш ли някакви нейни снимки? — попита Антоан. — Моите са само две.

— Много малко — отвърна Мелани.

— Как така имаме толкова малко нейни снимки?

— Ами така.

Някакво невръстно дете се разпища, докато жена с пламнало лице го водеше от водата.

— В апартамента на авеню „Клебер“ няма нито една снимка с нея.

— Навремето имаше — ядоса се Антоан. — На една сме тримата в увеселителния парк, на малкото влакче. Къде е отишла тя? Ами онази от сватбата им?

— Не си ги спомням.

— Едната беше във фоайето, другата — на бюрото на татко. Всъщност изчезнаха след смъртта ѝ. Също и албумите.

Той се почуди какво бе станало със снимките и албумите. Какво ли бе направил с тях баща им?

На авеню „Клебер“ нямаше и следа от присъствието на Кларис; нищо не подсказваше, че апартаментът е бил неин дом в продължение на десет години.

Режин — тяхната мащеха — бе заела мястото ѝ, бе променила подредбата и бе изтрила всяка следа от Кларис, първата съпруга на Франсоа Рей. Едва сега Антоан осъзнаваше неопровержимостта на този факт.

Когато лежа в обятията ти, често се питам дали някога преди съм била щастлива. Тоест преди да те срещна миналата година. Трябва да съм се чувствала щастлива и сигурно така съм изглеждала в очите на околните; смятала съм, че познавам щастието, но ето че сега всичко преди теб ми се струва банално и безинтересно. Мога да си представя как съвършената ти лява вежда се повдига леко, когато се появи ироничната ти усмивка. Какво пък, тези писма бездруго ще бъдат унищожени, накъсани на хиляди парченца, тъй че мога да пиша каквото си искам.

Като малка бях щастлива — в родното ми село над реката, където всички говорехме на грубоватото южно наречие, което семейството на съпруга ми ненавижда, защото не е като парижкото, не е шик. Но аз не съм някоя глупачка. Наясно съм, че ако не беше външността ми, те никога не биха ме приели. Примирияват се с акцента ми, защото харесват как изглеждам в дълга вечерна рокля. Защото съм хубава. Не, не го казвам от суета, чудесно знаеш. Още на млади години добиваш това усещане. Отгатваш го в очите на другите. Същото ще стане и с дъщеря ми. Тя е още мъничка, само на шест е, но един ден ще бъде красива. Защо ли пиша всичко това? За теб няма значение, че съм родена на юг и говоря с неправилния акцент. Обичаш ме такава, каквато съм.

Вечеряха в розовата трапезария. Антоан бе пожелал да резервира „тяхната“ маса, но закръглената млада жена му отказа, защото била за големи семейства. Салонът се изпълни с деца, двойки и възрастни хора. Мелани и Антоан с интерес ги наблюдаваха. Нищо не се бе променило. Те се усмихнаха един на друг и се заеха с менюто.

— Помниш ли суфлето „Гран Марние“? — прошепна Антоан. — Опитахме го само веднъж.

Мелани не се сдържа и прихна.

— Нима бих могла да забравя суфлето „Гран Марние“?

Сервитьорът го внасяше сериозно и тържествено, хората от другите маси наоколо зяпаха като хипнотизирани оранжево-сините пламъци. Целият салон притихваше. Подносът биваше поставен пред децата. Всички затаяваха дъх.

— Бяхме толкова съвършено семейство — иронично подхвърли Мелани. — Във всяко едно отношение.

— Тоест прекалено?

— Да — кимна тя. — Направо досадно. Да вземем твоето семейство например. В него няма никакъв фалш — всяко дете има своята индивидуалност, своите настроения, дори понякога да говорят, без да мислят. Но аз точно затова ги харесвам. За мен твоето семейство е съвършено.

Антоан усети как лицето му се изопва и се усмихна насила.

— Мел, аз вече нямам семейство.

Тя рязко вдигна ръка и затисна устата си.

— О, Тонио... Прости ми. Аз като че ли все още не мога да приема развода ви.

— Аз също — призна той.

— Как се справяш?

— Да говорим за нещо друго — помоли той.

— Извинявай.

Тя се протегна и го потупа по ръката. После дадоха поръчките си и се нахраниха в мълчание. Антоан усещаше, че празнотата в живота му отново го обсебва. И се запита дали тя не вещае настъпването на обичайната криза на средната възраст. Нищо чудно. Всичко в живота му се разпадаше. Съпругата му го бе изоставила заради друг. Работата като архитект вече не му носеше никакво удоволствие. Как се бе стигнало дотук? Толкова упорито се беше борил, за да създаде

собствена компания. Толкова дълго му бе отнело дори само да направи първата крачка. Беше положил неимоверни усилия. А сега се чувстваше изцеден докрай. Всичко му изглеждаше скучно и безинтересно. Вече дори нямаше желание да работи с екипа си, да дава нареддания, да се грижи обектите да напредват, да върши всичко онова, което постът му изискваше. Липсваше му нужната енергия. Сякаш бе изразходвана до краен предел.

Спомни си онова събиране преди месец, на което се сблъска с приятелите от миналото си, които не бевиждал от петнайсетгодишен, негови съученици от колежа „Станислав“, печално известен със суровата си дисциплина, отличните резултати, убийствените часове по религия и лишените от човечност преподаватели („безстрашни, както подобава на французи, и безукорни, както подобава на християни“, гласеше мрачният девиз на училището). По интернет го беше издирил Жан-Шарл дьо Родон, лигав подмазвач, когото никога не бе харесвал. Отначало бе на път да откаже поканата за вечерно парти с „тайфата“, но видът на тъжната му дневна го бе подтикнал да приеме. И се озова на кръгла маса в един горещ апартамент близо по парка „Монсо“, заобиколен от отдавна семейни двойки, които като че ли упорито бълваха наследници на своите родове и съжалително повдигнаха вежди, когато спомена за развода си. Никога преди не се бе чувствал толкова не на място. Приятелите му от училище се бяха превърнали в оплешивящащи самодоволни и състоятелни досадници, до един окопали се в областта на финансите, застраховането и банковото дело, а техните скъпо струващи съпруги бяха навярно още по-непоносими, издокарани в модни парижки тоалети и увлечени в отегчителни разговори, предимно около отглеждането на деца.

Колко остро бе усетил липсата на Астрид онази вечер, Астрид с нейното нестандартно облекло: тъмночервен редингот, в който приличаше на героиня на Бронте, дрънкулки от сергиите и прилепнали клинове. Той копнееше за шагите ѝ, за спонтанния ѝ смях. За да се измъкне по най-бързия начин, се бе извинил с неотложен ангажимент рано сутринта. С облекчение си отдъхна, когато пое с колата по пустите улици на Седемнайсети арондисман. Вече бе готов да предпочете празните стаи в своя апартамент пред още половин час с мосю Дьо Родон и неговата компания.

Някъде към „Монпарнас“ по ретро радиото пуснаха „Ейнджи“, едно от любимите му парчета на „Ролинг Стоунс“, и той тихо затананика. И се почувства едва ли не щастлив.

Първата вечер в „Сен Пиер“ Антоан не можа да заспи. Не че му пречеше някакъв шум. В стария хотел царяха тишина и спокойствие. Предстоеше първата му нощ тук след 1973 г. За последен път бе спал под този покрив, когато беше на девет и майка му бе още жива. Ето това му причиняваше беспокойство.

Обстановката в стаите се беше променила съвсем малко. Същият дебел мъхест килим, сините тапети, старомодните снимки на къпещи се красавици. Банята обаче беше ремонтирана и в нея имаше тоалетна. Навремето трябваше да изтича до общата тоалетна на етажа, когато му се пишкаше. Той разтвори избелелите сини пердeta и надникна към тъмната градина. Не видя никого в този късен час. Буйните шумни деца най-сетне бяха в леглата си.

В онази вечер беше застанал пред някогашната ѝ стая на първия етаж. Сякаш и сега бе пред очите му вратата срещу стълбището. Номер 9. Съвсем съмътно си спомняше присъствието на баща си в тази стая. Той рядко идваше на острова. Беше твърде зает. За двуседмичния престой на семейство Рей баща му се появяваше само един-два пъти, и то за кратко.

Но когато им казаха да го очакват, сякаш император се завръщаше в своето владение. Бланш поръчваше свежи цветя за стаята му и подлудяваше персонала в хотела с подробни наставления за префинените предпочитания на Франсоа по отношение на вината и десертите. Робер поглеждаше часовника си на всеки пет минути, нервно палеше поредната остра цигара и не спираше да се произнася коя е най-вероятната точка по маршрута, в която се намира колата на Франсоа точно в този момент. *Татко пристига, татко пристига*, припяваше задъхано Мелани и припкаше от стая в стая. Кларис обличаше предпочитаната от съпруга ѝ черна рокля, онази късата, която откриваше коленете. Единствена Соланж правеше слънчеви бани на терасата и сякаш нехаеше за завръщането на блудния син, любимото дете на нейните родители. Антоан гледаше да не пропусне как баща му излиза от колата си и с победен вик разперва ръце и крака. Първият човек, към когото протягаше ръце за прегръдка, бе Кларис. Имаше нещо в погледа му точно в този момент, което караше момчето да извърне очи. Очите на баща му излъчваха първична неприкрита любов, ръцете му се задържаха върху бедрата на Кларис и това още повече смущаваше Антоан.

Качвайки се по стълбището, Антоан бе спрятал и пред стаята на Бланш. Баба му никога не излизаше преди десет часа. Тя закусваше в леглото си, докато той, Соланж, Мелани и Кларис сядаха с Робер на верандата, близо до мангровото дърво. По-късно Бланш се появяваше тържествено с малкото чадърче, провесено на ръката ѝ, обгърната от тежките талази на „Герлен“.

След неспокойната нощ Антоан стана рано, докато Мелани още спеше. Имаше чувството, че е сам в хотела. Той с удоволствие седна да пие кафе, възхитен, че малките кръгли хлебчета са същите, както и преди повече от трийсет години. Колко бавен и предсказуем бе животът на семейството му тогава. С каква безметежна леност се проточваха летата.

Кулминациите на сезона бяха фойерверките на Дамския плаж по случай 15 август, празника Успение Богородично, който съвпадаше с рождения ден на Мелани. Когато беше съвсем мъничка, тя вярваше, че са предназначени специално за нея, а всички онези хора на плажа се събират, за да отбележат нейния ден. Антоан помнеше един уникат и дъждовен 15 август, когато фойерверките бяха отменени и всички си останаха в хотела, който сякаш едва побра умърлушените гости. Беше се извила страховита буря. Дали Мелани имаше спомен от онази вечер? Тя се беше разтреперила от страх. Но също и Кларис. Да, Кларис се плашеше от гръмотевиците, свиваше се на топка, покриваща глава с ръцете си и трепереше. Като малко дете.

Той привърши със закуската, а Мелани още не се появяваше. Вместо пълничкото момиче на рецепцията сега седеше петдесетгодишна жена. Тя остави слушалката на телефона и го озари с усмивка, когато мина покрай нея.

— Не ме помните, нали? — попита тя.

Той се взря в едрото лице. Откри нещо смътно познато в очите ѝ.

— Аз съм Бернадет.

Бернадет! О, навремето Бернадет бе тъничка като клечка, тъмнокоса и закачлива, съвсем различна от матроната настъпваща му. Като малък той много харесваше Бернадет и нейните дълги лъскави плитки. Увлечението му не бе тайна за нея и тя винаги му даваше най-хубавото парче месо, допълнителна кифличка или сладкиш.

— Веднага ви познах, мосю Антоан. Също и мадмоазел Мелани!

Бернадет с чудните бели зъби и пъргавите крака. И веселата усмивка.

— Колко се радвам — смотолеви той, притеснен, че не я е познал.

— Никак не сте се променили — задъхано продължи тя, като плесна с ръце. — Какво семейство бяхте само. Дядо и баба, леля ви, майка ви...

— Нима ги помните? — усмихна се той.

— Как иначе, мосю Антоан. От баба ви получавахме най-големите бакшиши за целия сезон! От леля ви също! Как ще ги забрави една малка сервитьорка? А милата ви майка беше толкова красива. Повярвайте ми, до един бяхме покрусени, когато престанахте да идвate.

Антоан отново я погледна. Очите ѝ си бяха същите — черни и блестящи.

— Престанахме да идваме? — повтори той като ехо.

— Ами да — закима жената. — Семейството ви идваше няколко лета поред и после изведнъж никой не дойде. Собственичката, мадам Жако, сигурно я помните, тя най-много се разстрои. Все се вайкаше дали дядо ви и баба ви са останали недоволни, дали не сме ги ядосали с нещо. Години наред ви чакахме, но семейство Рей никога повече не дойде. Докато не ви видях днес.

Антоан прегълтна на сухо.

— За последно бяхме тук през седемдесет и трета, струва ми се.

Бернадет отново закима, после се наведе и след кратко колебание дръпна едно голямо чекмедже, от което извади стара черна книга. Разгърна я, отметна няколко пожълтели страници и плъзна пръст по хартията. Спра се на едно име, изписано с молив, и посочи.

— Да, точно така, седемдесети трета. Последното ви лято.

— Как да ви кажа... — понечи да обясни той. — Майка ни почина на следващата година. Затова никой повече не е идвал.

Лицето на Бернадет се покри с плътна червенина. Тя ахна и притисна ръка към гърдите си.

Настъпи неловко мълчание.

— Майка ви е починала? Не знаех, никой тук не е разbral. Толкова съжалявам!

— Няма нищо — промърмори Антоан. — Нямало е как да научите. Беше много отдавна.

— Не мога да повярвам — снижи тя глас до шепот. — Такава прекрасна млада жена...

Антоан се ядоса, че Мелани още се бави. Не можеше да понесе мисълта, че Бернадет ще го разпитва за смъртта на майка му. Той остана на мястото си, но сведе очи и потъна в ледено мълчание.

Бернадет обаче не каза нищо повече. Тя застина, пламналото ѝ лице пребледня, очите ѝ помръкнаха.

Обичам нашата тайна. Обичам нашата тайна любов. Но колко дълго ще бъде така? Колко още ще мълчим? Вече измина една година. Прокарвам ръка по гладката ти кожа и се питам: всъщност искам ли това между нас да излезе наяве? Досещам се какво ще предизвика. То е като да подушиш дъждъда в порива на вятъра. Знам какво ще последва, знам какво рискуваш ти, за себе си също съм наясно. Но знам и друго, усещам го дълбоко и съкровено, болезнено силно: имам нужда от теб. Ти си моята съдба. Самото признание ме плаши, но това е истината.

Ще намерим ли изход? Ами децата ми? Какво ще им причини това? Има ли начин да заживеем заедно, ти и аз, и моите мъничета? Къде? Кога? Казваш, че не се страхуваш да се разкрием пред света. Нали разбираш колко по-лесно е за теб. Ти имаш свобода, от никого не зависиш, никой няма власт над теб. Нямаш брак, който да те обвързва. Нямаш деца. Можеш да живееш както поискаш. А аз какво съм? Домакиня и нищо повече. Онази, която в малка черна рокля изглежда подобаваща.

Толкова отдавна не съм се връщала в родния ми дом, в каменната къща, сгущена сред хълмовете, при спомените за блеещите кози в напечения от слънцето двор, за маслинените дървета, за майка ми, която простира прането. При гледката към Монт Егуал, при прасковите и кайсиите, които баща ми нежно редеше с мазолестите си ръце. Ако бяха още живи, какво ли биха ми казали? Или пък сестра ми, с която се отчуждихме, откакто заминах на север и се омъжих за парижанин. Как ли биха реагирали най-близките ми хора? Дали биха могли да ме разберат?

Обичам те и те обичам, и те обичам.

Мелани се бе събудила късно след дълъг и отморителен сън. Очите ѝ бяха подпухнали, но лицето ѝ сияеше, гладко и свежо, с розовеещи страни от слънчевите бани предишния ден. Той реши да не ѝ казва за Бернадет. Защо изобщо да споменава техния разговор? Нямаше смисъл. И Мелани като него щеше да изпита само болка. Остави я да закуси на спокойствие, като си поръча кафе и разгърна местния вестник.

— Времето няма да се развали — обяви той.

— Спах като къпана — каза Мелани и остави салфетката. — Отдавна не ми се бе случвало. Ами ти?

— И аз добре поспах — изтъга той. По някаква причина предпочете да премълчи, че самата мисъл за последното им лято тук го бе държала буден. Множество образи от миналото бяха оживели пред затворените му клепачи.

Появи се млада жена с малкото си момченце и седна на близката маса. Детето хленчеше пискливо и пронизително, цялото му същество се бе затворило като капсулка, непробиваема за майчините увещания.

— Не се ли радваш, че децата ти отдавна са преминали тази възраст? — прошепна Мелани.

Той вдигна вежди.

— В интерес на истината за момента те сякаш са ми напълно непознати.

— В какъв смисъл?

— Имат си свой живот, за който нищичко не знам. Когато дойдат при мен, веднага се лепват за компютъра или телевизора, или пращат съобщения по телефоните си.

— Не мога да си го представя.

— Това е истината. Събираме се само когато дойде време за ядене, но се храним в пълно мълчание. Понякога Марго и на масата седи с айпода си. Слава богу, поне Люка още не е достигнал тази възраст. Макар че и това ще стане много скоро.

Мелани го зяпна изумена.

— Защо не ѝ кажеш да престане? Нима не разговаряш с Арно и Марго?

Той погледна през масата към сестра си. Какво можеше да ѝ каже? Какво знаеше тя за децата и особено за тийнейджърите? За техните пристъпи на мълчание, за изблиците им, за бушуващия им

гняв? Как да ѝ обясни, че понякога така остро усещаше презрението на собствените си деца, че изпитваше физическа болка?

— Трябва да ги научиш да те уважават, Антоан.

Уважение. О, да, какво уважение проявяваше той към баща си като тийнейджър! Никога не прекрачваше допустимата граница. Никога не се беше бунтувал. Никога не се бе осмелявал да повиши тон. Никога не бе затръшвал вратата.

— Смятам, че онова, което преживяват в момента, е здравословно и напълно нормално — промърмори той. — На тази възраст е обяснимо да са груби и дръпнати. Това е техният отдушник.

Тя мълчаливо отпи от чая си. Лицето на Антоан почервеня. Момченцето на съседната маса продължаваше да се инати.

— Трудното идва оттам, че трябва да се справям сам. Без Астрид. Всичко стана толкова внезапно. Като гръм от ясно небе. Хем са моите деца, хем са ми напълно непознати. Не знам нищо за живота им, за приятелите им, не знам и къде ходят.

— Но как е възможно?

— Вече има интернет и мобилни телефони. Когато ние бяхме на тяхната възраст, нашите приятели звъняха у дома, първо искаха разрешение от татко или Режин, за да говорят с нас. Сега няма никаква препрада. Не знаеш с кого общува детето ти. С нито един от приятелите им не говориш директно.

— Освен ако не ги доведат у дома.

— Което се случва много рядко.

Най-сетне момченцето бе спряло да мрънка и се бореше с кроасана, който изпъльваше цялата чиния.

— Марго дружи ли с Полин? — попита Мелани.

— Да, разбира се. Но Полин е изключение. От шестгодишни учат в едно училище. Ако я видиш, няма да я познаеш.

— Защо?

— В тяло е заприличала на Мерилин Монро.

— Ти сериозно ли? Кльоющаята Полин с големите зъби и луничките?

— Същата кльоющая малка Полин.

— Господи — въздъхна Мелани. После се пресегна и нежно го потупа по ръката. — Чудесно се справяш, Антоан. Гордея се с теб. Трябва да е адски трудно да отглеждаш двама тийнейджъри.

Той усети, че очите му се навлажняват, и побърза да се изправи.

— Какво ще кажеш за едно сутрешно къпане?

След плуването и обяд Мелани се качи в стаята си да дочете ръкописа, който си бе донесла, а Антоан предпочете да си почива на сянка. Не беше много горещо, но в някакъв момент навсярно щеше да се озове в басейна. Настани се в дървен шезлонг под големия чадър на терасата и се опита да почете от романа, който Мелани му бе дала. Авторът бе едно от нейните открития — напорист, едва двайсетгодишен младеж, изрусен и доста нахакан. Антоан много скоро загуби интерес.

Далеч по-забавно бе да наблюдава семействата край басейна — едни си отиваха, но скоро идваха други. Отначало си избра мъж и жена на около четирийсет, които можеше да оприличи на себе си и Астрид. Мъжът беше в чудесна форма, с плосък стегнат корем и мускулести ръце, но пълничката съпруга определено издишаше. Двете им деца — явно в трудната възраст — сякаш бяха копия на неговите. Лицето на момичето бе застинало в недоволна гримаса, от ушите й висяха кабелчетата на малки слушалки, които тя придържаше с лакирани в черно пръсти. Момчето беше по-малко, по-скоро на годините на Люка, и вгълбено играеше на „Нинтендо“. На всяка реплика на родителите децата отвръщаха с повдигане на рамене или нечленоразделно ръмжене. Добре дошли в клуба, безмълвно ги поздрави Антоан. За разлика от неговия случай обаче тези родители бяха заедно. Действаха като екип. Можеха да устоят на приближаващите бури. А той трябваше да ги посреща сам.

Кога за последен път бе разговарял с Астрид за децата? Не можа да си спомни. Как ли се държаха те с нея, със Серж? Също толкова зле ли? Или по-лошо? Или по-добре? Тя как се справяше? Случваше ли се да си изпусне нервите? Да се разкрещи? Ами Серж? Как общуваше той с три деца, които не бяха негови?

Антоан забеляза друго семейство, по-млада двойка с едва проходили деца. Да бяха най-много на трийсет и няколко. Майката седеше с момиченцето на тревата и търпеливо й помагаше да реди пъзел от пластмасови парченца. При всеки успешен ход на детето майката пляскаше с ръце и възторжено го насърчаваше. Той самият бе правил същото. През онзи блажен период, когато децата бяха малки и сладки. Можеше да ги прегръща и гъделичка. Да играе на криеница с

тях. Да се прави на чудовище. Да ги подгони, да ги грабне в прегръдките си, да ги метне на рамо, опиянен от радостните им писъци. Можеше да им пее приспивни песни, да ги гледа с часове, да съзерцава съвършените им черти.

Той проследи как бащата се готви да нахрани бебето — внимателното затягане на капачката, поднасянето на бiberона към устата на синчето. Заля го безкрайна тъга по онова, което бе отминало и нямаше да се върне — скъпоценните години, когато връзката между него и Астрид бе силна, когато работата му носеше удоволствие, а той се чувстваше уверен и млад, в мир със себе си и света. Спомни си как в неделните утрини повеждаше семейството си из пазара на Малакоф. Астрид буташе Люка в количката, другите две деца подтичваха отстрани, а той здраво стискаше лепкавите им ръчички. Съседи и продавачи им махаха и кимаха за поздрав. Толкова горд се чувстваше тогава. Толкова сигурен в своя свят. Сякаш нищо не бе в състояние да го разруши. Сякаш завинаги щеше да си остане такъв.

Кога всъщност започна промяната? Той нищо не бе забелязал. И ако беше усетил нещо, някакъв предупредителен знак, щеше ли да му бъде по-лесно? Да не би трудностите да съществаха оставярането? Това ли го чакаше оттук нататък? Дотегна му гледката на щастливото малко семейство, което напомняше за миналото му, затова се изправи, гълтна корема си и се гмурна в басейна. Хладната вода го обгърна, той с лекота направи няколко дължини, докато ръцете и краката не го заболяха. Останал без дъх, се върна при шезлонга и просна хавлията си на тревата.

Изложи тялото си на прежурящото слънце. Тъкмо от това имаше нужда. До ноздрите му достигна омайният аромат на рози и той с болка си спомни следобедния чай с баба и дядо на същата тази морава близо до розите. Спомни си тънките меки кексчета, които топеше в чая е мляко, острия дим от цигарата на дядо Робер, кадифения melodичен глас на баба си, резкия дрезгав смях на леля си. Спомни си и Кларис и нейната усмивка, как грейваха очите й, щом погледнеше децата си.

Всичко това си бе отишло. Много отдавна. Той се запита какво ли ще му донесе следващата година. И как би могъл да се отърси от тази всепогъщаща тъга. Не беше я усещал така силно, преди да се върне тук, в Ноармутие. Можеше да тръгне на пътешествие. Да си вземе отпуск и да замине някъде много далеч, където никога не е бил

— Китай или Индия. Но самата мисъл да тръгне сам го разколеба. Можеше да помоли някой от близките си приятели — Елен, Еманюел или Диdie. Глупости. В това напрегнато време кой можеше да зареже всичко за две седмици или месец? Елен бе майка на три деца, които изискваха постоянно внимание. Еманюел работеше в сферата на рекламата и се трепеше денонощно. Диdie бе колега архитект и глава не можеше да вдигне от купищата задачи. Никой не би тръгнал току-тъй за Азия.

Утре бе рожденият ден на Мелани. Той бе направил резервация в един от най-хубавите ресторани на Ноармутье, „Хростелери дю Шато“. Не бяха ходили там никога, дори в златните години на Бланш и Робер.

Антоан се обърна по корем и мислено се насочи към предстоящата седмица. Представи си как хората се връщат в града след кратката ваканция. Загорелите лица по улиците на Париж. Купищата работа, която го очакваше. Необходимостта да потърси нова секретарка. Децата щяха отново да тръгнат на училище. Неусетно щеше да настъпи септември. И как, за бога, щеше да изкара още една зима сам?

Когато се разрази ужасната буря на рождения ден на малката, цялата се разтреперих, но аз винаги се страхувам; всички се бяха набълскали в трапезарията, при запалените свещи, и в тъмното ти дойде при мен, любов моя. Токът беше спрятан, но ние нямахме нужда от светлина. Ръцете ти бяха като лъчи, които минаваха през мен, изпепеляваха ме, назеждени до бяло от страст. Ти ме поведе към висини, които съпругът ми не беше ми разкрил, никой, чува ли, никой преди теб. Върнах се при другите, когато токът дойде и тогава донесоха торта. Приех отново своята роля на съвършена съпруга и майка, но цялата сияех, обгърната в твоя огън като с плащ. Тя пак ме изгледа, вече не с подозрение, а сякаш наистина знаеше за нас. Но аз не се боя. Те не могат да ме уплашат. Скоро предстои да замина, ще се върна в Париж, ще подновя обичайното всекидневие на авеню „Клебер“ с неговата тишина и показно благоденствие, с грижите за децата...

Твърде много говоря за децата, нали? Моите малки съкровища. Те са всичко за мен, моите скъпоценни ангелчета. Ако съдбата ни е отредила бъдеще, което искам повече от всичко на света, любов моя, то аз така си го представям, с тях. Четиридесета заедно. Като малко семейство. Нима е възможно? Как мислиш?

Съпругът ми се отказа от пътуването до тук този уикенд. Което означава, че можеш пак да дойдеш в стаята ми, в мрака на нощта. Ще те чакам. Потръпвам само като си представя как ще отклика на блаженството, което ме очаква.

Унищожи това писмо.

Сестра му изглеждаше зашеметяващо тази вечер, с открыто лице, привързала косата си с черна панделка, слабичка и елегантна в семплата черна рокля. През нейните очи сякаш гледаше майка му. Но той премълча своето впечатление. Запази спомена само за себе си. Избраният ресторант приятно го изненада. В непосредствена близост до замъка „Ноармутие“, отвън му се бе сторил измамно обикновен с тясното дворче и бледозелените капаци на прозорците. Главният салон беше обширен, с висок скосен таван, боядисани в кремаво стени, дървени маси и огромна камина, но той бе направил резервация на малката външна тераса, където ги очакваше маса под ароматно смокиново дърво, опряло клони в рушащата се стена. Тук нямаше шумни семейства, нямаше и плачещи бебета, нито вкиснати тийнейджъри. Съвършеното място, където да отпразнуват рождения ден на Мелани. Той поръча любимото ѝ шампанско розе и двамата мълчаливо разгърнаха менюто.

Фоаг ра, задушен във винегрет с ягоди и пъпеш.
Топли скариди върху хайвер от есетра и пюре от праз
Син омар в „Арманяк“.
Калкан върху канапе от пържени картофи.

— Наистина е прекрасно, Тонио — каза Мелани, когато звъннаха изящните високи чаши. — Благодаря ти.

Той се усмихна. Тъкмо така си го представил преди два месеца, когато започна да подготвя пътуването.

— Е, какво е усещането да си на четирийсет?
— Гадно — намръщи се тя и пресуши чашата си.
— Адски добре изглеждаш.
— Но това не ме прави по-малко самотна, Тонио.
— Може би тази година...
— О, да, може би — иронично повтори тя. — Може би тази година ще срещна някой свестен мъж. Отдавна си го повтарям. Както знаем, проблемът е, че мъжете на моята възраст не търсят четирийсетгодишни жени. Те или са разведени и се оглеждат за по-млада съпруга, или са необвързани — тоест още по-подозрителни — и определено странят от своите връстнички.

— Аз например не си падам по по-млади жени. Достатъчно съм се напатил. На тях им дай нощни клубове, рейдове по магазините или венчален пръстен.

— Аха, търсят съпруг значи. Ето това е същината на проблема. Можеш ли да ми обясниш защо никой не иска да се ожени за мен? И аз ли ще свърша като Соланж? Като дебела и зла старица?

Зелените ѝ очи плувнаха в сълзи. Той нямаше да понесе сестра му да провали прекрасната вечер с мрачни асоцииции. Загаси цигарата си в пепелника и хвани ръката ѝ — нежно, но настоятелно. В този момент пристигна поръчката им и той изчака сервитърът да се отдалечи.

— Виж, Мел, ти просто не си срещаala правилния човек. Оливие беше грешка, която се проточи твърде дълго с твоето изчакване да ти предложи. Радвам се, че стана така, защото не беше подходящ за теб. Чудесно го знаеш.

С бавно движение тя избрса очите си и му се усмихна.

— Да, наистина. Той отне шест години от живота ми и когато си тръгна, настана пълен хаос. Понякога се чудя дали в моя бранш изобщо мога да среща nякого. Книгоиздаването не предлага много възможности. Повечето писатели и журналисти или са гей, или са объркани невротици. До гуша ми дойде от женени мъже като моя похотлив старец. Може би трябва да дойда да работя при теб. Ти нали по цял ден общуваш с мъже.

Каква ирония, усмихна се той. Вярно е, че в обкръжението му жените бяха изключение и се движеше предимно сред мъже. Мъже като Рабани, който бе дотолкова лишен от чар, че направо да го съжалиш, мъже като грубите технически ръководители по строежите, с които постоянно се разправяше и които често го вбесяваха повече и от децата му, водопроводчици, дърводелци, бояджии и електричари, които познаваше от години и чиито дебелашки шаги бе свикнал да понася.

— Няма да ти харесат — лаконично отбелая той и набоде една скарида.

— Ти пък откъде знаеш? Дай да пробвам! Заведи ме на някой от твоите обекти.

— Щом настоящаш... Ще те запозная с Режи Рабани. Само да не кажеш, че не съм те предупредил.

— Що за човек е с това име?

— Проклятието на моя живот. Млад, амбициозен предприемач. Гъст е с кмета на Дванайсети арондисман. Въобразява си, че родителите в Париж трябва да му целуват краката заради гениалната идея да създаде авангардна верига от двуезични детски градини. Отвън всъщност изглеждат доста ефектно, но той все не успява да получи одобрението на службата по безопасност и колкото и да се опитвам да му втълпя, че правилата са създадени, за да се спазват, и всякаакви рискове са недопустими, когато става въпрос за деца, той си знае своето. Пет пари не дава за мнението ми, защото не разбирам неговото „изкуство“ и нямам око за „творенията“ му.

Той се надяваше да развесели Мелани с няколко остроумни примера за налудничавите изпълнения на Рабани, но забеляза, че сестра му е престанала да го слуша и се е загледала над рамото му.

Беше се появила двойка, която насочиха към близката маса. Мъж и жена на около петдесет, и двамата високи, убийствено елегантни, с посребрени коси — жената почти побеляла, мъжът по-скоро прошарен, — с тъмен загар, който се добива при ветроходство или езда, не само с излежаване на шезлонга. Гледката бе толкова удивително красива, че терасата се изпълни с възторжено шушукане. Всички се бяха извърнали да ги видят. Нехаещи за впечатлението, което бяха предизвикали, двамата седнаха и скоро им донесоха шампанско. Антоан и Мелани продължиха да ги наблюдават как се усмихнаха един на друг, казаха си нещо като тост и сплетоха ръце.

— Олеле — тихо промълви Мелани.

— Красота и хармония.

— Истинска любов.

— Значи наистина съществува.

Мелани се приведе напред.

— Може би се преструват. Просто двама актьори, които играят ролите си.

— За да предизвикат завист? — засмя се Антоан.

— Не! — оживи се Мелани. — За да ни вдъхнат надежда. За да повярваме, че е възможно.

Сърцето му се изпълни с любов към по-малката му сестра в семпла черна рокля, обвила пръсти около чашата с шампанско, с изящни рамене и ръце на фона на смокиновото дърво. Не може да няма

мъж, помисли си той, някой мил и добър интелигентен мъж, който да се влюби в жена като нея. Не бе задължително да е съвършен като достолепния господин от съседната маса, не бе задължително да е и наполовина толкова красив, но да има силен открит характер и да я направи щастлива. Къде ли се намираше този мъж в момента? На хиляди километри или съвсем наблизо? Той не можеше да понесе мисълта Мелани да остане сама.

— Какво се замисли? — попита тя.

— Искам да си щастлива.

Устните ѝ потрепнаха.

— И аз искам същото за теб.

Те продължиха да се хранят в мълчание, като се стараеха да не се вторачват в съвършената двойка.

— Трябва да превъзмогнеш раздялата с Астрид — неочеквано заяви Мелани.

— Не знам как, Мел — въздъхна той.

— Ще намериш начин.

— Аз също го искам.

— Понякога я намразвам заради онова, което ти причини.

— Недей — трепна той. — Не я мрази.

Мелани се заигра със запалката му.

— Аз и не мога. Ти също. Никой не може да изпитва омраза към Астрид.

Колко истина имаше в думите ѝ. Невъзможно бе да изпиташ подобно чувство. Астрид бе като слънчев лъч. Усмивката, смехът ѝ, наперената ѝ походка, хихикането ѝ, melodичният ѝ глас, който създаваше усещане за лекота и жизненост. Тя винаги бе готова да те прегърне, да те целуне, да хване ръката ти и да ти вдъхне сила, винаги бе насреща за приятелите и семейството си. На нея можеше да звъннеш по всяко време. Щеше да те изслуша, да кима разбиращо, да предложи съвет, да се опита да помогне. Никога не избухваше, а дори и да дадеше воля на гнева си, то бе за доброто на отсрецния.

Донесоха им тортата и свещите разсеяха падналия здрач. От околните маси заръкопляскаха, заедно с всички останали и красивата двойка вдигна чашите с шампанско в знак на поздрав към Мелани. Антоан се присъедини към овациите.

Усмихваше се, но болката си беше там. Прониза го така остро, че той едва не изохка. Негова беше вината Астрид да си отиде. Дори не беоловил, че тя му се изпълзва. Нищичко не бе предугадил. Беше му дошло като гръм от ясно небе.

Сервираха им кафе и билков чай и ето че се появи главният готвач да поздрави гостите от всяка маса и да попита вкусна ли е била храната. Когато се обърна към тях и видя Мелани в черната рокля, той внезапно извика:

— Мадам Рей!

Мелани се изчерви до алено. Също и Антоан. Този шейсетгодишен мъж очевидно я бе взел за Кларис.

Той грабна ръката на Мелани и я целуна възторжено.

— Толкова време мина, мадам Рей. Повече от трийсет години, боже ми! Но аз не съм ви забравил. Никога няма да ви забравя! Идвахте да обядвате тук с приятелите си от хотел „Сен Пиер“. Сякаш беше вчера. Аз тогава тъкмо прохождах в занаята.

Настъпи напрегнато мълчание. Човекът mestеше очи ту към единия, ту към другия. После бавно започна да му просветва. Той нежно пусна ръката на Мелани.

Тя все така мълчеше, опитваше се с усмивка да прикрие смущението си.

— Мили боже, ама че съм изкуфял! Не е възможно да сте мадам Рей, твърде млада сте...

Антоан се покашля.

— Но приликата е невероятна... Вие трябва да сте...

— Нейната дъщеря — спокойно уточни Мелани и приглади един кичур, изхлузил се от панделката.

— Дъщеря! Разбира се! А вие сигурно сте...

— Нейният син — натъртено произнесе Антоан в желанието си да го отпрати.

Готовчът навярно дори не знаеше за смъртта на майка им, а той нямаше сили да му съобщи. Мелани явноолови желанието му да запазят дискретност и продължи да мълчи, докато човекът я засипваше с поток от думи. Антоан насочи вниманието си към сметката и остави щедър бакшиш. Двамата с Мелани се изправиха. Готовчът настоя да се ръкува с тях.

— Моля ви, предайте моите почитания на мадам Рей. За мен е огромна чест да се запозная с децата ѝ, макар че ако се появи лично, то ще е най-прекрасната изненада.

Двамата кимнаха, промърмориха няколко думи на благодарност и побързаха да си тръгнат.

— Толкова много ли приличам на нея? — прошепна Мелани.

— О, да. Поразително.

Ти току-що излезе и аз пъхам тази бележчица под вратата на стаята ти, а не в обичайното ни скривалище и се моля да я намериш, преди да вземеш влака за Париж. Сложих твоите рози на леглото и то бе, все едно заспивам с теб. Листенцата са ухайни и нежни като кожата ти по съкровените извивки на тялото ти, които докосвам с обич, местата, които са мои сега, защото искам да оставя своя отпечатък, за да не ме забравиш никога, никога да не забравиш нашите мигове заедно, да не забравиш срещата ни тук миналата година, първия поглед, първата усмивка, първата дума, първата целувка. Представям си как се усмихваш, докато четеш тези думи, но не ме е грижса, защото знам колко силна е любовта ни. Сигурно често си мислиш, че съм млада и глупава. Скоро ще намерим начин да се изправим пред света, ти и аз. Много скоро.

Унищожи тази бележска.

Седяха един до друг и гледаха прилива, който бавно покриваше прохода Гоа. Мелани почти не говореше, подложила мрачното си лице на вятъра. Когато слезе на закуска с подпухнали, притворени като цепки очи, които я уподобяваха на екзотична азиатка, тя се извини за настроението си с липсата на сън. Отначало Антоан не се притесни особено, но в течение на сутринта тя ставаше все по-мълчалива и затворена в себе си; той нежно я попита какво не е наред, но в отговор тя само сви рамене. Беше изключила телефона си, което много рядко се случваше, забеляза той. Обикновено го държеше под око, непрестанно проверяваше за съобщения или пропуснати обаждания. Той се запита дали причината не е Оливие. Може би се бе обадил да ѝ честити рождения ден или бе оставил съобщение и така бе отворил старата рана. Недодялан грубиян, ядоса се той. Да не би пък да я бе наранил застаряващият любовник, забравил да ѝ се обади да я поздрави?

С някогашния детски възторг той следеше как водата жадно поглъща каменния път. Ето. Изчезна. Нямаше го вече. Прониза го болка и тя сякаш завинаги заличи скъпоценен миг, който никога нямаше да се повтори. Той като че ли предпочиташе да наблюдава как проходът Гоа изниква от морето — устойчива и сива дълга бразда, разцепваща водите, — вместо да вижда как потъва под пенливите вълни като удавник. Трябаше да избере по-подходящ момент за завръщането им тук. Днес мястото изглеждаше зловещо и странното настроение на Мелани допълнително подсилваше впечатлението.

Беше последното им утро на острова. Затова ли мълчеше Мелани, затова ли не забелязваше нищо наоколо — кръжащите чайки, вятъра в ушите им, хората, които се отдалечаваха навътре след затварянето на прохода? Тя бе опряла брадичка на коленете си, обгърнала тялото си в стегнатия обръч на ръцете. Зелените ѝ очи блуждаеха като в транс. Дали не я мъчеше главоболие, както навремето онези мощни пристъпи на мигрена буквально обезсилваха майка им? Предстоеше дълго пътуване в неизбежното натоварено движение към Париж. Всеки от двамата щеше да се прибере в своя празен апартамент. Може би същите мисли занимаваха и нея. Как ще се върне към пустотата и тишината. Там, където никой не те очаква. Никой няма да те посрещне след дългите часове на волана, никой няма да те прегърне. В Париж тя имаше своя страстен любовник, но той навсярно

прекарваше дългия уикенд със съпругата си. Може би си мислеше как в утрешния понеделник ще се върне в офиса на „Сен Жермен де Пре“, отново ще се заеме с невротичните себични автори, за които му бе разказала, или пък със сприхавия си взискателен шеф и неговата вечно потисната секретарка.

Със същия тип хора се сблъскваше Астрид в конкурентно издавателство. Антоан никога не се бе чувствал на място в тези среди. Насила бе ходил на бляскавите литературни събития, където се лееше шампанско, а писателите се смесваха с журналисти, издатели, редактори, критици. Той обикновено стоеше отстрани и наблюдаваше как Астрид пърха из тълпата в красивата си коктейлна рокля и високи токчета. Усмихната и непринудена, тя с лекота преминаваше от една групичка към друга, докато той се навърташе край бара и пушеше цигара от цигара като нещастен натрапник. След време спря изобщо да я придружава. Що за малодушие, мислеше си сега. Може би с оттеглянето от професионалния живот на съпругата си бе допуснал първата грешка. Нима е бил сляп? Или просто глупав?

Утрешният понеделник. Сбутаният тъжен офис на авеню „Дю Мейн“.

Делеше го с дерматологка, кротка жена с невзрачно лице, която с видимо удоволствие гореше брадавиците на пациентите си.

Флоранс, неговата секретарка. Пълнички бузи, мазно лъщящо чело, мънички черни очи и мазна кафява коса. Неспасятели дебели прасци и пръсти като пънчета. Флоранс беше пълна катастрофа от самото начало. Едно нещо не съумяваше да свърши като хората — макар че бе убедена в противното и на мига го нападаше, че не ѝ е обяснил както трябва. Тя беше свръхобидчива, склонна към феминистки изблици, които неизбежно завършваха с ридания върху клавиатурата.

Утрешният ден, понеделник, и бъдещите тягостни вечери се наредиха в съзнанието му като върволица от опрели броня в броня коли по безкрайна магистрала. Представяше си как ще се повтори изминалата година, изпълнена със самота, мъка и самоненавист.

Дали беше добра идея връщането тук, на острова? Той крадешком погледна изпитото лице на сестра си. Бяха се сблъскали с отдавнашни спомени, съживявайки блясъка в очите на майка им, нейния глас, смеха ѝ, пъргавите стъпки по същия този плаж. Вместо да

се поддаде на изкушението, може би трябваше да откара Мелани право в Довил, Сен Тропе, Барселона или Амстердам, където и да е, но далеч от тревожното семейно минало.

Той я прегърна през раменете и непохватно я разтърси, за да я ободри: *Ей, горе главата, не проваляй кратката ни ваканция.* Тя не му се усмихна. Само извърна глава и го погледна, сякаш се опитваше да отгатне нещо скрито дълбоко в очите му. После сякаш понечи да заговори, но отново стисна устни, лицето ѝ се изкриви в гримаса и тя въздъхна.

— Какво има, Мел?

Този път се появи усмивка, но насиlena, отблъскваща. Разтегнати устни, които състариха тъжното ѝ лице.

— Нищо — промърмори тя срещу вятъра. — Абсолютно нищо.

Сутринта отмина, а тя продължаваше да мълчи. Едва по-късно, когато натовариха багажа си, като че ли се поотпусна. Антоан седна на волана и подкара. Олекна му едва когато я видя да посяга към телефона, чу я как проведе няколко разговора, а после дори заприпява на едно старо парче на „Би Джийз“. Кризата беше преминала и той престана да се тревожи какво я бе предизвикало — главоболие или миг на слабост.

Някъде след Нант спряха да пият кафе и да хапнат. Мелани изяви желание да покара. Беше добър шофьор, открай време. Смениха си местата и Антоан проследи как тя дръпна седалката напред, щракна колана и смъкна огледалото за обратно виждане на нивото на очите си. Колко малки и изящни бяха стъпалата ѝ, колко грация имаше в слабите ѝ ръце. Приличаше на крехка статуетка. Той винаги бе чувстввал потребност да я закрия. Още когато майка им беше жива. Не беше забравил колко се плашеше Мелани от тъмното през годините на лутане и скръб след смъртта на Кларис, как не можеше да заспи, ако не свети нощната лампа, като малката Вони, дъщерята на Скарлет О'Хара. През дома им бяха преминали безброй момичета детегледачки, но дори най-чувствителните от тях не знаеха как да я утешат, когато се събудеше от кошмар. Единствен той успяваше, гушваше я и запяваше приспивните песнички, които помнеше от Кларис. Баща им рядко се появяваше. Дори да забелязваше, че лампата ѝ свети по цяла нощ, той като че ли не се досещаше, че Мелани има кошмари и всяка нощ плаче за майка си. Антоан помнеше как малката му сестричка не можеше да проумее смъртта на Кларис, как не спираше да пита: *Къде е мама? Къде е? Кога ще се върне?* Никой не ѝ отговаряше, нито Робер и Бланш, нито баща им и Соланж, нито безкрайната поредица семейни приятели, които се отбиваха на авеню „Клебер“ след смъртта на майка им, разрошваха косите им и оставяха петна от червило на бузите им. Никой не намираше какво да каже на безутешното, вцепенено от страх малко момиченце. Той бе на десет и някак интуитивно си създаде представа за смъртта. Успя да проумее не обратимия завършек и невъзможността да види майка си отново.

Погледът му улови малките нежни ръце на Мелани върху кормилото. Пръстенът бе само един, на дясната ръка, обикновена широка халка, останала от майка им. Колоната напред се сгъстяваше в посока Анжер. Най-вероятно до Париж ще пъплим в гигантско задръстване, помисли си той, а дробовете му вече копнееха за цигара.

Мелани най-сетне наруши мълчанието.

— Антоан, трябва да ти кажа нещо — рече тя и мълкна.

Гласът ѝ прозвуча така непривично, че той се извърна да я погледне. Очите ѝ бяха вперени в пътя, но мускулите на челюстта издаваха напрежение.

— Говори — меко я подкани той. — Няма от какво да се притесняваш.

Побелелите кокалчета на ръцете ѝ ускориха ударите на сърцето му.

— Цял ден го премълчавам — бързо изрече тя. — Снощи в хотела си спомних нещо...

Случи се внезапно, той дори не можа да си поеме дъх. В първия момент тя извърна очи — потъмнели, тревожни. Лицето ѝ последва движението и на него му се стори, че увлича и колата, която поднесе надясно, а ръцете на Мелани лежаха безпомощни върху волана. Пронизително изсвириха гуми, отзад писна клаксон, загуббата на равновесие изстреля стомаха му към гърлото, тялото на Мелани го захлупи, викът ѝ прерасна в гърлен кряськ, когато паднаха настани, мощн вихър го бълсна в ушите и той затвори очи пред ослепително бялата маса на въздушната възглавница. Писъкът на Мелани се изгуби сред хрущенето на стъкла и огънат метал. Накрая останаха да звучат само тихите удари на сърцето му.

*Антоан, трябва да ти кажа нещо. Цял ден го премълчавам.
Снощи в хотела си спомних нещо...*

Лекарката изчаква да осмисля въпроса ѝ:

— За какво ви говореше?

Как да произнеса думите, които Мелани изрече, преди колата да напусне платното? Нямам желание да ги повторя пред тази непозната. С никого не искам да обсъждам казаното от Мелани, още не. Боли ме глава, усещам очите си смърдящи и зачервени, парещи от сълзите.

Най-сетне нарушавам мълчанието.

— Мога ли да я видя? — питам доктор Бесон. — Не издържам вече, трябва да я видя.

Милата жена решително поклаща глава.

— Утре ще ви пуснем.

Стреснато я поглеждам.

— Значи не можем да си тръгнем?

Лекарката не отмества очи.

— Сестра ви едва не умря.

Преглъщам. Завива ми се свят.

— Моля?

— Наложи се да я оперираме. Далакът ѝ бе засегнат. Има фрактури на няколко прешлена в горната част на гръбнака.

— Което... какво значи? — заеквам аз.

— Налага се да остане за известно време. Когато преценим, че е безопасно да бъде транспортирана, ще бъде откарана с линейка в Париж.

— Колко дълго?

— Поне десетина дни.

— Но нали казахте, че ще се оправи?

— Засега е вън от опасност. Нужно е време, за да се възстанови.

А вие сте извадили късмет, мосю, щом сте се отървали невредим. Все пак трябва да ви прегледам. Последвайте ме, моля ви.

В някакъв унес се оставям да ме отведе в нещо като амбулатория. В болницата е пусто и тихо. Сякаш в цялата сграда сме само аз и доктор Бесон. Тя ме подканя да седна, навива ръкава ми, измерва пулса ми. Прегледът продължава, а аз си припомням как изпълзях от колата, полегнала на една страна като ранено животно. Свита на топка в далечния ъгъл отляво, Мелани не помръдваше. Не виждах лицето ѝ от

гигантската въздушна възглавница. Повиках я, изкрешях името ѝ с все сили.

Не знам колко време е минало, но доктор Бесон ме уверява, че нищо ми няма, само кръвното ми е леко повищено.

— Тази нощ можете да останете тук. Разполагаме със стаи за близките. Сестрата ще дойде да ви упъти.

Благодаря на жената и си тръгвам, тоест обратно към входа на болницата. Крайно време е да се обадя на баща ни. Да му съобщя за случилото се. Не мога повече да отлагам. Наближава полунощ. Излизам от сградата и паля цигара. Паркингът отпред е празен, само тук-там стърчат пушачи. Градът спи. Небето над мен е тъмносиньо, безоблачно. Блещукат звезди. Сядам на една дървена пейка. Допушвам цигарата и хвърлям фаса. Набирам номера на авеню „Клебер“. Включва се автоматичният секретар с пискливия носов глас на Режин. Прекъсвам връзката и набирам мобилния.

— Какво има? — излайва той още преди да съм отворил уста.

Позволявам си да вкуся краткотрайното надмощие, мъничкото власт, която най-сетне мога да наложа над нашия оstarяващ тираничен баща, който все още ме кара да се чувствам като дванайсетгодишен напълно безполезен хлапак; баща ни, който се отнася с презрение към моята работа на посредствен редови архитект, към развода ми, пущенето, начина, по който възпитавам децата си, твърде дългата ми според него коса, която никога не подстригвам достатъчно, навика ми да нося джинси вместо костюм, нежеланието да сложа вратовръзка, моята чуждестранна марка кола, моя скучен нов апартамент на улица „Фроадво“ с изглед към гробището „Монпарнас“. Удоволствието, което извличам, е горчиво-сладко като бърза ерекция под душа.

— Претърпяхме злополука. Мелани е в болница. По гръбнака има счупвания, наложи се да ѝ оперират далака. — Злорадо се заслушвам как рязко поема въздух.

— Къде сте? — най-сетне издишва в мем branата той.

— В болницата в Лъ Лору-Ботро.

— Къде е това, по дяволите?

— На двайсет километра от Нант.

— Какво сте правили там?

— Заминахме на кратко пътуване за рождения ѝ ден.

Пауза.

— Кой шофираше?

— Тя.

— Какво стана?

— Не знам. Колата просто излезе от платното.

— Ще бъда там утре сутрин. Ще се погрижа за всичко. Не се тревожи. Дочуване.

Той прекъсва връзката. Без малко да простена. Ще бъде тук утре. Ще попилее сестрите. Ще наложи авторитета си. Ще гледа лекарката високомерно. Баща ни вече не е висок, но все още така се чувства. Появи ли се някъде, хората обръщат лица към него, както слънчогледите сочат слънцето. Не е и особено привлекателен: оплешиваващо теме, месест нос, свирепи мрачни очи. За разлика от едно време, когато е бил млад. Често чувам, че приличам на него, имам неговия ръст, неговите кафяви очи. Само че при мен липсва всянакъв деспотизъм. Напълнял е, забелязах го последния път, когато се видяхме. Което беше преди шест месеца. Все по-рядко се виждаме, особено откакто децата пораснаха достатъчно, за да ходят при дядо си без мен.

Майка ни почина през 1974 година. Оттогава ние с Мелани я наричаме с малкото ѝ име. Кларис. Твърде мъчително бе да казваме „мама“. Почина от спукана аневризма. Франсоа — да, това е името на баща ни, Франсоа Рей (нима не внушава истински авторитет и достолепие?) — беше само на трийсет и седем, когато загуби съпругата си. Шест години по-млад, отколкото съм аз сега. Забравил съм къде и как се е запознал с Режин (интериорен дизайнер), амбициозната блондинка с тънки устни, но добре си спомням пищната показност на сватбата през май 1977 година в апартамента на Робер и Бланш с изглед към Болонския лес и колко ужасени бяхме ние с Мелани. Баща ни не изглеждаше влюбен, ни най-малко. Изобщо не спираше очи върху Режин, какво остава да я удостои с мил жест. Защо тогава се женеше за нея? За да не се чувства самотен? Заради потребността някоя жена да поеме грижата за осиротялото домакинство? Ние двамата се чувствахме предадени. А сега си представете Режин — на цели трийсет — как се перчи в бежов костюм на „Куреж“, който изобщо не би облякла, ако можеше да се види в гръб. О, да, тя си бе хванала изгодна партия. Вдовец наистина, но богаташ. Един от най-блестящите адвокати в Париж. Наследник на

видно уважавано семейство — бащата адвокат, майката дъщеря на прочут педиатър и внучка на крупен собственик на недвижими имоти, както се казва, от каймака на непреклонната консервативна буржоазия на Десния бряг, по-точно Паси. Към него вървеше и разкошен апартамент на шикозното авеню „Клебер“. Единственото, което трябваше да прегълтне, бяха двете деца — на десет и тринайсет, — които все още скърбяха за майка си. Това тя като че ли бе готова да приеме. И се втурна в решителна битка. Обърна апартамента наопаки, трансформира хармоничните му пропорции в ултрамодерни квадратни пространства, изби камините и гипсовите орнаменти, вдигна стария скърцащ паркет и реши целия декор в червениковкафяво и пепеливо, с което домът им заприлича на хангар в някое летище. Всичките им приятели обявиха резултата за дръзко и находчиво, невиждано преобразяване. Ние го ненавиждахме.

Що се отнася до нашето възпитание, тя възприе традиционния строг подход на френската буржоазия. *Бонжур, мадам. Оревоар, мосю.* Безупречни маниери, отлични оценки в училище, литургия всяка неделна утрин в „Сен Пиер дьо Шайо“. Всяка проява на емоции бе недопустима. Вниманието към децата се свеждаше до бегъл поглед, но не и до изслушване. Разговорите за политика,екс, религия, пари или любов бяха забранени. Името на майка ни не бе произнесено нито веднъж. Скоро разбрахме, че и за нас е най-добре да не го изричаме. Смъртта ѝ също не се споменаваше. Нито каквото и да било за нея.

Нашата полусестра Жозефин се роди през 1982 година и стана любимката на баща ни. Между нея и Мелани се получи разлика от петнайсет години. Аз току-що бях навършил осемнайсет; живеех с двама приятели на Левия бряг и учех политология в университета на улица „Сен Гийом“.

Бях напуснал семейния дом — ако онова, в което бе превърнат апартаментът на авеню „Клебер“ след смъртта на Кларис, можеше да се нарече дом.

На другата сутрин се събуждам целият схванат. Не помня да съм спал в по-неудобно от това болнично легло на твърди буци. Всъщност спал ли съм изобщо? Мисълта ми се насочва към сестра ми. Добре ли е тя? Ще бъде ли отново същата? В празната стая виждам само куфара ми и лаптопа в специалната чанта. Невредими след злополуката. Без нито една драскотина. Включих лаптопа предишната вечер, преди да си легна, и той работеше без проблем. Как беше възможно? Нали видях на какво прилича колата. Нали и аз бях вътре. Но пораженията не са ни засегнали — куфара, компютъра и мен.

Появява се друга медицинска сестра — по-пълничка, с трапчинки на бузите. Лицето ѝ грейва, когато казва:

— Можете да отидете да я посетите.

Следвам я по коридорите, където се разминаваме със сънени тътрещи се старци, изкачваме някакво стълбище и влизаме. Леглото на Мелани е снабдено с всякакви механизми, наоколо са подредени апарати. От раменете до кръста тялото ѝ е гипсирано. Дългата ѝ тънка шия стърчи като на жирафче над коравата обвивка. Изглежда по-висока и по-слаба, отколкото в действителност.

Тя е будна, зелените ѝ очи са мрачни, потънали в сенки. Кожата ѝ е много бледа. Никога не съм я виждал такава. Изглежда различно. Нямам обяснение как и защо е настъпила промяната.

— Тонио — изрича тя като дихание.

Искам да бъда нейният силен по-голям брат, но очите ми се премрежват. Не смея да я докосна. Страх ме е да не счупя нещо, да не ѝ причиня болка. Сядам в стола отстрани до леглото. Отчайващо непохватен съм.

— Добре ли си? — оформят устните ѝ.

— Добре съм. А ти? — питам шепнешком.

— Не мога да мръдна. От тоя скафандър навсякъде ме сърби.

Неволно изниква въпросът: тя наистина ли е добре, някой ден ще може ли отново да стъпи на крака? Дали доктор Бесон не скри нещо от мен?

— Боли ли? — питам.

Тя клати глава.

— Странно се чувствам. — Гласът ѝ е тих, съвсем слаб. — Сякаш вече не знам коя съм.

Погалвам ръката ѝ.

— Антоан, къде се намираме?

— В град Льо Лору-Ботро. Направихме катастрофа на пътя малко след Нант.

— Катастрофа?

Става ми ясно, че тя не помни нищо.

Решавам да не ѝ описвам случилото се. Не е сега моментът. Казвам ѝ, че и аз не помня. Това като че ли я успокоява и тя стиска ръката ми в отговор.

— Той скоро ще дойде — съобщавам ѝ аз.

Тя знае кого имам предвид. Въздъхва и извръща глава, миглите ѝ пърхат като сенки по бледото лице. Продължавам да я гледам. Чувствам се като неин ангел пазител. След развода не съм наблюдавал как спи никоя друга жена. Навремето с часове се взирах в Астрид. Никога не се уморявах да съзерцавам лицето ѝ в покой, потрепването на устните, перлено белите клепачи, бавното повдигане на гърдите ѝ. В съня си тя изглеждаше толкова крехка и млада, каквато е Марго сега. Последният ми спомен от спящата Астрид е от лятото, когато още бяхме заедно, отпреди година.

През лятото на разрива наехме квадрата бяла къща на гръцкия остров Наксос. Вече бяхме решили да се разделим през юни (по-точно казано, Астрид бе решила да ме зареже заради Серж), но излезе, че е невъзможно едва ли не в последния момент да отменим резервацията, да откажем билетите за самолета и кораба. Затова се примирихме да понесем изпитанието на последното ни лято като брачна двойка. На децата още нищо не бяхме казали и се постарахме да се държим като нормални родители. В крайна сметка по фалшивия ни ентузиазъм те започнаха да се досещат, че нещо не е както трябва. Астрид прекарваше повечето време гола на терасата, заета с поредния ръкопис. Приляваше ми от нейния все по-наситен шоколадов тен, защото си представях как много скоро не аз, а Серж ще гали тялото ѝ с месестите си ръце.

През трите седмици от този мъчителен престой често ми идваше да си пусна един куршум в слепоочието. Седях на долната тераса, обърната към плажовете, пушех цигара от цигара и се наливах с блудкаво топло узо. Гледката беше несравнима, но достигаше до мен през мъглата на пиянството и нещастието. Облият кафяв остров Парос изглеждаше на няколко загребвания разстояние, морето трептеше в

лилавосинъ, поръсено с бели пенливи петна, подгонени от вятъра. Когато отчаянието ми — или пиянството — достигнеше краен предел, тръгвах, залитайки, надолу по стръмната праща пътека към рекичката и се хвърлях във водата. Веднъж ме опари медуза, но аз бях толкова разнебитен, че не я усетих. По-късно Арно ми посочи петното на гърдите и когато се погледнах, открих релефни пламтящи червени ивици, сякаш някой ме беше бил с камшик.

Това лято беше ад. Сякаш не ми стигаха терзанията, ами и сутрините биваха раздирани от стържещия вой на булдозери и багери на хълма, където един свръхамбициозен италианец строеше вила, наподобяваща декор от филм с Джеймс Бонд. Безкрайна върволица бучачи камиони, натоварени с пръст, се точеха по тесния път, който минаваше покрай къщата. Аз се просвах на терасата, все едно бях глух, а и сляп за черните пушещи изгорели газове, които бълваха в лицето ми. Шофьорите бяха дружелюбни хора, всеки път ми махаха, докато чудовищните двигатели се изнизваха на метър-два от недокоснатата ми закуска.

На всичко отгоре осъдната вода пристигаше с цистерни, токът спираше всяка вечер, комарите кръвопийци хапеха ненаситно, а Арно взе, че скупи високотехнологичната висяща тоалетна чиния от мрамор. Всяка нощ лягах в едно легло с моята бъдеща бивша съпруга, гледах я как спи и тихо плаче. Тя кратко и търпеливо ми повтаряше, отново и отново, като на упорито дете: *Антоан, любовта ми към теб просто вече не е същата*, после ме прегръщаше майчински, а аз се разтрепервах от желание при всяко докосване. Нима бе възможно? Защо стана така? Как се преодоляваше такова нещо?

Бях представил Астрид на Мелани преди осемнайсет години. Астрид беше младши агент в едно конкурентно издателство. Скоро двете станаха близки приятелки. Спомням си колко интересен бе контрастът помежду им: дребната, изящна тъмнокоса Мелани и русата Астрид с бледосини очи. Биби, майката на Астрид, е шведка от Упсала, флегматична, артистична и определено странна. И чаровна. Жан-Люк, бащата, е прочут диетолог, от онези вечно загорели, дразнещи с поддържаното си тяло мъже, които те карат да се чувствува като натъпкан с холестерол лигъльо. Той е вманичен на тема „редовен стомах“ и ръси овесени трици върху всяко ястие на Биби.

Мислите за Астрид извикват желанието да ѝ се обадя, да ѝ кажа какво се случи. На пръсти излизам от стаята. Апаратът пиука ли, пиука. Но тя не вдига. Параноята ме съветва да блокирам номера си, за да не се изписва и тя да не знае кой я търси. Оставям ѝ кратко съобщение. Часът е девет. Най-вероятно пътува нанякъде с колата. Нашето старо ауди. Знам програмата ѝ наизуст. Вече е оставила Люка в кварталното училище, а Арно и Марго — в „Пор Роаял“, където е лицеят им, и сега се бори със сутрешното задръстване в посока „Сен Жермен де Пре“, към издателството на улица „Бонапарт“ срещу църквата „Сен Сюлпис“. На червените светофари се гримира, а мъжете от близките коли си казват: „Каква хубава жена.“ Макар и със закъснение, съобразявам: средата на август е. Тя още е в отпуск. С него. Вероятно са в Малакоф с децата. Нали щяха този уикенд да се връщат от Дордон.

Когато отново се насочвам към стаята на Мелани, виждам пред вратата старец с издупто коремче. Отнема ми няколко секунди да го позная.

Той разтваря ръце и грубо ме притегля. Винаги се стряскам от ненадейните прегръдки на баща ми. Аз никога не правя така със сина ми. Арно е на възраст, когато мрази прегръдките, така че гледам поне да съм внимателен.

Той отстъпва назад и примижава. Изпъкнали кафяви очи, плътни червени устни, малко поизтънели, с увиснали ъгълчета. Ръцете с изпъкнали вени изглеждат немощни, раменете увисват. Да, баща ми е остарял. Това наблюдение ме шокира. Родителите забелязват ли как и децата им остаряват? Ние с Мелани вече не сме млади, макар че все още сме негови деца. Спомням си Жанин, една от дискретно прикриваните приятелки на баща ми, и какво ни каза веднъж: „Толкова е странно да виждаш как децата на приятелите ти навлизат в средната възраст.“ Мелани бе отвърнала с лек сарказъм: „Още по-странно е да виждаш как приятелките на родителите ти се превръщат в старици.“

Баща ми може и да изглежда грохнал, но не е загубил войнствения си нрав.

— Къде се мотаят лекарите, по дяволите! — изревава той. — Какво става тук? Що за безполезна болница!

Аз мълча. Свикнал съм с неговите избухвания. Те вече не ми правят впечатление. Млада сестра притичва покрай нас като

подплашен заек.

— Видя ли Мел? — питам аз.

Той свива рамене.

— Тя спи — отсича.

— Ще се оправи.

Поглежда ме свирепо.

— Ще уредя да я откарат в Париж. Безсмислено е да я държат тук. Нуждае се от най-добрите лекари.

Представям си кротките лешникови очи на Бенедикт Бесон, пръските по престиilkата ѝ. А също и какво направи снощи, за да спаси сестра ми. Баща ми се стоварва на стола пред вратата. Поглежда ме в очакване на отговор или реакция. Нищо няма да получи.

— Разкажи ми пак какво стана.

Този път не се инатя.

— Беше ли пила?

— Не.

— Как така просто излизаш от платното?

— Точно това се случи.

— Къде е колата ти?

— От нея май нищо не става.

Той ме поглежда сърдито, невярващо.

— Защо сте ходили в Ноармутие?

— Исках да е изненада за рождения ден на Мелани.

— Хубава изненада, няма що.

В гърдите ми се надига гняв. Пак успява да ме вбеси, не мога да не му го призная. Не е загубил тази способност, а аз не съм в състояние да устоя.

— Хареса ѝ — заявявам разгорещено. — Прекарахме три прекрасни дни...

Мълквам. Пак се оправдавам като обидено дете. Устата му конвулсивно потрепва, както когато нещо му се е сторило забавно. Да не би Мелани само да се преструва на заспала? Някак усещам, че тя чува всяка дума през затворената врата.

Баща ни невинаги е бил такъв. След смъртта на Кларис той се затвори в себе си. Стана корав, озлобен, вечно забързан. Трудно ми беше да го сравнявам с онзи истинския, щастливия баща, който избухваше в смях, онзи, който ни подръпваше за косите и ни правеше

палачинки в неделя сутрин. Дори когато беше зает, дори когато се прибираще късно, той намираше време за нас. Включваше се в нашите игри, водеше ни в Болонския лес или ни караше с колата до Версай да се разходим в парка и да пуснем хвърчилото на Мелани.

Отдавна вече не дава израз на обичта си. От 1974 година.

— Никога не съм харесвал Ноармутие — заявява той.

— Защо?

Дебелите вежди отскочат нагоре.

— На Робер и Бланш им харесваше, нали?

— Е, да. Дори щяха да купят вила там, помниш ли?

— Една голяма къща близо до хотела. С червени капаци на прозорците. В гората.

— Ле Брюйер.

— Защо се отказаха?

Той свива рамене, но не ми отговаря. От малък се досещах, че не се разбира много-много с родителите си. Дядо ми Робер мразеше да му се противоречи. И макар че Бланш уж имаше по-сговорчив характер, определено не беше предана майка. А между него и сестра му Соланж никога не се появи близост.

Да не би баща ми да е толкова непреклонен, защото е получил от родителите си всичко друго, но не и любов? Да не би аз да съмmekушав и отстъпчив баща (твърдеmekушав, твърде отстъпчив! — оплакваше се Астрид след поредната кавга с Арно), защото ме е страх да не смачкам сина си както баща ми мен? Всъщност давам си сметка, че не ми пречи да ме възприемат като малодушен, защото няма начин да възпроизведа суровостта на баща ми по отношение на моя син.

— Какви ги върши разглезеният ти син? — пита той. Никога не проявява интерес към Марго или Люка. Сигурно защото Арно е първородният наследник на фамилното име.

Пред очите ми изниква бледото остро лице на големия ми син. Щръкналата, оформена с гел прическа, бакенбардите, пиърсингът на лявата вежда. Петната набола брада. Той е само на шестнайсет. Дете в тяло на мъж.

— Добре е — отвръщам. — Живее при Астрид.

На мига съжалявам, че произнесох името й. Знам, че то ще го взриви, ще последва безкраен монолог. Как така съм допуснал жена ми да ме изостави заради друг мъж? От къде на къде ще се съгласявам на

развод? Нима не съм предвидил последствията за мен, за децата? Нямам ли гордост, мъжко достойнство? За топките питаше той. При баща ми винаги опираше до тях. Аз се готвя за неизбежното, той вече е на ръба да изригне и в този момент се появява лекарката. Веждите му стремително се спускат надолу.

— Опишете ми точно какво е положението. Нямам време за губене.

— Добре, господине — отвръща тя напълно сериозно.

Когато се обръща да отвори вратата към стаята на Мелани, очите й срещат моите. И най-неочаквано тя ми намига.

Следователно хората действително го възприемат като сприхав старчок. Никой не се плаши от него. Той вече не е неустоимият адвокат с остръ език. По някакъв начин това ме натъжава.

— Боя се, че за момента дъщеря ви не може да бъде транспортирана — изрича смилено доктор Бесон и в очите й се прокрадва едваоловимо нетърпение.

Баща ми продължава, както си знае:

— Тя трябва да получи най-добрите грижи, в Париж, при най-добрите лекари. Не може да остане тук.

Бенедикт Бесон не трепва. Усещам колко дълбоко я е засегнал само по стягането на челюстта. Тя не казва нищо.

— Трябва да говоря с шефа ви. Кой е управителят на това заведение?

— Нямам шеф — тихо отвръща доктор Бесон.

— Как да разбирам това?

— Намирате се в моята болница. Аз съм управителят. Аз нося отговорност за организацията и за всеки пациент тук.

Тихият й глас е толкова овладян, че той остава без думи.

Мелани е отворила очи. Баща ни сграбчва ръката й като удавник, сякаш я докосва за последен път. Накланя се към нея, половината му тяло поляга върху леглото. Начинът, по който стиска ръката й, дълбоко ме трогва. Той проумява, че без малко не е изгубил дъщеря си. Неговата мъничка Мелабел. Отдавнашният ѝ прякор. Той избърсва очи с копринената кърпичка, която винаги носи в джоба си. Като че ли не може уста да отвори. Просто седи идиша шумно.

Мелани е смутена от тази емоционална реакция. Тя не иска да вижда разстроеното му мокро лице. Поглежда ме. Толкова години баща ни не е проявявал никакви други чувства, освен недоволство или гняв. Това е неочекван спомен за нежния грижовен баща, какъвто бе навремето, преди майка ни да умре.

Продължаваме да мълчим. Лекарката излиза и затваря вратата. Ръката на баща ми, стисната пръстите на Мелани, извика в съзнанието ми многобройните набези до спешното отделение с моите деца. Когато Люка падна от колелото и си разцепи веждата. Когато Марго се търкулна по стълбите и си счупи крака. Когато Арно вдигна нечувано висока температура. Втурването. Паниката. Астрид вкопчена в мен. Бялото ѝ като тебешир лице. Сплетените пръсти.

Поглеждам баща ми и долавям, че въпреки мълчанието поне веднъж чувството е споделено, макар той да не го осъзнава. Заедно пропадаме в бездънната пропаст на страха, която зейва едва когато станеш родител и детето ти изпадне в беда.

Мислено се връщам към реалността и причината да сме тук. Какво се бе опитала да ми каже Мелани в мига преди катастрофата? Че си е спомнила нещо през последната нощ в хотел „Сен Пиер“. Нещо, което бе премълчавала през целия ден. Какво ли си бе спомнила? Възстановявам престоя ни на острова. Опитвам се да подредя множеството изплували образи и впечатления. Кое е парченцето в нейната мозайка? Защо бе предпочела да го скрие? Това ли е обяснението за странната ѝ отнесеност още на закуска? Докато седяхме край прохода Гоа и наблюдавахме прилива, аз бях попитал какво я тревожи, но тя ми бе отвърнала повече от уклончиво. Не била спала добре, само това чух. През цялата мързелива сутрин остана затворена в себе си. Започна бавно да се отърсва от странното си настроение едва следобеда, когато се качихме в колата и тръгнахме към Париж, Енергична сестра отваря вратата и избутва пред себе си

количка. Време било да се измери кръвното налягане на Мелани, да се проверят шевовете ѝ. Тя моли мен и баща ми да излезем за малко отвън. Шевове? После си спомням. Операция на далака. Двамата заставаме пред стаята притеснени и напрегнати. Той като че ли е възвърнал самообладанието си, макар че носът му още е червен. Бълскам си мозъка да измисля какво да му кажа. Нищо не ми хрумва. Но не ми убягва иронията на ситуацията. След продължително отчуждение баща и син се събират край леглото на ранената дъщеря и пак не са способни да разговарят.

Слава богу, телефонът в джоба ми зажужава. С бързи стъпки излизам от сградата, за да вдигна. Обажда се Астрид. В гласа ѝ има сълзи. Уверявам я, че Мелани ще се оправи. Все пак сме имали късмет. Тя пита дали да дойде, с децата. Прилив на чиста радост се надига в гърдите ми. Мога ли да тълкувам тези думи като знак, че сърцето ѝ не е изстинало? Дали по някакъв начин продължава да ме обича? Преди да формулирам отговор, прозвучава дрезгавият глас на Арно. Той също е разстроен. Знам колко харесва сестра ми. Като беше малък, тя гордо го разхождаше из Люксембургската градина, преструвайки се, че е неин син. Той примираше от удоволствие. Както и тя. На него обяснявам, че се налага Мел да остане в болницата, казвам му и за гипса на гръденния ѝ кош. Той настоява да дойде да я види. Всички щели да дойдат с Астрид. При мисълта, че отново ще видя семейството си, всички накуп, както в доброто старо време, направо ми иде да запея. И това няма да е размяна на децата пред вратата, придружена от процедени забележки като „Този път не забравяй да ѝ дадеш сиропа за кашлица“ или „Гледай да подпишеш бележниците им, моля те“. Астрид отново взема слушалката да ѝ обясня как да стигне до тук. Старая се гласът ми да звуци сдържано и разумно. После тя предава телефона на Марго. Тъничко шепнешо, нежно гласче: „Татко, кажи на Мел, че много я обичаме. Тръгваме веднага.“ Затваря и ме лишава от възможността да чуя неуправляемия номер три, Люка. Тръгваме веднага.

Паля цигара и с наслада пълня дробовете си с дим. Няма сила, която да ме накара да се върна и отново да се изправя срещу баща ми. Затова изпушвам още една цигара, с не по-малко удоволствие. Пътуват насам. Със или без Серж? — питам се.

Когато отново влизам в стаята на Мел, отстрани на стената се е подпряла Жозефин, нашата полусестра. Трябва да е дошла с колата на баща ми. Изненадвам се, че е тук. Тя не е особено близка с Мелани. Нито пък с мен. Не съм я виждал от месеци, най-вероятно от миналата Коледа на авеню „Клебер“. Слизаме в празното кафене на приземния етаж. Мелани очевидно има нужда от почивка, а баща ни се е затворил в колата си и говори по телефона.

Жозефин е слаба, както е модерно, облечена е в избелели джинси с ниска талия, кецове „Конвърс Стар“ и зелено потниче. Русата ѝ коса е подстригана късо, по момчешки. Бледия жълтеникавтен и тънките устни е взела от майка си, а от баща ни е наследила кафявите очи.

Палим цигари. Това като че ли е единственото общо помежду ни. Пушенето.

— Тук не е ли забранено? — шепнешком пита тя, като накланя глава към мен.

— Няма кой да ни се скара — отвръщам с равен глас.

— Вие с Мел защо бяхте в Ноармутие? — задава тя следващия си въпрос и всмуква дълбоко.

Жозефин никога неувърта, не може да ѝ се отрече. Винаги кара направо. Харесвам тази нейна черта.

— Заради рождения ден на Мел. Беше изненада.

Тя кимва и отпива от кафето си.

— Ходили сте там като малки, нали? С майка ви.

Начинът, по който изрича последните думи, ме кара да я погледна по- внимателно.

— Да — отвръщам. — С майка ми и баща ми и неговите родители.

— Вие двамата никога не говорите за майка си.

Жозефин е на двайсет и пет. Никак не е глупава.

Малко прекалено е суетна, макар че хипарският ѝ стил много-много не ми допада. Фактът, че носим гените на един баща, никога не пробуди братски чувства у мен.

— Ние изобщо рядко разговаряме, ти и аз — продължава тя.

— Пречи ли ти?

Тя върти пръстените по ръцете си, оставила цигарата да виси по мъжки от устата ѝ.

— Всъщност, да. Нищичко не знам за теб.

В кафето влизат няколко души и ни оглеждат осъдително заради цигарите. Почти едновременно гасим фасовете „Марлboro“.

— Не забравяй, че вече бях напуснал авеню „Клебер“, когато ти се роди.

— И така да е. Но все пак си мой полубрат. Ако искаш да знаеш, дойдох тук, защото не ми е безразлично какво става с Мел. Аз я харесвам. Теб също.

Това последното дотолкова противоречи на представата ми за нея, че направо зяпвам.

— Да не си изтървеш ченето, Антоан — изхилва се тя.

Успява да ме разсмее.

— Разкажи ми нещо за вашата майка. Никой никога не говори за нея.

— Какво искаш да знаеш?

Тя повдига едната си вежда.

— Каквото и да е.

— Почина през седемдесет и четвърта. От аневризма в мозъка. Беше на трийсет и шест. Отиде си внезапно. Един ден се прибрахме от училище и нея я нямаше, бяха я откарали в болница. Мъртва. — Поглеждам я. — Режин не ти ли е казала? Или татко?

— Не — отвръща тя. — Продължавай.

— Ами това е.

— Не, опиши ми я.

— По външност Мелани прилича на нея. Дребничка, със зелени очи. И винаги усмихната. С нея всички се чувствахме много щастливи.

Поне според мен баща ни спря да се смее след смъртта на Кларис, а след като се ожени за Режин, престана и да се усмихва. Не ми се иска да казвам това на Жозефин, затова мълквам. Само че тя сигурно знае не по-зле от мен, че всеки от родителите ѝ има отделен живот. Баща ми се среща със своите приятели адвокати, оттеглили се от активна практика, с часове се затваря в кабинета си да чете и пише, непрестанно мърмори, а Режин стоически търпи оплакванията му, ходи да играе бридж в своя дамски клуб и се старае да поддържа илюзията, че на авеню „Клебер“ всичко е наред.

— А нейните близки? Виждате ли се изобщо?

— Родителите ѝ са починали, когато тя е била малка. Съвсем обикновено, скромно провинциално семейство. Помня, че имаше една

сестра, по-голяма от нея, с която почти не поддържаше връзка. А след смъртта ѝ сестрата напълно изчезна от живота ни. Дори не знам къде живее.

— Как се е назвала?

— Кларис Елзиер.

— Къде е родена?

— В Севените.

— Ти добре ли си? — внезапно пита Жозефин. — Изглеждаш ужасно.

— Благодаря — отвръщам кисело аз. След кратка пауза продължавам: — Всъщност ти си права. Честно казано, чувствам се изцеден. На всичкото отгоре и той се появи.

— Разбирам. Вие двамата май не мелите много.

— Има нещо такова.

Което е истина, но не съвсем, защото се разбирахме добре, докато Кларис беше още жива. Той пръв започна да ме нарича Тонио. Помежду ни имаше нещо като негласно споразумение, което чудесно устройваше кроткото малко момче, каквото бях тогава. Не настояваше да играя футбол. През уикендите не ме насиливаше да се потя в типично мъжки занимания, а ме водеше из квартала, много често в Лувъра, в Египетската зала, която ми беше любима. Понякога между саркофазите и мумиите долавях шепот: Това не е ли адвокатът Франсоа Рей? И се гордеех, че той не пуска ръката ми, направо ликувах, че съм негов син. Но това беше преди повече от трийсет години.

— Повече лае, отколкото хапе — отбелязва Жозефин.

— Лесно ти е да го кажеш, нали си любимката му, неговото златно момиче.

Чест ѝ прави, че приема комплиманта с доза финес.

— Невинаги е лесно да си златното момиче, ще знаеш.

После продължава с въпросите:

— Как е семейството ти?

— Пътуват насам. Ще ги видиш, ако останеш още малко.

— Чудесно — възкликва тя с прекомерен ентузиазъм. — А работата ти как върви?

Недоумявам защо си прави труда да разширява този въпросник на фалшива загриженост. Жозефин никога не ме е питала друго, освен имам ли цигари. Последното, за което ми се говори сега, е работата.

Дори само мисълта за нея ме изпълва с досада. Защо да затъваме в баналности?

— Още си изкарвам хляба като архитект и все така не си харесвам работата.

Преди да попита защо, аз я засичам:

— Ами ти? Имаш ли гадже, работа? Докъде стигна? Още ли си с онзи собственик на нощен клуб? Май работеше за някакъв дизайнер в „Маре“?

Не споменавам авантюрата ѝ с женения мъж отпреди година, нито дългия период на безделие, когато през повечето време гледаше дивидита в кабинета на баща ни или обикаляше магазините с лъскавото черно мини на майка си.

Най-неочаквано тя се усмихва. Получава се по-скоро гримаса. Приглежда косата си назад и се покашля.

— Всъщност, Антоан, имам огромна молба... — Прави пауза, пак се покашля. — Да ми заемеш малко пари.

Гледа ме с широко отворени, едновременно умоляващи и нагли кафяви очи.

— Колко? — питам аз.

— Да речем, хиляда евро.

— Да не си загазила нещо? — преминавам аз към тона, с който разговарям с Арно.

Тя клати глава.

— Не, разбира се, че не! Просто имам нужда от малко пари в брой. Както знаеш, предпочитам нищо да не искам от тях.

Приемам, че има предвид родителите си.

— Не нося толкова пари.

— Отсреща има банкомат — услужливо подмята тя.

И чака.

— Веднага ли ти трябват?

Тя кимва.

— Виж, Жозефин, нямам против да ти дам парите, но ще трябва да ми ги върнеш. След развода не съм се видял в лукс.

— Няма проблем, ще ги върна. Обещавам.

— Освен това не вярвам да може да се изтегли такава сума.

— Ами колкото можеш, за останалото ще ми напишеш чек.

Тя се изправя и тръгва навън, поклащајки победоносно кълъщавите си бедра. Излизаме от болницата и пътном палим по цигара. Не ме напуска чувството, че съм се оставил да ме преметнат. Толкова ѝ беше изненадващата сестринска привързаност.

Давам банкнотите и чека на Жозефин, тя ми лепва една целувка по бузата и ме оставя, а аз тръгвам към града, защото в момента нямам желание да се върна в болницата. Попадам в безличен провинциален квартал без никакви забележителности. Общината се помещава в малка сграда с веещо се отпред избеляло трицветно знаме, напомнящо за предназначението й, а отсреща е строгата на вид църква. Ресторантче и хлебопекарна. Непретенциозен на вид хотел, наречен „Л'Оберж дю дофен“. Няма жива душа. Ресторантчето също е празно. Рано е още за обяд. Умислен младеж вдига брадичка, когато влизам. Поръчвам си кафе и сядам. От невидимо радио гърмят новините по „Европа 1“. Масите с пластмасово покритие са мазни на пипане. Дали да не звънна на няколко телефона, да споделя с моите близки приятели какво се е случило? Да се обадя ли на Еманюел, Елен, Дидие? Колкото пъти ми мине през ума, все отлагам. Каква е причината, нежеланието да произнеса вече изречените думи? Отказ да описвам отново катастрофата, за да не си я припомням? Как ще научат приятелите на Мелани? Ами шефът й? Кой ще им съобщи? Най-вероятно аз. Следващата седмица е много важна за нея — започва есенният литературен сезон. Най-напрегнатото време за всички в сферата на книгоиздаването, тоест и за бившата ми съпруга. Мен също ме чака усилна работа, Рабани с неговите ексцесии, проектите, които иска да променя отново и отново, търсено на нова секретарка, стига да измисля начин да уволня Флоранс.

Паля цигара.

— Догодина няма да можете — подсмива се младежът. — Всички пушачи ще излизат навън. Или пък изобщо няма да идват. Бизнесът върви към провал. Много кофти. Най-добре да вземем да затворим.

Изглежда ми така нахъсан, че най-малодушно решавам изобщо да не подхващам разговор. Вместо това се усмихвам, клатя глава, свивам рамене и се потапям в блажено изучаване на мобилния ми телефон.

Пропуших отново, когато Астрид ми каза, че обича Серж. Десет години не бях палил. И преди да се усетя, отново се пристрастих. Станах обект на всеобщ тормоз. Но на мен не ми пукаше. Астрид, маниачка на тема здраве, също не криеше отвращението си. И от нея не ми пукаше. Вредният навик бе единственото, което никой не

можеше да ми отнеме. Единственото занимание в настоящия ми живот, което ми носеше някакво удоволствие. Давах си сметка, че това е лош пример за децата, особено за Арно и Марго на тяхната крехка впечатлителна възраст, когато пушенето им се вижда едновременно опасно и готино. Апартаментът на улица „Фроадво“ вони на застоял дим. Това ме посреща, когато се прибера. И гледката към гробището. Гледката към смъртта. Разбира се, не е редно да се оплаквам, моите покойни съседи представляват престижна компания: Бодлер, Мопасан, Бекет, Сартр, Дьо Бовоар. За нула време се научих да не поглеждам през прозореца на дневната. Или да поглеждам само нощем, когато зловещите кръстове и паметници не се виждат, а издълженото незастроено пространство до кулата „Монпарнас“ е само загадъчна черна празнота.

Много се постарах да превърна новия апартамент в дом. Но напразно. Откраднах албумите на Астрид, най-нахално извадих моите любими снимки с децата, а и на нас двамата и ги налепих по стените. Арно като новородено бебе в моите невярващи ръце, Марго в първата си рокличка, Люка, победоносно размахал лепкава близалка на върха на Айфеловата кула. Ски ваканции, летни почивки, екскурзии из замъците по Лоара, рождения дни, училищни пиеси, коледни празници: безкрайна, подредена от отчаянието ретроспекция на някогашното ни щастливо семейство.

Въпреки усилията ми със снимките, пъстрите пердeta (които избрах с помощта на Мелани), приветливата кухня, удобните канапета и хитро разположеното осветление обстановката създава усещане за празнота. Апартаментът сякаш оживява само когато се появяват децата според графика за уикендите. И досега се будя в новото легло, почесвам се по главата и се питам къде съм. Непоносимо ми е да се връщам в Малакоф, да се сблъсквам с Астрид и новия ѝ живот в нашата бивша къща. Какво кара хората да се привързват към място, което са обитавали? Защо е толкова болезнена раздялата с една обстановка?

Купихме тази къща заедно преди дванайсет години. Кварталът тогава не беше на мода, дори го смятаха за лишен от блясък и населен предимно от работнически семейства и нашият избор на това „мизерно малко предградие“ на юг от Париж бе предизвикал всеобщо недоумение. Да не говорим колко работа ни чакаше. Високата тясна

постройка беше порутена, влажна и занемарена. Затова пък цената беше изгодна. Приехме недостатъците като предизвикателство. Всяка минута ни носеше радост, дори забавянията, проблемите с банката, с колегата архитект, с водопроводчика, зидаря, дърводелеца. Работехме по къщата без почивка. И накрая стана съвършена. Малакоф, нашият малък рай. Нашите завистливи парижки приятели разбраха колко близо е до града, колко удобно се придвижваш до там, на две крачки от станцията на метрото „Порт дьо Банв“. Имахме дори градина — кой може да се похвали с градина в Париж? — където можехме да обядваме през лятото въпреки приглушеното буттене от околовръстното шосе, с което бързо свикнахме. Градина, за която се грижех с желание, и куче, тромав стар лабrador, който и досега не разбира защо съм се изнесъл и кой е този новият в леглото на Астрид. Добричкият ми Тит.

Още ми е болно за тази къща. Снежните зими, уютът край камината. Просторната дневна, позахабена от трите деца и кучето. Рисунките на Люка. Ароматните пръчици на Астрид, които ми докарваха главоболие. Домашните на Марго. Огромните маратонки на Арно. Тъмночервеното изтърбушеното канапе, което все пак е достатъчно удобно, за да поспиш на него. Хълтналите фтьойли, които те обгръщат като стари приятели.

Нашият дом. Денят, в който трябваше да го напусна. Денят, в който застанах на прага, обърнах се и го погледнах за последен път. Сбогуването с моя дом. Децата ги нямаше. Астрид ме гледаше с умислени очи. *Ще се оправим, Антоан. Всеки втори уикенд децата ще идват при теб. Всичко ще се нареди, ще видиш.* Не казах нищо, само кимнах, защото не исках да видя как очите ѝ се пълнят със сълзи. *Вземи каквото искаш. Всичко, което смяташ, че е твоето.* С ярост и гняв се заех да хвърлям в разни кашони моите боклуци; но си наложих да се овладея. Не исках никакви спомени, само снимките. Никакви вещи. Нищо не исках от тази къща, само да си върна любовта на Астрид.

На най-горния етаж си бях направил ателие. Идеалното място за работа. Пространство, светлина, тишина. Сам го бях проектиран. Когато застанех там, над червените покриви и сивата лента на околовръстното с непрестанния поток от коли, се чувствах като Леонардо ди Каприо, когато надава тържествуващ вик: „Целият свят е

мой!“, от палубата на обречения „Титаник“, протегнал ръце към хоризонта. Моето обречено ателие. Моята бърлога. В доброто старо време, когато децата заспиваха, Астрид се промъкваше горе и правехме любов на килима, заслушани как Кет Стивънс пее „Тъжната Лиза“. Сега сигурно там е офисът на Серж. Не искам да си представям какво правят на килима.

Седя в полуутъмното заведение, чакам да се появи семейството ми, заслушан в едно страстно парче на Мишел Сарду, и се питам дали баща ми всъщност не е прав. Аз не се и опитах да се боря за нея. Не вдигнах скандал. Не отприщих ада. Оставил я да си отиде. Държах се кратко и възпитано, както навремето като малък. Онова момченце с пригладената назад коса и моркосиньото сако. Детето, което винаги казваше: *моля, благодаря и извинете*.

Най-сетне зървам познатото ауди, покрито с прах. Семейството ми слиза от колата. Те не знаят, че съм тук, още не ме виждат. Излизам от ресторантчето и се скривам зад едно голямо дърво близо до паркинга. Сърцето ми се разтуптява. Доста време не съм ги виждал. Русата коса на Арно съвсем е изсветляла от лятното слънце. Пуснал я е до раменете. Забелязвам, че се опитва да си пусне проскубана козя брадичка, която, колкото и да е странно, му отива. Марго е с кърпа през челото. Понапълняла е, вече не е толкова клоощава. Пристъпва малко несръчно, не се чувства добре в тялото си. Люка най-много ме изненадва. Пухкавото хлапе сега е скелет със стърчащи крайници. Виждам как бъдещият тийнейджър в него се бори да се покаже навън, като Невероятния Хълк.

Решавам, че няма да бързам да поглеждам Астрид, но не издържам дълго. Тя е облечена в дълга избелена дънкова рокля, която много харесвам, с прилепната кройка и копчета додоре. Русата ѝ коса леко посребрена, както забелязвам — е вързана на опашка. Изглежда унила. Но въпреки това толкова красива. Серж го няма. Отдъхвам си.

Проследявам как напускат паркинга и тръгват към болницата. Показвам се. Люка изревава и се хвърля към мен, обгръща ме с ръце и крака. Арно хваща главата ми и ме целува по челото. Той определено е по-висок от мен. Марго стои настрани, на един крак, като фламинго, после пристъпва напред и заравя глава в рамото ми. Успявам да видя, че косата под кърпата е боядисана в яркооранжево. Лошо ми става, но не казвам нищо.

Оставям желаната среща с Астрид за последно. Изчаквам децата да се съзвземат от първоначалните бурни чувства, после протягам ръце към нея и я прегръщам някак трескаво, което тя сигурно възприема като плод на тревогите около сестра ми. Невероятно хубаво ми става от самата близост. Нейният парфюм, нейната мекота, кадифеният допир на голите ѝ ръце ме опияняват. Тя не ме отблъсква. Отвръща на прегръдката ми. Без малко да я целуна. Успявам да се опомня: те не са дошли заради мен. Тук са заради Мел.

Повеждам ги към болницата. Пътьом се натъкваме на баща ми и Жозефин. Вместо поздрав баща ми стиска всеки в типичната си грубовата прегръдка. Подръпва брадата на Арно.

— Какво е това, за бога? — изревава. И го перва по врата. — Изправи раменете, не се гърби, безполезен глупчо. Баща ти не ти ли се кара? И той е същият, честно.

Знам, че се шегува, но както винаги със съответната доза хапливост. Още откакто Арно бе съвсем малък, баща ми ме упреква как го възпитавам — винаги погрешно в неговите очи. Всички заедно влизаме на пръсти в стаята при Мелани. Тя още спи. Лицето ѝ е дори по-бледо, отколкото сутринта. Изглежда слаба, неочеквано повъзрастна от своите четирийсет години. Очите на Марго се наливат с блестящи сълзи. Тя е ужасена от вида на леля си. Прегръщам я през раменете, притеглям я по-близо. Тялото ѝ изльчва лек мириз на солена пот. Няма го вече канеленото ухание на малко момиченце. Арно зяпа с увисната челюст. Люка пристъпва от крак на крак, гледа ту мен, ту майка си, после отново към леглото.

И ето че Мелани бавно обръща глава и отваря очи. Вижда децата и цялото ѝ лице грейва. Усмихва се едва-едва. Марго избухва в ридания. Забелязвам, че и очите на Астрид са влажни, устата ѝ трепери, и това вече ми идва твърде много. Дискретно отстъпвам назад и се измъквам в коридора. Вадя цигара, но не я паля, просто я държа.

— Тук не се пуши! — изревава едра сестра и гневно размахва пръст насреща ми.

— Просто я държа — обяснявам аз. — Държа я, не я пуша.

Тя ме изпепелява с поглед, сякаш съм крадец, спипан с плячката. Връщам цигарата в пакета. В мисълта ми изниква Кларис. Само нея я няма. Ако беше още жива, щеше да е тук сега, в тази стая, при дъщеря си и внучетата си. При съпруга си. Щеше да е почти на седемдесет.

Колкото и да се опитвам, не мога да си представя майка ми на шейсет и девет години. Тя винаги ще бъде млада. Аз съм мъж на средна възраст. Каквато тя не доживя. Никога не разбра какво е да отглеждаш тийнейджъри. Умря много преди това. Каква ли майка щеше да е тя, когато достигнешме трудната възраст? Друго щеше да е, ако беше жива. Всичко щеше да е различно. Ние с Мелани не допуснахме пубертетски прояви. Бяхме приведени в подчинение. Никакви сръдни, никакви писъци, никакви затръшнати врати, никакви обидни епитети. Нито здравословни тийнейджърски бунтове. Непреклонната Режин ни беше сложила намордници. Бланш и Робер бяха дали своето одобрение за подхода й. Добре свършена работа в техните очи. Децата заслужават да ги гледаш, но не и да ги слушаш. А баща ни за една нощ се бе превърнал в друг човек. Той не се интересуваше от децата си, нито какви хора ще бъдат, като пораснат.

На нас двамата ни бе забранено да сме тийнейджъри.

Придружавам семейството си навън, когато край нас минава висока жена в бледосиня униформа и ми се усмихва. Виждам прикаченото картонче на гърдите ѝ, но не успявам да отгатна дали е сестра или лекар. Аз също ѝ се усмихвам. Бегло се питам коя ли е и ми става приятно, че в тези провинциални болници хората искрено те поздравяват, което в Париж никога няма да се случи. Астрид изглежда все така уморена и аз започвам да си мисля, че шофирането обратно до града в адската жега не е добра идея. Не могат ли да останат още малко? Тя се поколебава, после смотолевя, че Серж я чака. Добавям, че съм се настанил в хотел наблизо, защото Мелани трябва да остане в болницата. Защо не иде да си почине? Стаята е малка, но вътре е хладно. Може дори да си вземе душ. Тя накланя глава и като че ли приема идеята. Давам ѝ ключа и ѝ посочвам хотела, точно зад общината. Двете с Марго се отдалечават.

Ние с Арно се връщаме в болницата и сядаме на дървената пейка пред входа.

— Тя ще се оправи, нали? — пита синът ми.

Мел ли? Абсолютно. Всичко ще бъде наред.

Само че усещам колко напрегнато звучи гласът ми.

— Значи колата излязла от платното.

— Да. Мел шофираше. Така стана.

Не разбирам. Как точно?

Решавам да му кажа истината. Напоследък ми се вижда затворен, вгълбен, на въпросите ми отговаря кратко и нечленоразделно. Дори не си спомням кога за последен път сме водили истински разговор. Самият факт, че отново чувам гласа му и той гледа в мен, а не някъде по земята, ме кара да поддържам този неочекван контакт независимо по какъв начин.

— Тя тъкмо ми разказваше нещо, което я бе разстроило. И тогава се случи.

Сините му очи, същите като на Астрид, се впиват в моите.

— Какво ти разказваше? — пита шепнешком.

— Успя само да ми каже, че си е спомнила нещо. То явно я е измъчвало. Но след катастрофата не помни.

Арно замълчава. Ръцете му са станали толкова големи. Мъжки ръце.

— Какво е било според теб?

Поемам дълбоко дъх.

— Мисля, че беше нещо за майка ни.

Отговорът ми го изненадва.

— Вашата майка? Вие никога не говорите за нея.

— Така е, но трите дни в Ноармутие събудиха стари спомени.

— Защо ще си спомня нещо за майка ви?

Допада ми начинът, по който ме разпитва — кратки бързи въпроси, без заобикалки, без увъртане.

— Защото там много разговаряхме за нея. Припомняхме си всякакви неща.

Спирам се. Как да обясня всичко това на моя шестнайсетгодишен син? Как ще го изтълкува? И защо се интересува?

— Кажи, де — подканя ме той. — Какви неща?

— Ами например какъв човек беше.

— Ти да не си забравил?

— Друго имах предвид. Денят на смъртта ѝ бе най-лошият в моя живот. Представи си да се сбогуваш с майка си, преди да тръгнеш към училище с бавачката, да изкараш там един най-обикновен ден, да се върнеш, пак с бавачката като всеки следобед, с шоколадов кроасан в ръка. Само че, когато се прибираш, баща ти е там, баба ти и дядо ти също, и всички гледат толкова мрачно. И после ти казват, че майка ти е мъртва. Станало нещо в мозъка ѝ и тя починала. В болницата ти показват тяло, завито с чаршаф, и ти казват, че това е майка ти. Дърпат чаршафа, но ти затваряш очи. Аз така направих.

Той ме гледа потресен.

— Защо никога не си ми разказал това?

Свивам рамене.

— Не си ме питал.

Веждите му — на едната, от които е закачена отвратителна сребърна обица — надвисват над очите.

— Тъпо оправдание.

— Не съм знал как да говоря с теб за това.

— Защо?

Въпросите му започват да ме дразнят. Но аз държа да отговоря. Усещам силно желание да сваля тия товар и за пръв път да разкажа на сина ми.

— Защото, когато тя умря, всичко се промени за Мел и мен. Никой не ни обясни какво се е случило. Това бяха седемдесетте години, имай предвид. В днешно време хората са по-внимателни към децата, водят ги на психиатър, когато се случи нещо подобно. На нас никой не ни предложи помощ. Майка ни излетя от живота ни. Баща ни се ожени повторно. Името на майка ни никога повече не бе споменато. Всички нейни снимки изчезнаха.

— Сериозно? — избучава Арно.

— Беше заличена от живота ни. А ние го позволихме, защото бяхме сломени от скръб, бяхме деца, безпомощни деца. Когато станахме достатъчно големи сами да се грижим за себе си, дойде време да напуснем бащиния си дом. Това и направихме. А междувременно бяхме допуснали всичко свързано с майка ни да бъде опаковано и заключено. Не говоря само за дрехите, книгите и вещите ѝ. Говоря ти за спомените ни за нея.

Оставам без дъх.

— Каква беше тя? — пита Арно.

— Външно като Мел. Същият цвят на лицето, същата фигура. Беше засмяна, весела. Пълна с живот.

Отново спирам. Усещам болка, много близо до сърцето. Не мога да говоря. Думите отказват да излязат.

— Съжалявам — промърморва Арно. — Друг път ще говорим пак. Няма проблем, тате. — Приятелски ме потупва по гърба. Смутен е от моите чувства и не знае как да реагира.

Високата жена в синя униформа пак минава покрай нас и отново се усмихва. Хубави крака. Хубава усмивка. И аз ѝ се усмихвам.

Звънва мобилният на Арно и той се надига да отговори. Снижава глас и се отдалечава. Не чувам какво казва. Нищичко не знам за личния живот на моя син. Рядко води приятели у дома, идвало е само едно момиче с боядисана черна коса и стряскащо лилави устни, с които приличаше на удавената Офелия. Затварят се в стаята му и музиката гърми. Не обичам да го разпитвам. Веднъж моите привидно закачливи въпроси бяха посрещнати с леденото: „Ти да не си от Гестапо?“ Оттогава си мълча. Помня колко мразех баща ми да ми се меси, когато бях на възрастта на Арно. Само че аз никога не бих дръзнал да му отговоря по този начин.

Паля цигара и ставам да се разтъпча. Не спирам да мисля какво трябва да предприема, как да организирам нещата около престоя на Мел в болницата. Откъде да започна?

Усещам нещие присъствие и когато се обръщам, пред мен стои високата жена в синята униформа.

— Może ли една цигара?

С непохватни ръце изваждам пакета и ѝ го поднасям. Същото се повтаря и с изхабената запалка.

— Тук ли работите?

Тя има интересни златисти очи. Вижда ми се на не повече от четирийсет, но аз рядко отгатвам. Може и по-млада да е. Определено е приятна на вид.

— Да — отвръща тя.

Става ни малко неловко. Поглеждам прикаченото картонче. Анжел Руватие.

— Лекар ли сте?

— Не точно — усмихва се тя и изпреварва следващия ми въпрос:

— Младежът ваш син ли е?

— Да, тук сме, защото...

— Знам защо сте тук. Болницата е малка.

Гласът ѝ е тих, дружелюбен. Но в нея има нещо странно, някаква сдържаност. Не мога да си я обясня.

— Сестра ви е имала късмет. Лошо сте се ударили. Вие също сте извадили късмет.

— Да — съгласявам се аз. — Голям късмет.

Продължаваме да пушим в мълчание.

— Значи работите с доктор Бесон?

— Тя е шефът тук.

Кимвам. Не откривам венчална халка на ръката ѝ. Станал съм наблювателен за такива неща. Преди изобщо не бях такъв.

— Трябва да вървя. Благодаря за цигарата.

Тя си тръгва. Възхитено оглеждам дългите ѝ слаби прасци. Дори не си спомням коя е последната жена, с която правихекс. Сигурно някое момиче от интернет.

Грозна свалка, продължила броени часове. Презерватив в боклука, бързо сбогуване и толкова.

Единствената мила жена, с която се запознах след развода, беше омъжена. Една от дъщерите ѝ ходеше с Марго на курс по рисуване. Но тя не си търсеше любовник. Искаше да сме само приятели. Аз не настоях за нещо повече. Тя стана мой близък и скъпоценен съюзник. Водеше ме на вечеря в някоя шумна кръчма в Латинския квартал, държеше ръката ми и слушаше как се жалвам. Съпругът ѝ като че ли нямаше против. Не че бих могъл да предизвикам ревност у чийто и да било съпруг. Елен живее на булевард „Севастопол“ в един апартамент лабиринт, който е наследила от дядо си и е наредила много авангардно. Намира се в стара сграда с рушаща се фасада в един район, сбутан между Халите и центъра „Помпиду“, два символа на показана президентска суета. Когато ѝ холя на гости, неизменно изплува болката от детството ми, когато двамата с баща ми обикаляхме миризливите сергии, които вече не съществуват. Той обичаше да ме измъкне от Шестнайсети арондисман и да ми покаже стария Париж, онова, което бе останало от времето на Зола. Спомням си как зяпах скандално облечените проститутки по „Сен Дьони“, докато баща ми не ми се скараше да престана.

Астрид и Марго се връщат от хотела освежени след душа. Лицето на Астрид отново е гладко; умората не ѝ личи толкова. Тя е хванала Марго и двете ритмично размахват ръце, както правеха, когато дъщеря ни беше мъничка.

Знам, скоро ще дойде време да си тръгнат. Трябва да се стегна за този момент. Винаги имам нужда от време за подготовка.

В края на деня по лицето на Мел има лека розовина на фона на бялата възглавница — или може би е плод на моето търсещо надежда въображение. Роднините ни си тръгнаха и сега сме сами сред отстъпващата августовска жега и жуженето на вентилатора в ушите ни. Следобед се обадих на шефа ѝ, Тиери Дранкур, на секретарката ѝ Луси, на близките ѝ приятели Валери, Агнес, Виктор. Опитах се да им обясня положението по най-добрния възможен начин, с най-ведрия убедителен глас — за злополуката, счупения гръбнак, болницата, наложителния покой, убедеността ми, че ще се оправи, — но те все пак се разтревожиха. Нуждаем ли се да ни пратят нещо, могат ли да помогнат, боли ли я? Успокоих ги с кратки изречения, поднесени с най-уверен тон. Да, да, ще се оправи, напълно ще се възстанови. В телефона на Мел, който бях успял да измъкна, открих няколко съобщения от нейния застаряващ любовник, но не му писах нищо.

По-късно влязох в мъжката тоалетна в дъното на коридора и се обадих на моите най-близки приятели, Елен, Диdie и Еманюел. Разказах им всичко със съвсем различен, треперещ глас — колко съм се изплашил, как още не мога да се отърся от страха, като я гледам в гипсовата броня, как лежи с мъртвешки поглед в очите.

Стори ми се, че Елен се разплака, а Диdie дълго не можа да продума. Единствен Еманюел успя да ме поуспокoi с неговия оглушителен баритон. Той предложи да дойде за подкрепа и аз без малко да се изкуша.

— Май никога повече няма да пожелая да шофирам — едва-едва изговаря Мелани, когато се връщам.

— Не го мисли, рано е да се заричаш.

Тя свива рамене — или поне се опитва — и се сгърчва от болка.

— Децата са пораснали. Люка е вече младеж. Марго е с оранжева коса. Арно — с козя брадичка. — Тя разтяга пресъхналите си устни и се усмихва. — А Астрид...

— Да... — въздъхвам аз. — И Астрид.

Тя бавно се протяга и хваща ръката ми. Стисва я, доколкото може.

— Онзи не дойде, нали?

— Слава богу.

Влиза лекарката, придружена от сестра — на вечерна визитация. Целувам Мелани за довиждане. Тръгвам по коридорите, съпроводен от

скърцането на маратонките ми. Наближавам главния вход, когато я виждам отвън.

Анжел Руватие. По черни джинси и черна тениска без ръкави. Яхнала е прекрасен черен харли дейвидсън, стиска каска под мишницата. С другата ръка държи телефон до ухото си. Кафявата ѝ коса е паднала пред лицето и аз не виждам изражението ѝ. Спирал да я погледам, плъзвам очи по дългите ѝ слаби бедра, извивката на гърба, женствено закръглените рамене. Ръцете ѝ са загорели; сигурно наскоро е била някъде на слънце. Питам се как ли изглежда по бански костюм. Какъв ли е животът ѝ, дали е омъжена, необвързана, има ли деца. Какво ли е уханието ѝ под линията на лъскавата дълга коса. Анжел трябва да е усетила нещо, защото се обръща рязко и вижда, че я гледам. Бързо отстъпвам назад, сърцето ми се разтуптява от смущение. Тя ми се усмихва, прибира телефона в джоба си и поклаща свит показалец: ела тук. Тръгвам към нея с чувството, че се държа като пълен идиот.

— Как е сестра ви тази вечер? — пита тя.

Дори на смесената светлина очите ѝ са златисти.

— Като че ли по-добре — отвръщам. — Благодаря.

— Имате красиво семейство. Съпругата, дъщерята и синът ви.

— Благодаря.

— Отидоха ли си?

— Да.

Мълчание.

— Аз съм разведен — изтърсвам ненадейно. Направо съм жалък.

— Значи оставате?

— Да. Засега не могат да я местят.

Тя кимва, слиза от мотора. Очарован съм от замаха на крака ѝ през седалката.

— Имате ли време за едно питие?

Тя ме гледа право в очите.

— Разбира се — отвръщам аз с такъв тон, все едно непрекъснато ме обсипват с подобни покани. — Знаете ли къде можем да отидем?

— Изборът не е голям. Ей там има бар, до общината. Но в този час сигурно е затворен. А можем да пробваме и в бара на хотел „Дофен“.

— Точно там съм отседнал.

— Няма къде другаде — кимва тя. — По това време на годината работи само той.

Тя крачи по-бързо от мен и аз се задъхвам, за да не изостана. Не си говорим, но в мълчанието няма напрежение. Стигаме до хотела, но установяваме, че барът е напълно безлюден. Оглеждаме се, изчакваме. Никой не се появява.

— Сигурно имате минибарче в стаята — подхвърля тя.

И отново ме поглежда, съвсем открыто. У нея има нещо едновременно стряскащо и наелектризиращо. Тръгваме към стаята ми. Пред вратата се помотавам с ключа, после влизаме, езичето щраква и тя се озовава в прегръдките ми. Лъскавата коса поляга на бузата ми. Тя ме целува — истински, без задръжки. С вкуса на мента и тютюн. Посилна и по-висока е от Астрид, а и от всяка друга жена, която насърко съм прегръщал. Адски ми е тъпо да стоя и да ме целуват като непохватен тийнейджър, сразен от собствената си инертност. Ръцете ми внезапно оживяват. Сграбчвам я, притискам я буйно, разперените ми ръце се вкопчват в гърба ѝ. Чувам леки напевни въздишки, които извират някъде от дълбоко. Падаме на леглото и тя ме възсяда със същата лекота, с която скочи от мотора. Очите ѝ светят като на котка. Усмихва се бавно, после разкопчава колана ми, дърпа ципа. Докосва ме с нежна чувственост, която ме прави твърд като скала за секунди. Не спира да ме гледа и да се усмихва дори когато прониквам в нея. В този момент умело забавя темпото, укротява бедрата ми и аз се досещам, че това няма да е от онези трескави първични съвкупления, които свършват за минути. Този път ще е съвсем друго.

Тя е отгоре, виждам всяка извивка на загорялото ѝ тяло. После се навежда, хваща лицето ми с ръце и ме целува нежно. В движенията ѝ няма припяност, тя с наслада вкусва удоволствието. Всичко се случва бавно, постепенно, ала кулминациията е така мощна, сякаш ме пронизва от пръстите на краката през гръбнака, изгаря ме, почти като болка. Тя се отпуска върху мен, останала без дъх. Гърбът ѝ под длантата ми е влажен.

— Благодаря — прошепва тя. — Имах нужда от това.

Успявам да се засмея.

— Ще си позволя да не се съглася. Моята нужда не беше по-малка.

Тя се пресяга през масата, грабва една цигара, пали и ми я подава.

— Знаех си, още щом те видях.

— Какво си знаела? — питам.

— Че ще те имам.

Тя издърпва цигарата от пръстите ми.

Внезапно забелязвам, че съм с презерватив. Нямам спомен кога ми го е сложила. Трябва да е проявила сръчност, която дори не бях отгатнал.

— Още я обичаш, нали?

— Коя? — питам аз, но чудесно знам кого има предвид.

— Съпругата ти.

Зашо да си правя труда да крия каквото и да било от тази красива непозната?

— Да, още я обичам. Тя ме заряза заради друг. Адски ми е гадно.

Анжел гаси цигарата. После отново се обръща с лице към мен.

— Досетих се. По начина, по който я гледаше. Сигурно много боли.

— О, да.

— А с какво се занимаваш?

— Архитект съм. От най-скучните. Обновявам офиси и складове, болници, библиотеки, лаборатории. Нищо вълнуващо. Не съм творец.

— Май обичаш да се подценяваш.

— Не е вярно — обиждам се аз.

— Ами тогава престани.

Замълчавам и дискретно свалям презерватива. Ставам и тръгвам към банята да го изхвърля. Избягвам да се погледна в огледалото, както винаги. Стягам мускулите на корема си и се връщам при нея.

— Ами ти, мадам Руватие? Ти с какво се занимаваш?

Тя ме поглежда хладно.

— С погребения.

Преглъщам.

Тя се усмихва. Проблясват съвършено равни бели зъби.

— По цял ден се занимавам с покойници. Със същите ръце, с които те галех допреди секунди.

Поглеждам. Силни, вещи ръце. И в същото време толкова женствени.

— Някои мъже здраво се панират. Затова нищо не им казвам. Иначе бързо омекват. Ти чувствуваш ли се притеснен?

— Не — отвръщам съвсем искрено. — По-скоро изненадан. Разкажи ми за работата си. Не познавам друг с такава професия.

— Работата ми се състои в това да се уча да се отнасям с почит към смъртта. Това е. Ако снощи сестра ти бе починала след катастрофата — което, слава богу, не се случи, — щях да се намеся аз, за да излъчва тялото й покой. И когато дойдеше време да се сбогувате с нея, ти и близките ти да не се плашите.

— Как го постигаш?

— То си е работа — свива рамене тя. — Както ти полагаш грим в даден интериор, аз — върху лицето на смъртта.

— Трудно ли е?

— Да. Когато починалите са деца. Или невръстни бебета. Или бременни жени.

Потрепервам.

— Ти имаш ли... деца?

— Не — отвръща тя. — Аз не съм жена за семейство. Затова се радвам на чуждите семейства.

— Омъжена ли си?

— Говориш като полицай. Не съм и от онези, които се омъжват. Друго интересува ли те?

— Нямам повече въпроси — усмихвам се аз.

— Хубаво. Защото трябва да вървя. Приятелят ми ще се чуди къде съм.

— Имаш приятел? — възкликувам аз. Не успявам да прикрия недоумението си.

Тя ми се ухилва.

— Да. Двама са.

Изправя се и отива в банята. Пуска душа за кратко. После се появява увита в хавлия. Не можа да откъсна очи. Не можа да сдържа възхищението си. Тя се досеща. Облича бельото си, джинсите, тениската.

— Пак ще се видим. Това ти е ясно, нали?

— Да.

Тя се навежда и жадно ме целува по устата.

— Ще се върна за още, парижанино. Не е нужно да си гълташ корема. И така си достатъчно секси.

Бравата прищраква. Тя си е отишла. Опитвам се да се стегна. Още се чувствам зашеметен, все едно ме е ударила приливна вълна. Под душа неволно се кискам, като си припомням нейната дързост. Но зад тази нападателност у нея има нещо невероятно изкусително, някаква топлина и неустоим чар. Тя постигна нещо забележително, решавам аз, докато обличам тениска и джинси. Накара ме да се чувствам добре в кожата си, а това не се е случвало от векове. Улавям се, че тананикам, и едва не се разсмивам.

Поглеждам се в огледалото. За пръв път от цяла вечност. Продълговато, даже доста издължено лице. Дебели вежди. Слаби крайници, прилично тяло, като изключим издутия корем. Ухилвам се. Мъжът насреща вече не прилича на унилия Друпи. Напротив, дори изглежда секси с разрошената посребрена коса и дяволития блясък в тъмните очи.

Да можеше Астрид да ме види сега. Да можеше Астрид да ме желае колкото Анжел Руватие. *Ще се върна за още.* Простенвам. Кога ще спра да страдам по бившата си жена? Кога мога да затворя тази страница и да продължа напред?

Замислям се за работата на Анжел. Нямам представа какво точно правят хората с тази професия. Искам ли да науча? То ми се струва вълнуващо по някакъв загадъчен начин, който не искам да разнищвам. Спомням си един документален филм по телевизията — за подготовката на телата след смъртта. Как вкарват химиали, изглаждат сбръканите лица, зашиват раните, изправят крайниците, полагат специален грим. Зловещ занаят, бях казал на Астрид, която гледаше заедно с мен. С какви смъртници се сблъскваше всекидневно Анжел в тази провинциална болница? Кротко починали старци? Жертвии на катастрофи? Загубилите битката с рака? Покосените от инфаркт? Внезапно се питам имало ли е такъв човек да се погрижи за тялото на майка ми след нейната смърт преди толкова години. Спомням си деня, когато ни заведоха в болницата. Бях затворил очи. Дали и Мелани бе постъпила като мен? Погребението се състоя в църквата „Сен Пиер дьо Шайо“, на десетина минути от авеню „Клебер“. Ковчегът бе положен наблизо, в гробището „Паси“. В семейния парцел на семейство Рей. Преди три години заведох децата да им покажа гроба на тяхната баба,

която те не познаваха. Защо си спомням толкова малко от погребението ѝ? Мяркат се откъслечни картини от мрака в църквата, малкото хора, белите лилии и техния натрапчив аромат, непознатите, които се редяха да ни прегръщат. Трябва да поговоря със сестра ми, да я попитам дали си спомня лицето на мъртвата ни майка, но не сега, моментът е повече от неподходящ.

Какво се готвеше да ми каже Мелани, когато колата излезе от платното? Този въпрос непрекъснато се върти в главата ми.

От мига на катастрофата това не ми дава покой, притиска ме като тежест, която не мога да отмахна. Дали да не поговоря с доктор Бесон? И как точно ще я попитам, какво ще си помисли тя? Какъв съвет ще ми даде? Единственият човек, с когото искам сега да обсъдя въпроса, е бившата ми жена, а тя не е тук.

Включвам мобилния си телефон и прослушвам съобщенията. Едното е от Флоранс, за някаква нова поръчка. Следващите три са от Рабани. Бях приел да участвам в неговия проект за свръхmodерна детска градина близо до Бастилията само защото предлагаше добри пари, а аз не мога да си позволя да подбирам. Издръжката, която всеки месец превеждам на Астрид, е доста солидна сума. Така се споразумяха адвокатите ни. Нищо не можех да направя. Винаги съм изкарвал повече от нея, тъй че сигурно така е справедливо. Но в края на всеки месец вися на косъм.

Рабани недоумява къде съм и защо не му връщам обажданията, макар че вчера му написах съобщение, в което му обясних за катастрофата по обратния път към Париж, без да навлизам в подробности. Гласът му е адски противен. Писклив и хленчещ като на глезено дете. Възникнал е проблем с покритието на площадките за игра. Цветът бил съркан. Консистенцията също. Той продължава да скимти, направо плюе думите. Все едно виждам мишото му лице, изцъклените очи, слонските уши. Още от пръв поглед ми бе станал антипатичен. Той е едва на трийсет, колкото противен, толкова и арогантен. Поглеждам часовника си: точно седем е. Все още мога да му се обадя. Само че не го правя. Изтривам всичките му съобщения наведнъж и от тая грубост ми става приятно.

Следващото е от Елен. С нейния нежен гукащ глас. Тя пита как е Мелани, как се чувствам аз след разговора ни преди няколко часа. Тя все още е в Онфльор със семейството си. След развода често съм

гостувал в тази къща над морето — весела, разхвърляна, уютна къща, в която ми е добре. Скъпата ми Елен, тя успява да ме накара да се помиря със себе си и живота си. Поне за кратко. Най-отвратителната последица от развода е разделението между приятелите ни. Някои от тях избраха Астрид, други избраха мен. Защо? Така и не разбрах. Когато отидат на вечеря в къщата в Малакоф, не им ли се струва странно, че онзи седи на моето място? Като дойдат на гости в празния апартамент на улица „Фроадво“, става ли им мъчно, че очевидно не мога да се съзвзема? Някои от тези приятели предпочитаха Астрид пред мен, защото тя излъчва щастие. По-приятно е да общуваш с щастливи хора. Никой не обича страданието на неудачниците. Никой не гори от желание да слуша колко съм самoten, колко объркан се чувствах през онези първи месеци, когато се оказах сам след осемнайсет години като глава на семейство. Колко тихи изглеждаха онези ранни утрини в моята кухня от ИКЕА в компанията на прегорялата багета и новините по радиото. Стоях като вцепенен от липсата на шумове като подвикването на Астрид децата да побързат, тежкия тропот от стъпките на Арно по стълбите, развълнувания лай на Тит, писъците на Люка, който не може да си намери раничката за физическо. Трябва да призная, че след година свикнах със сутрешната тишина. Но шумовете все още ми липсват.

Има съобщения и от други клиенти. Някои от тях не търсят отлагане. Лятната ваканция свърши. Хората са отново на работа, въртележката ги е подхванала. Започвам да размишлявам колко дълго ще е необходимо моето присъствие тук. Колко още мога да си позволя. Скоро ще станат три дни. А Мел трябва да лежи в болницата. Доктор Бесон не ми казва подробности. Според мен тя иска да изчака, да види как се съзвзема Мелани, преди да прави прогнози. Следват съобщения от застрахователната компания за потрошена кола и документите, които трябва да попълня. Старателно си водя записи в малкия бележник.

Включвам компютъра към извода за телефон до леглото, за да си проверя електронната поща. Два имейла от Еманюел, няколко служебни. Отговарям набързо. После отварям папката с файловете на Autocad, моите проекти, по които би трябало да работя. Става ми смешно от пълната липса на интерес. Имаше време, когато си представях нови офис пространства, библиотека, болница, спортен

център, лаборатория — и това ме вълнуваше. Сега направо ме отблъска. И което е още по-лошо, кара ме да се чувствам, сякаш напразно съм пропилял по-голямата част от живота и енергията си в една сфера, която чисто и просто не ме вдъхновява.

Как се стигна дотук? Кога настъпи сривът? Най-вероятно, когато Астрид ме напусна. Може би това е депресия, може би наистина преживявам прословутата криза на средната възраст. Просто не съм я предусетил. Но то кой предчувства такива моменти?

Затварям компютъра и се изтягам на леглото. Чаршафите още ухаят приятно на Анжел Руватие. Стаята е малка, съвременно обзаведена, лишена от чар, но пък достатъчно удобна. С перленосиви стени и изтъркан бежов килим. Прозорецът гледа към паркинг. Мелани сигурно вече е получила ранната си вечеря — според нелепите порядки в болниците. Аз мога да избирам между „Макдоналдс“ в покрайнините на града и малкия семеен ресторант на главната улица, където съм ходил вече два пъти. Обслужването е адски мудно, по масите седят само осемдесетгодишни старци, но пък храната е здравословна. Решавам да се откажа от вечерята. Добре ще ми се отрази.

Пускам телевизора и правя опит да се съсредоточа върху новините. Политически брожения в Близкия изток, бомбени атентати, бунтове, смърт, насилие. Отвратен, прехвърлям каналите и ето че попадам на „Пея в дъждъ“, някъде по средата. Както обикновено зяпам изваяните крака на Сид Чарис и прилепналия смарагдовозелен корсет, докато тя се върти около непохватния очилат Джийн Кели.

Докато лежа и съзерцавам тези издължени стегнати бедра, усещам как ме обзема спокойствие. Отпускам се и продължавам да следя филма като сънливо дете. Такова кротко щастие отдавна не съм изпитвал. Защо? — питам се. Каква причина имам да се чувствам така точно тази вечер? Сестра ми е гипсирана от шията до кръста и един Бог знае кога ще проходи. Аз съм все така влюбен в бившата ми жена и мразя работата си.

И все пак мощното ведро чувство ме изпълва целия, надвила всичките ми негативни мисли. Потушава болката от спомените за Астрид, които продължават да изскочат като човечета на пружина в музикална кутия, разсейва тревогата за Мелани, заличава гнева и неудовлетворението от работата. Отдавам му се изцяло. Колко красива

е Чарис, загърната в този бял воал, с копнеж протегнала ръце на фона на пурпурния декор. Краката ѝ са толкова дълги, че изглеждат безкрайни дори когато е боса. Бих могъл да си остана завинаги така, стоплен от мускусното ухание на Анжел Руватие и бедрата на Сид Чарис.

Телефонът ми пиука насечено, давайки ми знак за получено текстово съобщение. С неохота откъсвам очи от Чарис, за да натисна копчето за отваряне.

Изпратеното съобщение идва от непознат номер. Усмихвам се. Досещам се кой е подателят. Анжел Руватие, кой друг. Вероятно е взела номера ми от картона на Мелани, в който е могла да надзърне като служител на болницата.

Бавно се оставям да ме обгърне невинното чувство на доволство, като котешко мъркане. Ще ми се да опазя този заряд, защото някак усещам, че няма да трае дълго. То е все едно да намериш подслон на пътя на вилнеещ ураган.

Колкото и да упорствам, не успявам да се овладея, отново и отново се връщам към онова съдбоносно пътуване, когато Астрид срещна Серж. Това беше преди четири години. Децата още не бяха навлезли в същинския вихър на пубертета. Бяхме се записали за почивка в Турция. В курортното селище на „Клуб Медитиране“ в Палмие. Първоначалната идея беше моя. Обикновено по-голямата част от лятото прекарвахме при Биби и Жан-Люк, родителите на Астрид, в тяхната къща в Дордон, близо до Сарла. Баща ми и Режин имаха вила в долината на Лоара, някогашен дом на презвитериански свещеник, който Режин отново бе успяла да превърне в кошмар на чудовищен модернизъм, където рядко ни канеха, а още по-рядко се чувствахме добре дошли. Летата с Биби и Жан-Люк бяха започнали да ни дотягат. Въпреки величествената красота на Перигор Ноар вече трудно понасях съжителството с родителите на жена ми. Твърде много ми идваше вманичеността на Жан-Люк на тема перисталтика, консистенция на изпражненията, осъдно хранене, броене на калориите и непрестанна гимнастика. Биби търпеше всичко това, по цял ден шеташе из кухнята. С усмихнато като розова луничка лице и прибрана на кок снежнобяла коса тя щастливо тананикаше и добродушно отминаваше чуждите капризи. Всяка сутрин, докато пиех черното си кафе със захар под непрестанните атаки на Жан-Люк („Тооолкова е вредно, на петдесет ще си мъртъв“) и се криех зад храстите хортензия да открадна няколко бързи дръпвания („Не си ли чувал, че всяка цигара скъсява живота ти с пет минути?!”), Биби, цялата увита в найлони, за да стимулира максимално потенето, енергично обикаляше градината, въоръжена с щеки за ски. Ако правилно съм разбрал, това се нарича северно ходене и тъй като тя е шведка, предполагам, че й харесваше, макар че определено изглеждаше нелепо.

Склонността на моите тъст и тъща към нудизма на 60-те, която се проявяваше както край басейна, така и в цялата къща, също бе започнала да ме дразни. Те се пъчеха като застаряващи фавли, нехаещи, че увисналите им задници предизвикват единствено съжаление. Не бях посмял да повдигна въпроса пред Астрид, която през лятото също минаваше към нудизъм, макар и по-умерено. Алармата се обади, когато Арно, едва навършил дванайсет, на вечеря спомена, че се притеснява да кани приятели на басейна, защото баба

му и дядо му се разявали по голи задници. По това време решихме да прекарваме поне част от лятната почивка другаде.

Ето как се случи да заменим гористия Дордон на моите захланснати по овесените ядки и трици родственици с горещината, буйното веселие и калоричното меню на „Клуб Медитиране“. Отначало не бях забелязал Серж. Не улових никакъв сигнал за опасност. Астрид ходеше на водна гимнастика и уроци по тенис, децата киснеха в мини басейна, а аз прекарвах дълги часове на плажа или в морето дремех, плувах, излежавах се на слънце или се зачитах в някоя книга. Доста прочетох онова лято, романи от издателството на Мелани, талантливи нови автори, утвърдени имена, чужди писатели. Четях лежерно, за удоволствие. Всичките ми занимания онова лято бяха белязани от леност. А не е трябвало да свалям гарда. Не е трябвало да мижа срещу слънцето, убеден, че в моя малък свят всичко е наред.

Ако съм разбрал правилно, тя го е срещнала на кортовете. Имаха един и същ учител по тенис, мазен италианец, който носеше прилепнали бели шорти и се перчеше при всеки замах като Траволта на дансинга. Нищо необично не бях забелязал преди една екскурзия до Истанбул. Серж беше включен в нашата група от петнайсет души от „Клуб Мед“. Водачът ни беше един странен турчин — с европейско образование и изненадващ белгийски акцент. Замаяни от изтощителната жега, ние с провлачена стъпка обиколихме Топкапъ сарай, Синята джамия, църквата „Света София“, древното водохранилище с обърнатите наопаки глави на Медуза, пазара. Люка беше само на седем и доста мрънкаше.

Първото, което ми направи впечатление, бе смехът на Астрид. Бяхме се качили на корабче за обиколка по Босфора, екскурзоводът ни показваше забележителностите на азиатския бряг, когато чух, че жена ми се изхилва, спира и после пак. Серж стоеше с гръб към мен, прегърнал през раменете някакво момиче, и двамата се кикотеха. Момичето беше младо, с вързана на опашка коса, откриваща хубаво живо лице. „Ей, Тонио, ела да те запозная със Серж и Надя.“ Нямаше как, приближих се, подадох ръка и присвих очи срещу слънцето, за да огледам лицето му. В него нямаше нищо особено. По-дребен от мен, но набит. Най-обикновени черти. Забелязах единствено как Астрид не откъсва очи от него. Той също открыто я зяпаše. Уж беше с приятелка,

а направо изяждаше с поглед жена ми. Прииска ми се да го хвърля във водата.

Още повече ме подразни фактът, че когато се върнахме в Палмие, той човек изникваше на всяка крачка. Серж в турската баня, Серж като палячо приглася на аниматора, танцува с децата край басейна, на вечеря цъфва на съседната маса. Понякога в компанията на Надя, друг път сам. Модерна двойка са, обясни ми Астрид. Нямах представа какво означава това, но определено не ми хареса.

По време на часовете по водна гимнастика той неизменно се лепваше за жена ми, правеше упражненията до нея, разтриваше шията и раменете ѝ, когато в края на сеанса дойдеше време за релаксация масаж, който курсистите прилагаха един на друг. По никакъв начин не можех да се отърва от него. С чувство на безсилие взех да схващам, че се налага да изчакам края на почивката, за да ми се махне от очите. Нямах представа, че авантюрата бе започнала веднага след завръщането ни във Франция. Аз лично възприех Серж като неприятен досадник, помрачил една иначе хубава почивка. Колко сляп съм бил.

По онова време забелязах признаци на напрежение у Астрид. Тя често беше изморена, раздразнителна. Като че ли престанахме да правим любов. Тя заспиваше рано, свита в края на леглото, с гръб към мен. Няколко пъти късно вечер, когато децата си бяха легнали, я заварвах да плаче в кухнята. Успяваше да ме убеди, че се чувства изтощена, има проблеми в работата, нищо сериозно. И аз ѝ вярвах.

Толкова лесно беше просто да ѝ повярвам. Да не задавам въпроси. Нито на нея, нито на себе си.

А тя плачеше, защото го обичаше и не знаеше как да ми каже.

На другия ден се появява Валери, най-близката приятелка на Мелани, с четиригодишната си дъщеричка Леа (на която Мел е кръстница), съпруга си Марк и техния териер на име Роз. Налага се да изчакам отвън с детето и кучето, докато те поседят при Мелани. Кучето е от онези енергични, сякаш навити на пружина животинчета, които не се спират на едно място и непрестанно лаят. Момиченцето е същото, нищо че изглежда като ангелче. Правя обречен опит да ги успокоя, като тръгвам да ги разхождам около болницата — с едната ръка опъвам кайшката, с другата държа детето — смешна картилка в очите на Анжел Руватие, която ни наблюдава от прозореца на първия етаж. Проблясващите ѝ очи извикват топла вълна, която се разлива към слабините ми. Не е лесно да изглеждаш секси, разкъсван между пищящо дете и лаещо куче. Роз без всякакъв свян възсяда и препикава каквото види, включително предната гума на харли дейвидсъна, а Леа иска мама, направо недоумява защо са ми я лепнали в този горещ августовски следобед насред това скучно място, където няма на какво да се играе и дори сладолед не може да получи. Напълно безпомощен съм да се справя с това невръстно дете. Забравил съм колко безчувствени и шумни са малките тирани. Ето че си мечтая за отнесеното мълчание на юношите, с което поне съм свикнал и знам как да преодолявам. Плачът на Леа и ръмженето на Роз явно привличат вниманието на сестрите, които отварят прозорците и надникват — едни със съчувствие, други с укор.

Най-сетне Валери се появява и поема неуправляемата двойка. Изчаквам да дойде и Марк, който повежда Роз и Леа на нова обиколка, и сядам с Валери на сянка под един кестен. Днес жегата е направо нетърпима, изсмуква влагата, нахежава всичко до бяло и те кара да мечтаеш за бездънни ледени фиорди. Валери изглежда великолепно както обикновено, с огнен загар в добавка, с който се е завърнала от почивка в Испания. Двете с Мелани са приятелки от години, още откакто са ходили заедно на училище в „Сент Мари дьо л'Акомпион“ на улица „Любек“. Ненадейно се питам дали Валери помни майка ми. Ще ми се да разбера, но се въздържам. Валери е скулпторка, при това доста известна. Аз харесвам работите ѝ, макар да са дръзко еротични и прекалено детайлни, тоест смущаващи, ако къщата ти е пълна с деца, но предубеждението ми сигурно може да се обясни с моето „строго

буржоазно възпитание, характерно за „Шестнайсети арондисман“. Представям си как ми се подиграва Мел.

Валери изглежда обезпокоена. За изминалите два дни аз съм привикнал със състоянието на Мелани и си напомням, че първоначалният шок е неизбежен. Хващам ръката ѝ.

— Изглежда толкова отпаднала — прошепва тя.

— Да — съгласявам се аз, — но все пак е по-добре от първия ден.

— Нали не криеш нещо от мен? — остро пита тя.

— Какво да крия?

— Ами че има опасност от парализа... или нещо още по-ужасно.

— Не, разбира се. Истината е, че лекарката не говори много. Нямам представа колко дълго ще се наложи Мелани да остане тук, нито кога ще може да ходи.

Валери се почесва по главата.

— Лекарката беше при нея. Стори ми се мила жена.

— И аз така мисля.

Тя се обръща и ме поглежда.

— Ами ти, Тонио? Държиш ли се?

Усмихвам се, свивам рамене.

— Все още всичко ми е като в мъгла.

— Сигурно е било ужасно, особено след приятния уикенд. Говорих с Мел на рождения ѝ ден. Останах с впечатление, че си прекарвате чудесно.

— Да — отвръщам, — така беше.

— Не спирам да се питам каква е причината.

Тя отново ме поглежда. Не знам как да ѝ отговоря, затова извръщам очи.

— Тя просто загуби управление, Валери. Така се случи.

— Знаеш ли какво — оживява се тя и ме прегръща през раменете, — нека да остана ден-два. Ти ще се върнеш с Марк в Париж, а аз ще наглеждам Мелани.

Забавям отговора си и обмислям идеята.

— За момента нищо не можеш да направиш, тя трябва да лежи. Ти се прибери, аз ще те заместя, тъй да се каже, пък ще видим. Сигурно си имаш работа, виж се с децата през уикенда, после можеш пак да дойдеш с баща си.

— Гадно ми е да я оставя.

— Стига де, аз съм най-близката ѝ приятелка. Искам да ѝ помогна, а също и на теб. Мисля и за двама ви.

Стисвам ръката ѝ. Мълча известно време. После задавам въпроса:

— Валери, ти помниш ли майка ми?

— Твоята майка?

— Толкова отдавна сте приятелки с Мел, реших, че може би си я спомняш.

— Запознахме се след смъртта ѝ. Бяхме на осем, струва ми се. Майка ми и баща ми ме предупредиха никога да не говоря с Мел за това. Но тя ми е показвала снимки, писма, разни нейни дреболии. А после баща ти се ожени повторно. През вятърничавите години на пубертета мислехме само за момчета. Не сме говорили много за майка ви. Но ми беше страшно мъчно и за двама ви. Не познавах други деца, които да са загубили майка си. Чувствах се виновна и тъжна.

Виновна и тъжна. Моите приятели в училище се държаха по същия начин. Някои бяха дотолкова потресени, че вече не можеха нормално да разговарят с мен. Или ме избягваха, или се изчервяваха в мое присъствие. Директорката бе произнесла някакво тъпко слово, проведе се и специална литургия в памет на Кларис. В продължение на няколко месеца учителите бяха много мили с мен. Момчето, което бе загубило майка си. Зад гърба ми шушукаха, побутваха се, сочеха ме с очи. На този умря майка му.

Марк се връща с момиченцето и кучето. Знам, че мога да оставя сестра ми на грижите на Валери, която ми обяснява, че си носи малка чанта с най-необходимото. Ще постои няколко дни, така ще е най-добре за всички и тя държи да приема.

Най-сетне се решавам. Ще тръгна с Марк, Роз и Леа. Само да си събера багажа, да кажа на рецепцията в хотела да пригответ стая за Валери, да се сбогувам със сестра ми, която е толкова щастлива, че е дошла най-добрата ѝ приятелка, и изобщо не се разстройва от моето заминаване.

Смяtam, че съм отгатнал къде е офисът на Анжел, помотавам се пред вратата с надежда да я засека. Няма я. Представям си какво прави в момента, какво е тялото, което се нуждае от вниманието ѝ. Тръгвам

обратно и ето че срещам доктор Бесон. Обяснявам ѝ, че ще ме смени най-добрата приятелка на сестра ми, а аз скоро ще се върна.

Тя ме уверява, че Мелани е в добри ръце, и после казва нещо много странно:

— Наглеждайте баща си.

Кимвам и отминавам, но въпросът още звучи в главата ми. Да не би лекарката да смята, че баща ми е болен? Да не е забелязала нещо, което ми е убягнало? Поколебавам се дали да не се върна да я помоля за обяснение, но Марк ме чака, детето отдавна нервничи, тъй че скачам в колата и помахвам на Валери — високата ѹ фигура пред сградата на болницата ми действа успокоително, всичко ще бъде наред.

Пътуваме дълго, в колата е горещо, но пък тихо — детето и кучето спят. Марк не е от приказливите. Пуска диск с класическа музика и почти не говори, за което съм му благодарен.

Първото, което правя с влизането у дома, е да отворя широко прозорците. Въздухът е тежък и застоял. Така мирише в Париж през лятото — на напечени сгради, на прах, изгорели газове от колите и кучешки изпражнения. Три етажа по-долу улица „Фроадво“ бучи от непрестанния трафик. Независимо кой час на деня е, не мога да проветрявам дълго, защото шумът ще ме побърка.

Хладилникът е празен. Определено не ми се яде сам. Обаждам се на Еманюел, включва се автоматичният секретар и аз го моля да се вдигне чак от „Маре“, да прекоси врящия Париж в тая лудница, защото имам нужда от морална подкрепа и компания за вечеря, която в крайна сметка той ще сготви. Няколко минути по-късно телефонът ми изпиука — сигнал за получено съобщение, но то не е от Еманюел.

Това се казва сбогуване по френски. Кога ще се върнеш?

Сърцето в гърдите ми затуптява ускорено, облива ме нова гореща вълна. Анжел Руватие. Ухилвам се като идиот. Вземам телефона в дланта си като разнежен тийнейджър. Бързо нащраквам отговор:

Липсваши ми. Скоро ще ти се обадя.

Става ми още по-тъпо. Защо не измислих нещо друго? Слабост ли е, че признах какво чувствам? Изтичвам до супермаркета на „Монопри“ на авеню „Женерал Льоклер“, купувам вино, сирене, шунка и хляб. На излизане от магазина телефонът пак пиука. Еманюел ми пише, че пътува насам.

Докато го чакам, пускам един стар диск на Арета Франклин и надувам уредбата. Старицата над мен е напълно глуха, двойката нания етаж още е на почивка. Наливам си чаша шардоне и крача из апартамента, припявайки с Арета. Децата ми ще дойдат този уикенд. Надниквам в стаите им. Спомням си, че когато тръгна процедурата по развода, те някак се въодушевиха, че ще имат стаи в две различни къщи. Това много помогна. Оставих ги да си изберат украса по свой вкус. Люка е налепил стените с джедаи и Дарт Вейдър. Арно е боядисал стаята си в тъмносиньо, като че ли влизаш под вода. Марго си е закачила постер на Мерилин Менсън в най-ужасяващия му вид. Поглеждам го само ако е абсолютно наложително. Тук има и друга смущаваща снимка — Марго и Полин, нейната най-добра приятелка, с тежък грим, вдигнали среден пръст срещу обектива. Моята чистачка, енергичната и приказлива мадам Жорж, все се оплаква от стаята на Арно. Толкова неща са нахвърляни по пода, че вратата не може да се отвори. В тази на Марго цари горе-долу същият безпорядък. Само Люка прави усилия да поддържа някакъв ред. Аз им позволявам да си живеят в бъркотията. Прекарват толкова малко време при мен, че нямам никакво желание да им напомням да си чистят. Оставям тази част от възпитанието на Астрид. И на Серж.

Над бюрото на Люка забелязвам семейно дърво. За пръв път го виждам. Оставям чашата, за да го разгледам. Родителите на Астрид, с френско шведска кръв две поколения назад. От другата страна е семейство Рей, с въпросителен знак до снимката на баща ми. Люка всъщност почти не е чувал за майка ми. Дори се чудя дали знае името й. Какво съм разказал на децата си за нея? Почти нищо.

Грабвам един молив и внимателно изписвам с печатни букви:
Кларис Елзиер, 1938–1974, в малката кутийка до *Франсоа Рей, 1937*.

Над всички имена има снимки, само майка ми не присъства. Гневът, който ме обзема, е равнозначен на безсилие.

Звънецът известява пристигането на Еманюел. Толкова е хубаво, че е дошъл, че няма да бъда сам. Радостно обгръщам едрото му набито тяло. Той ме потупва по гърба успокително, по бащински.

Познаваме се повече от десет години, откакто ремонтирах офиса на неговата рекламна агенция с моя екип. На една и съща възраст сме, но той изглежда малко по-стар — предполагам, защото няма и един косъм на главата. Лиспата на коса компенсира с гъста рижка брада, която има навик да попипва. Еманюел си пада по дрехи в ярки екзотични цветове, каквито не бих посмял да погледна дори, и ги носи доста нахакано. Тая вечер се е докарал в риза на „Ралф Лорън“ в знойно оранжево. Сините му очи проблясват зад очилата без рамки.

Ще ми се да му кажа колко съм щастлив, колко съм му признателен, че е дошъл, но както обикновено — и типично за фамилия Рей — думите заплитат езика ми и аз ги прегльщам.

Грабвам найлоновата торбичка от ръцете му и го повеждам към кухнята. Той се залавя за работа на мига, аз го гледам в ръцете и предлагам да помогна, макар да съм наясно колко е безполезно. Еманюел завзема територията, все едно си е у дома, и аз чинно се отдръпвам.

— Още не си се наканил да си купиш свястна престилка, нали?
— промърморва той недоволно.

Посочвам розовата престилка на Марго с Мики Маус отпред, закачена на кукичка до вратата. Има я, откакто беше на десет. Той въздъхва и успява да я върже на дебелия си кръст. Едва се удържам да не прихна.

Личният живот на Еманюел е пълна загадка за мен. Той е донякъде обвързан с една затормозена меланхоличка на име Моник, която има две деца тийнейджъри. Не ми е много ясно какво намира в тази жена. А и подозирам, че ѝ кръшка, когато я няма — както днес например, докато тя е на почивка в Нормандия с децата. Отгатвам, че е намислил някой специалитет, защото започва да си подсвирква, щом слага авокадото на дъската, а лицето му грее като на непослушно момче — както обикновено по това време на годината.

Въпреки пълнотата си Еманюел сякаш не страда от жегата. Аз отпивам от виното и усещам, че по челото и над горната ми устна избиват едри капки, а той си е свеж като краставичка. Прозорецът в кухнята е отворен към типичния за Париж вътрешен двор, тъмен като

пещера дори посред бял ден, а насреща се виждат мръсните прозорци на съседите и влажни кърпи, провесени на перваза. Въздухът не помръдва. Мразя Париж в горещините. Липсват ми Малакоф, малката свежа градина, паянтовата маса и столът под старата топола. Еманюел продължавала се вихри, скарва ми се, че е крайно време да си купя свестни ножове и мелничка за пипер.

Аз никога не съм си падал по готовенето. Кулинарът в нашето семейство беше Астрид. Тя умееше да спретне невероятно вкусни и оригинални ястия, които впечатляваха приятелите ни. Внезапно се питам дали майка ми е била добра готвачка. Нямам спомен от апетитни аромати в кухнята на авеню „Клебер“. Преди баща ми да се ожени за Режин, имахме гувернантка, която се грижеше за нас и домакинството. Мадам Тюлар. Слабичка жена с косми по брадата. Водниста супа. Блудкаво брюкселско зеле. Жилаво телешко. Разкашкано мляко с ориз. Внезапно си спомням парещо козе сирене върху филийка пълнозърнест хляб, приготвено от майка ми. Солената острота на разтопеното сирене, пръхкавия хляб, леката сладост на прясна мащерка и босилек, капката зехтин. Спомням си как ми разказваше за козето сирене в Севените. Имаха си име тия малки стегнати топчици... Пелардон... Пикадон...

Еманюел пита как е Мелани. Разказвам му за появата на Валери и предложението ѝ да ме отмени за два-три дни. Признавам, че всъщност не съм наясно какво е състоянието на сестра ми, но че имам доверие на лекарката Бенедикт Бесон, колко е сърдечна и мила, как ме е успокоявала в нощта след катастрофата, как стоически изтърпя баща ни. Следват въпросите за децата и скоро на масата се появяват две чинии със ситно, равномерно нарязани свежи зеленчуци, филийки „Гауда“, лютив млечен сос и италианска шунка. Това е само ордьовърът, добре познавам здравия апетит на моя приятел. Започвам да се храним и аз споделям, че очаквам децата за уикенда. Поглеждам го как погльща храната. Всъщност и той е като Мелани, какво ли разбира от деца? Знаели изобщо нещо за тийнейджърите? Нищо. Щастливец. Прикривам киселата си усмивка. Колкото и да се опитвам, няма начин да си представя Еманюел в ролята на баща.

Изчаквам да свърши и той пак скача да приготви съомгата. Действа бързо и сръчно. Възхитен съм от уменията му. Той поръсва рибата с копър, подава ми моята порция и половин лимон.

В този момент изтърсвам:

— Мелани катастрофира, защото си спомни нещо за майка ни.

Еманюел ме поглежда стреснато. Между зъбите му се е закачило стръкче копър. Той се заема да го изчопли.

— Сега нищо не помни — продължавам аз и набождам парче съомга.

Той също не спира да се храни, но очите му са вперени в мен.

— Ще си спомни. Чудесно знаеш.

— Да — отвръщам аз. — Ще си спомни. Но за момента е забравила, а аз все за това мисля. Ще полуxdeя.

Изчаквам да си изяде рибата. После паля цигара. Знам колко се дразни, но все пак съм си у дома.

— Какво е било според теб?

— Нещо, което ужасно я разстрои. Дотолкова, че загуби контрол над колата.

Продължавам да пуша, а той отново се опитва да махне стръкчето копър.

— А после срещнах една жена.

Лицето му светва. Той повдига едната си вежда.

— Гrimъор на покойници.

— Будалкаш ме — изхилва се той.

— Невероятноекси е.

Той потърква брадичката си, очите му блестят.

— И? — подканва ме за подробности. Еманюел обича този тип разговори.

— Направо ми се нахвърли. Удивителна е. Прекрасна.

— Руса?

— Не, брюнетка. Със златистозелени очи. Жестоко тяло.

Страхотно чувство за хумор.

— Къде живее?

— В Клисон.

— Къде е това?

— Някъде близо до Нант.

Той се засмива.

— Трябва пак да я видиш, защото добре те е подредила, момче.

Не съм те виждал толкова доволен от...

— Откакто Астрид ме напусна.

— Не, отпреди това. От години не си изглеждал така добре.

Вдигам чашата с шардоне.

— За Анжел Руватие.

Звън на стъкло.

Мисля си за нея в онази провинциална болница. За усмихнатите устни, за допира и вкуса на гладката ѝ кожа. Еманюел има право. Не съм се чувствал така от години.

В петъчния следобед излизам от офиса и тръгвам към баща ми. Горещината отказва да отстъпи. Париж е нажежен до бяло. Тук-там се тълпят прежаднели туристи. Листата по дърветата висят унило, прахоляк и боклуци се събират на обли сиви камари. Решавам да измина пеша разстоянието от авеню „Дю Мейн“ до авеню „Клебер“, което не вярвам да отнеме повече от четирийсет и пет минути. Търде топло е да въртя педалите на колелото, а определено имам нужда от никаква гимнастика.

Последните новини от болницата са добри. Обади се доктор Бесон, а после и Валери — Мелани постепенно укрепва. (Получих и няколко съобщения от Анжел Руватие, еротични послания, които допълнително повдигат настроението ми. Постарах се да останат записани в телефона ми.)

Отминавам Дома на инвалидите и завивам наляво, когато апаратът в джоба ми започва да вибрира. Поглеждам номера на светналия дисплей. Рабани. Натискам зелената слушалчица и на мига съжалявам, че съм вдигнал.

Той не си прави труда да поздрави. Както обикновено. Тоя тип е поне петнайсет години по-млад от мен, а не проявява и капка уважение.

— Току-що се връщам от детската градина — програкнало крещи той. — Единственото, което мога да кажа, е, че съм възмутен от твоята липса на професионализъм. Наех те, защото се ползваш с добро име и си успял да впечатлиш някои хора, а ти какво...

Оставям го да дърдори. Нищо ново няма да чуя. При всеки наш разговор се повтаря едно и също. Неведнъж се опитвах да му припомня — с възможно най-спокоен тон, — че във Франция през август не бива да очакваш работниците да се разбързат, а още по-трудно е със спешните доставки.

— Мен ако питаш, кметът никак няма да е доволен, ако не спазим срока и детската градина не бъде готова за откриване в началото на септември, както е по план. Сещал ли си се да помислиш по въпроса? Наясно съм, че имаш семейни проблеми, но започвам да подозирам, че ти служат по-скоро за оправдание.

Не изключвам телефона, но го пускам в джобчето на ризата, ускорявам ход и почти тичешком наближавам Сена. Наистина се случи така, че поредица от злачестни спънки забавиха работата по детската

градина: погрешен дървен материал, кофти бояджия (не от моя екип), който обърка всички цветове. Нямам общо с нито един от тези провали — за което Рабани не ще и да чуе. Наумил си е да си го изкара на мен. Още от самото начало храни антипатия към моята особа. И враждебността няма нищо общо нито с онова, което върша, нито с онова, което говоря. Тя направо струи от очите му. Колко ли още ще търпя подобно поведение? Работата е добре платена наистина, повече от обичайното. Знам, че трябва да я свърша докрай. Въпросът е как.

Отминавам моста „Алма“ и тълпите просълзени туристи, които се взират в тунела, където загина лейди Ди, и се спускам по авеню „Уилсън“. Колите тук са по-малко, защото е предимно жилищен район. Кварталът на моето детство. Ако парижанин чуе, че живееш в Шестнайсети арондисман, първата му асоциация са парите. Тук живеят богаташите, тук се перчат с охолството си. Има хора, чиито семейства са заможни от поколения назад, има и новобогаташи. Двете категории съжителстват с повече или по-малко изисканост. Аз лично не изпитвам носталгия по обкръжението. Радвам се, че живея на Левия бряг на Сена, сред шумната пъстрота на „Монпарнас“, нищо че апартаментът ми гледа към гробище. През лятото този квартал застрашително се обезлюдява. Всички заминават — в Нормандия, Бретан, на Ривиерата.

Насочвам се към авеню „Клебер“ по прекия път, по улица „Лоншан“, и детските спомени изплуват, а това никак не е приятно. Виждам тихото добродушно момче, каквото бях тогава, със сиви къси панталони и тъмносин пуловер. Откъде извира зловещата тъга по тези пусти улици с царствени сгради от времето на Осман? Защо въздухът отказва да изпълни дробовете ми?

На авеню „Клебер“ поглеждам часовника си и установявам, че съм подранил. Продължавам да крача по улица „Бел Фой“. От години не съм идвал насам. В спомените ми мястото е многолюдно, оживено. Често съм бил тук като малък, това беше улицата е магазините. Тук се предлагаше съвсем прясна риба, най-сочното месо, парещи багети, току-що извадени от фурната. Майка ми идваше всяка сутрин с плетена кошница през ръката, а ние с Мелани я следвахме неотльчно, вдъхвайки апетитния аромат на печени пилета и горещи кроасани. Днес улицата е безлюдна. На мястото на някогашния елегантен ресторант победоносно се е настанил „Макдоналдс“, магазин за

замразени храни е заменил киното. Почти не са останали открити щандове, изникнали са бутици и магазини за обувки. От уханията няма и следа.

Стигам до края на улицата. Ако тръгна наляво, ще стигна до баба ми, на авеню „Анри Мартен“. Дали да не ѝ отида на гости? Любезният Гаспар ще ми отвори, ще ахне от радост, че е дошъл „мосю Антоан“. Решавам да отложа това посещение за друг път и се връщам обратно, към апартамента на баща ми.

През седемдесетте години, след смъртта на майка ни, наблизо построиха галерията „Сен Дионие“, гигантски грозен триъгълник, който помете част от прекрасните къщи с градини и докара търговски центрове и супермаркети. Забелязвам, че годините не са се отнесли ласкаво с огромната сграда — стените са покрити с ръжда и грозни петна. Бързо отминавам. Някой е пуснал две съобщения на гласовата ми поща. Не ги прослушвам, защото сигурно са от Рабани.

Отваря ми моята машеха, която ме целува по бузата. Режин поддържа загар с оттенъка на прегоряла в тостера филия, който я състарява и ненужно увеличава бръчките ѝ. Както обикновено тя е облечена в тоалет, който напомня стила на „Куреж“, и ухае на „Шанел 5“. Пита как е Мел. Отговарям кратко и тръгвам след нея към дневната. След като се изнесох от тук, никога не съм идвал с желание. То е все едно да се върнеш назад във времето, на място, където си бил нещастен. Тялото ми е запазило спомените, чувствам, че целият се свивам като юмрук, готов за отбранителен удар. Подобно на галерията „Сен Диидие“, и тук личи неласкавият отпечатък на годините. Дръзкият модернизъм е с помръкнал блясък и сега обстановката се натрапва като отживелица. Ръждивокафявите и сиви тонове, пухкавият мокет са загубили свежестта и плътността си. Всичко изглежда раздърпано и непочистено от застояли петна.

Появява се баща ми, тътрайки крака. Стряска ме съсухреният му вид, макар че от последната ни среща е минала само седмица. Изглежда изтощен. Устните му са напълно лишени от цвят. Кожата има странен жълтеникав оттенък. Отказвам да повярвам, че това е страховитият адвокат, който само с появата си в съдебната зала караше опонентите си да треперят.

Скандалната афера „Валомбрю“ в началото на седемдесетте прослави баща ми и даде тласък на професионалната му кариера. Едгар Валомбрю, влиятелен политически съветник, бе намерен полумъртъв във вилата си близо до Бордо — предполагаем опит за самоубийство след катастрофалния провал на партията му на скорошните избори. Парализиран, загубил говора си и потънал в мрачна депресия, той бе обречен да дочека края на дните си в болничното легло. Съпругата му Маргьорит на мига отхвърли версията за самоубийство. Тя бе напълно категорична, че срещу съпруга ѝ е било организирано нападение, за да не разкрие финансовите злоупотреби на двама ключови министри.

Спомням си, когато „Лъ Фигаро“ посвети цяла страница на Франсоа Рей, младия напорист адвокат, проявил дързостта да нападне Министерството на финансите, без да трепне, и след проточилото се дълги седмици вълнуващо дело, следено с жив интерес в цялата страна, успял да докаже, че Валомбрю наистина е станал жертва — и то не единствената — на един крупен финансов скандал. В

юношеството ми често ме питаха дали имам нещо общо с „легендарния“ адвокат. Понякога отричах — от неудобство или раздразнение. Ние с Мелани бяхме държани настрана от професионалния живот на баща ни. Рядко го виждахме да пледира в съдебната зала. В нашите представи той вдъхваше респект и страхопочитание.

Баща ми ме потупва по рамото, обръща се към бара, с трепереща ръка налива уиски и ми подава чашата. Мразя уиски, но сърце не ми дава да му припомня. Преструвам се, че отпивам. Той тежко сяда и разтрива коленете си. Отдавна вече не практикува, но липсата на напрежение не му носи радост. На негово място са се появили по-млади юристи, той вече не е част от сцената на правото. Какво прави по цял ден? Чете, среща се с приятели? Разговаря със съпругата си? Нищо не знам за живота на баща ми. И той не знае нищо за моя. А онова, което смята, че му е известно, определено не одобрява.

Появява се Жозефин, която мърмори в мобилния си телефон, притиснат между бузата и рамото. Усмихва ми се и протяга ръка. Поглеждам: сгъната на четири банкнота от петстотин евро. Тя ми намига и прави жест, който казва, че ще си получава и останалото.

Баща ми се оплаква от някакви проблеми с водопровода във вилата им, но аз не го слушам. Опитвам се да си спомня как изглеждаше обстановката, когато майка ми беше жива. Край прозорците имаше цветя, паркетът блестеше в тъмния цвят на кестеново дърво. В единия ъгъл имаше натрупани книги, канапе с пъстра дамаска и бюро, където тя сядаше да пише на сутрешното слънце. Какво пишеше? — питам се аз. Къде изчезнаха нещата ѝ? Книгите, снимките, писмата? Ще ми се да попитам баща ми, но се въздържам. Съзнавам, че няма да мога. Той вече се жалва от новия градинар, нает от Режин.

Никой никога не говори за майка ми. Особено тук. А тя е починала в този дом. Тялото ѝ е било изнесено през тази врата, надолу по застланото с килим стълбище. Къде точно е издъхнала? Никога не са ми казвали. В стаята си, която бе съвсем близо до входа? Тук, в кухнята, или някъде в крайния коридор? Как се е случило? Кой е бил до нея? Кой я е открил?

Аневризма. Наскоро потърсих какво пише в интернет. Познати са такива случаи. Като гръм от ясно небе. Умирали са хора на всянаква

възраст. Внезапно, без предупреждение.

Преди трийсет и три години майка ми е починала в същия този апартамент, в който се намирам сега. Не си спомням кога я целунах за последен път. Боли ме от липсата на този спомен.

— Слушаш ли ме изобщо, Антоан? — прозвучава саркастичният глас на баща ми.

Когато се прибирам, децата вече са там. Чувам данданията още от стълбите. Музика, трополящи стъпки, гърмящи гласове. Люка гледа телевизия, вдигнал мръсните си обувки на канапето. Когато влизам, той се втурва да ме посрещне. Марго се появява в рамката на вратата. Пак се стряскам от оранжевата ѝ коса, но не казвам нищо.

— Здрасти, тате... — провлачва тя.

Някой се промъква зад нея и ето ти я Полин, щръкнала над рамото ѝ. Най-добрата ѝ приятелка още от ранното детство. С малката подробност, че Полин прилича на двайсетгодишна девойка. Съвсем доскоро беше клощаво мъниче, а сега няма как да не забележиш налетите гърди и женствените бедра. Не я прегръщам, както когато беше хлапе. Всъщност дори не я целувам по бузата. Махаме си един на друг от благоприлично разстояние.

— Може ли Полин да спи тук?

Сърцето ми се свива. Ако Полин ще нощува тук, ще видя дъщеря ми само за кратко по време на вечерята. После ще се затворят в нейната стая, ще се кискат и ще шушукат цяла нощ и аз ще бъда лишен от „пълноценен контакт“ с детето си.

— Разбира се — отвръщам без особен ентузиазъм. — Родителите ти съгласни ли са, Полин?

— Няма проблем — свива рамене тя.

Марго се губи до Полин, която като че ли още повече е наедряла през лятото. Облечена е в къса джинсова пола и тясна лилава тениска. Четиринайсетгодишно момиче. Направо не е за вярване. По всяка вероятност вече има и цикъл. За Марго знам, че още не се е случило. Наскоро питах Астрид. С това тяло Полин сигурно привлича погледите на всякакви мъже. Невръстни хлапета от училище, а и по-възрастни, дори такива като мен. Как ли се справят родителите ѝ? Какво я съветват? Доколко е наясно тя? Може би си има приятел, може би прави секс и вече взема противозачатъчни. Четиринайсетгодишно момиче.

Арно прелетява покрай нас, шляпва ме по гърба. Телефонът му melodично звъни, той вдига и казва: „Чакай секунда.“ И изчезва. Люка се обръща към телевизора, момичетата се скриват. Оставам сам в антрето. Чувствам се като глупак.

Влизам в кухнята — където стъпя, подът шумно скърца. Не ми остава друго, освен да пригответя вечерята. Спагети с моцарела, чери

доматчета, пресен босилек и шунка на кубчета. Захващам се със сиренето, мисля си колко празен е животът ми и ме напушва смях. Покъсно, когато храната е готова, минава цяла вечност, докато се съберем на масата. Те всички едва се откъсват от своите далеч по-приятни занимания.

— Докато се храним, никакви айподи, нинтендо или мобилни телефони, ако обичате — твърдо изричам аз и тупвам купата по средата.

Думите ми са посрещнати със свиване на рамене и въздишки. В последвалото мълчание се чуват само мляскане и дъвчене, докато се заситят стомасите. Опитвам се да погледна отстрани нашата малка група. Моето първо лято без Астрид. Да, омразна ми е всяка минута.

Вечерта се простира пред мен и ми хрумва старото клише — низ от попарени надежди. Момичетата са се затворили в стаята на Марго. Люка се е вторачил в своята електронна игра, Арно е оставил телефона, но се е прехвърлил в интернет. Очевидно съм допуснал грешка, като инсталирах за всеки от тримата компютър с безжична връзка. Те отново се потапят в своето лично пространство и аз почти не ги виждам. Телевизията вече не е развлечение „за цялото семейство“. Безшумно като хищник интернет е превзел тази територия.

Полягам на канапето и си пускам диск. Екшън с Брус Уилис. В някакъв момент спирам плейъра, за да се чуя с Валери и Мелани, да пусна съобщение на Анжел за следващата ни среща. Вечерта скоро ще свърши. Откъм стаята на Марго долита кикот, чува се пукот от играта на Люка, а откъм Арно долавям само тътнещия ритъм от музиката в слушалките му. Жегата ме поваля и аз задръмвам.

Когато едва-едва отварям очи, частът е два след полунощ. С мъка се изправям. Люка спи дълбоко, затиснал играта под бузата си. Нежно го слагам да си легне, като се старая да не го събудя. Не си позволявам да почукам на вратата на Арно. В края на краишата ваканцията още не е свършила, а не съм в състояние за поредната караница за късния час и потребността от сън. Приближавам стаята на дъщеря ми и безпогрешно разпознавам миризмата. Посягам към бравата, поколебавам се. Продължава да се носи приглушен кикот. Почуквам. Смехът спира. Марго отваря вратата. Из въздуха се носят кълба от цигарен дим.

— Да не би да пушите, момичета? — Гласът ми прозвучава едвали не извинително и аз изтръпвам.

Марго свива рамене. Полин се е проснала на леглото само по тънки сини бикини и дантелен сutiен. Извръщам очи от закръглените ѝ гърди, които сякаш ме предизвикват.

— Две цигари, какво толкова — отвръща Марго и завърта очи.

— Ти си само на четиринайсет — избухвам аз. — Адски тъпо е...

— Щом е толкова тъпо, ти защо пушиш? — сопва се тя.

И затваря вратата пред лицето ми.

Оставам като гръмнат, с ръце на хълбоците. Понечвам да почукам отново. Но не го правя. Оттеглям се в стаята си и сядам на леглото. Как би реагирала Астрид в тази ситуация? Щеше ли да се развира? Да я накаже? Да я заплаши? Осмелява ли се Марго да пуши в къщата на майка си? Защо се чувствам толкова безполезен? По-зле няма накъде. Или може би има?

Дори в безформената синя болнична униформа Анжел изглежда секси. Тя ме прегръща буйно, без да обръща внимание, че се намираме в мортата, с безжизнените тела в съседното помещение и опечалените семейства в чакалнята.

Докосването ѝ ме наелектризира.

— Кога ще се освободиш? — прошепвам аз.

Не съм я виждал повече от три седмици. Последния път, когато дойдох на посещение при Мелани, бях заедно с баща ми и нямах никаква възможност да остана насаме с Анжел. Той се чувстваше уморен и настоя веднага да тръгнем обратно.

— Станала е голяма катастрофа на шосето — въздъхва тя, — други двама са починали от инфаркт, един от рак, един от аневризма. Сякаш са се наговорили да умрат по едно и също време.

— Аневризма — повтарям тихо.

— Млада жена, на трийсет и няколко.

Продължавам да я притискам, плъзгайки ръка по гладката ѝ лъскава коса.

— Майка ми почина от аневризма.

Тя вдига очи.

— Бил си дете.

— Да.

— Видя ли я?

— Не. Затворих очи в последния момент.

— Починалите от аневризма нямат измъчен вид. Тази млада жена изглежда прекрасно. Наложи се минимална намеса от моя страна. Намираме се на хладно и тихо, в тесния коридор до чакалнята.

— Видя ли се със сестра ти? — питат тя.

— Току-що пристигам. Изчаквам да приключат процедурите и пак се връщам.

— Добре, върви. До два часа се надявам да се освободя.

Тя ме целува по устата, топла влажна целувка. И аз тръгвам обратно към стаята на Мелани. Болницата като че ли се е напълнила, по коридорите срещам повече хора от обикновено. Лицето на сестра ми е по-малко бледо, почти розово. Очите ѝ светват, когато ме вижда.

— Нямам търпение да се махна от тук — прошепва тя. — Всички са много мили, но искам да си ида у дома.

— Какво смята доктор Бесон?

— Според нея може и съвсем скоро да стане.

Тя ме разпитва как е минала седмицата. Усмихвам се глупаво, защото не знам откъде да започна. Седем гадни дни, както и да ги погледнеш. Купища документи за попълване за застраховката на колата. Поредният скандал с Рабани за детската градина. Нови ядове с Флоранс. Нашият бързо оstarяващ баща с неговото сбръчкано уморено лице и сприхав характер. Трудният уикенд с децата. Училището бе започнало и всички изльчваха напрежение. Никога преди не съм ги оставял в Малакоф с толкова голямо облекчение. Спестявам ѝ подробните, само отбелязвам, че има и такива седмици, когато всичко върви наопаки.

Оставам при нея още малко. Разказва ми за писмата, които получава, за цветята и обажданията по телефона. Старият ѝ любовник ѝ е пратил пръстен с рубин от бижутериен магазин на площад „Вандом“. Очаквам да заговори за катастрофата, но и този път тя не споменава нищо. Паметта ѝ е блокирана. Трябва да имам търпение.

— Иска ми се час по-скоро да настъпи есента, зимата — въздъхва Мелани. — Мразя края на лятото. Мразя горещината, всичко ме дразни. Мечтая си за студени зимни утрини и грейки с топла вода.

В стаята влиза доктор Бесон и ми подава ръка. Обявява, че до няколко седмици, вероятно към средата на септември, Мелани може да бъде откарана с линейка в Париж. Поне два месеца трябва да остане в дома си, да продължи възстановяването с помощта на физиотерапевт и редовно да ходи на преглед при лекаря си.

— Сестра ви е много смела — хвали я тя, когато отивам в кабинета ѝ да попълним нужните документи. Подава ми купчина формуляри — за социалната осигуровка и застрахователната агенция. — После ме поглежда право в очите и пита: — Как е баща ви?

— Смятате, че е болен?

Тя кимва.

— Не е казал нито на мен, нито на сестра ми какво му е. Виждам колко уморен изглежда, но нищо повече не знам.

— А майка ви? — пита тя. — Тя дали е в течение?

— Нашата майка почина, когато бяхме още малки.

— О, съжалявам, извинете ме — казва притеснено тя.

— Баща ни се ожени повторно. Не знам доколко мащехата ни е наясно със здравето му. Не сме много близки.

Тя кимва и известно време мълчи.

— Исках просто да се уверя, че е под лекарско наблюдение — казва накрая.

— Защо се тревожите?

Тя отново ме поглежда. Умни лешникови очи.

— Просто исках да се уверя.

— Съветвате ме да говоря с него?

— Да. Попитайте го дали е ходил на преглед.

— Добре — обещавам аз.

По пътя към офиса на Анжел се питам какво е забелязала доктор Бесон. Какво е видяла тя с тренираното око на медик, което ми е убягнало? Ядосва ме тази липса на наблюдателност и започвам да усещам беспокойство. Не съм се виждал с баща ми от последното посещение при Мелани. Не съм и говорил с него. Но все пак го сънувах през последните няколко седмици, сънувах и майка ми. Завръщат се спомените от Ноармутие, както приливът при прохода Гоа и чайките, кръжащи над спасителните стълбове. Изплуват образите на майка ми и баща ми като млади на плажа. Усмивката на майка ми, смехът на баща ми. Сънувам и скорошното пътуване с Мелани. Вечерта на рождения й ден, колко прекрасно изглеждаше в черната рокля. Също и елегантната двойка на съседната маса, с вдигнати за поздрав чаши с шампанско. И как готвачът възклика: „Мадам Рей!“ Стаята с номер девет. Стаята на майка ми. След катастрофата отново и отново сънувам Ноармутие. Спомените от острова никога не ме напускат.

МОРГА — пише на вратата. Почуквам веднъж, втори път. Никакъв отговор. Оставам пред вратата на Анжел. Предполагам, че не е приключила. Минава време, после отивам в малката чакалня, предназначена за близките. В момента е празна и аз си отдъхвам, защото предпочитам да съм сам. Минутите текат. Поглеждам телефона си. Няма пропуснати обаждания. Гласовата поща мълчи. Няма и текстови съобщения.

Някакъв шум привлича вниманието ми. Пред мен стои човек, целият опакован: със защитни очила, маска, плътно прилепната хартиена шапка, латексови ръкавици и свободен син гащеризон с пъхнати в гumenите ботуши крачоли. Рязко се изправям. Една ръка сваля очилата и маската. Появяват се красивите черти на Анжел.

— Ама че ден — казва тя. — Извинявай, че те накарах да чакаш толкова дълго.

Изглежда уморена, лицето ѝ е изопнато.

Вратата зад нея е останала полуотворена. Поглеждам натам. Малка стая в синьо. Съвсем празна. Линолеум на пода. Зад нея има друга врата, тя също е отворена. Бели стени, бели плочки на пода. Носилки на високи колички. Шишета с препарати и непознати за мен инструменти. Силна миризма изпъльва въздуха. Тялото на Анжел също я излъчва. Полепната е по облеклото. Така ли мирише смъртта? На формалдехид? За пръв път я вдъхвам, за пръв път я усещам върху нея.

— Страх ли те е? — нежно пита тя.

— Не — отвръщам.

— Искаш ли да влезеш?

— Да — изричам без колебание.

Тя сваля ръкавиците и топлата ѝ ръка се докосва до моята.

— Заповядай в бърлогата на Мортиша — прошепва тя. Затваря тежката врата зад себе си. Озоваваме се в първото помещение. — Тук докарват телата, за да могат близките да ги видят за последен път.

Опитвам се да си представя какво се случва. На такова място ли са ни показали тялото на майка ни? По всяка вероятност. В мозъка ми се появява празнота, нищо не мога да си представя, нищо не мога да си спомня. Ако я бях видял мъртва преди толкова години, ако не бях затворил очи, в ума ми щеше да е запечатана някоя подобна стая. Анжел ме отвежда в следващото, по-голямо помещение. Миризмата тук е по-силна, почти задушлива. Като сяра. Върху една количка лежи

тяло, покрито с бял болничен чаршаф. Навсякъде е чисто. Лъскави повърхности. Блестящи инструменти. Никакви петна. Струяща през капаците светлина. Чувам тихото бучене на климатик. Тук е по-студено, отколкото навсякъде другаде в болницата.

— Какво искаш да знаеш? — пита Анжел.

— Каквото можеш да ми кажеш.

Тя се усмихва.

— Нека ти представя пациента от този следобед.

Тя леко отмахва чаршафа. Усещам как се стягам, както преди толкова години, когато откриха тялото на майка ми, но това лице изглежда отпуснато, спокойно. Старец с гъста бяла брада. Със сив костюм, бяла риза, тъмносиня вратовръзка и кожени мокасини. Ръцете са кръстосани на гърдите.

— Приближи се — насырчава ме Анжел. — Няма да те ухапе.

Човекът изглежда като заспал, но когато пристъпвам, ме сепва пълната неподвижност на смъртта.

— Това е мосю Б. Получил е инфаркт. На осемдесет и пет е.

— Така ли добре изглеждаше, когато го докараха?

— Пижамата му беше изцапана, лицето стърчено, лилаво на цвят. Потръпвам.

— Първо изкъпвам пациентите. Без да бързам. От главата до петите. С ей този специален маркуч. — Тя посочва към мивката. — Използвам гъба и препарат. Междувременно свивам и разтягам ръцете и краката, за да забавя вкочаняването. Затварям очите със специални капачки, зашивам устата, макар че мразя тази дума, предпочитам израза „затварям устата“ и понякога използвам лепило, защото така изглежда по-естествено. Мразя свитите защити устни. Ако има рани по лицето или тялото, обработвам местата с восък, но има и други методи. Понякога отнема доста време. После се заемам с балсамирането. Знаеш ли какво значи това?

— Не точно — признавам аз.

— Инжектирам балсамираща течност през каротидната артерия. Ето тук. — Тя посочва врата на мосю Б. — Вкарвам я бавно. И изпомпвам кръвта през югуларната вена. Знаеш ли за какво служи балсамиращата течност?

— Не.

— Възстановява естествения цвят. Забавя разлагането, поне за известно време. Например, когато налях тялото на мосю Б., лилавият цвят на лицето му се дръпна. След артериалното балсамиране използвам аспиратор, за да отстраня всички телесни течности. От стомаха, корема, сърцето, белите дробове, бъбреците. — Тя спира. — Добре ли си?

— Да — отвръщам, отново съвсем искрено.

За пръв път виждам мъртво тяло, майка ми зърнах само като очертание под чаршафа. Аз съм на четирийсет и три и никога не съм виждал смъртник. Изпитвам благодарност към мосю Б. За неговото прасковенорозово лице и покоя, който изльчва. Така ли е изглеждала майка ми? — питам се.

— После какво правиш?

— Запълвам всички отверстия с концентрирани субстанции, после зашивам разрезите и отворите. Това също отнема време. Няма да навлизам в подробности. Ще ти стане неприятно. После обличам моите пациенти.

Колко хубаво го казва, „моите пациенти“. Те са леденостудени, но за нея са пациенти. Забелязвам, че през цялото време, докато ми обяснява, голата ѝ ръка е положена върху рамото на мосю Б.

— И накрая... Тъкмо започвах, когато почука. Накрая се полага гримът. За да изглежда лицето естествено. Понякога моля близките да ми донесат скорошна фотография на пациента, за да добия представа как е изглеждал приживе. Старая се да се получи прилика.

— Семейството на мосю Б. Идвало ли е?

Тя поглежда часовника си.

— Утре ще дойдат. Много съм доволна от резултата с мосю Б. Затова ти го показвах. С другите пациенти... не се получи така добре.

— Защо? — питам аз.

Тя се отдалечава от количката и застава до прозореца. Помълчава известно време.

— Понякога смъртта е много грозна. Каквото и да направиш, колкото и усилия да положиш, не успяваш да придадеш на тялото покой, за да могат да го видят близките.

Потръпвам при мисълта какво минава пред очите ѝ всеки един ден.

— Нима това не ти влияе?

Тя се обръща и ме поглежда.

— Напротив. — Въздъхва и отново покрива лицето на мосю Б. — Върша тази работа заради баща ми. Той се самоуби, когато бях на тринайсет. Аз го намерих. Прибрах се от училище и го заварих — проснат върху масата в кухнята. Парчета от мозъка му бяха полепнали по стените.

— Господи...

— Майка ми бе изпаднала в такова състояние, че аз трябваше да проведа всички разговори по телефона, да свърша всичко необходимо, да организирам погребението. По-голямата ми сестра се срина. В този ден аз пораснах. И се превърнах в кораво момиче. Служителят, който пое баща ми, свърши невероятна работа. Направи реконструкция на главата с воськ. Майка ми и близките ни можеха да гледат тялото, без да припадат. Единствена аз бях видяла как изглежда баща ми в смъртта. Единствена аз можех да направя сравнението. Толкова силно впечатление ми направи вложеното умение, че пожелах един ден и аз да го постигна. Издържах изпита и станах балсамьор на двайсет и две.

— Трудно ли беше?

— Отначало, да. Само че никога не забравям колко е важно, когато загубиш някого, да можеш спокойно да погледнеш тялото на човека, когото си обичал.

— Много ли са жените с такава професия?

— Повече, отколкото предполагаш. Когато почине бебе или дете, родителите се надяват да го поеме жена. Предполагам, заради чувството, че една жена се отнася по-грижливо, проявява повече нежност, обръща по-голямо внимание на детайлите и достойнството.

Тя се обръща към мен, хваща ръката ми и леко се усмихва.

— Изчакай само да си взема един бърз душ и ще те измъкна от тук. Ще отидем у дома.

Преминаваме в офиса в съседство. В дъното се вижда баня с бели плочки.

— Ще бъда готова за нула време — казва тя. И излиза.

Погледът ми попада върху снимките по бюрото.

Черно-бели фотографии на четирийсетгодишен мъж. Приликата е толкова очевидна, това е баща й. Същите очи, същата брадичка. Сядам на нейния стол, пред купчините книжа, календара, компютъра, писмата. Пръснати пособия. Обичайната бъркотия в края на работния

ден. До мобилния й телефон има малък календар бележник. Изкушавам се да посегна и да го взема. Да надникна вътре. Искам да знам всичко за удивителната Анжел Руватие. Мъжете, срещите, тайните ѝ. В крайна сметка се удържам. Приятно ми е просто да си седя и да я чакам, дори да не съм за нея нещо повече от поредния приятел, когото върти на пръста си. Чувам шуртенето на душа. Струи вода по голата ѝ кожа. Представям си моите ръце върху гладката кожа на това тяло. Представям си топлата ѝ влажна уста. И какво ще се случи, когато отидем у тях. Представям си всичко с най-големи подробности. И получавам чудовищна ерекция. Редно ли е, чудя се аз, нали това е морга?!

За пръв път от много време имам чувството, че в живота ми най-сетне има светлина. Като първите боязливи свежи лъчи след дъжд. Като прохода Гоа, който проблясва с началото на отлива.

Искам да я задържа възможно най-дълго.

В края на септември Мелани се завръща. Стоя до нея на прага на дома ѝ и с болка отбелязвам колко крехка е тя, колко бяло е лицето ѝ. Все още ходи с патерици, придвижва се трудно — следващите седмици ще бъдат посветени на физиотерапия. Тя е толкова щастлива, че отново е у дома. Усмивка озарява лицето ѝ, когато вижда всичките си приятели, дошли да я поздравят с подаръци и цветя.

Всеки път, когато се отбия на улица „Рокет“, заварвам още някого в апартамента — да прави чай или да готви, да ѝ разправя смешки или да слуша музика заедно с нея. Ако всичко върви добре, през пролетта може да се върне на работа, уверява ни тя. А дали точно това е желанието ѝ, е съвсем друг въпрос.

— Книгоиздаването като че ли вече не ми изглежда толкова вълнуващо — споделя тя с мен и Валери веднъж на вечеря. — Четенето ми създава трудности. Просто не мога да се съредоточа. Никога преди не е било така.

Катастрофата е променила сестра ми. Тя е станала мълчалива, по-замислена, по-малко напрегната. Престанала е да боядисва косата си и сребърните кичури, проблясващи в тъмната ѝ къдрава коса, ѝ придават още по-голяма изисканост. Един приятел ѝ подари черна котка с очи като злато на име Мина.

Когато се заговорим, често на езика ми се върти: „Мел, помниш ли какво искаше да ми кажеш в мига преди удара?“ Само че не смея. Нейната уязвимост все още ме кара да съм предпазлив. Почти съм престанал да се надявам, че сама ще си спомни. Но мисълта не престава да ме глажди.

— Какво стана с твоя застаряващ сладострастен любовник? — подкачам я един ден, докато Мина седи в скута ми.

Намираме се в нейната голяма светла дневна. Безброй рафтове с книги, бледозелени стени, огромно бяло канапе, кръгла маса с мраморен плот, камина. Мелани направи чудеса в този апартамент. Купи го преди петнайсет години, без да поискав заем от баща ни, във вид на сбутани едно до друго тесни сервизни помещения на последния етаж в една непретенциозна сграда в модерен тогава квартал. Тя събори стени, изцикли паркета, поръча си камина. И направи всичко това без чужда помощ, без да се допитва до когото и да било, което по онова време ми се стори повече от обидно. В крайна сметка намерих

обяснение: това бе нейният начин да заяви своята самостоятелност. С което спечели възхищението ми.

Тя отмята глава.

— Как да ти кажа... Все още ми пише, праща ми рози, дори предложи да ме заведе във Венеция на дълъг уикенд. Представяш ли си, във Венеция на патерици?! — Двамата прихваме да се смеем. — Господи, кога за последен път правихекс? Дори не мога да си спомня. Трябва да е било с него, милия старчок. — Тя ме поглежда особено. — А с твоя сексуален живот какво става, Тонио? Много си потаен, а не съм те виждала толкова наперен от години.

Усмихвам се и си мисля за страхотните бедра на Анжел. Не съм много наясно кога ще я видя отново, но напрегнатото очакване прави нетърпението ми още по-вълнуващо. Говорим си по телефона по няколко пъти на ден, разменяме си съобщения и имейли, а вечер мога да я гледам гола на уебкамерата зад заключената врата на спалнята ми като някой гузен тийнейджър. С половин уста признавам, че имам интернет връзка с еднаекси балсамърка.

— Олеле — ококорва се тя. — Ерос и Танатос. Ама че фройдистки сюжет. Кога ще се запозная с дамата?

Искрено признавам, че аз самият нямам идея кога ще я видя отново на живо. След време номерът с уебкамерата ще се изтърка и аз ще имам потребност да я докосна истински. И не само да я докосна. Не съм така конкретен с отговора към Мелани, но тя разбира подтекста.

По-късно в едно особено дръзко съобщение признавам това пред Анжел. На мига получавам отговор от нея с часа на тръгване на следващия влак от „Монпарнас“ за Нант. Няма начин да го хвана, защото ме очаква важна среща с нов клиент. Има да се строят банкови офиси в Дванайсети арондисман, близо до парка „Берси“. Пак ще се гърча от скуча, но точно тази оферта не мога да си позволя да откажа.

Копнежът ми по Анжел нараства с всеки изминал ден. Другия път, когато се видим, сигурно ще има фойерверки. Дори само мисълта за нея ме държи във форма.

Една вечер през октомври се натъквам на съкровище в мазето у дома. Слязох да търся бутилка хубаво вино, което да предложа на Елен, Еманюел и Диdie, нещо, което да запомнят. Вместо да се върна с бутилка „Кроазе Баж“, аз връхлитам победоносно със стар фотоалбум. Бях напълно забравил, че е при мен. Беше останал под купища ученически тетрадки, карти, намачкани калъфки за възглавници и вмирисани на мухъл плажни кърпи на дъното на един кашон, който не бях отварял след развода. Как така се бе озовал тук и защо нямах никакъв спомен? Вътре откривам стари черно-бели фотографии с мен и Мелани. Моето първо причастие. Аз съм на седем години. В дълга бяла роба. С напълно сериозно изражение. Имам нов часовник, който гордо показвам. Мелани е на четири, с пухкави бузи и бухната рокля с къдрички. Събирането по случая е на авеню „Анри Мартен“. Шампанско, портокалов сок и сладкиши от близката чайна. Баба и дядо с техните високомерни, но благи лица. Соланж. Баща ми. Майка ми. Не мога повече, трябва да седна. Ето я. Тъмна коса. Чудна усмивка. Ръката ѝ е върху рамото ми. Толкова е млада. Оставали са ѝ само три години живот. Трудно е да го повярвам, като гледам снимката. От нея струи младост.

Бавно отгръщам дебелите страници, внимавам да не падне пепел от цигарата ми. Миришат на мухъл от престоя в мазето. Ноармутие. Последното лято, 1973 г. Майка ми трябва да е сложила тези снимки в албума, досещам се аз. Това е нейният почерк, закръглен по детски. Мога да си я представя: как сяда на бюрото в апартамента на авеню „Клебер“, привежда се над страниците, съсредоточава се. Лепило и ножици. Специалната писалка, която не запътва в дебелата черна хартия. Мелани, стъпила на прохода Гоа при отлив, с кофичка и лопатка. Соланж държи цигара и позира на кея. Майка ми ли е правила тези снимки? Дали е имала фотоапарат? Не мога да си спомня. Мелани на кея при плажа. Аз пред казиното. Баща ми се пече на слънце. Всички заедно на терасата в хотела. Кой е щракнал тази? — чудя се аз. Бернадет? Някоя друга сервитърка? Съвършеното семейство Рей в пълния им блъсък.

Затварям албума. В същия момент отвътре изпада бяло картонче. Навеждам се да го вдигна. Стара бордна карта. Разглеждам я объркано. Полет до Биариц през пролетта на 1989 г. Носи моминското име на Астрид. Ясно. На този полет се запознахме. Тя отиваше на сватбата на

приятелка, а аз — да ремонтирам офисите по един нов проект на архитекта, за когото работех. Спомням си как тайничко се вълнувах, че се е случило до мен да седне толкова красива жена.

Тя имаше свежия вид на спортуваща скандинавка, с което ме привлече още в първия миг. Не приличаше на издокарана префърцуна парижанка. По време на полета дълго си бълсках главата как да я заговоря, но тя бе пъхнала в ушите си слушалчиците на уокмен, а иначе изглеждаше погълната от последния брой на списание „Ел“. Приземяването здравата ни раздруса. Както се оказа, бяхме пристигнали в Страната на баските насред страховита буря. Пилотът на два пъти се опита да направи контакт с пистата и при всеки отказ двигателите надаваха пронизителен вой. Сякаш от всички посоки бучаха ветрове, небето притъмня до мастилено, макар че бе едва два следобед. С Астрид си разменихме плахи усмивки. Самолетът се клатеше неудържимо и преобръщаше стомасите ни.

Брадатият мъж през пътеката беше буквально позеленял. С дискретен жест той посегна към хартиения плик, пъхнат в джоба на седалката отпред, сръчно го отвори и последва чудовищен спазъм, прераснал в безкраен мазен излив. Миризмата на вкиснат чесън и повръщано лъхна към нас. Астрид ме изгледа безпомощно. Не беше трудно да позная колко я е страх. За разлика от мен. Не ме плащеше вероятността да се разбием, а по-скоро да не изплюя моите спагети болонезе върху коленете на това красиво момиче. Отвсякъде се чуваше ревът на давещи се пътници. Самолетът се завъртя като пумпал, а аз се борех с всички сили да не поглеждам към брадатия съсед през пътеката, успял да напълни втори плик. Внезапно треперещата ѝ ръка пропълзя в моята.

Ето така се запознах с жена ми. А фактът, че бе пазила малкото картонче през цялото това време, стопли сърцето ми. Промеждутькът от петнайсет години между смъртта на майка ми и появата на Астрид ми се губи като спускане по тъмен тунел. Не обичам да се връщам към онези години. Тогава се чувствах като състезателен кон с прилепнали на очници, скован от непреодолима самота, която неумолимо ме разяждаше. Когато напуснах авеню „Клебер“ и отидох да живея на Левия бряг с двама състуденти, тягостната монотонност на моето съществуване се поразчуши. Имах една-две кратки връзки, пътувах в

чужбина, открих Азия и Америка. Но когато Астрид влезе в моя живот, внезапно се появи светлина. И щастие. И смях. И чиста радост.

Когато бракът ми се разпадна, когато най-сетне ми просветна, че Астрид вече обича друг, Серж, светът под краката ми се продължи. Отново се озовах в дългия тъмен тунел. Фрагменти от живота ми с Астрид ме връхлитаха изневиделица денем и нощем. С безмилостното наближаване на развода — който аз не вярвах, че ще се случи, а тя бе твърдо решена да постигне — като побъркан се вкопчвах във всеки спомен, за да не пропадна. Един от тях ме преследваше непрестанно. Нашето първо пътуване като двойка. Сан Франциско. И двамата бяхме на двайсет и шест, до раждането на Арно имаше цяла година. Бяхме млади и безгрижни, както се казва. Безумно влюбени. Безброй са спомените от това пътуване, които мога да размахам като фокусник — как шофирам с кабриолет по Голдън Гейт, полуслепен от косата на Астрид, която се вее пред лицето ми, малкият хотел в Пасифик Хайтс, където правихме любов като луди, бясното бълскане с електромобилчета.

Споменът от Алкатраз ме спохожда най-често. Бяхме наели лодка, за да отидем до острова и да направим обиколка с гид. Градът на хълма блестеше като в приказките, деляха ни някакви си три километра студени опасни води. Толкова близо и същевременно толкова далече. Заради силното слънце, нахлуващо през прозорците, килиите в Блок Д били най-желаните. Затворниците ги предпочитали, обясни екскурзоводът. В тях било почти топло дори в най-студените зимни нощи. А понякога, например на Нова година, ако вятърът духал в правилната посока, затворниците чували шума от веселието в Яхтклуба на Сан Франциско отвъд залива.

Дълго време се чувствах като затворник в Алкатраз, който отчаяно предъвква трохите, препратени от вятъра в моя посока — смеха, музиката и песните, забавлението на една тълпа, която чувам, но никога няма да видя.

Следобедът на един мъчителен ноемврийски ден. Остават четири седмици до Коледа. Париж е опакован в блещукащ варак като наконтина куртизанка. Седя на бюрото и за пети път от сутринга преработвам скицата с разположението на банковите офиси за проекта до парка „Берси“. Разпечатвам го наново и наново. Принтерът стене като изтощена родилка. Флоранс е настинала. Още не съм я уволнил, сърце не ми дава. У нея има нещо, което те кара да я пожалиш. Днес например не спира да си издухва носа. И всеки път пъха в ноздрите си дебело омотани в хартиена салфетка пръсти и ги развърта като перки на самолет. Направо ръцете ме сърбят да я шамаросам през лицето.

Изминалите два месеца преминаха във вихър от сблъсъци и пререкания. Арно здраво е загазил в училище. Два пъти ни викаха с Астрид на разговор с учителите. Ако продължава така, предупреждават ни те, не само ще закъса с успеха, ами и ще го изключат. Ниски оценки, нахално поведение, трошене на училищна собственост, бягства от час — с ужас установяваме колко са ескалирали неговите провинения. Как така моето чаровно говорчivo дете се е превърнало в неукротим вандал? Колкото са бурни проявите на брат й, толкова Марго е тиха и затворена в своето хладно мълчаливо презрение. Тя почти не разговаря с нас, ден и нощ общува само с айпода си. Текстовото съобщение е единственият начин за комуникация, дори ако е в съседната стая. Само Люка е сравнително поносим. За момента.

Насред трупащите се неприятности има и позитивни проблясъци — присъствието на Анжел в живота ми (макар и от разстояние) и бързото възстановяване на Мелани. Сестра ми вече се движи с нормална крачка, без залитания, а редовната гимнастика и физиотерапията я зареждат със сила, каквато преди определено ѝ липсваше. Връщането на работа не е главната ѝ цел. По мое впечатление тя оползотворява максимално този отпуск по болест. Накрая все пак отиде до Венеция със старчока, но около нея има и помлади мъже, които я обсипват с покани за вечери, концерти и премиери.

Обръщам гръб на мигащите зелени и червени лампички по пластмасовата елха, бодната в антрето. Наближава втората ми Коледа след развода. Астрид е в Токио със Серж, който има „важна фотосесия със суши“ (фраза, която накара Еманюел да зацвили от смях) за поредния лъскав кулинарен каталог. Ще отсъства още цяла седмица.

Децата остават при мен, макар че удълженият им престой е цяло изпитание за нервите ми.

Мобилният ми телефон избръмчава. Мелани. Заговаряме се, обсъждаме коледните подаръци, кой от какво има нужда, кой на какво би се зарадвал. Подхващаме темата за баща ни. И двамата сме убедени, че му има нещо, но той упорито мълчи. На директните ни въпроси Режин категорично отсича, че нищо не знае. Веднъж се опитах да изкопча нещо от Жозефин, но тя изтърси голяма тъпотия: не била забелязала баща ни да изглежда чак толкова зле.

Мелани ме подкача за Анжел. „Твоята Мортиша“, така я нарича. Не че имам какво да крия, но вече няколко пъти най-искрено признавам пред сестра ми, че в момента ме крепи само мисълта за тази удивителна жена. Успяхме да се видим само два пъти от края на лятото, но Анжел влива нова енергия в живота ми. Да, тя с дразнещо упорство отстоява своята независимост, да, вероятно се среща и с други мъже, а с мен се вижда само когато пожелае, но благодарение на нея успявам да не мисля за бившата ми съпруга. Анжел върна към живот моята мъжественост — и в буквален, и в преносен смисъл. Всичките ми приятели забелязват промяната. Откакто Анжел Руватие изплува на моя небосклон, започнах да отслабвам, да се веселя и определено престанах да се оплаквам. Станах по-внимателен към облеклото си. Ризите ми са снежнобели, идеално изгладени, а джинсите вече черни — като нейните — и с безупречна кройка. Купих си дълго черно палто, което според Арно е много „яко“ и дори Мелани го одобрява. На всичко отгоре всяка сутрин се пръскам с одеколона от Анжел, горещо италианско ухание, което винаги ме кара да мисля за нея, за нас.

Разговорът с Мел се проточва и телефонът ми настойчиво пиука. Ново входящо обаждане.

— Изчакай секунда! — казвам аз и поглеждам дисплея. Номерът на Марго. Дъщеря ми толкова рядко ме търси, че моля Мелани да прекъснем, за да я чуя, и обещавам после пак да я набера.

— Здрави, баща ти е на телефона — изричам въодушевено.

Отсреща ми отговаря мълчание.

— Чуваш ли ме, Марго?

Задавено проплакване. Сърцето ми забива ускорено.

— Какво има, миличко?

Зачервените очи на Флоранс любопитно се стрелкат към мен.
Изправям се и с бърза крачка излизам в коридора.

— Татко...

Марго сякаш е на стотици километри. Чувам гласа ѝ едва-едва.

— Говори по-високо, миличко!

— Татко! — извиква тя и писъкът пронизва черепа ми.

— Какво има?

Ръката ми трепери толкова силно, че без малко да изпусна телефона.

Тя вече хлипа, думите излитат една през друга, нищичко не успявам да схвана.

— Марго, скъпа, моля те, успокой се, не разбирам какво ми казваш!

Някъде зад мен подът проскърцва — Флоранс се готви за скришно примъкване, за да не изпусне нито дума. Рязко се обръщам и с леден поглед я заставям да се опомни. Тя залита напред, овладява инерцията и се снишава на бюрото си.

— Марго, повтори. Моля те!

Пристъпвам обратно към входната врата, мушвам се зад един голям шкаф.

— Полин е мъртва.

— Какво каза? — изричам, борейки се за въздух.

— Полин умря.

— Какво се е случило? — питам на пресекулки. — Ти къде си?

Този път гласът ѝ е равен, изпразнен от всякакви емоции.

— Бяхме в час по физическо, точно след обедната почивка. Тя припадна.

— Ти още ли си в салона?

— Не, върнахме се в училище. Откараха я в болница. Но няма надежда.

— Съобщиха ли на Патрик и Сузан?

— Сигурно.

Приисква ми се отново да заплаче. Само да не чувам този глас като на механична играчка.

— Идвам веднага — изричам.

Без да поглеждам Флоранс, изхвърчам навън и се втурвам към училището като обезумял.

В съзнанието ми пулсира зловеща мисъл: *Астрид е на хиляди километри от тук, няма как да си дойде, налага се да се справиш сам — ти си бащата, ти си нейният татко. Може и да не е разменила с теб една дума през последния месец, може и да не те е поглеждала, но тя е твоята дъщеря.*

Не усещам студа. Препускам с всички сили. Краката ми тежат като олово. Дъхът ми бълва облаци пара. Пълните ми с катран дробове ще експлодират. От „Пор Роаял“ ме делят двайсет минути. Когато наближавам училището, виждам отвън на събрали се групички тийнейджъри и възрастни. Очите на всички са влажни, подути, печални. Най-сетне откривам Марго. Лицето ѝ е мокро и пепеливо на цвят. Хората сякаш са се наредили на опашка пред нея, да я прегърнат, да си поплачат заедно... В първия миг недоумявам защо е тази сцена. И после истината ме разтърска: тя е най-добрата приятелка на Полин. Заедно дойдоха в това училище още като съвсем мънички. Което означава повече от десет години. Десет години от един живот, продължил само четирийсет. Двама учители приближават към мен, заговорят ме. Не знам дали успявам да им кажа нещо, проправяйки си път през тълпата към дъщеря ми. Разпервам ръце и обгръщам тъничкото страдащо телце. Толкова отдавна не съм я притискал до сърцето си.

— Какво да направя? — питам я.

— Искам да си ида у дома — отвръща тя едва чуто.

Предвид трагедията допускам, че часовете са отменени. Минава четири, спуска се здрач. Марго се сбогува с приятелите си и двамата тръгваме по авеню „Обсерватоар“. Наоколо бучат коли, пищят клаксони, реват двигатели, но помежду ни цари мълчание. Какво мога да ѝ кажа? Напълно съм блокиран. Успявам единствено да обгърна раменете ѝ, дай помогна да продължим. Внезапно забелязвам, че носи две различни чанти. Опитвам се да поема едната, да намаля този товар, но тя яростно просърска: „Не!“ Подава ми тази, която разпознавам, нейната прокъсана раничка „Истпак“. Другата стиска здраво, сякаш от това зависи животът ѝ. Сигурно е на Полин.

Отминаваме болницата „Сен Венсан дъо Пол“. Тук са родени моите деца. Също и Полин. Преди четирийсет години. Така се запознахме с Патрик и Сузан — защото момичетата се родиха през два дни. Астрид и Сузан бяха в едно и също отделение. Когато за пръв път

зърнах Полин, то стана в същата тази болница, в малко пластмасово кошче до това на дъщеря ми.

Полин е мъртва. Отказвам да го възприема. Думите звучат като лишени от смисъл. Искам да попитам Марго, да получа отговор на хиляди въпроси, но изпитото ѝ лице ме възпира. Продължаваме да вървим. Мракът се сгъстява. Ужасен студ. Обратният път изглежда безкрайен. Най-сетне мярвам огромната бронзова задница на лъва на площад „Данфер-Рошро“. Остават няколко минути.

С влизането в апартамента се заемам да направя чай. Марго сяда на канапето, заравя лице в ръцете си, но чантата на Полин остава в ската ѝ. Когато донасям таблата, вдига глава — лицето ѝ е изопнато, непроницаемо като на възрастен. Оставям таблата на масичката, наливам ѝ чай, добавям мляко и захар, подавам ѝ чашата. Тя я поема мълчаливо. Старая се да потисна неистовото желание да запаля. И една цигара ще ми стигне, но ми се струва нередно да пуша.

— Можеш ли да ми кажеш какво се случи?

Тя отпива малка гълтка. После отвръща с нисък, напрегнат глас:

— Не.

Внезапно чашата изтрополява на пода, белезникавата течност се разлива във формата на сърце. Марто изхълцва, сълзите бликват. Притеглям я към себе си, но тя яростно ме отблъска. Никога не съм я виждал толкова гневна, с изкривено, подпухнало, пламтящо от ярост лице. Тя крещи с всичка сила, насреща ми хвърчат пръски слюнка.

— Защо се случи, татко? Защо Полин? Тя беше само на четирийнайсет!

Не знам как да я успокоя. И една мила дума не успявам да произнеса. Чувствам се абсолютно безполезен. Главата ми е празна. Напълно съм изключил. Какво мога да кажа на дъщеря ми? Как да ѝ помогна? Защо съм толкова безсилен? О, ако Астрид беше тук, мисля си. Тя не би се чудила как да постъпи, какво да каже. Майката винаги знае. За разлика от бащата. Или поне в нашия случай.

— Да се обадим на майка ти — предлагам примирено, като се опитвам да пресметна часовата разлика с Япония. — Искаш ли?

Дъщеря ми не скрива презрението си. Тя се изправя, притиснала чантата на Полин към гърдите си.

— Само това ли успя да измислиш? — задъхано шепне тя. — Да се обадим на майка ти? Така ли смяташ, че ще ми помогнеш?

— Марго, моля те...

— Толкова си жалък — хрипти тя. — Това е най-лошият ден в живота ми. А скапаният ти мозък не може да измисли нищо свястно. Мразя те! Мразя те!

Тя ми обръща гръб и тръгва към стаята си. Тръшва вратата. От думите ѝ боли. Много ме жегна. Пет пари не давам колко е частът в Япония. Изравям листчето с номера на хотела в Токио. Набирам с неуправляеми пръсти. *Мразя те! Мразя те!* Не мога да избия тези думи от главата си.

Входната врата се бълска в стената, момчетата влизат. Арно е с телефон на ухото както обикновено. Люка започва да ми говори нещо, но в този момент ми отговарят от хотела в Токио. Вдигам ръка, за да замълчи. Питам за Астрид, с моминското ѝ име, после се сещам, че сигурно се е регистрирала с фамилията на Серж. С неособено любезен тон рецепционистката ме уведомява, че наближава един след полунощ местно време. Настоявам, че се обаждам по спешност. Момчетата ме поглеждат учудено. Прозвучава гласът на Серж. Тръгва да се оплаква, че съм го събудил, но аз го срязвам да мълкне и да ми даде Астрид. Чувам нейния глас, панически изтънял.

— Какво има, Антоан?

— Полин е мъртва.

— Какво? — долита дъхът ѝ през стотиците километри.

Момчетата ужасени се вторачват в мен.

— Нямам представа какво се е случило. Марго е в шок. Полин припаднала в часа по физическо. Току-що научих.

Тишина. Представям си я — с разрошена коса, седи на леглото с онзи до нея — в шикозна хотелска стая в някой небостъргач, с ултрамодерна баня и страховта гледка. „Суши“ каталогът е разхвърлян върху голяма маса при фотографската му техника. Отворен компютър. Скрийнсейвърът разхожда сребристата спирала по монитора, която меко свети в тъмното.

— Чу ли ме? — питам в протяжната тишина.

— Да — най-сетне отговаря тя със спокоен, едва ли не хладен глас. — Може ли да говоря с Марго?

Шашнати и онемели, момчетата отстъпват, за да мина, стиснал телефона в ръка. Чукам на затворената врата. Никакъв отговор.

— Майка ти е.

Вратата се откряхва на сантиметри, колкото да пропусне телефона, после отново се захлопва. Долавям глухо ридание, изплашения глас на Марго. Връщам се в дневната, където момчетата ме очакват в пълно вцепенение. Люка е бял като платно. Бори се с напиращите сълзи.

— Татко — мърмори той, — защо е умряла Полин?

Не успявам да му отговоря, защото мобилният ми бръмчи. Просветва номерът на Патрик, бащата на Полин. Със свито сърце приемам обаждането. Устата ми пресъхва. Познавам този човек от деня, когато се роди дъщеря му. За четиринайсет години сме водили безкрайни разговори за детски градини, училища, ваканции, пътувания, лоши учители, добри учители, кой кога и откъде ще вземе децата, Дисниленд, тържества за рождения дни, гостувания с преспиване, летни лагери. Долепям телефона до ухото си и успявам единствено да произнеса името му.

— Здравей, Антоан... — Гласът му е немощен, едва-едва се чува.

— Виж... — Въздъхва. Питам се откъде се обажда. Вероятно от болницата. — Имам една молба.

— Разбира се! Каквото кажеш...

— Мисля, че Марго е взела нещата на Полин. Чантата, дрехите...

— Да. Какво искаш да направя?

— Просто ги запази. Полин... там е училищната ѝ карта, ключовете и телефонът. Сигурно и портмонето... Просто ги пази. Нека останат при теб... засега...

Гласът му се прекупва. Хлиповете му извикват сълзи и в моите очи.

— Господи, Патрик...

— Знам. Знам — изрича той, като се старае да овладее треперещия си глас. — Благодаря ти. Благодаря ти, приятелю.

Връзката прекъсва.

Сълзите бликват. Огромни, натежали сълзи. Няма начин да ги спра. Странно е, че не хлипам, не хълцам както в нощта на катастрофата. Оставям сълзите да се леят.

Много бавно оставям телефона и рухвам на канапето, заравям лице в ръцете си. Синовете ми недоумяват как да реагират. Люка пръв се престрашава, пъха глава под ръцете ми, мократа му буза се плъзва

по моята. Арно сяда в краката ми, кокалестите му ръце обгръщат прасците ми.

За пръв път в живота си моите момчета ме виждат да плача. Късно е да се удържа. Непосилно ми е. Оставям се на мъката.

Дълго време оставаме така.

Чантата на Полин е до входната врата, до нея — спретната купчина сгънати дрехи. Отново и отново извръщам очи към чантата и дрехите. Късно е, някъде два след полунощ. Мракът е като бездънна яма. Сълзи не са ми останали. Изплаках ги. Изпуших половин пакет цигари. Лицето ми е грозно подпухнало. Крайниците ме болят. Но мисълта да си легна ме плаши.

В стаята на Марго още свети. Долепям ухо до вратата и чувам равномерно дишане. Заспала е. Момчетата също спят. В целия апартамент е адски тихо. Дори по улица „Фроадво“ съвсем рядко минава по някоя кола. Опитвам се да не гледам към чантата, но тя като че ли нарочно привлича вниманието ми. След време се предавам. На пръсти прекосявам дневната, вдигам чантата. Сядам, придържайки чантата и дрехите на ската си. Как е възможно? — питам се. Полин е мъртва. А вещите ѝ са тук, в ръцете ми. Дърпам ципа на чантата. Опипвам. Четка за коса. С дълги руси косми, заплетени между бодлите. Полин е мъртва, а косата ѝ е тук, блести между пръстите ми. Не мога да го проумея. Телефонът ѝ е на безшумен режим. Трийсет и две пропуснати обаждания. Звънили са ѝ приятели просто да чуят гласа ѝ? Може би и аз така щях да постъпя, ако най-добрата ми приятелка бе починала внезапно. Тетрадки. Обработен почерк. Тя беше добра ученичка. По-добра от Марго. Искаше да стане лекар. Патрик толкова се гордееше с избора ѝ. На четиринайсет вече имаше цел. Портмонето ѝ. Сигнално лилаво. Ученическа карта отпреди две години. Снимката е на Полин, която познавах. Клощавото момиченце, с което играех на криеница. Гrimове, гланц за устни, дезодорант. Календар бележник. Домашните за следващите две седмици. Прелиствам страниците. „Дала в неделя.“ Розово сърчице. Това е прякорът на Марго. А на Полин — Питу. От съвсем мънички се наричаха така. Дрехите ѝ. Онези, които е съблякла, за да сложи спортния екип. Бял пуловер и джинси. Леко допирам пуловера до лицето си. Смесица от цигарен дим и парфюм с плодов аромат. Полин е мъртва, а пуловерът ѝ ухае на нея.

Замислям се за Патрик и Сузан. Къде ли са сега? При тялото на дъщеря си? У дома, където няма как да заспят? Било ли е възможно Полин да бъде спасена? Може би е имала нещо на сърцето. Знаел ли е някой? Ако не бе играла баскетбол, щеше ли да бъде още жива? Въпросите се въртят в главата ми. Усещам ужасяваща, нарастваща

паника. Изправям се, отивам до прозореца, дърпам дръжката и се оставям да ме прониже леденият въздух. Пред мен се простира гробището, огромно и тъмно. Не спирам да мисля за Полин, за нейното мъртво тяло. За брекетите ѝ. Какво ще ги правят? С тях ли ще я погребат? Или ще повикат зъболекар да ги свали? Или това е работа на балсамьора? Ръката ми сама посяга и грабва телефона. Имам нужда да говоря с Анжел.

След няколко сигнала тя вдига. Топъл, сънен глас.

— Здравей, парижанино. Толкова ли си самoten?

Гласът ѝ ми носи безкрайна утеша в този късен нощен час, в този момент, когато съм на ръба да се разпадна. Без малко да изкрешя. Разказвам ѝ какво се е случило.

— Ооо — изстенва тя. — Горката ти дъщеря. Да види как умира приятелката ѝ. Зловещ удар. Как е тя?

— Не е добре — признавам аз.

— А съпругата ти я няма, нали?

— Да.

Мълчание.

— Искаш ли да дойда?

Предложението е така просто, че спира дъха ми.

— Би ли дошла?

— Зависи какво искаш ти.

Разбира се, да, разбира се, моля те, ела, метни се на мотора на мига и ела със скоростта на светлината, да, моля те, моля те, ела, Анжел, имам нужда от теб, ела. Ела? Какво ще си помисли за мен, ако изстрелям този порой от думи, ако я помоля от цялото си сърце да тръгне веднага? Дали ще си каже, че съм мекушав? Или жалък? Ще се смили ли над мен?

— Не смея да настоявам. Пътят до тук е дълъг.

— Мъже — въздъхва тя. — Не ви бива да говорите направо, а?

Ще дойда, ако имаш нужда от мен. Само това искам да знам. Дочуване. Утре ще ставам рано.

Тя затваря. Понечвам да се обадя отново, но не набирам телефона. Пъхам апаратата в джоба си и се излягам на канапето. Най-сетне задрямвам. Когато отварям очи, момчетата си приготвят закуска. Поглеждам в огледалото. Приличам на нещо средно между мистър

Мъри и Борис Елцин. Марго вече е в банята и сигурно ще се забави. Чувам водата от душа.

Минавам покрай стаята ѝ и надниквам. Завивката е отметната. Странно, чаршафите са нови. За пръв път ги виждам. На големи червени цветя. Пристигвам вътре. Не, това не са цветя, а кървави петна. През нощта е дошъл цикълът на Марго. А ако съдя по онова, което ми е казала Астрид, случва се за пръв път.

Как го е приела? Дали е шокирана? Какво изпитва? Страх, облекчение, погнуса, болка или смесица от тези чувства? Марго има цикъл. Моето малко момиченце.

Може да има бебета. Овуляцията е преминала. Отделили са се яйцеклетки. Не съм сигурен дали ми е приятна тази мисъл. Не знам дали съм готов. Но Астрид я няма, следователно сам трябва да се справя. Бях наясно, разбира се, че някой ден това ще се случи. Само че някакъв необясним страх ме караше да си въобразявам, че тази чисто женска територия е отредена за Астрид и няма нищо общо с мен. Как изобщо реагират другите бащи? Какво се очаква от мен? Да ѝ подскажа, че знам? Че се гордея с нея? Че съм готов да помогна, ако тя има нужда? Да се изперча ли като някой самонадеян Джон Уейн, насреща съм, знам всичко за тампоните (със или без апликатор), също и за дамските превръзки (за слабо и обилно кръвотечение), за страданията на предменструалния синдром? Аз съм съвременен мъж, нали така? Но как да говоря с дъщеря ми за цикъла ѝ? И то точно сега, след онова, което се случи снощи. Струва ми се непосилно. Хрумва ми единствено да се обадя на Мелани. Нямам спомен за нейния цикъл, не знам на колко е била първия път, но в отсъствието на Астрид тя е единственият ми съюзник от женски пол, за когото се сещам.

Чувам да се превърта ключалката на банята и крадешком се измъквам от стаята. Марго се появява, увила косата си с хавлиена кърпа. Лилави кръгове обрамчват очите ѝ. Тя промърморва „добро утро“ и минава покрай мен. Вдигам ръка и леко я докосвам по рамото. Тя се отдръпва.

— Какси, миличка? — питам плахо. — Как... как се чувствуаш?

Тя свива рамене. Вратата се затваря със звънко прищракване. Знае ли какво да прави? — питам се аз. За тампоните, за превръзките? Разбира се, че знае. Астрид сигурно всичко ѝ е обяснила или е научила от приятелките си. Най-вероятно от Полин. Отивам да си направя

кафе. Момчетата са готови за училище. Прегръщат ме малко сковано. Тъкмо преди да излязат, на вратата се звъни.

Сузан, майката на Полин. Настъпва тежък, болезнен момент. Ръцете ѝ намират моите, момчетата я целуват по бузите и се изнлизват съкрушени.

Лицето ѝ е цялото подуто, за очите са останали тънки цепки. И все пак тя събира смелост да ми се усмихне. Прегръщам я. Миризма на болница, на мъка, страх и необратима загуба. Оставаме така, бавно се поклащаме. Тя е дребничка. Дъщеря ѝ стърчеше над нея. Вдига глава и ме поглежда. С плувнали ириси.

— Бих изпила едно кафе.

— Разбира се! Веднага.

Отвеждам я в кухнята. Тя сяда, измъква ръце от връхната си дреха, придърпва шала. Наливам ѝ с треперещи ръце. Сядам срещу нея.

— Представям си какво ти е, Сузан — изтърсвам тъпо.

Но на нея като че ли ѝ харесва, колкото и плоско да звучи, защото кимва и с треперещи устни отпива от чашата.

— Не спирам да мисля, че ще се събудя — казва тя. — И кошмарът ще свърши.

— Разбирам.

Облечена е със зелен шлифер. С бяла блуза отдолу. Черен панталон. Ниски боти. Така ли е била облечена, когато вчера са ѝ съобщили, че дъщеря ѝ е мъртва? С какво е била заета, когато е звъннал телефонът? В офиса ли е била? Или в колата? Какво си е помислила, когато е видяла да се изписва номерът на училището — че Полин е избягала от час или е възникнал проблем с някой учител? Искам да ѝ кажа колко съсипан се чувствам, откакто Марго ми се обади.

Искам да изразя цялото си състрадание, цялата си мъка, цялото отчаяние, но от устата ми не излиза нито звук. Съумявам единствено да хвани ръката ѝ, сякаш никога няма да я пусна. Нищо повече не мога да направя.

— Погребението е във вторник. В провинцията. В Тили. Където е погребан баща ми.

— Ще дойдем. Разбира се.

— Благодаря — изрича тя. — Дойдох да взема нещата на Полин. Чантата ѝ, дрехите...

— Всичко е тук.

Ставам да ги донеса и в този момент се показва Марго. Тя вижда Сузан, надава тих писък, който ме пронизва, и се хвърля към нея, заравя глава на рамото ѝ, а риданията ѝ сякаш ще съборят крехката фигура. Наблюдавам как Сузан я успокоява, потупва я по косата. Марго плаче неудържимо, думите бликват — онези думи, които не ми каза през вчера ден.

— Бяхме в час по физическо, като всеки четвъртък. Играехме баскетбол. Питу изведнъж се стовари на земята. Учителката я обърна и аз разбрах. Очите ѝ бяха изцъклени. Само бялото се виждаше. Учителката започна да ѝ прави изкуствено дишане, като по телевизията. Много дълго не спря да се опитва. Някой повика линейка. Когато дойдоха, всичко беше свършило.

— Не е имало болка — шепне Сузан и гали мократа коса на Марго. — Не е изпитала болка. Станало е за секунди. Лекарите ми казаха.

— Защо умря? — задава Мел простицкия въпрос и леко се отдръпва, за да погледне Сузан.

— Смятат, че Полин е имала някаква аномалия на сърцето. За която никой от нас не знаеше. Тази седмица ще изследват братчето ѝ, да проверят дали и той не страда от същото.

— Искам да я видя — казва Марго. — Да се сбогувам с нея.

Срещам очите на Сузан.

— Не ме спирай, татко — бързо изрича Марго, без да ме поглежда. — Искам да я видя.

— Не те спирам, скъпа. Разбирам.

Сузан допива кафето си.

— Ще я видиш, разбира се. Тя още е в болницата. Мога да те заведа или майка ти да те докара по-късно.

— Майка ми е в Япония.

— Тогава баща ти — казва Сузан и се изправя. — Трябва да вървя. Толкова формалности има да се свършат. Документи. Погребението. Искам да бъде много красivo. — Тя мълква, прехапва устната си, за да не трепери. — За моята прекрасна дъщеря.

Тя бързо се обръща, но аз виждам как се сгърчва лицето й. Грабва чантата и дрехите и тръгва. На вратата изправя рамене, като войник, който се готови за битка. Изпълва ме безкрайно възхищение.

— До скоро — прошепва тя със сведени очи и слепешком се мъчи да напипа дръжката на вратата.

Доста време напоследък вися в някоя болнична морга, разсъждавам аз, докато двамата с Марго седим и чакаме в „Питие Салпетриер“ да ни пуснат при тялото на Полин. Тази тук, в Париж, е мрачна и потискаща в сравнение с ярко осветените помещения, където работи Анжел. Няма прозорци, боята се лющи, нацепеният линолеум плаче за подмяна, но явно никой не прави усилие да освежи обстановката. Само двамата сме, чуваме чаткащи стъпки да се разминават по коридора, невидими хора, които говорят приглушено. Балсамърът е четирийсетгодишен мъж с внушителна външност. Никакви думи на състрадание, нито усмивка. Навсякът му е дошло до гуша от многобройните сблъсъци със смъртта. Дори едно четиринайсетгодишно момиче, починало от болно сърце, като че ли не го трогва. Излиза, че греша. Когато се връща да ни придружи, той се накланя към Марго и изрича:

— Приятелката ви е готова. Ще можете ли да влезете, госпожице?

Марго кимва със стегната брадичка.

— Не е лесно да видиш тялото на някой, когото си обичал. Може би е по-добре и баща ви да дойде с вас.

Дъщеря ми вдига очи, забелязва лошата му кожа на червени петна.

— Тя беше най-добрата ми приятелка, видях я как умира — изрича тя задавено.

Ще повтаря това изречение до края на живота си. Човекът кимва.

— Ние с баща ви ще останем пред вратата, в случай че имате нужда.

Тя се изправя, приглежда дрехите, косата си. Лицето ѝ изглежда още по-състарено. Искам да я спра, да я защитя, да я прегърна. Има ли надежда да го преодолее? Ще ѝ стигнат ли силите? Или ще рухне? Ще може ли някога да се съзвземе? Потискам желанието да я дръпна за ръкава.

Балсамърът я отвежда в съседното помещение, отваря ѝ вратата.

Появяват се Сузан и Патрик със сина си. Прегръщаме се и се целуваме мълчаливо. Малкото момче е бледо, изморено. Продължаваме да чакаме.

И ето че прозвучава гласът на Марго. Произнася моето име. Не казва *татко*, а *Антоан*. Никога преди не ме е наричала така. Повиква

ме втори път.

Влизам в стаята. Пропорциите са същите като при Анжел. Усещам познатата натрапчива миризма. Позволявам си да плъзна очи към тялото пред нас. Полин изглежда толкова млада. Приближавам се. Толкова малка, толкова нежна. Тялото с налети иззвивки като че ли се е смалило. Облечено е с розова блузка и джинси. Кецове „Конвърс“. Ръцете са кръстосани на корема. Най-сетне поглеждам лицето. Няма никакъв грим. Чиста бяла кожа. Русата ѝ коса е само сресана назад. Затворените устни изглеждат напълно естествено. Анжел би одобрила.

Марго стои до мен. Слагам ръка на тила ѝ, както когато беше малка. Тя не свива рамене по обичайния напоследък начин.

— Това е нещо, което не разбирам — казва тя.

Измъква се вън от стаята. Оставам сам пред тялото на Полин. Астрид няма да види тази гледка. Тя още е в Токио, ще се върне за погребението във вторник. Двамата със Серж не са успели за толкова кратко да променят резервацията за полета. Тя сигурно е видяла Полин за последен път в Малакоф преди седмица. Когато кацне самолетът, Полин ще бъде положена в ковчега и подгответа за погребението. Астрид никога няма да види тялото на мъртвата Полин.

Не знам дали така е по-добре за нея. Никога не съм изпадал в такава ситуация с бившата ми жена.

Мисълта ми се насочва към баща ми. Също като Полин майка ми е умряла за минути. Дали и баща ми е стоял в болничната морга пред тялото на съпругата си, опитвайки се да намери начин да надмогне страданието? Къде е бил той, когато е научил за смъртта на съпругата си? Кой му е съобщил? През 1974-та не е имало мобилни телефони. Най-вероятно е бил в кантората си, по онова време в близост до „Шанз-Елизе“.

Гледам безжизненото лице пред мен. Толкова младо. Толкова свежо. Само на четиринайсет. Докосвам челото ѝ, съвсем леко. Студено е като камък, няма я живителната топлота по главичката на Марго. Никога в живота си не съм допирал мъртвец. Не бързам да дръпна ръката си. Сбогом, Полин. Сбогом, малката ми.

Зловещата покруса от предната нощ, когато държах чантата на Полин, ме залива. Безкръвното ѝ лице внезапно се претопява в лицето на Марго. Потръпвам. Това би могла да е моята дъщеря. Мъртвото тяло пред очите ми би могло да е нейното. И да докосвам нейното студено

лице. Опитвам се да овладея треперенето. Как ми се иска Анжел да е до мен. Представям си каква утеша би ми донесла с нейната мъдрост, с онова, което знае за смъртта. Опитвам се да си представя, че тя се е погрижила за тялото на Полин, с топлотата и уважението, с които се отнася към своите „пациенти“.

Ръка върху рамото ми. Патрик. Не казва нищо. Двамата стоим един до друг и гледаме Полин. Той усеща, че треперя. Стисва рамото ми, мълчаливо. Не спирам да треперя, мисля си за всичко онова, което би могла да постигне Полин. За всичко онова в неслучилото се бъдеще, което нито тя, нито ние някога ще узнаем. Успехите в учението. Пътуванията. Момчетата. Независимостта. Кариерата. Любовта. Майчинството. Зрелите години. Старостта. Целият ѝ живот. Онова, което е предстояло, а никога няма да се създне.

Ужасът отстъпва, измества го гневът. Четиринайсетгодишно момиче. За бога, само на четиринайсет. Защо се случват такива неща? И когато се сблъскаш с тях, как да събереш душата си и да продължиш напред? Откъде намираш кураж и сила? Религията ли е отговорът? В нея ли Патрик и Сузан намират утеша? Тя ли ги крепи в настоящия момент?

— Сузан я облече — казва Патрик. — Сама. Не позволи на никой друг. Заедно избрахме дрехите. Любимите ѝ джинси, любимата ѝ блузка.

Той протяга ръка и леко погалва студената буза на дъщеря си. Гледам розовата блузка. Представата как пръстите на Сузан с мъка промушват всяко едно копче в дългата редица илици, докосвайки безжизнената кожа, ме бълсва, стоварва се отгоре ми с ужасяваща сила.

Марго има нужда да остане със Сузан и Патрик. Сигурно така ще се чувства по-близо до Полин. На излизане от болницата проверявам телефона си. Сестра ми е оставила съобщение на гласовата поща. „Обади ми се, спешно.“ Гласът ѝ звучи необичайно тих, но аз съм толкова разстроен от видяното преди малко, че изобщо не го споменавам, когато ѝ се обаждам. И после ѝ разказвам накратко за смъртта на Полин, за Марго, за целия ужас. Отсъствието на Астрид. Цикълът на Марго. Тялото на Полин. Патрик и Сузан. Ръцете на майката, които обличат детето...

- Антоан — настоятелно ме прекъсва Мелани. — Чуй ме.
- Какво има? — питам припряно.
- Трябва да поговорим. Искам да дойдеш веднага.
- Не мога. Тъкмо се връщам в офиса.
- Трябва да дойдеш.
- Защо? Какво се е случило?

Кратка пауза.

- Спомних си. Знам защо направих катастрофата.

Някакво абсурдно предчувствие сграбчва сърцето ми. Цели три месеца очаквам този момент. Ето че той най-сетне настъпва, а аз не знам дали съм в състояние да го понеса. Не знам ще имам ли нужните сили. Смъртта на Полин ме е изцедила.

- Добре — изговарям едва-едва. — Идвам веднага.

Бавно напредвам в посока към Бастилията, макар че разстоянието от болницата до дома на Мел не е голямо. Колите пълзят, аз стискам волана и се опитвам да запазя някакво спокойствие. Минава цяла вечност, докато открия място за паркиране на оживената улица „Рокет“. Мелани ме посреща, гушнала котката.

— Толкова ми е мъчно за Полин — казва тя и ме целува. — Марго сигурно ужасно страда... Съзнавам колко е неуместно в този момент... Въпросът е... Споменът изплува. Тази сутрин. Трябваше да ти кажа.

Котката скача, за да се отърка в краката ми.

— Не знам как да ти го кажа — притеснява се сестра ми. — За теб ще бъде голям шок.

— Слушам те.

Сядаме един срещу друг. Изящните ѝ пръсти си играят с гривните на китката ѝ. Металното почукване опъва нервите ми.

— Онази последна нощ в хотела се събудих по никое време. Мъчеше ме жажда, не можех да заспя отново. Опитах се да почета, изпих чаша вода, нищо не помагаше. Затова реших да се разтъпча и слязох долу. В целия хотел цареше тишина. Всички спяха. Обиколих рецепцията, трапезарията, накрая се качих обратно. И тогава се случи.

Пауза.

— Какво, кажи ми!

— Помниш ли стая номер девет?

— Да — отвръщам, — стаята на Кларис.

— Минах покрай нея, като се качвах. И картината внезапно изплува. Толкова ярка, че се заковах на място, седнах на стълбите.

— Какво видя? — питам шепнешком.

— Последното ни лято... през седемдесет и трета. Колко изплашена съм била. Заради бурята. На рождения ми ден, помниш ли?

Кимвам.

— През нощта ме беше страх да заспя. Слязох надолу и се промъкнах до стаята на мама.

Тя отново спира. Котката мърка в краката ми.

— Вратата не беше заключена, отворих съвсем леко. Завесите бяха дръпнати, вътре беше почти светло заради луната. И тогава видях, че не е сама в леглото.

— Баща ни? — питам невярващо.

Тя клати глава.

— Не. Приближих се. Не можех да проумея. Бях само на шест, нали разбираш. Видях черната коса на Кларис. Ръцете ѝ обгръщаха друго тяло. Не беше баща ни.

— А кой? — шепна пресипнало.

Майка ни с любовник... С друг мъж. А баба и дядо и ние, нейните деца, сме само през няколко стаи. Нашата майка. С мъхест оранжев бански костюм. Играе си с нас на плажа. А нощем приема чужд мъж.

— Не знам името...

— Не можеш ли да го опишеш? — настоявам аз. — Беше ли го виждала преди? В нашия хотел ли беше отседнал? Опита ли се да си спомниш?

Мелани хапе долната си устна и извръща очи. После проговоря едва-едва:

— Беше жена, Антоан.

— Какво искаш да кажеш?

— В обятията на майка ни имаше жена.

— Жена? — повтарям потресен.

Котката скача на коленете ѝ и Мелани буйно я прегръща.

— Да, Антоан, жена беше.

— Сигурна ли си?

— Да. Приближих се достатъчно. Те спяха. Завивките бяха отметнати, и двете бяха голи. Сториха ми се много красиви, много женствени. Другата жена беше слаба, загоряла, с дълга коса. Не можах да различа цвета. На лунната светлина изглеждаше сребристо рус. Доста време стоях и ги гледах.

— И смяташ, че са били любовници?

Тя тъжно се усмихва.

— Е, на шест няма как да съм знаела, естествено. Само че ясно си спомням ръката на жената, похлупила едната гъ尔да на Кларис. И този жест беше определено сексуален, собственически.

Изправям се и прекоясвам стаята, заставам до прозореца, поглеждам към шумната улица. Минута-две не съм в състояние да говоря.

— Шокиран ли си? — питат тя.

— В известен смисъл.

Гривните отново подрънкват.

— Опитах се да ти кажа. Бях отгатнала, че нещо не е наред. И в един момент просто не можех повече да мълча, затова по пътя към Париж...

— Разказвала ли си на някой друг? — прекъсвам я аз. — На другия ден или по-късно?

— Опитах се да кажа на теб, още на другата сутрин, докато играехме на плажа със Соланж. Само че ти не пожела да ме чуеш. Изгони ме. На никого друг не казах и споменът постепенно избледня. Бях го забравила напълно. До онази нощ в хотела, трийсет и четири години по-късно.

— Впоследствие виждала ли си тази жена? Имаш ли представа коя е?

— Не, не помня да съм я виждала отново. Нямам представа коя е. Връщам се и отново сядам срещу нея.

— Смяташ, че майка ни е била лесбийка? — питам съвсем тихо.

— И аз си задавам същия въпрос — отвръща тя.

— Как мислиш, дали е била само тази случайна авантюра, или е имало и други... много други жени?

— Непрекъснато се питам. Все едни и същи въпроси без отговор.

— Баща ни дали е знаел? Ами баба и дядо?

Мелани се изправя, отива в кухнята и слага чайника на котона, пуска пликчета чай в две чаши. Като в мъгла проследявам движенията ѝ, сякаш съм си бълснал главата и не мога да се съвзема от удара.

— Помниш ли разправията между Кларис и Бланш? Разказа ми, когато бяхме край басейна.

— Смяташ, че това е било причината?

— Може би — колебае се Мелани. — Не ми се вярва баба и дядо с тяхното буржоазно разбиране за поченост да са били много толерантни към хомосексуалността. Да не говорим, че е било през седемдесет и трета.

Тя ми подава чашата и сяда.

— Ами баща ни? — не спирам да питам аз. — Той какво знае?

— Нищо чудно всички в семейство Рей да са знаели. Може би е имало скандал. Само че не са говорили за него. Никой никога не е отварял дума.

— И после Кларис умря...

— Да — кимва тя. — После майка ни умря. И никой никога повече не го е споменавал.

Мълчим, гледаме се един друг и пием чай.

— Знаеш ли какво най-силно ме тревожи? — пита накрая Мелани. — То е и причината да бълсна колата. Дори само като говоря за това, ме заболява ето тук. — Тя слага длан на ключицата си.

— Какво те тревожи?

— Първо ти ми кажи какво те тревожи.

Поемам си дълбоко въздух.

— Имам усещането, че изобщо не знам коя е била майка ми.

— Да! — възклика тя и най-после се усмихва, макар и не по обичайния за нея начин. — Точно това е.

— И нямам идея как да науча.

— Аз имам — изненадва ме тя.

— Как?

— Първият въпрос е искаш ли да знаеш, Антоан? Действително ли искаш да откриеш истината?

— Разбира се! Защо питаш?

Тя отново се усмихва накриво.

— Защото понякога е по-лесно да не знаеш. От истината понякога много боли.

Припомням си деня, когато открих записа в камерата на Астрид, на който тя и Серж правятекс. Какъв шок изживях. Каква разтърсваща болка.

— Разбирам какво имаш предвид — изричам бавно. — Тази болка ми е позната.

— Готов ли си отново да я понесеш, Антоан?

— Не знам — отговарям искрено.

— За себе си съм сигурна — решително казва тя. — И ще изровя истината. Не мога да се преструвам, че нищо не се е случило. Не искам да си затварям очите. Искам да знам каква е била майка ни в действителност.

Жените са толкова по-силни от мъжете, мисля си аз, като я слушам. И в същото време — поне при нея — то не опира до физика. Тя дори изглежда още по-крехка в тесните джинси и бежовия пуловер, но от нея се изльчва заряд, решителност. Мелани не се страхува, за разлика от мен. Тя хваща ръката ми с едва ли не майчински жест, сякаш знае точно какво се върти в главата ми.

— Не се оставяй това да те сломи, Тонио. Върви си у дома и се грижи за дъщеря си. Тя има нужда от теб. Когато си готов, ще можем пак да поговорим. Няма за къде да бързаме.

Кимвам и се изправям, още съм замаян. На гърлото ми е заседнала буца. Самата мисъл да се върна в офиса, при Флоранс и купищата работа, ми се вижда непоносима. Целувам сестра си, тръгвам към вратата и тъкмо преди да изляза, се обръщам.

— Каза, че знаеш къде да търсиш истината.

— Да.

— Къде?

— При Бланш.

Нашата баба значи. Всъщност Мелани има право. Бланш сигурно знае отговорите. Или поне някои от тях. Но дали ще ги изкопчим от нея, е съвсем друг въпрос.

Вместо към офиса тръгвам направо към къщи. Пътъм пращам кратко съобщение на Флоранс, с което я уведомявам, че няма да се връщам. Правя си кафе, паля цигара и сядам пред кухненската маса. Буцата в гърлото ми още си е там. Гърбът ме боли. Не е трудно да се сетя, че съм изтощен докрай.

Лицето на мъртвата Полин ту се появява, ту изчезва. Също и картината, описана от Мелани. Стаята, обляна в лунна светлина, която не съм видял, но мога чудесно да си представя. Майка ни с нейната любовница. Дали съм изумен, защото е била способна на изневяра, или още по-големият шок идва от разкритието, че е била бисексуална? Като жена, как се отнася Мелани към всичко това? Дали аз съм по-малко разтърсен, защото ми се струва, че майка лесбийка е по-лек удар за един мъж в сравнение с баща гей? Някой психотерапевт сигурно с удоволствие би си поиграл с тази загадка.

Мислено изреждам моите приятели с хомосексуална настройка, и мъже, и жени: Матилд, Милена, Давид, Матийо, и си припомням какво са ми разказали: как са се разкрили, как са реагирали родителите им. Някои родители го приели с разбиране, други изпаднали в totally отрицание. Как да постъпиш обаче, когато на късни години откриеш, че един от родителите ти е гей?

Колкото и широко да си скроен, колкото и да си толерантен, няма как да си подгoten за внезапния удар. Особено ако въпросният родител не е сред живите и не може да отговори на въпросите ти.

Входната врата се отваря с тръсък и се появява Арно, следван от намусено момиче с черно червило. Не мога да отгатна дали е тази, която вече съм виждал, или някоя нова. Те всички си приличат — готическа визия, метални гривни, дълги черни дрехи. Синът ми помахва, усмихва се. Приятелката му упорито гледа в пода, едва-едва отваря уста да поздрави. Отиват право в неговата стая. Музиката гръмва. Две минути по-късно нов тръсък предхожда прибирането на Люка. Лицето му светва, като ме вижда. Хвърля се към мен, без малко да събори кафето ми. Обяснявам му, че съм имал нужда от малко отдих и затова съм си тръгнал по-рано от офиса. Сериозно човече е моят малък син. Толкова много прилича на Астрид, че понякога ми става мъчно само като го погледна. Той иска да знае кога ще се върне майка му. Във вторник, за погребението, отвръщам аз. И внезапно изниква въпросът той трябва ли да присъства. Не е ли твърде малък? Само на

единайсет е. Погребението на Полин плаши дори мен. Деликатно поставям въпроса. Той хапе устни. Ако и двамата сме там, и аз, и майка му, той смята, че ще издържи. Обещавам да поговоря с Астрид. Малката ръка покрива моята, долната му устна трепери. Това е неговият пръв сблъсък със смъртта. А Полин години наред бе идвала с нас на лятна почивка и ски. И беше само три години по-голяма от него.

Опитвам се да успокоя сина си. Ще успея ли? Бях на неговите години, когато майка ми почина и никой не ми предложи утеша. Затова ли съм така неспособен пръв да протегна ръка за нежност и подкрепа? Нима детството с неговите белези, тайни и скрита болка не предопределя характера ни завинаги?

Настъпва съботният ден, а Марго все още е при Патрик и Сузан. Тя като че ли изпитва потребност да е с тях, а и те имат нужда от нея. Ако Астрид беше тук, дъщеря ни щеше ли да остане у дома? Да не би да страни от мен, защото чувства, че не мога да облекча мъката ѝ, че съм неспособен да ѝ помогна? Мразя да си задавам тези въпроси, но е крайно време. Твърде дълго ги избягвах.

Арно излиза, както обикновено смотолевя нещо за някакво парти и късно прибиране. Намеквам за слабите му оценки, наблизаващия край на срока и необходимостта да учи, вместо да скита, а той ми хвърля унищожителен поглед, подбелва очи и тръшва вратата. Ръцете ме сърбят да го сграбча за врата и да сритам клоощавия му задник надолу по стълбите. Никога не съм удрял мое дете. През целия си живот на никого не съм посягал. Това прави ли ме добър човек?

Люка кротува и това ме тревожи. Поднасям любимото му ястие: пържола, пържени картофи с кетчуп, а за десерт шоколадов сладолед. Дори кока-кола му позволявам. Но не преди да обещае да не ме издава на майка си. Тя е толкова вманиачена на тема здравословно хранене, че сигурно ще изпадне в ужас. За пръв път тази вечер той най-сетне се усмихва. Става му приятно, че си имаме тайна. Наблюдавам как поглъща вечерята. Много отдавна не сме оставали сами двамата. Отношенията с Марго и Арно протичат в постоянни битки, като безкраен боксов мач. Хубави безметежни моменти като този за мен са като скъпоценни златни кюлчета, над които треперя като скъперник.

След предишната неспокойна нощ решавам да си легна рано. Люка също изглежда уморен и за пръв път не се противи, когато го

подканям. Пита дали може да остави лампата в коридора да свети и да спи на отворена врата. Отдавна не съм чувал от него подобна молба.

Съгласявам се. Отпускам се в леглото и се моля картините от снощи да не ме тормозят. Безжизненото лице на Полин. Ръцете на Сузан, която облича тялото на дъщеря си. Да не би тази нощ да се появи майка ми в огряната от луната спалня и непознатата в нейните обятия? За мята изненада заспивам бързо и дълбоко.

Събужда ме телефонът, като пронизителен писък в тишината на нощта. Опипом търся ключа на лампата и слушалката. Будилникът до леглото показва 2:47 ч.

Отсечен мъжки глас.

— Вие ли сте бащата на Арно Рей?

Сядам в леглото, примлясвам на сухо.

— Да...

— Комисар Брюно, полицейски участък, Десети арондисман.

Налага се да дойдете при нас, господине. Възникна проблем със сина ви. Непълнолетен е и не можем да го пуснем без вашето съгласие.

— Какво се е случило? — питам аз. — Той добре ли е?

— В изтрезвителна килия е. Да, сега е добре, но трябва да дойдете веднага.

Човекът ми дава адреса — улица „Луи Блан“ 26-и затваря. С мъка се изправям, машинално навличам някакви дрехи. Изтрезвителна килия. Това означава ли, че е пиян? Нали на такива места затварят пияните? *Възникна проблем със сина ви... Какъв проблем? Пак ли трябва да звъня на Астрид в Токио? И за какво? От толкова далече тя нищо не може да направи. Няма как — обажда се отново омразният коварен вътрешен глас. — Ти си наличният родител, човече, ти си на предната линия. Ти трябва да излезеш в ураганната буря и да срещнеш врага, това е твоя работа, ти си бащата. Хайде, стегни се и върви.*

Ами Люка? Не мога да го оставя сам, нали? Ами ако се събуди в празния апартамент? Трябва да го взема с мен. *Не — спира ме вътрешният глас, — не можеш да го вземеш. Представи си как ще му се отрази, ако види брат си в безобразно състояние. Вече е разстроен от смъртта на Полип, не можеш да му причиниш и това. Не можеш посред нощ да помъкнеш към полицейския участък едно уязвимо единайсетгодишно момче, защото брат му е в изтрезвителното. Хубаво помисли, татенце.*

Вдигам телефона, набирам номера на Мелани. Гласът ѝ е толкова удивително ясен, че за част от секундата се питам дали вече не е била будна. Накратко ѝ обяснявам ситуацията с Арно. Ако оставя ключа под изтрявалката, тя може ли да дойде в апартамента за остатъка от нощта? Не мога да оставя Люка сам, а няма на кого друг да се обадя.

Да, разбира се, казва тя, тръгва веднага. Ще вземе такси. Гласът ѝ е спокоен, вдъхва увереност.

Полицейският участък се намира някъде зад Източната гара, близо до канала „Сен Мартен“. Улиците на Париж никога не са безлюдни в събота вечер. Въпреки студа цели тълпи вървят по Площада на Републиката и булевард „Мажента“. Отнема немалко време да стигна до там и да паркирам. На пропуска се представям на полицая: бащата на Арно Рей. Той кимва и ме пуска да вляза. Тук цари разруха и унияне като в болнична морга. Дребен слаб човечец с бледосиви очи приближава към мен и се представя. Комисар Брюно.

— Можете ли да mi обясните какво се е случило? — питам аз.

— Синът ви е арестуван с други тийнейджъри.

— Защо?

Равнодушното отношение на този човек ме подразни. Като че ли му доставя удоволствие да протака, да изследва всеки мускул по лицето ми.

— Разбили са един апартамент до неузнаваемост.

— Не разбирам.

— Синът ви се е натресъл неканен на някакъв купон. С други двама приятели. Купонът бил организиран от младо момиче на име Емили Жослен. Жилището е на улица „Фобур Сен Мартен“, недалеч от тук. Синът ви не бил поканен. Щом успели да влязат, синът ви и приятелите му привикали още приятели. С тия мобилни телефони става лесно. И надовлечли цяло стълпотворение от приятели. Приятели на приятели. И така нататък. Повече от сто души. И всички се напили. Носели си алкохол.

— Какво са направили? — питам аз, стараейки се гласът ми да не трепери.

— Целият апартамент е потрошен. Напръскали стените с графити, изпочутили сервизите, съдрили дрехите на родителите. Такива неща.

Прегльщам топка въздух.

— Представям си какъв шок е за вас, господине. Вярвате или не, редовно се случва. Поне веднъж в месеца си имаме по един такъв инцидент. Родителите заминават за уикенда и понятие нямат, че децата се готвят да спретнат купон. Въпросното момиче не е предупредило

родителите си. На петнайсет години е. Казала им, че ще покани само две приятелки.

— От училището на сина ми ли е?

— Не. Но се похвалила за предстоящия купон на страницата си във Фейсбук. Така започнало всичко.

— Откъде знаете, че и синът ми е участвал?

— Сигнализираха ни съседи, които забелязали, че купонът излиза от контрол. Моите хора отишли на място и арестували част от младежите. Повечето избягали.

Синът ви обаче бил много пиян. Не можел да стои на краката си.

Не виждам никакъв стол. Няма къде да седна. Поглеждам надолу към обувките си. Най-обикновени кожени мокасини. Всекидневните ми обувки. Краката ми са обути в обичайните ми обувки. А ето че за един ден ме отведоха до болничната морга при тялото на мъртвата Полин, после до апартамента на Мелани, за да чуя истинската причина за катастрофата, а сега тук, посред нощ, в този полицейски участък, където предстои да се изправя пред пияния ми син.

— Да ви донеса ли вода? — предлага комисар Брюно.

Все пак в него има някаква човещина. Приемам и проследявам как дребната фигура се отдалечава. Той се връща почти веднага, подава ми чаша.

— Сега ще изведат сина ви.

Няколко минути по-късно се появяват двама полицаи, които крепят Арно, а той се клатушка между тях, пристъпва като замаян. Лицето му е почти бяло, очите — кръвясали. Не ме поглежда. Пронизват ме срам и гняв. Как би реагирала Астрид? Какво би му казала в този момент? Ще го наругае? Ще го успокои? Ще го сграбчи и ще го разтърси?

Подписвам някакви книжа. Арно едва стои на краката си. Вони на алкохол, но е достатъчно трезвен да осъзнава накъде вървят нещата. Комисар Брюно ми напомня, че може би ще се наложи да потърся адвокат, в случай че родителите на момичето подадат оплакване — а то е напълно вероятно. Напускаме полицейския участък. Нямам желание да помагам на сина си. Оставям го да се препъва и залита по пътя до колата. Още не съм му казал и една дума. Не искам дори да го докосвам. Погнусен съм. За пръв път в живота си изпитвам отвращение към собствената си плът. Гледам го как тромаво се

намества в колата. За част от секундата съзирам колко е млад и раним, направо да ти стане жал. Отвращението обаче взема превес. Той се помотава с колана, не успява да уцели закопчалката. Не помръдват. Изчаквам, докато най-сетне желязото щраква. Диша тежко през устата, както когато беше малък. Сладко говорчivo момченце. Качвах го на конче, а когато го пуснех, той ме поглеждаше с възхищение, каквото все още откривам в очите на Люка. Съвсем нас скоро се появиха върлинестият високомерен тийнейджър с подигравателните насмешки. Няма как да ми убегне иронията. Хормоните буквально за една нощ преобразяват децата ни в напълно непознати, неразгадаеми същества.

Наближава четири сутринта, по улиците не се мярка жив човек, коледните лампички пръскат весело сияние в студения мрак, а няма кой да ги види. Още не съм проговорил. Как би постъпил баща ми в аналогична ситуация? Неволно се улавям, че на лицето ми цъфва сардонична усмивка. Дали щеше да ме пребие от бой? Спомням си, че ме е удрял. Парещи плесници по лицето ми. Не се случваше често; аз бях потиснат тийнейджър, за разлика от дръпнатия недодялан грубиян на седалката до мен.

Мълчанието помежду ни се проточва. Дали му причинява неудобство? Има ли изобщо представа какво се е случило тази нощ? Изпитва ли страх от мен? От онова, което мога да му кажа? От неизбежното конско? От последствията? Никакви джобни пари, никакво излизане, докато не поправи успеха и поведението си и не напише извинително писмо на онези родители...

Както се е разплул, опрян на вратата, той сякаш е задряпал. Когато спирате на улица „Фроадво“, аз го сръчквам в ребрата и той стреснато се събужда. С натежали крака и често залитане тръгва нагоре по стълбите. Подминавам го. Мелани е оставила ключовете под изтривалката; отварям и я виждам: свита на канапето, тя чете. Става, прегръща ме и двамата наблюдаваме Арно, който влиза, клатушкайки се. Регистрира присъствието на леля си и на лицето му се появява крива усмивка. На нас двамата съвсем не ни е до смях.

— Стига де, оставете човека да се опомни — провлача той.

Ръката ми се отмята и аз го шамаросвам през лицето с всичка сила. Движението е бързо, автоматично, но по някакъв странен начин сякаш се наблюдавам отстрани като на забавен каданс. Арно изхълцва.

По бузата му ярко пламтят очертаните следи от пръстите ми. Още не съм произнесъл и една дума.

Той ме зяпва потресен, но аз не извръщам очи. *Да, обажда се тънкото гласче, правилно постъпваш, ти си бащата, ти налагаши закона, както ти го разбираш, независимо дали се харесва, или не на тоя непрокопсаник, сина ти.*

Очите ми се забиват в неговите като свредели. Никога преди не съм поглеждал така сина си. Най-сетне той свежда очи.

— Хайде, младежо — енергично го подканя Мелани и здраво хваща ръката му. — Влизай под душа и после веднага в леглото.

Тя го избутва към антрето, далеч от мен. Сърцето ми бие болезнено в гърдите. Задъхал съм се, макар да стоя на едно място. Сядам бавно. Чувам как плисва водата от душа. Мелани се връща, сяда до мен и слага глава на рамото ми.

— Никога не съм те виждала толкова ядосан — шепне тя. — Направо беше страшно да те гледа човек.

— Как е Люка?

— В обятията на Морфей.

— Благодаря ти — промърморвам.

Седим един до друг. Познатото ухание на сестра ми. Лавандула и смирина.

— Астрид пропусна толкова много — отбелязва тя. — Смъртта на Полин. Тазвечерното изпълнение на Арно. Майка ни.

Странно, не е Астрид тази, която изниква в ума ми. Мисля си за Анжел. За нейното присъствие жадувам, за топлото ѝ гъвкаво тяло, за саркастичния ѝ смях, за удивителната нежност.

— Когато удари Арно, много заприлича на баща ни — меко казва Мелани. — По същия начин ни се ядосваше и той.

— За пръв път удрям Арно.

— Гадно ли ти е?

— Не знам — въздъхвам аз. — Усещам единствено бушуващ гняв. Ти си права. Никога не съм бил толкова ядосан.

Не смея да призная пред Мелани, че ядът ми е насочен към мен самия, защото по някакъв начин се чувствам виновен за поведението на сина ми. Защо съм такъв мекушав, предвидим баща? Защото нито веднъж не съм наложил авторитета си, никога не съм постановявал правилата, както правеше баща ни? Или защото, след като Астрид ме

напусна, ми остана само страхът, че ако съм прекалено строг с децата, те ще престанат да ме обичат?

— Спри да умуваш, Тонио — чувам успокояващия глас на Мелани. — Върви да си лягаш. Имаш нужда от почивка.

Не знам дали вече изобщо ми се спи. Мелани влиза в стаята на Марго. Аз оставам на мястото си. Пред очите ми попада старият фотоалбум с черно-белите снимки от Ноармутие. Взирам се в тези с майка ми и виждам напълно непозната жена. Потъвам в неспокоен накъсан сън.

В неделя сутрин Люка и Мелани отиват на късна закуска на улица „Дагер“. Аз влизам в банята да взема душ и да се обръсна. Когато най-сетне Арно напуска стаята си, все още нямам какво да му кажа. Той изглежда объркан от мълчанието ми. Приведен над неделния вестник и кафето, аз дори не вдигам глава, докато той шумно тропа из кухнята. Не е нужно да поглеждам, знам, че е по омачканото синьо долнище на пижама, гол до кръста. Мършав гръб, щръкнали ребра. Множество червени пъпки между кокалестите лопатки. Дълга мазна коса.

— Има ли някакъв проблем? — най-сетне изговаря той, хрупайки шумно корнфлейкс.

Аз оставам съсредоточен в четивото си.

— Като не друго, можеш поне да говориш с мен — измучава той.

Изправям се, сгъвам вестника и излизам от стаята. Имам нужда да поставя физическа дистанция помежду ни. У мен се надига същата погнуса като снощи в колата. Никога не съм си представял, че е възможно. Често чуваш как деца испитват отвращение към родителите си, но не и обратното. Да не би тази тема да е някакво табу, територия, в която никой не прекрачва? Аз ли съм единственият родител, който се чувства по този начин? Астрид способна ли е да го изпита? Не, няма начин. Тя е родила тези деца. Дала им е живот.

На вратата се звъни. Поглеждам часовника на ръката си. Наближава обед. Рано е за Мел и Люка, те преди малко излязоха. Най-вероятно е Марго, която си е забравила ключовете. Притеснявам се от срещата с дъщеря ми. Не знам как да изразя нежността, която изпитвам към нея, цялото си беспокойство в този момент, когато е така уязвима. Едва ли не плахо отварям вратата.

Не виждам дребната фигура на Марго. Пред мен стои висока жена в черно рокерско яке, черни джинси, черни ботуши, опряла каска на хълбока си. Разпервам ръце да я прегърна, буйно я притискам към тялото си.

Тя ухае на кожа и мускус, възбуджащо съчетание. Чувам как зад гърба ми подът проскърцва под стъпките на Арно, но пет пари не давам. Той никога не ме е виждал с друга жена, освен майка му.

— Реших, че добре ще ти дойде малко сексуална терапия — прошепва Анжел в ухото ми.

Придърпвам я в апартамента на топло. Арно зяпа като втрещен. Изпарило се е пубертетското нахалство. Той не може да откъсне очи от рокерското яке.

— Здравей. Аз съм Анжел. Номер едно във фен клуба на баща ти — бавно произнася тя, като го оглежда от горе до долу. Протяга ръка и оголва съвършените си бели зъби в усмивка. — Мисля, че сме се виждали в болницата през лятото.

Лицето на Арно изразява смесица от равни дози изненада, шок, неудобство и възторг. Той стисва ръката на Анжел и побягва като уплашен заек.

— Добре ли си? — пита ме тя. — Изглеждаш някак...

— Чудовищно — довършвам с гримаса.

— И по-свеж съм те виждала.

— Последните четирийсет и осем часа бяха...

— Интересни?

Прегръщам я отново, заравям нос в лъскавата ѝ коса.

— По-скоро опустошилни. Не знам откъде да започна.

— Не се мъчи — казва тя. — Къде е твоята стая?

— Моля?

Бавна, стръвна усмивка.

— Чудесно ме чу. Води ме.

Отново се изтягам в леглото, вдъхвам нейното ухание по кожата ми, когато чувам приглушения рев на харлito, който раздира тишината в неделната вечер. Тя си отиде. Но беше тук през целия ден. Знам, че ще се върне, и самата мисъл ми носи утеша. Анжел сякаш ме зарежда с жизненост както течността, която влива на своите пациенти, възстановява естествения цвят на кожата им. Нямам предвид само секса, колкото и съществена част да е той от нашата вълнуваща авантюра. Възхитителен е нейният трезв прагматичен подход към кошмарните трудности в моя живот. В леглото обсъдихме всеки един проблем.

Марго. Ходила ли е при психолог, който да й помогне да превъзмогне скръбта? Някой, с когото да поговори как да се помири с мисълта, че е видяла с очите си как издъхва най-добрата й приятелка? Абсолютно задължително е да се погрижа за това, записал съм си. Анжел ми обясни, че тийнейджърите приемат смъртта по различен начин, едни от тях се чувстват изгубени, шокирани, покрусени, докато други, както се случило със самата нея преди толкова години, порастват сякаш за броени дни, но придобиват определена твърдост на характера, която никога не ги напуска.

Арно. Фактът, че съм го ударил, може би ме е накарал да се почувствам добре, но това няма да помогне на общуването помежду ни. Ще дойде време, каза тя, когато ще се наложи сериозно да си поговоря с него. Да, той има нужда да му се поставят граници, да, правилно е решението да наложа авторитета си, но трябва да удържа тази нова за него непреклонност. Бях се засмял на тези нейни думи и плъзнах ръка по меките извики на голите й бедра. Какво ли знаеше тя за тийнейджърите? Да не би да криеше някой и да е забравила да ми спомене? Тя ме изпепели с поглед на сумрачната светлина. Какво ли знам аз за живота й, като изключим работата? Много малко, признах аз. И тогава тя ми каза, че в Нант живее сестра й, малко по-голяма от нея, разведена. Надеж имала цели трима неуправляеми тийнейджъри — на осемнайсет, шестнайсет и четиринайсет. Баща им се оженил повторно и вече по никакъв начин не участвал във възпитанието им. Анжел била човекът за кризисни ситуации. Тя ги държала изкъсо, но в същото време се отнасяла с тях честно и справедливо. Веднъж в седмицата преспивала в къщата на сестра си. Не я затруднявало да пътува толкова често, защото болницата в Льо Лору-Ботро била само

на двайсетина километра от Нант. Тя обичала децата, макар понякога атмосферата около тях да била истински ад. В този смисъл, да, знаела всичко за тийнейджърите, щом така поставям въпроса.

Кларис. Бях показал на Анжел снимките.

— Каква красива жена! — възклика тя. — Копие на сестрата.

После й разказах защо Мелани бе загубила контрол над колата. Лицето ѝ на мига доби съсредоточено изражение. Отгатнах, че се опитва да намери подходящите думи. Тя знаеше как да приема смъртта, умееше да се оправя с тийнейджъри, но този проблем бе по-труден за преодоляване. Тя помълча минута-две. Опитах се да ѝ опиша майка ми, нейната трогателна непосредственост, нейното провинциално възпитание, за което нищо не знаехме, контраста между заможното семейство Рей и оскъдицата в нейното детство, но усетих, че започвам да се колебая, безсилен бях да извикам образа ѝ, да обясня на Анжел каква е била майка ми в действителност. Точно това беше същината на тази трудна загадка. Неспособността да сглобим един достоверен образ на майка ни. Усещане, което се бе подсилило след разказа на Мелани.

— Какво смяташ да предприемеш? — попита Анжел.

— Когато бъда готов... а това скоро ще стане... След погребението, като мине Коледа, ще отида при баба ми с Мелани.

— Защо?

— Почти сигурен съм, че тя знае нещо за майка ми и тази жена.

— Не можеш ли да говориш с баща си?

Толкова ясен, съвсем точно формулиран въпрос.

— С баща ми? — сепнах се аз.

— Защо не? Да не би да смяташ, че той е бил в неведение? В края на краищата бил е неин съпруг.

Баща ми. Белезите на старостта по лицето му, смаляващата се фигура. Неговата суворост. Неговият авторитет. Мраморната статуя на Командора.

— Аз не разговарям с баща ми.

— Е, и аз не съм говорила с него — бавно произнася Анжел. — Защото не е между живите.

Неволно се усмихвам.

— Искаш да кажеш, че сте се скарали и вече не си говорите? — попита тя.

— Не — отвръщам аз с пълното съзнание колко странно ще ѝ прозвучи. — Между мен и баща ми никога не е имало словесно общуване. Никога не сме провели и един истински разговор.

— Но защо? — недоумява тя.

— Защото така. Баща ми не е от хората, с които може да се разговаря. Той никога не дава израз на обич или привързаност. Държи да се знае, че той командва парада.

— И ти му позволяваш?

— Да — признах аз. — Сам допуснах да се стигне дотам, защото това беше по-лесният начин. И той не ме закачаше. Понякога изпадам във възторг от избухванията на сина ми, защото аз никога не посмях да се конфронтiram с моя баща. В нашето семейство никой с никого не разговаря. Така сме приучени.

Тя ме целуна по шията.

— Не допускай това да се случи с твоите деца, приятелю.

Интересно бе да я наблюдавам с Мелани, Люка, Арно и Марго, когато най-сетне се събрахме. Те можеха да реагират враждебно, да покажат, че присъствието ѝ е нежелано, особено в този тежък момент, когато толкова различни, разтърсващи събития бяха нагнетили отношенията помежду ни с болка, страхове и гняв. Противно на всякакви мои опасения, странното ѝ чувство за хумор, нейната прямота и сърдечност очевидно им допаднаха. Когато поздрави Мелани с нейното: „Аз съм прочутата Мортиша, много ми е приятно да се запознаем“, за един миг настъпи неловкост, но в следващия Мелани прихна и като че ли искрено се зарадва, че я вижда. На чаша кафе Марго се осмели да я разпита за работата ѝ. Аз се измъкнах дискретно от кухнята. Единствен Люка не бе очарован от Анжел. Открих го да се цупи в стаята си. Нямаше нужда да го питам какво не е наред, усетих го интуитивно. Той се чувствуваше длъжен да прояви лоялност към майка си и присъствието на друга жена в нашия дом, от която бях видимо запленен, му се струваше обидно. Сърце не ми даде да го предизвикам на разговор. Твърде много ми се бе насьбрало. Но щях да намеря начин да поговоря с него. Не, аз нямаше да бъда копие на собствения ми баща и да прекъсна всички линии на общуване.

Когато се върнах в кухнята, Марго тихо плачеше, а Анжел държеше ръката ѝ. Спрях се на вратата, несигурен как да постъпя. Спогледахме се с Анжел. Златистите ѝ очи бяха тъжни и мъдри, почти

като на зряла жена. Отдръпнах се. И отидох в дневната. Седнах при Мелани, която си четеше нещо.

— Радвам се, че тя е тук — каза сестра ми след малко.

Аз също се радвах. Макар да знаех, че по-късно тя ще си тръгне. Предстоеше ѝ дълго пътуване в студената вечер чак до Ванде. А аз щях да броя дните до следващата ни среща.

В понеделник, деня преди погребението на Полин, отивам в един офис на авеню „Монтен“ на среща с Ксавие Парембер, собственик на реномиран интернет сайт за фън шуй. Отдавна имам уговорка за тази среща. Не познавам човека лично, но съм чувал за него. Той е дребен и жилав, вероятно над шейсетгодишен, с боядисана коса като на Ашенбах от „Смърт във Венеция“ и напетата фигура на човек, който зорко следи теглото си. Същият като тъста ми — тоест попада в онази категория хора, към които търпението ми е на изчерпване. Той ме въвежда в огромния си кабинет в сребристо и бяло, с едно махване отпраща сервилената секретарка, любезно ми посочва къде да седна и минава направо към въпроса.

— Запознат съм с работата ви, особено в детската градина, която проектирахте за Режи Рабани.

В някакъв друг момент от живота ми подобно изречение би ме сломило. Бизнес отношенията ми с Рабани нямаха особено щастлив завършек. Определено не храня надежди той да ми е направил добра реклама. Междувременно обаче се случи трагедията с Полин, чието погребение предстои в утрешния ден, трудната за преглъщане истина от миналото на майка ми ме зашемети като бумеранг, да не говорим за дивашкото изпълнение на Арно. И ето че името на Рабани пълзва като пръски вода по крилете на птица и аз установявам, че каквито и грозни упреци да избълва, този издокаран шейсетгодишен мъж няма да ме стресне.

Противно на очакванията ми, атака не се предвижда. Той ме удостоява с удивително благосклонна усмивка.

— Детската градина наистина ми направи силно впечатление, но има и един друг момент, който особено ми допадна.

— Мога само да гадая. Открили сте духа на фън шуй?

Иронията ми предизвиква любезен смях.

— Имам предвид начина, по който сте се отнесли към мосю Рабани.

— Бихте ли уточнили?

— Доколкото ми е известно, вие сте единственият човек, освен мен, който го е пратил по дяволите.

Мой ред е да се засмее при спомена за въпросния ден. От негова страна — финален (както се оказа) брутален опит да ме накара да се чувствам виновен, отново по въпрос, който нямаше никакво

отношение към мен или хората от моя екип. Отвратен от звука на хленчещия му глас — и за огромно учудване на Флоранс, — съвсем отчетливо бях произнесъл: „Я ми се разкарай от главата.“

По какъв начин Ксавие Парембер бе подразбрал, няма как да отгатна. Той отново се усмихва, сякаш се готови да обясни.

— По една случайност Режи Рабани е мой зет.

— Какъв лош късмет — отбелязвам аз.

— И аз често стигам до това заключение — кимва той. — Но дъщеря ми го обича. А когато е намесена любовта...

Телефонът на бюрото иззвъннява и той протяга елегантната си ръка с добре поддържани нокти.

— Да? Не, сега не мога. Къде? Разбирам.

Разговорът продължава и аз се заемам да изследвам измамно простия дизайн, който ме заобикаля. Нищо не разбирам от фън шуй, знам единствено, че това е древно китайско изкуство, според което вятърът и водата влияят на благоразположението на духа. Тоест обстановката неизбежно оказва своето влияние. Това е най-подреденият офис, в който някога съм стъпвал, всяко нещо е на мястото си, няма разпилени книжа, нищо не дразни погледа. В единия край огромен аквариум заема цялата стена. Странни на вид грациозни черни риби плавно се носят сред мехурчетата. В друг ъгъл са аранжириани пищни екзотични растения. Снопче димящи ароматни пръчици изпъльва въздуха с едва доловимо приятно ухание. На дъската зад бюрото виждам множество снимки на Парембер в компанията на знаменитости.

Той най-сетне оставя телефона и отново насочва цялото си внимание към мен.

— Мога ли да ви предложа зелен чай и содени кифлички? — весело пита той, сякаш подмамва със специално лакомство някое злоядо дете.

— С удоволствие — отвръщам аз, съзнавайки, че отказът би бил неуместен.

Той натиска невидим звънец и се появява облечена в бяло срамежлива азиатка, която държи поднос. Тя се покланя, без да вдига очи, и с отработени грациозни движения церемониално налива чай от тежък инкрустиран чайник. Парембер наблюдава изпълнението с видимо задоволство. Предлага ми се клисаво на вид печиво, за което

предполагам, че е въпросната кифличка. Настъпва момент на покой, докато той се храни и пие, потънал в едва ли не религиозно вгълбение. Отхапвам от кифличката и лекомислието ми бива наказано. Не мога нито да изплюя, нито да прегълтна тази гумена субстанция, напомняща дъвка. Парембер пие чая си на големи гълтки и примлясва от удоволствие. За мен напитката е твърде гореща, така че не мога да демонстрирам подобен ентузиазъм.

— А сега — казва той след последно примлясване — да говорим по работа.

Следва усмивка като на Чешърския котарак. Чаят е наслойил неприятна зелена утайка по зъбите му, сякаш миниатюрна джунгла внезапно е избуяла от венците. Напушва ме смях и в същия болезнен момент се опомням: за пръв път, откакто научих за смъртта на Полин, намирам повод да се засмея. Чувството за вина взема превес. Пристъпът отминава.

— Имам план — мистериозно заявява Парембер. — Искрено вярвам, че вие сте човекът, който ще го осъществи.

Победоносно изчаква. Аз кимвам. Следва продължението.

— Искам да си представите Купол на мисълта.

Последните две думи произнася с треперливо страхопочитание, сякаш е изрекъл „Свещения граал“ или „Далай Лама“. Кимвам, изчаквам, опитвам се да отгатна какво ще рече Купол на мисълта и се моля да не изглеждам като пълен тъпак. Парембер се изправя, пъхнал ръце дълбоко в джобовете на безупречно изгладения си панталон, и тръгва да крачи по лъснатия дървен под. Спира драматично в центъра на помещението.

— Представям си Купола на мисълта като място, където бих допуснал само шепа хора — подбрани много внимателно — и предназначено да се събираме и да размишляваме в хармония. То ще е разположено тук, в тази сграда. Искам да наподобява иглу на интелекта. Схващате ли идеята ми?

— Абсолютно — отвръщам аз. И отново желанието да се изкикотя е неудържимо.

— Вие сте първият, с когото споделям този замисъл. Ще ви предоставя картбланш. Не се съмнявам, че сте идеалният човек за този проект. Това е причината да се спра на вас. Трудът ви ще бъде добре възнаграден.

Сумата, която назовава, е доста щедра, макар че още нямам представа колко голям ще е този Купол на мисълта и от какъв материал ще бъде произведен.

— Искам да нахвърляте идеи. Изложете ги на хартия и пак ще се видим. Разгърнете позитивната си енергия. Бъдете креативен. Бъдете дързък. Следвайте вътрешната сила. Разчупете ограниченията. Искам Куполът на мисълта да е в близост до кабинета ми. Ще получите план на разположението на този етаж.

Сбогуваме се и аз тръгвам по авеню „Монтен“. Луксозните магазини работят усилено с наближаването на Коледа. Елегантни жени, натоварени с пликовете на прочути марки, се клатушкат на високи токчета. Колите реват. Гъсти тъмносиви облаци покриват небето. Поемам към Левия бряг и си мисля за Полин. За погребението. За семейството ѝ. Мисля си за Астрид, която в момента лети насам и ще кацне след броени часове. Мисля си как въпреки смъртта на едно малко момиче Коледа неумолимо наближава, жените припряно пазаруват по авеню „Монтен“, а мъже като Парембер вземат съвсем на сериозно своите вятърничави идеи.

Аз шофирам, Астрид е до мен, момчетата и Марго са на задната седалка. След развода само няколко пъти се е случвало да се возим заедно в аудито. Като някогашното семейство. Часът е десет сутринта, небето е прихлупено, както и през вчеращия ден. Астрид още не се е настроила към часовата разлика. Тя почти не говори. Отидох да я взема от Малакоф. Бях попитал дали Серж ще дойде и тя каза „не“.

Пътят до Тили ще отнеме около един час. Това е малкият град, където семейството на Сузан има къща. Целият клас на Полин ще бъде там. Люка реши, че иска да дойде. Първото му погребение. Кое беше първото за мен след смъртта на майка ми? Вероятно на дядо Робер. И по-късно, когато мой близък приятел загина в катастрофа. И друг, който почина от рак. Изведнъж установявам, че това и за Марго и Арно ще бъде първото погребение. Поглеждам ги в огледалото за обратно виждане. Никакви айподи, забелязвам аз. Лицата им са изопнати и бледи. Ще запомнят днешния ден. До края на живота си ще го помнят.

От събота насам Арно се е затворил в себе си. Още не съм провел с него онзи разговор между баща и син. Знам, че трябва да си определя кога, няма смисъл да го избягвам. Астрид още не знае за изпълнението му. Моя работа е да ѝ кажа. След погребението.

След погребението. Ще бъде ли то някаква стъпка към примирение с неизбежното? Ще могат ли Сузан и Патрик някога да се съвземат? Марго ще може ли — макар и бавно — да се излекува напълно? По пътищата в провинцията както винаги по това време е пусто и тихо. Еднообразни зимни гледки. Голи безжизнени дървета. Ако слънцето се покаже, ще разсее потискащия полумрак. Улавям се, че копнея за първите сутрешни лъчи, за приятното усещане по кожата ми, да затворя очи, за да попия топлината. Моля те, Господи, или който и да си ти там горе, моля те, нека има слънце на погребението на Полин. *Не вярвам в Бог*, буйно бе заявила Марго в моргата. *Бог не би допуснал да умреш на четиринайсет години*. Замислям се за моето религиозно възпитание, литургия всяка неделя в „Сен Пиер дьо Шайо“, моето първо причастие, първото причастие на Мелани. Когато загубих майка си, оспорих ли съществуването на Бог? Намразих ли го, че е допуснал майка ми да умре? Връщайки се към тези тъжни години, не откривам много спомени. Изплуват само болката и скръбта. Също и неспособността да го проумея. Може би и аз като дъщеря ми съм се почувстввал измамен от Бог. Разликата е в това, че Марго има пред кого

да го каже. Аз никога не бих изрекъл подобни думи пред баща ми. Никога не бих посмял.

Малката църква е препълнена. Тук е целият клас, всички приятели на Полин, всички нейни учители. Има деца и от другите класове, и от други училища. Не съм виждал такова стълпотворение от млади хора на погребение. Пътни редици тийнейджъри, облечени в черно, с по една бяла роза в ръцете. Сузан и Патрик стоят край вратата, поздравяват всеки, преди да влезе. Тяхната храброст е покъртителна. Не мога да не си представя себе си и Астрид при аналогични обстоятелства. Досещам се, че същата мисъл занимава и нея. Тя отчаяно прегръща Сузан, после и Патрик, който я целува. Лицето ѝ е обляно в сълзи.

Сядаме пътно зад първия ред. Стърженето на столовете по пода постепенно утихва. Кристалночист женски глас запява най-тъжния химн, който някога съм чувал. Внасят ковчега — Патрик, братята му и баща му.

Ние с Марго сме видели тялото на Полин. Знаем как е облечено — розова блузка, джинси и кецове „Конвърс“. Дълго сме гледали лицето ѝ, сресаната назад коса, кръстосаните ръце.

Свещеникът започва да говори — млад човек със зачервено лице. Чувам гласа, но не и отделните думи. Непоносимо ми е да седя тук. Ударите на сърцето ми се ускоряват, тежки, болезнени бълсъци в гърдите. Патрик е точно пред мен. Как е възможно да стои така изправен? Откъде черпи толкова сила? Нима вярата в Бог го крепи? Единствен Бог ли е в състояние да ти даде опора в този неописуем кошмар?

Монотонният глас на свещеника продължава да звуци. Седим, изправяме се. Молим се. После извикват името на Марго. Сепвам се. Не знаех, че тя ще говори по време на церемонията. Астрид ме поглежда въпросително. Клатя глава.

Марго застава до ковчега с тялото на приятелката ѝ. Настьпва тишина. Плахо се питам дали ще се справи. Дали изобщо ще може да отвори уста. В следващия миг гласът на дъщеря ми звънва с изненадващ плам. Това не е глас на боязлива тийнейджърка, а на уверена млада жена.

— „Спрете всички часовници и телефона изключете.“

Уистън Одън. „Погребален блус“.

Тя произнася стиховете, все едно сама ги е писала. Гласът ѝ е твърд, дълбок, изпълнен със стаен гняв и болка. Смаян от самообладанието ѝ, аз се заслушвам в покъртителните пасажи за жестокостта на смъртта, отнела любовта.

За пръв път трепва, когато произнася: „А вече няма да те има...“ Затваря очи. В църквата цари пълна тишина. Астрид стиска ръката ми силно до болка. Марго поема дълбоко дъх, възвръща гласа си, но той вече е шепот, толкова тих, че едва го чуваме. Успява да завърши стихотворението.

Когато се връща на мястото си, тишината се изпълва с мъчително напрежение. Астрид е прегърнала Люка. Арно е сграбчил ръката на сестра си. Въздухът трепти от горчивите сълзи. Гласът на свещеника зазвучава отново, после говорят и други деца, но аз все така не вниквам в думите. Зяпам каменните плочи по пода, стискам зъби и чакам да свършат. Очите ми са суhi.

Спомням си бликналия порой от сълзи в деня, когато Полин умря. Сега Астрид ридае до мен. Изплаква си очите, както аз в деня на смъртта ѝ. Обгръщам раменете ѝ, притискам я. Тя се вкопчва в мен. Люка ни наблюдава. Не ни е виждал така отпреди Наксос.

Излизаме отвън и моите молитви като че ли са били чути — белезникаво слънце едва-едва се показва през облаците. Бавно вървим след ковчега до близкото гробище. С цялото внушително множество. Местните хора надничат през прозорците. Толкова млади лица. Марго е минала напред при съучениците си. Те са първите, които виждат как ковчегът с тялото на Полин се спуска в гроба. Един по един минават и хвърлят белите рози.

Повечето вече не сподавят плача си. Родители и учители тихо бършат сълзите си. И това като че ли продължава вечно. Младо момиче с писък пада на земята. Към нея се втурват някакви хора. Една учителка нежно я вдига, отнася я надалеч от зейналата дупка. Ръката на Астрид отново търси моята.

След погребението се събираме в къщата на семейството. Повечето хора бързо се сбогуват, нетърпеливи да се върнат към живота и работата си. Ние оставаме на обяд, защото Полин беше най-добрата приятелка на Марго. Чувстваме, че трябва да бъдем там. Трапезарията се изпълва с роднини и приятели. Познаваме повечето от тях. Четирите момичета тук са близки приятелки на Полин. Част от нейната „банда“.

Можем да ги назовем по име: Валентин, Ема, Беренис, Габриел. Познаваме и родителите им. Гледам тъжните им лица и отгатвам какво си мислят, едно и също се върти в главите на всеки от нас. момичето в ковчега, посипан с бели рози, би могла да е дъщеря ни. Това можеше да сполети нас.

В късния следобед, когато пада здрач и небето отново потъмнява, си тръгваме. Едни от последните. Децата ми изглеждат изтощени като след дълго пътуване. Щом влизаме в колата, те затварят очи и като че ли задрямват. Астрид мълчи. Ръката ѝ е върху бедрото ми както навремето по дългия път към Дордон.

Когато стъпваме на главното шосе, което води към магистралата, гумите на колата потъват в дебел слой кал. Шляпащ, съскащ звук. Поглеждам напред, отстрани, но не разбирам в какво сме нагазили. Задушлива воня прониква в колата и събужда децата. Мирише на гнило и разложение. Астрид запушва носа си с хартиена кърпичка. Продължаваме бавно, гумите едва зацепват. Люка тихо се провиква, сочи напред. Насред пътя лежи безжизнена камара, колата пред нас рязко завива, за да я заобиколи. Труп на едро животно. Сега вече виждам, че навсякъде е осеяно с вътрешности. Внимавам да не вдъхвам зловонието и здраво стискам волана. Люка отново извиква. Внезапно изплува друга безформена маса, от която стърчат счупени крайници. Проблясват фенери в ръцете на полицаи, които ни дават знак да намалим. Уведомяват ни, че камион с животински отпадъци от близката кланица е изсипал целия си товар. Огромно количество кръв, органи, кожи, късове мас, вътрешности и всякакви остатъци от умрели животни се стелят по пътя още цели пет километра.

То е като картина от ада. Продължаваме да се движим едва-едва. Миризмата на гнило е непоносима. Най-сетне се появява знакът, който сочи към магистралата. Чувам въздишки на облекчение. Увеличавам скоростта в посока към Париж. Откарвам ги в Малакоф, спирам пред къщата на улица „Емил Зола“. Оставям двигателя да работи.

— Защо не останеш за вечеря? — предлага Астрид.

— Ами... добре — свивам рамене аз.

Децата се изнлизват от колата един по един. Чувам веселия лай на Тит зад оградата.

— Серж тук ли е? — питам предпазливо.

— Не, няма го.

Не питам къде е той. В края на краищата не ме интересува. Просто се радвам, че го няма. Не мога да свикна с мисълта, че този тип живее в моята къща. Да, аз все още така я чувствам. Моята къща, моята съпруга, моята градина. Моето куче. Моят предишен живот.

Сядаме на вечеря както преди, в отворената кухня, която проектирах с толкова любов. Тит място не може да си намери от радост. Непрестанно тика влажната си музуна в коляното ми, гледа ме с невероятен възторг. Децата остават още малко с нас, после отиват да си легнат. Чудя се къде е Серж. Непрестанно имам чувството, че ще влети през вратата. Астрид не говори за него. Говори за децата, за днешния ден. Аз я слушам. Как да й обясня, че съм я изпреварил със светлинни години? Бях свидетел на всичко, което се случи.

Тя не спира и аз решавам да запаля камината. Личи си, че отдавна не е горял огън. По празната скара има само прах. Подредените дърва са от моите, купени преди години. Серж и Астрид не прекарват интимни моменти край живия огън. Протягам ръце към пламъците. Астрид сяда до мен на пода, отпуска глава на ръката ми. Не се и опитвам да запаля, защото знам колко мрази пущенето. Гледам пламъците. Ако някой отвън погледне през прозореца, ще си каже: щастлива двойка. И ще последва логичният извод: щастлив брак.

Разказвам й за Арно. Описвам полицейския участък, състоянието на големия ни син, моето хладно държание на следващата сутрин. Неговата реакция. Още не съм провел замисления сериозен разговор с него, но й обещавам да не отлагам дълго. Споменавам, че трябва да намерим добър адвокат. Тя ме слуша ужасена.

— Защо не ми се обади?

— Не ми хрумна. Всъщност какво можеше да направиш от Токио? Сигурно си била в шок от смъртта на Полин.

— Така е — кимва тя.

— На Марго й дойде.

— Знам, тя ми каза. А също и че доста добре си се справил като за баща.

Без малко да се изчервя от гордост.

— Сериозно? Радвам се. Защото след смъртта на Полин направо се вцепених.

— В какъв смисъл?

— Не намирах подходящите думи. Нито някакъв начин да я утеша. Затова предложих да ти се обадим. А тя се взриви.

На ръба съм да й кажа за майка ми. Но се въздържам. Не сега. Настоящият момент е за нашето малко семейство, за децата ни, за проблемите на всяко от тях. Астрид отива до хладилника за бутилката

лимончело, която държи във фризера, и се връща с две миниатюрни кристални чашки, които купих преди години от битака при „Порт дьо Ванв“. Отпиваме в мълчание. Разказвам й за Парембер и Купола на мисълта. Описвам фън шуй атмосферата в неговия офис, черните риби, зеления чай, содените кифли. Тя се засмива. Аз ѝ пригласям.

Къде е Серж? — отново се питам. Защо го няма? На езика ми е да попитам, но не повдигам въпроса. Говорим си за Мелани, колко бързо се възстановява. Говорим си за работата на Астрид. За предстоящата Коледа. Защо да не се съберем в Малакоф? — предлага тя. Миналата година беше адски сложно, Бъдни вечер при нея, Нова година при мен. Защо да не го направим заедно тази година? Смъртта на Полин ни донесе не само много скръб, но и съзнанието колко крехък е животът. Всъщност защо не? — почти се съгласявам аз. Ами Серж — мисля си, — той къде ще бъде? Не казвам нищо, но тя сигурно е доловила незададените ми въпроси.

— Серж направо откачи, когато се обади в Токио.

— Защо?

— Не забравяй, че той не е баща на тези деца. Нищо не го свързва с тях.

— В какъв смисъл?

— По-млад е от нас. Не умее да посреща подобни удари.

Огънят все така весело припуква. Заслушвам се в тежкото хъркане на Тит. И изчаквам.

— Той си отиде. Има нужда да обмисли нещата. Замина при родителите си в Лион.

Защо не усещам очакваното приятно чувство на облекчение? То е по-скоро защитно вцепенение, което ме озадачава.

— Ти добре ли си? — питам нежно.

Тя обръща лицето си към мен. Белязано от умора и болка.

— Не бих казала — прошепва в отговор.

Би трябвало да приема това за призов. Моментът, в който да я взема в обятията си, моментът, който съм чакал толкова дълго, моментът отново да я спечеля. Да си върна всичко изгубено.

Моментът, който изпълваше сънищата ми през онези първи нощи на „Фроадво“, когато си лягах в празното легло с чувството, че няма за какво повече да живея. Моментът, който бях дебнел още от Наксос, още откакто тя си отиде. Моментът, който така ясно си бях представял.

Въпросът е, че не казвам нищо. Не мога да изрека думите, които тя желае. Просто я гледам и кимам съчувство. Тя се взира в лицето, в очите ми. Не открива онова, което търси, и избухва в сълзи.

Хващам ръката ѝ, леко я целувам. Тя хлипа, бърше бузите си. И шепне:

— Понякога искам всичко да е както преди. Толкова много го искам.

— Какво искаш да си върнеш? — питам аз.

— Теб, Антоан. Искам нашия предишен живот. — Лицето ѝ отново се сгърчва. — Всичко да е както преди.

Тя покрива лицето ми с целувки. Солени целувки. С нейната топлота, нейното ухание. Искам да поплача с нея, да отвръщам на целувките ѝ, но не мога. Нещо по-силно от мен ме възпира. Притискам тялото ѝ до моето. Най-сетне я целувам, но без страст. Страстта си е отишла. Тя ме гали, целува ме по врата, по устните и чувството е, сякаш последният път, когато сме се докосвали така, е било вчера, а не преди две години. Желанието се надига, заради хубавото, което е било, заради спомените, после утихва. Сега я прегръщам, както бих прегърнал дъщеря ми, сестра ми — както бих прегърнал майка ми. Крепко, за опора. Целувам я, както брат целува сестра си.

Някакво бавно недоумение пропълзява през мен. Как е възможно? Аз вече не съм влюбен в Астрид. Изпитвам дълбока обич, тя е майката на моите деца, но чувството вече не е равнозначно на любов. Нежност, привързаност, уважение, но не и някогашната любов. И тя го съзнава. Чувства го. Спира с целувките, укротява настойчивите ласки. Отдръпва се, смутените свити пръсти скриват лицето ѝ.

— Прощавай — изрича тя и поема дъх на пресекулки, — не знам какво ме прихвана.

Издухва си носа. Продължителна пауза. Оставям ѝ време. Държа ръката ѝ.

— Люка ми каза, че имаш приятелка. Висока, с тъмна коса.

— Анжел.

— Откога се виждаш с нея?

— Откакто претърпяхме катастрофата.

— Влюбен ли си?

Разтърквам челото си. Влюбен ли съм в Анжел? Разбира се. Но в момента няма начин да го кажа на Астрид.

— Тя ме прави щастлив.

Астрид храбро се усмихва.

— Това е хубаво. Чудесно. Радвам се за теб. — Нова пауза. — Виж, умората ме заля отведнъж. Смятам да си лягам. Ще пуснеш ли Тит да се изпишка за през нощта?

Тит вече е на вратата, върти опашка в очакване. Обличам си палтото и излизам в хапещия студ. Той щастливо обикаля градината, току вдига крак. Разтривам ръцете си една в друга, опитвам се да ги стопля с дъха си. Искам да се прибера на топло в къщата. Астрид е на горния етаж. Когато Тит се стоварва пред гаснещия огън, аз се качвам горе да кажа „довиждане“. При Люка лампата не свети. При Арно също. Свети само в стаята на Марго. Поколебавам се дали да почукам, но тя е чула стъпките ми. Открехва вратата.

— Довиждане, татко.

Изприпква към мен като безплътна феичка в бялата си нощница. Прегръща ме набързо и се шмугва обратно. Минавам по късия коридор към някогашната ми спалня. Почти нищо не се е променило. Астрид е във вътрешната баня. Сядам на леглото да я изчакам. Точно тук тя ми каза, че иска развод. Тук научих, че се е влюбила в друг. И че иска да бъде с него. Не с мен. И че съжалява. Че няма сили да продължава с лъжите. Спомням си шока и болката. Как гледах венчалната си халка и отказвах да повярвам, че това наистина се случва. Нейният опит за обяснение: как бракът ни бил зациклил в удобството, разплул се като чифт разшляпани стари пантофи, и моята безсловесна реакция: как ме е жегнало описанието на тази картина. Не че не разбирах какво има предвид. Знаех точно какво се опитва да ми каже. Но нима вината бе изцяло моя? Винаги ли съпругът е главният заподозрян? Аз ли бях допуснал да се уталожи тръпката под натиска на еднообразието? Защото бях престанал да ѝ нося цветя? Защото бях допуснал един наперен и по-млад мъж да я отдалечи от мен? Какво намираше тя у Серж? — често съм се питал. Младост? Плам? Свободата на необавързания мъж без деца? Вместо да се боря за нея на всяка цена, с нокти и зъби, аз се бях отдръпнал. Като изпуснал въздуха балон. Една от първите ми детински реакции бе мимолетната свалка със секретарката на мой колега. Нищо хубаво не ми донесе. По време на брака си не бях склонен към изневери. Не ми се удаваше. За разлика от много други мъже. С изключение на кратката забежка точно след

раждането на Люка — по време на командировка с една привлекателна по-млада жена. Бях се отвратил от себе си. Чувството за вина бе твърде непоносимо за мен. Открих колко сложно нещо е прелюбодеянието. И реших, че не си струва. После настъпи дългият период на суша в брака ни, точно преди да науча за Серж. В семейното ни легло вече почти нищо не се случваше, аз бях станал мързелив, изобщо не си правех труда да търся причината. Може би не исках да прогледна. Може би дълбоко в себе си вече знаех, че тя обича и желае друг мъж.

Астрид излиза от банята по дълга тениска. Пъха се в леглото с морна въздишка. Протяга ръка. Аз лягам до нея. Напълно облечен.

— Постой още малко — промърморва тя. — Изчакай да заспя. Моля те.

Загасва нощната лампа. Отначало стаята се изпълва с мрак. Постепенно през завесите започва да се процежда светлината от уличните лампи, изплуват очертанията на мебелите. Ще изчакам тя да се унесе, после тихичко ще си тръгна. Главата ми се замайва от редящите се образи. Животинските трупове на шосето. Ковчегът с тялото на Полин. Ксавие Парембер и неговата самодоволна усмивка. Майка ми и другата жена в обятията ѝ. Сякаш миг по-късно в ухото ми оглушително забръмчава будилник. Не мога да се опомня нито кое време е, нито къде съм. Гръмва радио. Новините по Франс Инфо. Часът е седем сутринта. Намирам се в стаята на Астрид, в Малакоф. Явно съм задряпал. Усещам горещите ѝ ръце върху тялото си, по кожата, чувството е твърде приятно, за да се отдръпна. Още съм замаян от съня, не мога да отлепя очи. *Не, обажда се вътрешният глас, не, не, недей, не го прави.* Ръцете ѝ дърпат дрехите ми. *Не, не, не.* Да, инати се пътта, о, да. *После ще съжаляваш, спри, сложи край на тая тълпация, и двамата ще пострадате.* О, познатото блаженство на кадифената ѝ кожа. Колко ми липсваше. *Все още можеш да спреш, Антоан, можеш да станеш, да се облечеш и да се махнеш от тук, по дяволите.* Тя знае точно как да ме докосне. Не е забравила. Кога правихме любов за последен път? Сигурно тук е било, в това легло. Преди две години. *Малодушен глупак. Заблуден идиот.* Става толкова бързо, мигновен проблясък на разтърсващо удоволствие. Държа я здраво, сърцето ми бумти. Не казвам нищо, тя също мълчи. И двамата знаем, че това е грешка. Бавно се изправям, несръчно я погалвам по косата. Събирам дрехите си накуп и се промъквам в банята. Когато

тръгвам да излизам, тя още е в леглото, с гръб към мен. На долния етаж Люка закусва. Щом ме вижда, личището му засиява. А моето сърце се свива.

— Татко! Останал си цялата нощ!

Усмихвам му се, а вътрешно се гърча. Знам, че за това мечтае малкият ми син, да ни види отново заедно. Никога не го е крил. Казвал го е на Мелани. На мен. И на Астрид. За него това е напълно възможно.

— Да — отвръщам, — бях уморен.

— В стаята на мама ли спа?

В очите му грее надежда.

— Не — отричам аз, отвратен от лъжата. — Спах долу, на канапето. Качих се за малко до банята.

— Аха — изрича той с равен тон. — Довечера ще дойдеш ли пак?

— Не, приятелче. Довечера няма да идвам. Но знаеш ли какво? На Коледа всички ще се съберем заедно. Тук. Като едно време. Какво ще кажеш?

— Страхотно! — отново се въодушевява той. И в очите му има истинска радост.

Навън е още тъмно, Малакоф спи дълбок сън, когато тръгвам по улица „Пиер Ларус“ и от там в посока към Париж, по „Реймон Лосран“, откъдето почти по права линия ще стигна до „Фроадво“. Отказвам да мисля за онова, което се случи току-що. То е като поражение, колкото и да беше приятно. В този момент дори удоволствието се е изпарило. Остава ми само сладко-горчивата болка на съжалението.

Бъдни вечер в Малакоф мина чудесно, Астрид се справи великолепно. Дойдоха и Мелани и баща ми, който не беше в най-добра форма, дори може би още по-изморен, също и Режин и Жозефин. От дълго време не бях виждал на едно място толкова хора от фамилия Рей.

Серж не присъства. Когато тактично попитах Астрид как вървят нещата помежду им, тя въздъхна: „Сложно.“ След като вдигнахме масата и отворихме подаръците, всички се заприказваха в дневната пред запалената камина, а ние с Астрид се качихме в ателието на Серж да си поговорим за децата. За това как се променят и как всичко около тях се изпълзва от нашия контрол. Как от тях получаваме единствено пренебрежение, никакво уважение, какво остава за привързаност и обич. Марго е все така потопена в мълчаливо презрение, отказва да отиде при психолога, който намерихме. Както и се опасявахме, Арно бе изключен от лицея. Записахме го в едно училище с пансион близо до Реймс, където ще го държат изкъсо. Адвокатът, поел неговия случай, очакваше въпросът да се реши с известна сума, която да компенсира щетите, понесени от семейство Жослен. На колко ще нарасне тази сума, все още не беше ясно. За щастие не бяхме единствените родители с безотговорно дете. Без съмнение всичко това беше напълно нормално, част от изпълненото с рискове порастване на съвременните младежи, но дори тази мисъл не го правеше по-лесно поносимо. За никого от двама ни. Поолекна ми, когато разбрах, че и тя преживява същото огорчение, и се опитах да го споделя.

— Ти не разбираш — каза тя, — за мен е още по-тежко. Аз съм ги родила.

Опитах се да ѝ опиша отвращението, което изпитах в нощта, когато арестуваха Арно. Тя закима, а лицето ѝ изразяваше смесица от ужас и съчувствие.

— Разбирам какво искаш да кажеш, Антоан, но от това не ми става по-леко. Тези деца са част от плътта ми — тя сложи ръка на корема си, — все още ги усещам. Аз ги родих, бяха прекрасни толкова години, а сега...

— Знам, бях там, когато се раждаха — плахо добавих.

А тя се бе подсмихнала.

В началото на януари забраната срещу тютюнопушенето достига Франция. Направо ме досмешава — приемам я много по-лесно, отколкото съм очаквал. Толкова много са хората като мен, които пафкат

на студа пред ресторани и офиси, сякаш сме въвлечени в повсеместен заговор. Чувам, че Серж се е върнал. От Люка научавам, че отново е в Малакоф. Няма как да не се запитам дали Астрид му е казала за нас, за нощта след погребението на Полин. Как ли го е приел той? Подхващам работата си в офиса. Парембер започва да ми създава ядове също като омразния си зет. Зад благата външност и измамна усмивка той действа с желязна ръка. Преговорите с него са изтощителна битка, която изцежда жизнените ми сили.

Единственият светъл лъч в моето мрачно съществуване беше купонът изненада по случай рождения ми ден, организиран от Елен, Дидие и Еманюел. В апартамента на Дидие. Той е колега архитект, с когото започнахме горе-долу по едно и също време, но за разлика от мен Дидие се изстреля в галактиката на успеха и благоденствието. Но никога не се главозамая. А би могъл. Единственото общо помежду ни сега е, че и неговата жена го изостави заради по-млад мъж, банкер, но всъщност арогантен европейски боклук. Бившата му съпруга, която аз много харесвах, се превърна в копие на Пош Спайс. Забележителният ѝ гръцки нос е заприличал на електрически контакт. Дидие е висок и мършав, с дълги тънки ръце и смях, който наподобява животински вой. Жилището му представлява импозантен мансарден апартамент в Дванайсети арондисман близо до Менилмонтан, някогашен склад, притиснат между две порутени сгради. Когато преди години го купи, ние до един се шегувахме, че през зимата ще умира от студ, а през лятото ще се пече като на грил. Той обаче не обръщаше внимание на подигравките, инсталира централно отопление и климатична инсталация и бавно превърна мястото в истинско бижу от тухли и стъкло, а ние, злобните присмехулници, позеленяхме от завист.

Не се бях замислял, че наближава моят четирийсет и четвърти рожден ден. Навремето, когато имах семейство, ми ставаше много мило децата да ме засипват с подаръци — смешни рисунки и криви фигурки от глина. Но аз вече нямам семейство. И очаквах сам да прекарам рождения си ден. Както и миналата година. Сутринта получих текстово съобщение от Мелани, също и от Астрид. И от Патрик и Сузан, които бяха заминали на дълго пътешествие на изток. Струва ми се, че и аз така щях да постъпя, ако бях загубил дъщеря си. Баща ми обикновено забравяше рождения ми ден, затова се учудих,

когато ми звънна в офиса. Колко мек и вял звучеше гласът му. Изчезнал бе обичайният бучащ авторитетен тон.

— Искаш ли да минеш да хапнем заедно по случай рождения ти ден? — попита той. — Ще бъдем само двамата. Режин отива на вечеря, после ще играе бридж.

Авеню „Клебер“. Застиналата в седемдесетте трапезария в оранжево и кафяво с прекалено ярко осветление. Двамата с баща ми, един срещу друг на кръглата маса. Неговата покрита със старчески петна трепереща ръка налива виното. *Трябва да отидеш, Антоан. Той вече е стар, сигурно е самoten. Направи това усилие, бъди мил с него. Поне веднъж.*

— Благодаря, но имам други планове за довечера.

Лъжец. Страхливец.

Когато затворих, се обади гузната ми съвест. Трябваше да му се обадя повторно, да му кажа, че в крайна сметка мога да отида. С чувство за вина се обърнах към компютъра и отново се заех с Купола на мисълта. Колкото и да ме избиваше на смях в началото, Куполът на мисълта отнемаше много от енергията ми, но по един удивително мотивиращ начин. За пръв път от цяла вечност работех върху проект, който ми носеше радост, нахъсваше ме, стимулираше ме. Бях се заел да проучва всичко за видовете иглу, тяхната история и специфика. Бях разглеждал безброй куполи, припомних си красивите сводове, които бях виждал във Флоренция и Милано. Правех скица след скица, рисувах силуети и форми, каквито не бях и предполагал, че могат да ми хрумнат, раждах идеи, които смятах непостижими за мен.

Кратко пиукане ме извести за получен имейл. От Диdie: „Нужен ми е съвет относно важно делово предложение. От човек, с когото си работил. Можеш ли да минеш довечера към осем? Спешно е.“

Отговорих на мига: „Да, разбира се.“

Така че, когато цъфнах у Диdie, нищичко не подозирах. Той ме поздрави, покани ме да вляза с непроницаема физиономия. Последвах го в огромното централно помещение, което ми се стори необично тихо, сякаш учител бе изшъткал, и изведнъж взрив от писъци и викове от всички страни. Примигах и ето че съвсем не бях единственият гост, там бяха Елен и съпругът ѝ, Мелани, Еманюел, две жени, които не познавах, а те се оказаха новите дами на Еманюел и Диdie. Музиката бе пусната на макс, появиха се шампанско, пастет и разбит хайвер,

салати, сандвичи, плодове и шоколадова торта, засипаха ме с подаръци. Бях на върха на щастиято. За пръв път от много дълго време успях да се отпусна, да се насладя на опиянението от шампанското, да се почувствам център на всеобщо внимание.

Дидие непрестанно си поглеждаше часовника и аз вече взех да се чудя за причината. Когато се чу звънецът, той пръв скочи.

— А сега — обяви тържествено — гвоздеят на вечерта.

И със замах отвори вратата.

Тя влезе с грациозна стъпка, в дълга бяла рокля, удивителна дреха за посред зима, ей тъй от нищото, с опъната назад кестенява коса и загадъчна усмивка на устните.

— Честит рожден ден, парижанино — прошепна тя като същинска Мерилин Монро, когато ме целуна.

Всички взеха да пляскат. Улових, че Мелани и Дидие се споглеждат победоносно и се досетих, че те са организирали празненството, без нищичко да заподозра. Всички погледи бяха вперени в Анжел. Еманюел открито я зяпаше и в един миг скришом ме поздрави с онзи жест с вдигнатия палец. Досетих се, че дамите — Елен, Патрисия и Карин — нямаха търпение да разпитат Анжел за работата ѝ. Не очаквах тя да се смuti, сигурно беше свикнала.

Навсякъде всекидневно я атакуваха с подобни въпроси. Когато се чу първият плах опит, нещо като: „Как можеш по цял ден да се занимаваш с мъртвци?“, тя отговори сдържано, но любезно: „Това помага на други да живеят.“

Беше чудесна вечер. Радвах се на Анжел в бялата рокля като снежна принцеса, на красивата обстановка у Дидие, с прозореца над главите ни към мрака на студената нощ. Имаше много смях, много пие, дори танци. Мелани също се престраши, обявявайки, че ѝ е за пръв път от много, много време, и всички я поздравиха с бурни ръкопляскания. Замая ми се главата, и от шампанското, и от еуфорията. В никакъв момент Дидие ме попита как е Арно и аз изтърсих: „Пълна катастрофа, бедствие.“ Екна неговият смях на хиена и той зарази всички останали. Описах им разговора по мъжки, който най-сетне бях провел със сина ми, когато го изключиха от училище. Цитирах им моята назидателна реч, предизвикала печалния извод колко наподобявам собствения ми баща с наставленията, порицанията и укорително размахания пръст. После се изправих и им показах

стойката на моя син — отпусната и прегърбена като на питекантроп, придружена от вечно киселата гримаса. Дори и гласа му имитирах, едновременно дрезгав и креслив, задължително провлачвайки всяка дума като днешните нафукани тийнейджъри. „Стига бе, тате, ти като си бил на моите години, не е имало нито интернет, нито мобилни телефони, то си е билооо, все едно сте живели в Средновековието. Така деее, родил си се през шейсетте, направо не ми се мисли кооолко нищичко не разбираш.“ Предизвиках нова експлозия от кикот. Чувствах се въодушевен, насърчен от емоция, която никога не бях изпитвал. Бях успял да разсмеха хората. Никога в живота си не бях го постигал. В нашето семейство Астрид беше общителната забавна бъбривка. Тя разказваше вицовете, тя разсмиваше хората до припадък. Аз бях мълчаливият наблюдател. До тази вечер.

— Не, не мога да не ви разкажа за Парембер, настоящия ми работодател — обявих аз на моята нова публика.

Те чудесно знаеха за кого говоря, разбира се. Той се беше изтипосал на всеки постер на всеки уличен ъгъл, неговата усмивка на Чешърския котарак се появяваше на среща ти е всяко пускане на телевизора или компютъра. Имитирах неговата маршова стъпка през стаята, с пъхнатите юмруци надълбоко в джобовете, раменете изпънати назад, и неговата уникална гримаса — която бях овладял до съвършенство, — целяща да внуши дълбочината на могъщата му мисъл, нацупване като капризна достолепна старица, последвано от светкавично прехапване едновременно на горната и долната устна, при което заприличваше на пресъхнала слива. А после и навика да набляга на определени думи — все едно да укаже на невидим стенограф да им сложи главна буква, — придавайки им допълнителна тежест със своето сoto воче: „А сега, Антоан, помни колко силна е планината зад теб. Помни, че всяка Частица наоколо е Жива, пълна с Енергия и Интелект. Помни, Прочистването на твоето Вътрешно Пространство е Абсолютно задължително.“

Описах им и Купола на мисълта, чудовищната и в същото време невероятно вдъхновяваща сложност на цялата история. Присвитите очи на Парембер, който от чиста суета не слага очила, докато преглежда грубите ми скици. Той като че ли никога не бе доволен, нито недоволен от моите творения, а по-скоро озадачен, сякаш те му причиняваха колосално беспокойство. Започвах да подозирам, че не е в

състояние да си представи как иска да изглежда този Купол на мисълта. Той просто се бе влюбил в своята идея.

— „Виж, Антоан, Куполът на Мисълта е Облак от Възможности, Волна Клетка, Затворено Пространство с потенциала да ни даде Свобода.“

Всички вече се кискаха неудържимо. Елен бършеше сълзите си. Не спрях дотук, описах им и семинара в един модерен комплекс в шикозните западни предградия, на който Парембер в продължение на цял ден ме представяше на екипа си. Втората по важност особа след шефа — с видимо страховито родословие от Азия — носеше смъртната маска на вкочанен труп вместо лице и трудно определима полова принадлежност. Всички сътрудници на Парембер имаха изцъклени свръхвъзбудени изражения, сякаш щяха всеки миг да припаднат — от немощ или от поетата дрога. Облеклото им беше едноцветно — или бяло, или черно. Някои изглеждаха съвсем млади, току-що завършили колежани. Други бяха в доста напреднала възраст. Откачалки, откъдето и да ги погледнеш. В един часа с къркорещ стомах аз с нетърпение очаквах обядта. Времето обаче напредваше и за мой ужас такъв не бе обявен. Застанал в центъра на залата, с проблясващи зад него монитори, Парембер с умиление дърдореше за успеха на своя уебсайт, който Обхващал Целия Свет. Дискретно попитах мършавата, но елегантна на вид жена до мен дали се предвижда обяд. Тя ме изгледа потресена, все едно бях изрекъл „содомия“ или „orgia“. *Обяд?* — изсъска тя с отвращение. — *Nie ne обядваме.* Никога. Отчаян, се осмелих да поискам уточнение: „Защо?“, макар че стомахът ми гъргореше повече от красноречиво. Жената не ме удостои с отговор. Три часа по-късно се изпълни познатата ми тържествена церемония с появата на зелен чай и содени кифли. Моят стомах обаче даде на заден. И през остатъка от деня се стараех само да не припадна от глад, докато накрая не изтичах до най-близката пекарна, където лакомо погълнах цяла багета.

— Как само ни разсмя — каза Мелани, когато си тръгвахме. Към нея се присъединиха Дидие, Еманюел и Елен. Със смесица от възхищение и изненада. — Нямах представа, че можеш да си толкова забавен.

По-късно, когато заспивах, притиснал тялото на моята снежна принцеса, аз се чувствах щастлив. Един щастлив мъж.

Събота следобед е. Двамата с Мелани стоим пред огромната порта от ковано желязо, която ограничава достъпа до сградата, в която живее баба ни. Сутринта се обадихме по телефона и уведомихме хрисимия добродушен Гаспар, че ще посетим Бланш. Не съм идвал отпреди началото на лятото. Повече от шест месеца. Мелани набира кода и прекрачваме в огромно, застлано с червен килим преддверие. Портиерката наднича иззад дантеленото перденце на своята „ложа“ и ни кимва. Не забелязвам почти никакви промени. Може би само килимът допълнително е изтънял. Удивително безшумна кабина от стомана и стъкло е заменила стария скърцащ асансьор.

Баба и дядо заживели тук преди повече от седемдесет години. От началото на брака си. Баща ни и Соланж са се родили тук. По онова време най-внушителната сграда по проект на Осман принадлежала на Емил Фроме, дядото на Бланш, заможен собственик на недвижими имоти, с няколко резиденции в района на Паси в Шестнайсети арондисман. Като деца често сме слушали за Емил Фроме. Над камината имаше негов портрет, непреклонен на вид мъж със страховита брадичка, която за щастие Бланш не бе наследила, но пък бе успяла да предаде на дъщеря си Соланж. От малки научихме, че сватбата на Бланш и Робер била грандиозно събитие, безупречен съюз между цяла династия юристи и семейството на лекари и потомствени вложители в недвижими имоти. Присъствали видни, високоуважавани и влиятелни богаташи, хора с аналогично възпитание, произход и религия. Бракът на баща ни с момиче от провинциалния юг навярно бе предизвикал немалко смут през шейсетте.

Гаспар ни отваря вратата, асиметричното му лице засиява от задоволство. Човекът предизвиква неволното ми съжаление. Той е с не повече от пет години по-голям от мен, а изглежда така, сякаш може да ми бъде баща. Няма семейство, няма деца, няма и живот извън грижите за този дом. Дори като млад той вечно влечеше крака след майка си като съсухрен старец. Живее тук от цяла вечност, в една стаичка под покрива, предан на семейство Рей като майка си Одет. Одет бе работила като робиня за дядо ни и баба ни до деня на смъртта си. Навремето тя ни тероризираше, задължаваше ни да носим меки пантофи, за да не издраскаме винаги лъснатия паркет, шъткаше ни да не повишаваме глас, тъй като „мадам“ си почивала, а „мосю“ четял „Лъ Фигаро“ в кабинета си и не бивало да ги беспокоим. Никой не

знаеше кой е бащата на Гаспар. Никой никога не попита. Когато ние с Мелани бяхме малки, Гаспар беше момче за всичко, тичаше насамнатам да изпълнява поръчки и прищевки и като че ли не прекарваше много време в училище. Майка му почина преди десет години и той пое поддръжката на апартамента. Един вид, придоби нова значимост, с която се гордееше.

Ние с Мелани изричаме думи на поздрав. Нашето посещение за него е знаменателното събитие на седмицата. Когато с Астрид водехме децата при техните прабаба и прадядо от щастливия ни дом в Малакоф, той изпадаше в екстаз.

Както при всяко идване още на влизане се стряскам колко е тъмно. От северното изложение няма как да избягаш. Макар да се разпростира на цели 450 квадратни метра, апартаментът не улавя и един слънчев лъч. Дори в разгара на лятото тук е мрачно като в гробница. Соланж, нашата леля, тъкмо излиза. Отдавна не сме се виждали. Тя ни поздравява набързо, но все пак мило, и потупва Мелани по бузата. Не пита за баща ни.

Братът и сестрата живеят съвсем наблизо, на пет минути един от друг — той на авеню „Клебер“, тя на улица „Боасиер“, — но не си ходят на гости. Никога не са се погаждали. И няма надежда това да се промени. Твърде късно е.

Апартаментът представлява поредица от внушителни помещения с орнаменти по таваните. Голям салон (в който почти не съм влизал поради липсата на уют и топлина), малък салон, трапезария, библиотека, кабинет, четири спални, две старомодни бани и демодирана кухня съвсем в дъното. Всеки ден Одет прибутваше отрупана с храна количка по безкрайния коридор от кухнята до трапезарията. И досега си спомням скрибуцането на колелцата.

По пътя насам обсъдихме как да подходим с баба ни. Не можехме от вратата да изтърсим: „Ти знаеш ли, че снаха ти е имала връзки с жени?“ Мелани предложи да огледаме апартамента. Как точно? — попитах. Скришом ли? Да, съвсем тайно — отвърна тя с комична физиономия, която ме разсмя. Обзе ме странно вълнение, сякаш двамата се впускахме в пълно с неизвестности приключение. Ами Гаспар? — попитах аз. Той следеше като ястреб какво се върши. Мелани махна невъзмутимо. Гаспар нямало да ни затрудни. Въпросът бил кои стаи да обиколим.

— Знаеш ли какво? — рече весело тя, когато паркирах колата на авеню „Анри Мартен“.

— Казвай.

— Запознах се с един мъж.

— Пак ли някой стар развратник?

Тя завъртя очи.

— Не. Всъщност е малко по-млад от мен. Журналист.

— И?

— И толкова.

— Нищо друго ли няма да ми кажеш?

— Засега.

Не сме виждали друг път дежурната сестра. Но тя като че ли знае всичко за нас, поздравява ни на малко име. Уведомява ни, че баба ни още спи и не е разумно да я будим, тъй като изкарала тежка нощ. Можем ли да почакаме час-два? Тя бодро предлага да идем някъде да пием кафе или да обиколим магазините.

Мелани се оглежда за Гаспар. Чуваме го наблизо, дава разпореждания на чистачката. Тя ми прошепва: „Тръгвам на проучване. Гледай да го заглавичкаш.“

И се измъква. Цяла вечност слушам оплакванията на Гаспар — колко трудно се намирали свестни хора за присуга, как непрекъснато скачали цените на пресните плодове, колко шум вдигали на четвъртия етаж. Мелани най-сетне се връща, но жестът с разперени ръце говори: „Нищо не открих.“

Решаваме да се върнем след един час. Тръгваме към вратата и ето че Гаспар въодушевено предлага да ни направи кафе или чай, каквото предпочитаме. Кани ни в малкия салон. Съветва ни да не излизаме навън в студа. Човекът е толкова настоятелен, че ние няма как да откажем. Отиваме на посоченото място. По коридора чистачката бърше прах. Кимва ни през отворената врата.

Тази стая за мен е свързана с най-много спомени. Френските прозорци към балкона. Канапето и столовете с тъмнозелена плющена дамаска. Голямата ниска стъклена маса. Сребърната табакера на дядо ми си стои на старото място. Тук сядаха съпрузите да пият кафе или да гледат телевизия. Тук играехме на шаради. И слушахме разговорите на възрастните.

Гаспар пристига с поднос — кафе за мен, чай за Мелани. Внимателно налива в чашите ни, поднася мляко и захар. Сяда на стол срещу нас, с юмруци върху коленете и изправен гръб.

Питаме го как е баба ни. Не много добре, отвръща той, пак нещо със сърцето, затова денем спи повечето. Унася се от лекарството.

— Ти си спомняш майка ни, нали? — неочеквано пита Мелани, вдигнала чашата пред устните си.

Лицето на Гаспар грейва.

— Вашата майка! Изящната мадам Рей. Да, разбира се, че я помня. Никой не може да я забрави.

Умно момиче, мислено поздравявам сестра ми, но тя не спира дотук.

— Какво си спомняш?

Усмивката на Гаспар става още по-широва.

— О, тя беше толкова мила, толкова красива. Често ми правеше малки подаръци, нови чорапи или шоколад... а понякога и цветя. Бях сломен, когато тя почина.

В целия апартамент внезапно настъпва тишина. Дори чистачката, преминала в големия салон, безшумно върши работата си.

— На колко години беше ти тогава? — питам аз.

— Ами колко, мосю Антоан, аз съм пет години по-възрастен от вас, значи на петнайсет. Колко тъжно.

— Какво си спомняш от деня, когато умря?

— Беше ужасно, ужасно... като видях как я отнасят... с онази носилка...

Неочеквано го обзema безпокойство, той кърши ръце, краката му стържат по пода. Вече не гледа към нас. Забил е поглед в килима.

— Бил си на авеню „Клебер“, когато се е случило? — изненадано пита Мелани.

— Авеню... „Клебер“? — смутено заеква той. — Не си спомням, не. Беше толкова ужасен ден. Не помня.

Той рязко се изправя и напуска стаята. Само след част от секундата ние тръгваме след него.

— Гаспар — изрича Мелани с твърд глас, — моля те, отговори на въпроса ми. Защо казваш, че си видял да я изнасят?

Намираме се в преддверието, само тримата, заобиколени от сенките. Високите библиотечни рафтове сякаш са политнали напред;

бледите лица от старите картини ни наблюдават зорко, бдително.
Мраморният бюст на писалището сякаш също е нашрек.

Езикът на Гаспар е залепнал, бузите му пламтят. Той целият трепери. Челото му лъщи от избилата пот.

— Какво ти е? — тихо пита Мелани.

Той звучно прегльща, едрата му адамова ябълка подскача нагоре-надолу.

— Не, нищо — шепне той, отстъпва и клати глава. — Не мога.

Сграбчвам го. Под тънката евтина материя на костюма напипвам слаба кокалеста ръка.

— Има ли нещо, което трябва да знаем? — питам аз с още по-твърд глас от този на сестра ми.

Той потръпва, избърсва чело с опакото на ръката си, продължава да отстъпва.

— Не тук! — смотолевя пресипнало.

Двамата с Мелани се споглеждаме.

— А къде? — пита тя.

Той вече е изминал половината коридор, мършавите му крака продължават да треперят.

— В моята стая. На шестия етаж. След пет минути.

И той изчезва. Внезапно забучава прахосмукачка и ние подскочаме стреснато. Споглеждаме се за момент. После излизаме.

До тъй наречените помощни помещения води тясно паянтово стълбище, асансьорът не стига до там. Тук живеят по-бедните обитатели на тази разкошна сграда и всекидневно пъшкат по тия стъпала. Колкото по-нависоко се качваме, толкова повече са петната олющена боя. Миризмата също се усилва. Вонята на душни спарени стаички, на безразборенекс и липсата на истинска баня. Отблъскващата смрад на общата тоалетна на площадката. Никога не съм се качвал тук. Мелани също. Контрастият между разкоша на просторните апартаменти и тая мизерна теснотия под покрива определено е стряскащ.

Има да качваме шест етажа. Напредваме в мълчание. Не сме си казали нито дума, откакто затворихме вратата на Бланш. Главата ми гъмжи от въпроси, сигурно и с Мелани е същото.

Когато стигаме най-горния етаж, сякаш се озоваваме в друг свят. Голи дъски на пода, криволичещи коридори, десетки безименни номерирани врати. Вой на сешоар. Гръмки стържещи гласове от евтини телевизори. Караница на чужд език. Бръмчене на мобилен телефон. Бебешки плач. Отваря се врата и една научumerена жена ни зяпва. Стаята зад гърба ѝ е със скосен таван на петна, мръсни килими, паянтови мебели. Коя е вратата на Гаспар? Той не ни каза. Да не би да се крие от нас?

Уплаши ли се? Нещо ми подсказва, че все така кърши ръце и трепери, но ни очаква. Събира смелост.

Поглеждам слабичките изправени рамене на Мелани под зимното палто. Тя стъпва стабилно и уверено. Иска да знае истината. Не се страхува. Защо аз съм този, който се плаши, а не сестра ми?

Гаспар е застанал в края на коридора, лицето му още пламти. Той ни подканя да влезем, не иска никой да ни види. Схлупената малка стаичка ни обгръща в душна топлина след студеното течение по стълбите. Електрическата печка работи на максимална степен, тихо бръмчи, разпръсва миризма на горящи косми и прах. Толкова е тясно, че ние с Мелани се бълсваме един в друг. Принудени сме да седнем на тясното легло. Оглеждам се, забелязвам старателно почистените повърхности, разпятието на стената, очукания леген, импровизираното килерче, прикрито с найлонова завеса. Животът на Гаспар, разголен в цялата му окаяност. С какво запълва времето си той, когато се качи тук, оставяйки Бланш на нощната сестра. Няма телевизор. Няма и книги.

На малка полица забелязвам Библия и една снимка. Поглеждам я възможно най-дискретно. С изумление разпознавам лицето на майка ми.

Гаспар остава прав, няма къде да седне. Изчаква ние да заговорим, очите му отскочат между Мелани и мен. В съседната стая е пуснато радио. Стените са толкова тънки, че мога да повторя всяка дума от новините.

— Можеш да ни се довериш, Гаспар — казва Мелани. — Знаеш го.

Той вдига пръст към устните си, а в опулените му очи се чете страх.

— Трябва да говорите тихо, мадмоазел Мелани — шепне той. — Тук всичко се чува!

Той се приближава. Бълсва ме миризма на пот. Не успявам да скрия погнусата си.

— Майка ви... — произнася той. — Тя беше единственият ми приятел. Единственият човек, който... истински ме разбираше.

— Да — кимва Мелани с възхитително търпение.

Което за мен е непостижимо. Искам да mine направо на въпроса, едва издържам. Тя слага успокоително ръка върху моята, сякаш отгатва точно какво си мисля.

— Ние с майка ви си приличахме. Тя беше израснала на юг, в скромно семейство, нямаше никакви преструвки и капризи. Беше искрена и сърдечна. Никога не поставяше себе си на първо място. Към всички проявяваше щедрост и топлота.

— Да — повтаря Мелани, докато аз нервно стискам ръце в юмруци.

Радиото в съседната стая мълква, тишина изпълва тясното пространство. Гаспар отново се поти от притеснение. Току поглежда към вратата, кърши ръце. Защо е толкова неспокоен? Той внезапно се навежда, измъква изпод леглото малък транзистор и го включва. Галещият плътен глас на Ив Монтан.

— Готовеше се да ни разкажеш за деня, в който майка ни умря — изтърсвам накрая. Овладеният жест на Мелани вече не може да ме спре.

Гаспар събира достатъчно кураж да ме погледне в очите.

— Опитайте се да ме разберете, мосю Антоан. За мен е много трудно...

Монтан продължава да тананика бодро, безгрижно. Чакаме Гаспар да събере сили. Но той мълчи. Мелани слага ръка на рамото му.

— Няма причина да се страхуваш от нас — шепне тя. — Не се бой. Ние сме твои приятели. Познаваме те, откакто се помним.

Той кимва, инерцията повтаря движението, бузите му се тресат като желе. Очите му се пълнят със сълзи.

Пред ужасените ни очи лицето му се сгърчва и той започва да ридае беззвучно. Не ни остава друго, освен да чакаме. Извръщам поглед от жалката гледка на изтерзаното месесто лице. Ив Монтан най-сетне замърква. Започва друга мелодия, позната песен. Не помня кой я изпълнява.

— Онова, което ще ви кажа, пред друг не съм го изричал. Никой не знае. Никой не знае и не се е говорило за това от седемдесет и четвърта година.

Гласът му е толкова тих, че се накланяме напред да го чуем. Леглото проскърцва под тежестта ни.

Пропълзява хладна тръпка. Въобразявам ли си, или наистина я усещам по гръбнака си? Гаспар е приклекнал на пода. Виждам цялото му теме, с голото петно в средата.

Гаспар отново шепне:

— В деня на смъртта си майка ви беше при баба ви. Дойде много рано. Баба ви още закусваше. Дядо ви го нямаше този ден.

— Ти къде беше? — питат Мелани.

— В кухнята, помагах на майка ми. Правех портокалов сок. Майка ви много обичаше пресен портокалов сок. Особено както аз го пригответях. Напомняше й за нейното родно място. — Трогателна патетична усмивка. — Толкова се зарадвах на майка ви онази сутрин. Тя не идваше често при баба ви и дядо ви. Всъщност отдавна не беше ги посещавала, от Коледа. Когато отворих вратата, все едно слънце изгря на площадката. Не знаех, че ще идва. Не беше се обадила. Майка ми не бе предупредена. И се подразни, майка ми, де. Взе да недоволства, как тъй младата мадам Рей цъфнала по никое време. Тя беше облечена в червеното палто, колко красиво й стоеше на дългата черна коса, бледата кожа и зелените очи, като картичка. Като вас, мадмоазел Мелани. Вие толкова много приличате на нея, направо

сърцето да те заболи. — Сълзите отново заплашват да прелеят. Но той успява да ги възпре. Бавно поема въздух, обмисля думите си. — Аз бях зает да чистя в кухнята. Беше чуден зимен ден. Имах много неща за вършене, а аз никога не претупвах работата. И ето ти я майка ми, дотича с побеляло лице. Затискаше устата си с ръка, сякаш щеше да повърне. И тогава разбрах, че се е случило нещо ужасно. Бях само на петнайсет, но се сетих.

Хладината плъзва нагоре към гърдите, по краката ми, които започват да треперят. Не смея да погледна сестра ми. Но усещам вцепененото й присъствие до мен.

Зазвучава някаква тъпа песен. Ще ми се Гаспар да изключи гадния транзистор.

— В първия момент майка ми сякаш беше онемяла. И после ми викна: „Обади се на доктор Дардел, бързо! Вземи телефона му от указателя на мосю в кабинета. Кажи му веднага да дойде!“ Аз се втурнах в кабинета, целият треперех, когато се обадих, и докторът каза, че веднага тръгва. На кого му беше прилошало? Какво се бе случило? Нещо с мадам ли? Тя имаше високо кръвно, това го знаех. Наскоро й бяха дали ново лекарство. Разни хапчета, които да взема по време на храна.

Доктор Дардел, познато име. Той беше близък приятел на баба и дядо и техен личен лекар. Почина в началото на осемдесетте. Едър мъж с бяла коса. Много уважаван.

Гаспар мълква. Какво се опитва да ни каже той? Защо е толкова многословен?

— Продължавай, за бога — изричам аз през стиснати зъби.

Той кимва отривисто.

— Баба ви беше в малкия салон, още по халат. Крачеше напред-назад. Не виждах майка ви. Нищичко не разбирах. През открепнатата врата успях да зърна червеното палто. На пода. Нещо се беше случило с младата мадам Рей. Какво точно, никой не пожела да ми каже.

Край вратата подът изскърцва под нечии стъпки. Гаспар изчаква да отминат. Сърцето ми бие толкова силно, че сигурно и двамата го чуват.

— Доктор Дардел пристигна за броени минути. Вратата на малкия салон се затвори. После чух линейката. Воя на сирената пред къщата. Майка ми не отговаряше на нито един от въпросите ми. Скара

ми се да си държа езика зад зъбите и яко ме шамароса. Дойдоха да вземат младата мадам. Тогава я видях за последен път. Приличаше на заспала, с черната коса около лицето. Беше много бледа. Сложиха я на носилка. По-късно същия ден научих, че била мъртва.

Мелани непохватно се изправя, ритва транзистора и го събаря. Звукът спира. Гаспар също се надига.

— Какво говориш, Гаспар? — извиква тя, забравила предупреждението да говори тихо — да не би да твърдиш, че майка ни тук е получила аневризма?

Човечецът се вцепенява.

— Аз... майка ми забрани да казвам пред когото и да било, че младата мадам е умряла тук.

Двамата с Мелани го зяпваме онемели.

— Но защо? — успявам да попитам.

— Майка ми ме накара да се закълна. Не знам защо. Наистина. Никога не съм питал. — Той като че ли отново ще се разплаче.

— Ами баща ни? — изскимтява Мелани. — Ами дядо? Соланж? Той клати глава.

— Представа нямам те какво знаят, мадмоазел Мелани. За пръв път си отварям устата. — Главата му клюмва като повехнало цвете. — Съжалявам. Толкова ми е мъчно.

— Может ли да запаля? — питам аз.

— Но моля ви, разбира се.

Заставам до малкия прозорец и вадя цигара. Гаспар взема снимката от полицата.

— Майка ви споделяше с мен разни неща, нали разбирате. Бях млад, само на петнайсет, но тя ми имаше доверие — изрича той с безкрайна гордост. — Малко бяха хората, на които можеше да вярва. Качваше се тук при мен и си говорехме. Тя нямаше приятели в Париж. Затова говореше с мен.

— И какво ти казваше? — пита Мелани.

— Много неща, мадмоазел Мелани. Все едно рисуваше прекрасни картини. Детството си в Севените. Малкото село близо до Льо Виган, където никога повече не се върнала, след като се омъжила. Майка й и баща й продавали плодове на пазара. Изгубила родителите си още като много малка. Баща й претърпял злополука, а майка й имала болно сърце. Отгледала я по-голямата й сестра, а тя била корава

жена и много ѝ се ядосала, когато се омъжила за парижанин. Чувстваше се самотна в Париж. Мъчно ѝ беше за нейния край, за живота там, за слънцето. Беше самотна, защото баща ви много често пътуваше по работа. Говореше също за вас и мадмоазел Мелани. Толкова се гордееше с децата си. Вие бяхте най-ценното ѝ на тоя свят.

Пауза.

— Казваше, че щом има вас, всичко си е струвало. Сигурно много ви е мъчно за нея, мадмоазел Мелани, мосю Антоан. Не мога да си представя дори. Аз от майка си не съм получил обич. А сърцето на вашата майка беше изпълнено с любов. И тя на всички ни я раздаваше.

Не е нужно да го поглеждам, за да видя, че очите му са пълни със сълзи. Не е нужно и Мелани да поглеждам. Допушвам цигарата и хвърлям фаса през прозореца на двора. Лъхва леден порив на вятъра. В съседната стая гръмва музика. Поглеждам часовника на ръката си. Наближава шест, а вече е тъмно.

— Трябва да се върнем в апартамента на баба — изрича Мелани с все още треперещ глас.

— Разбира се — чинно кимва Гаспар.

По дългия път надолу никой не продумва.

Сестрата ни въвежда в голяма спалня със затворени капаци. Едва различаваме очертанията на болнично легло, леко повдигнато в горния край, и смаленото тяло на баба ни. Учтиво молим сестрата да ни остави насаме, за да поговорим с нея. Жената се подчинява.

Мелани светва лампата на нощното шкафче и най-сетне можем да видим лицето на баба. Очите ѝ са затворени, клепачите потрепват, когато чува гласа на сестра ми. Бланш изглежда стара и уморена, преситена от живота. Бавно отваря очи, задържа ги върху Мелани, после поглежда и мен. Никаква реакция. Дали изобщо помни кои сме? Мелани хваща ръката ѝ, започва да ѝ говори. Повтаря се движението с очите — от Мел към мен. Дебели бръчки очертават кокалестата ѝ шия като колие. Наближава деветдесет и четири, изчислявам аз.

Стаята също почти не е променена. Тежки млечнобели завеси, дебели килими, библиотечка, тоалетка пред прозореца с познатите атрибути, които си стоят там от цяла вечност: яйце „Фаберже“, златна кутийка за енфие, малка мраморна пирамида. Все същите фотографии събират прах в своите сребърни рамки: баща ни и Соланж като малки, дядо ни Робер, после Мел, Жозефин и аз. Две снимки на моите деца като бебета. Нито една на Астрид. Нито една на Режин. Нито една на майка ни.

— Искаме да поговорим за майка ни — изрича Мелани с ясен глас. — За Кларис.

Клепачите отново потрепват, после пътно прилягат върху очните ябълки. Тълкувам го като отказ.

— Искаме да ни разкажеш за деня на смъртта ѝ — настоява Мелани, без да обръща внимание на затворените очи.

Сухите ръбчета с миглите се повдигат и Бланш ни поглежда — продължително и мълчаливо. Почти сигурен съм, че няма да чуем и дума.

— Можеш ли да ни кажеш какво се е случило тук на дванайсети февруари седемдесет и четвърта, бабо?

Чакаме. Никаква промяна. Ще ми се да намекна на Мелани, че е безнадеждно. Просто няма да стане. Но очите на Бланш сякаш внезапно се отварят по-широко и в тях се появява особено, плашещо изражение — като на влечugo. Наблюдавам как измършавелите ѝ гърди мъчително се надигат. Очите не мигат, гледат ни кръвнишки, предизвикателно, две тъмни точки върху мъртвешкото лице на мумия.

Минутите текат и аз започвам да осъзнавам, че баба ми няма да проговори, ще отнесе в гроба си онова, което знае. И това ме изпълва с ненавист. Намразвам всеки сантиметър от противната люспеста кожа, всяка частица от това, което представлява тя, Бланш Виолет Жермен Рей, по баща Фроме, от Шестнайсети арондисман, родена сред охолство и благоденствие, с чувство за превъзходство.

Двамата — аз и баба ми — цяла вечност се гледаме в очите и Мелани сразена се извръща към мен. Постаравам се Бланш да усети цялото ми отвращение, да го почувства отблизо в пълната му сила, да плисне по безупречната ѝ нощница. Моята неприязнь към нея е толкова силна, че ме разтърсва от глава до пети. Ръцете ме сърбят да грабна някоя от възглавниците с фина бродерия и да затисна това бяло лице, да изтръгна арогантността от тези пламтящи очи.

Мълчаливатата битка помежду ни е жестока, цяла вечност никой не отстъпва. Чувам тиктакането на сребърния будилник върху нощната масичка, стъпките на сестрата пред вратата, глухото бръмчене на колите по трилентовото авеню. Чувам нервното дишане на сестра ми, свистенето в престарелите дробове на Бланш, думкането на собственото ми сърце, както преди малко в стаята на Гаспар.

Най-сетне очите се затварят. Сантиметър по сантиметър възлестата ръка на Бланш пропълзява по завивката като безглаво насекомо и натиска някакъв звънец. Чува се пронизително дрънчене.

Сестрата влиза на мига.

— Мадам Рей вече се измори.

Тръгваме си в мълчание. Гаспар никакъв не се вижда. Подминаваме асансьора и когато тръгваме да слизаме по стълбите, аз си мисля за майка ми, как са я отнесли по същите тези стъпала, загърнат в червено палто труп върху носилката. Невидим обръч стяга гърдите ми.

Навън ни посреща нечовешки студ. Двамата с Мелани нямаме сили да говорим. Аз съм разбит, бледото лице на сестра ми говори същото. Паля цигара, а тя изважда телефона си и светва дисплея да провери за обаждания. Предлагам да я откарам до тях. От „Трокадеро“ до Бастилията колите образуват гъсти потоци, както обикновено в събота вечер. Продължаваме да мълчим, но аз не се съмнявам, че в главите ни се въртят едни и същи мисли.

Истината за смъртта на майка ни. Нещо толкова чудовищно, че за момента единствено мълчанието го държи на разстояние.

Личната секретарка на Парембер е грамадна жена на име Клодия, която крие тълстите си меса под издута черна рокля с кройката на расо. Разговаря с мен снизходително, по един дразнещо мазен начин. Още в ранното утро в понеделник тя ме погва по телефона, решена да ме изтормози, докато не бъде завършен Куполът на мисълта. Общо взето, проектът има одобрението на Парембер, но изпълнението му се отлага за пореден път заради един от моите снабдители, който закъснява с доставката на поръчаните от мен специални фосфоресциращи пана, които оформят купола отвътре. Всеки друг ден или просто в друг момент най-покорно щях да оставя тази жена да се наприказва, преди да се споразумеем. Само че ми е дошло до гуша. Представям си пожълтелите ѝ зъби с налепи от кофеин, плътния мъх над горната ѝ устна, парфюма с прекалено острата миризма на пачули, писъците ѝ, които напомнят Моцартовата Царица на нощта, и моето нагнетено отвращение, раздразнението и гневът мощно избиват през клапана като силно нагрята тенджера под налягане. Толкова хубаво ми става, почти като следекс. Чувам как в съседната стая Флоранс изхълцва.

Трясвам слушалката на телефона. Време е за една бърза цигара на двора. Навличам си палтото. Но телефонът ми звъни. Мелани.

— Бланш е мъртва — съобщава тя с равен тон. — Починала е тази сутрин. Соланж току-що ми се обади.

Оставам равнодушен към новината. Не съм обичал Бланш, докато беше жива. Тя няма да ми липсва. Ненавистта, която изпитах край леглото ѝ в събота, още бушува в мен. Но все пак тя е майка на баща ми, не мога да не се беспокоя за него. Трябва да му се обадя. Също и на Соланж. Вместо това излизам да изпуска моята цигара на студа. Замилям се за трудните дни, които предстоят във връзка с наследството на Бланш, и как ще се спречкат Соланж и баща ми. Ще стане грозно. Това вече се случи веднъж преди две години, а тогава тя беше още жива. Останалите бяхме държани на страна. Никой не ни и каза, но ние знаехме за конфликтите и сложните отношения между брата и сестрата. Соланж смяташе, че брат ѝ Франсоа винаги е бил любимото дете и се е ползвал с незаслужено преимущество. В течение на времето тя престана да се вижда с него. И с нас.

Мелани пита дали ще отида по-късно в дома на Бланш. Ще си помисля, отвръщам аз. Долавям никаква дистанция между мен и сестра

ми — то е ново усещане, не го е имало преди, никога не съм го изпитвал. Знам, че тя е на ръба да ме упрекне за студенината ми към Бланш, та това, че не бях отстъпил в мълчаливия ни дуел с очи в събота, давайки израз на истинските си чувства. Мелани пита дали съм се обадил на баща ни. Уверявам я, че няма да забравя. И отново като че ли усещам неодобрение. Тя ми казва, че е на път към него. И начинът, по който набляга на отделни думи, намеква, че и аз би трябвало да направя същото. Веднага.

Когато най-сетне успявам да тръгна към дома на баща ми, вечерта е настъпила. Марго седи до мен, без да продумва, с нахлупени на ушите слушалки, вторачена в мобилния си телефон. Пръстите ѝ летят по клавиатурата, набират текстови съобщения едно след друго.

Люка седи отзад, погълнат изцяло от своето нинтендо. Имам чувството, че съм сам в колата. Днешните деца са безсловесна порода.

Мелани ни отваря вратата. Лицето ѝ е бледо и тъжно. Очите ѝ са влажни. Тя обичаше ли Бланш? — питам се аз. Ще ѝ липсва ли нашата баба? Напоследък почти бяхме престанали да я посещаваме. Какво означаваше тя за Мелани? Но все пак Бланш беше единствената ни баба. Родителите на Кларис бяха починали още когато тя е била съвсем малка. Дядо ни си отиде преди години, когато бяхме още тийнейджъри. Бланш е последната ни връзка с детството, затова плаче сестра ми.

Баща ми вече си е легнал. Което ме изненадва. Поглеждам часовника си. Седем и половина. Мелани понижава глас и обяснява, че бил много уморен. Има ли упрек в гласа ѝ, или е плод на въображението ми? Питам я какво му е, но тя ме отминава, когато се появява Режин — наплескана с прекалено тежък грим върху начумереното лице. Тя ме прегръща разсеяно, небрежно, предлага напитки и крекери. Чувствам се длъжен да обясня, че Арно е в пансиона, но ще си дойде за погребението.

— Не ми говори за погребението — простенва Режин и си налива щедра доза уиски с нестабилна ръка. — Нямам желание да се нагърбвам с всичко това. Никога не съм се разбирадала с Бланш. Тя никога не ме е харесвала и не смятам, че съм длъжна да се занимавам с погребението ѝ, за бога.

Появява се Жозефин, която се държи доста по-любезно от обикновено. Целува ни поред и сяда до майка си.

— Току-що говорих със Соланж — казва Мелани с твърд глас. — Тя ще уреди всичко необходимо за погребението. Няма нужда да се тревожиш, Режин.

— Е, щом Соланж е взела всичко в свои ръце, не е нужно ние да правим каквото и да било. Нито горкият ви баща. Твърде уморен е да се срещне със сестра си в момента. Бланш и Соланж винаги са били груби към мен, все ме оглеждаха от горе до долу, защото не одобряваха как изглеждам, защото родителите ми не бяха достатъчно богати. — Режин си налива отново и ожесточено отмята глава. — Винаги са ме карали да се чувствам, сякаш не заслужавам да съм съпруга на Франсоа, сякаш не съм достойна да нося името Рей. Чудовището Бланш и нейната чудовищна дъщеря.

Люка и Марго гледат учудено. Жозефин звучно издишва. Изглежда, Режин е повече от леко пийнала. Единствена Мелани не вдига очи от земята.

— Никой не е достоен за името Рей. — Режин вече заваля думите, червилото се е размазало по зъбите ѝ, но тя не спира. — Здраво се постараха на всички да стане ясно. Дори да си от издигнато семейство с немалко пари. Дори да си от най-почтено семейство. Нищо не е достатъчно за шибаната фамилия Рей.

Тя започва да хлипа, празната ѝ чаша издрънчава по масата. Жозефин вдига очи към тавана, после нежно, но твърдо кара майка си да се изправи. Отработените жестове подсказват, че това се случва често. Тя отвежда плачещата Режин.

Ние с Мелани се споглеждаме. Мисля си за онова, което предстои. Запалените свещи в спалнята на авеню „Анри Мартен“, където ме очаква тялото на Бланш.

Тази вечер обаче не ме плаши гледката на безжизненото тяло. Баба ми на практика беше мъртва, когато отидох да я видя преди два дни, като изключим ужасявящите ококорени очи.

Плаши ме мисълта да се върна в онзи апартамент. Там, където майка ми е посрещната смъртта си.

Мелани откарва децата ми вкъщи. Тя вече е ходила при Бланш със Соланж и баща ни по-рано през деня. Аз се появявам сам в дома на баба ми. Късно е. Наближава единайсет. Чувствам се като пребит, но знам, че Соланж ме очаква. Аз съм единственият син. Мой дълг е да се появя.

Големият салон е изненадващо пълен с изискани непознати, които отпиват шампанско на малки глътки. Приятели на Соланж, предполагам. Гаспар, облечен в строг сив костюм, потвърждава предположението ми, да, те наистина са приятели на мадмоазел, дошли са да я утешат. Понижава глас и добавя, че има да ми казва нещо важно. Ще го изчакам ли, преди да си тръгна? Да, уверявам го аз.

Винаги съм смятал, че леля ми е самотна и необщителна, ала гледката тази вечер като че ли ме опровергава. Но всъщност какво знам аз за леля ми? Нищо. Тя никога не се е разбирала с по-големия си брат. Не се е омъжвала. И все пак е имала собствен живот, макар че почти не се виждахме след смъртта на майка ни и летата в Ноармутье. Не мога да отрека, че полагаше много грижи за Бланш, особено след като почина Робер — неин баща и мой дядо.

Соланж пристъпва към мен в преддверието. Сложила е перлена огърлица и пищна бродирана рокля, която ми се струва ненужно блъскава предвид случая. Тя стиска ръката ми. Лицето ѝ е подпухнало, в очите личи натрупана умора. Какъв ли ще бъде животът ѝ, питам се аз, когато отпаднат грижите около майка ѝ, наемането на медицински сестри, организирането на домакинството в огромния апартамент. Тя ме повежда към стаята на Бланш. Не ми остава друго, освен да я последвам. Около леглото са застанали хора, които се молят. Не ги познавам. Взирам се в безмълвното тяло на леглото. Само че виждам единствено изпепеляваща гняв във втренчените очи. Извръщам глава.

Леля ми ме отвежда в малкия салон. Тихите гласове на гостите ѝ почти не се чуват тук. Тя затваря вратата. Лицето ѝ, с голямата брадичка, което толкова ми напомня това на баща ми, изведнъж застива, всякааква сърдечност изчезва. Досещам се, че онова, което ще последва, няма да е приятно. Самото присъствие в тази стая ми създава неудобство. Непрестанно поглеждам килима. Тук е паднало тялото на майка ми. Ето тук, където съм стъпил.

— Как е Франсоа тази вечер? — пита тя, а пръстите ѝ попипват перлите.

— Не го видях. Беше си легнал.

Тя кимва.

— Чух, че се държи много храбро.

— Имаш предвид Бланш?

Кратка тишина. Потропване на перли.

— Не. Имам предвид рака.

Тя успява да ме зашемети. Рак. Разбира се. Рак. Баща ми е болен от рак. Откога? Рак на какво? В това семейство никой никога не говори.

Мълчанието е за предпочитане. То те обгръща постепенно, като поставена на устата ти маска с хлороформ. То е потайно, трупа се дълго, като смъртоносна задушаваща лавина.

Чудя се дали тя е наясно. Дали може по лицето ми да се досети, че за пръв път чувам за болестта на баща ми. За пръв път някой изговаря думата пред мен.

— Да — отвръщам, без да се усмихвам. — Права си. Той се държи храбро.

— Трябва да се връщам при гостите — най-сетне казва Соланж.

— Довиждане, Антоан. Благодаря ти, че дойде.

Тя се отдалечава със скована походка. Аз тръгвам към вратата, Гаспар излиза от големия салон с поднос в ръце. Правя му знак, че ще го чакам долу. Слизам и паля цигара пред самата сграда.

Гаспар се появява след няколко минути. Изглежда спокоен, малко уморен. Минава направо на въпроса.

— Мосю Антоан, трябва да ви кажа нещо.

Прочиства гърлото си. Но не е напрегнат. За разлика от предишния път.

— Баба ви е мъртва вече. Аз се страхувах от нея, ужасно, разбирайте ли? Сега вече не може да ме уплаши. — Той мълква, подръпва вратовръзката си. Решавам да не го пришпорвам. — Две седмици след смъртта на майка ви една жена дойде при мадам. Аз ѝ отворих. Американка. Щом я видя, баба ви изгуби контрол. Разкреша се веднага да се маха. Направо се разбесня, никога не бях я виждал толкова разярена. У дома нямаше никой друг, само баба ви и аз. Майка ми беше отишла на пазар, а дядо ви беше заминал.

Елегантна жена в палто от норки приближава към нас. Ухание на „Шалимар“. Изчакваме, докато влезе в сградата. После Гаспар се

доближава до мен и продължава.

— Американката говореше добре френски. Да ви кажа, не остана дължна на баба ви. Поиска ѝ обяснение защо никога не отговаряла на обажданията ѝ, защо е пратила частен детектив да я следи. И накрая извика с цяло гърло: „Искам да чуя как е умряла Кларис, веднага!“

— Можеш ли да ми опишеш тази американка? — питам аз с разтуптяно сърце.

— Ами около четирийсетгодишна, с дълга руса коса, почти бяла, висока, спортен тип.

— И какво стана?

— Баба ви я заплаши, че ако не си тръгне веднага, ще извика полиция. И после ми нареди да я изпратя до вратата. Излезе от стаята и останахме само двамата. Американката каза нещо на английски, което прозвучава ужасно, и тресна вратата, без да ме погледне нито веднъж.

— Защо не ни каза онзи ден?

Той се изчервява.

— Нищичко не смеех да ви кажа, преди баба ви да си отиде. Харесвам си работата, мосю Антоан. Цял живот не съм правил нищо друго. Заплащането е прилично. Уважавам семейството ви. Не исках да създавам неприятности.

— Има ли нещо друго, което трябва да знам?

— Да — кимва той енергично. — Когато американката я обвини за детектива, който я следил, внезапно се сетих как няколко пъти бяха търсили баба ви от една агенция. Аз по природа не съм любопитен и не бях обърнал внимание, но след караницата всичко си припомних. И после намерих нещо... в кошчето за боклук на баба ви в деня след посещението на американката.

Лицето му вече пламти.

— Надявам се, няма да си помислите...

Усмихвам се.

— Не, разбира се, не смятам, че си направил нещо нередно, Гаспар. Просто си събирал боклука, нали така?

Неговото облекчение е толкова видимо, че без малко да се разсмее.

— Пазя го толкова години — прошепва той и ми подава омачкано листче.

— Защо си го запазил, Гаспар?

Той се изпъва в цял ръст.

— Заради майка ви. Защото аз я боготворях. Защото исках да ви помогна, мосю Антоан.

— Да ми помогнеш?

Гласът му не трепва. Очите му са напълно сериозни.

— Да ви помогна да разберете какво се е случило. В деня, когато тя умря.

Бавно изглаждам листчето. Това е фактура, пратена до баба ми от агенция „Виарис“, частни детективи с адрес на улица „Амстердам“, в Девети арондисман. За доста солидна сума, отбелязвам наум.

— Майка ви беше прекрасен човек, мосю Антоан.

— Благодаря, Гаспар. — Протягам ръка. Неловък момент, но човечецът изглежда доволен.

Проследявам как влиза в сградата, невзрачна фигура с изкривен гръбнак и клощави крака. Подкарвам към къщи с максимална скорост.

Бърза проверка в интернет потвърждава опасенията ми. Агенция „Виарис“ вече не съществува. Сляла се е с по-голяма групировка, наречена „Детективи Рюбис: професионални разследвания“, която предлага „наблюдение, следене, операции под прикритие, проверки на дейността и финансовото състояние“. Нямах представа, че подобен бизнес все още съществува. А техният явно процъфтява, ако съдя по стилния модерен уебсайт. Офисите им са близо до Операта. Забелязвам имейл адрес. Решавам да им пиша, да обясня ситуацията. И че се нуждая от резултатите от разследването, което баба ми Бланш Рей е поръчала през 1973 г. Прилагам и номера на фактурата, изпратена до баба ми. Мога ли да разчитам, че ще се свържат с мен при първа възможност? Спешно е, благодаря. Добавям и номера на мобилния ми телефон.

Искам да се обадя на Мелани да ѝ кажа всичко това, понечвам да ѝ звънна, но часът наближава един след полунощ. Дълго се въртя в леглото, преди най-сетне да дойде сънят.

Болестта на баща ми. Предстоящото погребение на баба ми. Високата руса американка.

Искам да чуя как е умряла Кларис, веднага.

На другата сутрин още с влизането в офиса се заемам да намеря телефона на Лоранс Дардел. Тя е дъщеря на доктор Дардел, навярно на петдесет и пет-шест, според моите предположения. Баща ѝ е бил близък приятел и лекар на семейството, подписан смъртния акт на майка ми — според Гаспар той пръв е отишъл на авеню „Анри Мартен“ в онзи съдбносен ден през февруари 1974 г. Самата Лоранс също е станала лекар, поемайки пациентите на баща си и техните семейства. Не бях я виждал от години. Не може да се каже, че сме били приятели. Когато позвънявам в кабинета ѝ, от там ме уведомяват, че е при пациенти в болницата, където работи. Изглежда, не разполагам с друга възможност, освен да си запиша час. Следващата пролука в графика на доктор Дардел е след седмица. Благодаря на гласа в телефона и затварям.

Спомням си, че баща ѝ живееше на улица „Спонтини“, недалеч от улица „Лоншан“. Там беше кабинетът му. Нейният е на авеню „Моцарт“, но съм почти сигурен, че тя все още живее в апартамента на авеню „Спонтини“, който наследи от баща си. Спомням си, че съм ходил там като малък, след смъртта на майка ми, на чай с Лоранс и съпруга ѝ. Имаше и деца, много по-малки от нас. Тях почти не си спомням. Да, Лоранс Дардел определено е омъжена, но името на съпруга ѝ отказва да изплува. Тя запази моминското си име с оглед на професионалната си кариера. Единственият начин да проверя дали все още живее на улица „Спонтини“ е да отида до там.

След усилена работа през цялата сутрин на обед се обаждам на баща ми. Телефона вдига Режин, която ме уведомява, че заедно със сестра си организират погребението на Бланш, което ще се състои в църквата „Сен Пиер дьо Шайо“, както можеше да се очаква. Информирам я, че привечер ще се обадя пак. В късния следобед имам среща, една от последните с Парембер в неговия офис. Монтажът на Купола на мисълта е в ход, остава да се изгладят някои дребни детайли.

Когато пристигам, с лека паника установявам, че Рабани, непоносимият зет на моя работодател, също е там. Още по-голямо е учудуването ми, когато той се втурва да се здрависа с мен — за пръв път с усмивка, разкриваща отблъскващи венци — и ме поздравява за това колко фантастично се е получил Куполът на мисълта. Парембер ни наблюдава с обичайното си самодоволство, чакам всеки момент да чуя

как мърка. Рабани прелива от въодушевление; лицето му е зачервено и потно. Изненадите не спират: той направо заеква от вълнение. За него няма съмнение, че Куполът на мисълта, изграден от фосфоресциращи панели с преливащи се цветове, е революционна идея с върховна артистична и психологическа стойност, която той иска да я развие, с мое позволение.

— Може да стане нещо велико — задъхано изрича той. — Да завладее целия свят.

Научавам, че разполага с готов план, плод на задълбочен размисъл. Предлага ми готов за подписване договор, който мога да консултирам с моя адвокат, разбира се, но трябва да стане бързо и ако всичко мине гладко, скоро ще бъда милиардер. Той също. Не ми остава друго, освен да изчакам да си поеме дъх, което все пак се случва, защото пръскащото слюнка лице вече е добило морав оттенък. Оставам сдържан, прибирам в джоба си проекта за договор и ледено отвръщам, че ще го обмисля. Колкото по-хладно се държа, толкова повече нараства неговото работеление. След един ужасяващ момент, в който Рабани ме напада като любвеобилен пес и аз се уплашвам, че наистина ще вземе да ме разцелува, той най-сетне си тръгва.

Двамата с Парембер се залавяме за работа. Той изразява известно недоволство от местата за сядане, които му се струват твърде удобни за неговия вкус и неподходящи за чутовното интелектуално усилие, което ще се извърши под купола. Подтиква ме по посока на аскетизма, тоест прави ъгли и твърди повърхности, които предполагат изпънат гръб като в класната стая на взискателен учител. Никакъв уклон към примамлива леноност.

Колкото и меко да говори, Парембер е крайно взискателен клиент, тъй че напускам офиса му абсолютно пребит, и то доста покъсно от предвиденото. Решавам да подкарам направо към улица „Спонтини“. В този час трафикът е по-разреден, но ще са ми нужни поне двайсет минути да стигна до там. Паркирам близо до авеню „Виктор Юго“ и влизам в едно кафене да убия още малко време. Все още нямам отговор от агенция „Рюбис“. Обмислям дали да не се обадя на сестра ми и да споделя как възнамерявам да постъпя, но още щом изваждам телефона, той започва да звъни. Анжел. Сърцето ми подскача — както винаги, когато чуя гласа ѝ. На ръба съм да ѝ кажа за предстоящото посещение в дома на Лоранс Дардел, но в последния

момент се въздържам. Искам да запазя само за себе си това начинание, или както там ще го наречете. Това е мисия в търсене на истината. Подхващаме други теми и най-вече следващия ни уикенд заедно, който вече наближава.

После се обаждам на баща ми. Гласът му звучи немощно. Сякаш не е същият човек. Както обикновено разговорът ни е кратък, с блокирани емоции. Ние двамата сякаш сме разделени от висока здрава стена. Разговаряме наистина, но това не е общуване, няма никаква нежност, никаква обич. Никаква близост. Така е било през целия ни живот. Защо да се мъча да го променя? Дори не знам откъде да започна. Да го питам за болестта му? Да му разкрия, че съм научил? Да му кажа, че му съчувствам? Невъзможно. Той не е програмирал в мен подобна нагласа. Затварям и както обикновено след разговор с баща ми чувството за безнадеждност надига уморената си глава.

Наближава осем. Лоранс Дардел най-вероятно си е у дома: на улица „Спонтини“ 50. Не разполагам с кода за достъп, тъй че изчаквам отвън, пуша, крача напред-назад, за да се стопля, докато от сградата най-сетне излиза човек. Според списъка пред вратата към портиерната, семейство Дардел живее на третия етаж. Тези достолепни, застлани с червени килими сгради от времето на Осман миришат еднакво, мисля си аз, докато изкачвам стълбите — апетитни аромати на готовено, восьчен лак за дърво, ухание на свежи цветя иззад затворените врати.

Позвънявам и ми отваря около двайсетгодишен младеж с нахлупени на главата слушалки. Обяснявам кой съм и питам за майка му. Още преди да ми отговори, се появява Лоранс Дардел. Поглежда ме и се усмихва.

— Вие сте Антоан, нали? Синът на Франсоа?

Представя ме на сина си Томас, който се отнася нанякъде с все слушалките, и ме въвежда в дневната. Не забелязвам да се е променила с напредването на годините. Лицето й е каквото го помня, малко, ъгловато, с остри черти и брадичка, безцветни мигли и вързана на опашка коса. Предлага ми чаша вино и аз приемам.

— В „Лъ Фигаро“ прочетох за смъртта на баба ви. Сигурно всички сте много разстроени. Ние ще дойдем на погребението, разбира се.

— Не бях особено близък с нея — заявявам аз.

Жената повдига вежда.

— О, бях останала с впечатлението, че вие с Мелани сте много привързани към мадам Рей.

— Не бих казал.

Пауза. Стаята, в която се намираме, отразява традиционализма на буржоазията. Всяко нещо е на мястото си. По бледосивия килим няма и петънце, и една прашинка не се вижда. Обичайните мебели, скучни картини, безброй спретнато подредени книги по медицина. И все пак този апартамент може да се превърне в истинско бижу, отбелязвам аз — с окото на професионалист премахвам неу碌едните изкуствени тавани, тежката ламперия и грозните врати. Обонянието ми долавя неотслабваща миризма на готовено. Време е за вечеря.

— Как е баща ви? — любезно пита Лоранс.

Тя е лекар в края на краищата. Не е нужно да се преструвам.

— Той има рак.

— Да — потвърждава тя.

— Вие сигурно знаете.

— От известно време.

— Откога?

Тя слага ръка под брадичката си, присвива устни.

— Научих от баща ми.

Нещо ме присвива в гърдите.

— Но той умря в началото на осемдесетте.

— Да — отвръща тя, — през осемдесет и втора.

Тя има същата яка структура като баща си, същите къси дебели пръсти.

— Искате да кажете, че баща ми е бил болен още през осемдесет и втора?

— Да, от тогава. Но успя да се закрепи благодарение на лечението. После си беше добре. Поне за известно време. До скоро всъщност.

— Вие ли сте негов лекар?

— Не, но баща ми го лекуваше до смъртта си.

— Изглежда много уморен. Направо изтощен, бих казал.

— От химиотерапията е. Организмът трудно я понася.

— А действа ли?

Тя ме поглежда сериозно.

— Не знам, Антоан. Не съм негов лекар.

— Тогава откъде знаете, че състоянието му се е влошило?

— Наскоро го видях, то си личи.

Следователно и тя също като доктор Бесон беше забелязала.

— Баща ми не е казал нито на Мелани, нито на мен за болестта си. Сестра му знае — странно откъде, защото те почти не си говорят. Дори не съм наясно какъв вид е неговият рак. Той нищо не казва.

Тя кимва, но оставя думите ми без коментар. Допива виното си и слага чашата на масата.

— Защо дойдохте, Антоан? С какво мога да ви помогна?

Преди да й отговоря, входната врата прищраква и при нас влиза едър оплещивящащ мъж. Смътно разпознавам съпруга. Лоранс ме представя.

— Антоан Рей. Колко време не сме се виждали! Все повече заприличвате на баща си.

Става ми неприятно, когато хората правят това сравнение. Името най-сетне изплува — Сирил. След няколко минути най-общи приказки той поднася съболезнованията си за смъртта на Бланш и излиза от стаята. Забелязвам, че Лоранс поглежда часовника си.

— Няма да ви отнема много време, Лоранс. Да, наистина, имам нужда от помощта ви.

Тя ме поглежда с очакване. Изглежда енергична и компетентна, което й придава солидност. Почти като мъж.

— Искам да прегледам медицинския картон на майка ми.

— Мога ли да попитам защо?

— Има някои неща, които искам да проверя. Например смъртния акт.

Тя присвива очи.

— Какво точно искате да знаете?

Привеждам се напред и изговарям решително:

— Искам да знам как точно и къде е починала майка ми.

Тя като че ли е смутена.

— Това необходимо ли е?

Тонът ѝ предизвиква раздразнението ми. Не го скривам и питам:

— Има ли никаква пречка?

Гласът ми прозвучава по-остро, отколкото съм искал.

Тя почти отскача назад, все едно съм посегнал да я пробода.

— Няма проблем, Антоан, не е нужно да се ядосвате.

— Значи мога да получа картона ѝ?

— Трябва да го потърся. Не знам къде точно се намира. Няма да стане толкова бързо.

— В смисъл?

Тя отново поглежда часовника си.

— Всички документи, останали от баща ми, се пазят тук, но в момента нямам време да потърся каквото искате.

— А кога ще имате време?

В гласа ми отново се прокрадва груба нотка, макар да не е преднамерено. Помежду ни напрежението расте, враждебността е повече от осезаема, което ме учудва.

— Ще го потърся при първа възможност. И веднага ще ви се обадя.

— Чудесно — казвам аз и ставам от мястото си.

Тя също се изправя със зачервено дългнесто лице. Вдига глава и ме поглежда.

— Добре си спомням смъртта на майка ви. Беше ужасен удар за цялото ви семейство. Тогава бях на около двайсет, тъкмо се бях запознала със Сирил и учех медицина. Спомням си как баща ми се обади и ми каза, че Кларис Рей е починала от аневризма. Била мъртва, когато той отишъл, и нищо не могъл да направи.

— И все пак трябва да видя картона ѝ — решително настоявам аз.

— Връщането в миналото не носи нищо добро. Достатъчно възрастен сте да го знаете.

Не казвам нищо. После напипвам една визитка в джоба си и ѝ я подавам.

— Ето телефона ми. Моля ви, обадете ми се, щом откриете картона.

Излизам с пламтящо лице по най-бързия начин, без да кажа „довиждане“. Затварям вратата зад гърба си и бързо се спускам по стълбите. Паля цигара още преди да съм стъпил на тротоара.

Въпреки неприятното чувство и страха от онова, което не знам и не разбирам, подтичвайки към колата в студения мрак, аз чувствам близост с майка ми, каквато не съм изпитвал от години.

От агенция „Рюбис“ ми се обаждат в края на следващия ден. Очарователна делова жена на име Делфин. Не вижда проблем да получава досието. Минали са повече от трийсет години в края на краищата. От мен се иска само да отида на място. Тя ще провери дали съм този, за когото се представям, и ще ми даде да подпиша някакъв документ.

Доста време отнема да се придвижа от „Монпарнас“ до Операта. Попаднал в обичайното задръстване, аз пускам радиото, съсредоточено вдишвам и издишвам, старая се да не се поддам на беспокойството. Не съм спал добре през последните седмици. Безсънни нощи, безкрайни въпроси. Чувство за малоценност, предизвикано от нещо, което не мога да проумея. Продължавам да си мисля дали да не звънна на сестра ми, да ѝ разкажа какво съм научил, но пак се отказвам. Искам първо аз да науча цялата история. Да разполагам с всички карти. А те се съдържат в досието под името „Рей“, което ще получа от агенция „Рюбис“. Също и в медицинския картон на майка ми. И тогава, струва ми се, ще бъда наясно как да постъпя и как да кажа на Мелани.

Делфин ме държи повече от десет минути в една шикозна чакалня в млечнобяло и червено. Тук ли се борят с нетърпението и яростта съпрузите, заподозрени своите половинки в прелюбодеяние? В този късен час аз съм единственият посетител. Най-сетне Делфин се появява — женствена фигура, облечена в рубиненочервено, ослепителна топла усмивка. Днешните частни детективи изобщо не приличат на Коломбо.

Подписвам формуляра, удостоверяващ получаването на документа, показвам личната си карта и тя ми подава голям кафяв плик с дебел восьчен печат. Личи си, че от години не е отварян. С големи печатни букви е изписано името РЕЙ. Научавам, че вътре ще намеря оригиналите на материалите, изпратени на баба ми. Ръцете ме сърбят да го отворя още щом влизам в колата, но си налагам търпение.

Прибирам се у дома, правя си кафе, паля цигара и сядам на масата в кухнята. Напълвам дробовете си с въздух.

Все още мога да прибера някъде този плик, без да го отварям. И да си остана в неведение. Оглеждам познатата обстановка. Чайника, трохите по плота, недопитата чаша мляко. В апартамента е тихо, Люка сигурно спи, а Марго е пред компютъра. И все пак продължавам да отлагам. Дълго време.

В един момент грабвам нож и срязвам плика. Печатът поддава, сцепва се надве. Няма връщане назад.

Първото, което изпада отвътре, са две черно-бели изрезки от списанията „Вог“ и „Жур дьо Франс“. Моите родители на коктейли, приеми, конни надбягвания — 1967, 1969, 1971, 1972. Мосю и мадам Франсоа Рей. Мадам в тоалети на „Диор“, „Жак Фат“, „Скиапарели“. Дали ги е получавала да ги облече само за определен случай? Аз не си ги спомням. Колко великолепно изглежда. Толкова свежа, толкова красива.

Появяват се и други изрезки, от „Лъ Монд“ и „Лъ Фигаро“. Баща ми по време на делото „Валомбрю“, което го прослави в началото на седемдесетте. Откривам и две по-малки — по случай моето раждане, както и на Мелани — в дневната хроника на „Лъ Фигаро“. После се натъквам на голям плик от плътна кафява хартия. В него са пъхнати три черно-бели снимки и две цветни. Некачествени зърнести изображения в близък план. Което не ми пречи да разпозная майка ми. Тя е в компанията на платиненоруса жена, която изглежда малко по-възрастна от нея. Три от снимките са направени по улиците на Париж. Майка ми усмихнато гледа другата жена. Не се държат за ръце, но близостта им е очевидна. Трябва да е било през есента или зимата — и двете са облечени в палта. Цветните снимки са направени в ресторант или бара на някакъв хотел. Седят на маса. Русата жена пуши. Носи лилава блуза и перлена огърлица.

Лицето на майка ми е мрачно, очите ѝ са сведени надолу, устните са стиснати. На една от снимките жената гали майка ми по бузата.

Внимателно разстилам снимките върху кухненската маса. Отново ги разглеждам. Мозайката на близостта между майка ми и тази непозната. Не се съмнявам, че това е жената, която Мелани бе видяла в леглото на майка ни. Американката, за която ми разказа Гаспар.

В плика има и напечатано на машина писмо, адресирано до баба ми. Датата е 12 януари 1974 г. Един месец, преди майка ми да умре.

Уважаема мадам Рей,

Придържайки се към Вашите указания и подписания помежду ни договор, предоставям на Вашето внимание исканата информация относно Кларис Рей, по баща Елзиер, и мис Джун Ашби. Мис Ашби е американска граждanka, родена през 1925 г. в Милуоки, щата

Уисконсин. Притежава художествена галерия в Ню Йорк на Западна 57-а улица. Тя идва в Париж всеки месец по работа и отсяда в хотел „Режина“ на Плас де Пирамид в Първи арондисман.

От септември до декември 1973 г. мис Ашби и мадам Рей са се срещали при всяко пътуване на мис Ашби до Париж, общо пет пъти. Всеки път мадам Рей е идвала в хотел „Режина“ следобед и се е качвала направо в стаята на мис Ашби. Тръгвала си е след около два часа. Веднъж, на 4 декември, мадам Рей отишla в ранния следобед и си тръгнала от хотела призори на следващата сутрин.

Приложено Ви изпращам нашата фактура.

Агенция „Виарис“ частни детективи.

Внимателно разглеждам снимките с Джун Ашби. Забележителна жена. Очите ѝ изглеждат тъмни, но качеството на снимките не е добро. Не мога да кажа какви са. Има високи скули и широки рамене като на плувкиня.

Не mi прилича на агресивна лесбийка. Долавям дори нещо крайно женствено у нея — издължени слаби крайници, колие на шията ѝ, обици на дълги висулки. Питам се какво ли е казала на английски в деня, когато е отишла да се конfrontира с Бланш, което е прозвучало толкова ужасно според Гаспар. Къде ли е тя сега? С какво си спомня майка mi?

Долавям движение и рязко се обръщам. Марго е по нощница, застанала е точно зад мен. Косата ѝ е опъната назад, така много прилича на Астрид.

— Какви са тия книжа, татко?

Първата mi реакция е засрамено да скрия снимките, да ги напъхам обратно в плика и да измисля някаква история за подреждането на стари документи. Само че не помръдвам.

Твърде късно е за лъжи. Твърде късно и за мълчание. Твърде късно да се преструвам, че не знам какво съдържат.

— Тази вечер ги получих.

Тя кимва.

— Брюнетката страшно прилича на Мелани... Това ли е майка ви?

— Да, това е моята майка. А русата дама е... нейна приятелка. Марго сяда и внимателно разглежда снимките една по една.

— Какво означава всичко това?

Стига лъжи. Стига мълчание.

— Баба ми наела частен детектив да следи майка ми и тази жена. Марго ме поглежда ококорено.

— Защо ще ги следи? — И после се досеща. В края на краищата тя е само на четиринайсет. — Оoo — бавно изрича тя и лицето ѝ порозовява. — Били са любовници?

— Да — отвръщам аз.

Пауза.

— Майка ти е имала връзка с тази жена?

— Да.

Марго замислено се почесва по главата. И прошепва:

— Това да не е никаква голяма семейна тайна, за която никой никога не говори?

— Така излиза.

Тя вдига една от черно-белите снимки.

— Толкова много прилича на Мелани. Направо удивително.

— Да, така е.

— А коя е другата жена, приятелката ѝ? Виждал ли си я?

— Американка. Случило се е много отдавна. И да съм я виждал, не си я спомням.

— Какво ще правиш с всичко това, татко?

— Не знам — отвръщам съвсем искрено.

Най-неочаквано пред очите ми изплува видение: проходът Гоа под първите пенливи вълни. Скоро остават само спасителните стълбове, които бележат пътя дълбоко под водата. Обхваща ме смущаващо чувство.

— Добре ли си, татко? — питат Марго.

Погалва ръката ми. Подобен жест е такава рядкост, че едновременно ме стряска и трогва.

— Добре съм, миличко. Благодаря. Хайде, върви да си лягаш.

Тя ми позволява да я целуна. После изчезва.

В плика е останал само лист тънка хартия — намачкан и после пригладен. С логото на хотел „Сен Пиер“. Носи дата 19 август 1973 г. Разпознавам почерка на майка ми и шокът ме зашеметява. Прочитам първите няколко реда с разтуртяно сърце.

Ти току-що излезе и аз пъхам тази бележчица под вратата на стаята ти, а не в обичайното ни скривалище и се моля да я намериш, преди да вземеш влака за Париж...

Усещам главата си донякъде прояснена, макар че сърцето ми все още бълска болезнено, както в стаичката на Гаспар преди няколко дни. Сядам пред компютъра, отварям „Гугъл“ и написвам „Джун Ашби“ в прозорчето. Първото, което се появява, е художествената галерия, която носи нейното име, на Петдесет и седма улица в Ню Йорк. Излага предимно модерно и съвременно изкуство от авторки жени. За нея самата на този сайт няма никаква информация.

Връщам се в „Гугъл“ и продължавам да търся. И ето какво откривам.

Джун Хенриета Ашби почина от респираторен арест в болницата „Маунт Синай“ в Ню Йорк през май 1989 г., на 64 години. Нейната прочута галерия на 57-а улица, основана през 1966 г., е насочена предимно към жените творци в съвременното европейско изкуство, което тя първа представи на ценителите в Америка. Дейността на галерията се поема от съдружничката на Ашби Дона У. Роджърс. Мис Ашби бе активистка в движението за правата на жените с хомосексуална ориентация, съосновател на техния нюйоркски клуб и групата за подкрепа „Дъщери на надеждата“.

Новината за смъртта на Джун Ашби ме изпълва с дълбока тъга. Бих искал да опозная тази жена, която майка ми е срешила в Ноармутие през лятото на 1972 г. Жената, която тя е обичала тайно в продължение на повече от година. Жената, с която Кларис е била готова да отгледа своите деца, изправяйки се срещу целия свят. Късно е вече. Късно е от цели деветнайсет години.

Разпечатвам кратката бележка и пъхам листа при другите документи в плика. Връщам се в „Гугъл“ да потърся Дона У. Роджърс и „Дъщери на надеждата“. Дона е около седемдесетгодишна, изтерзана на вид жена със строго лице и късо подстригана медночервена коса. Клубът на лесбийките има богат и интересен уебсайт. Преглеждам го, прочитам за конференции, концерти, събирания. Уроци по кулинария, йога, поетични семинари, политически форуми. Препращам линка на Матилд, моя позната архитектка, с която работих преди две-три

години. Нейната приятелка Милена има хипарски бар в Латинския квартал, където често се отбивам. Въпреки късния час почти веднага получавам отговор, Матилд явно е пред компютъра си. Заинтересувана е защо съм ѝ пратил този линк. Обяснявам: съоснователка на клуба е жена, която е била любовница на майка ми. И ето че мобилният ми звъни. Матилд.

— Ей! Не знаех, че майката е била лесбо.

— Аз също.

В настъпилата тишина няма неловкост.

— Кога научи?

— Съвсем насокро.

— Как се чувстваш?

— Меко казано, странно.

— А тя знае ли, че си научил? Тя ли ти каза?

Въздъхвам.

— Майка ми почина през седемдесет и четвърта, Матилд. Бях на десет.

— О, съжалявам — казва смутено тя. — Прощавай.

— Няма нищо.

— Баща ти дали е разbral?

— Нямам представа. Не ми е ясно какво знае баща ми.

— Искаш ли да дойдеш в бара да пийнем по едно и да си поговорим?

Изкушавам се да отида. В компанията на Матилд винаги е приятно, а барът на приятелката ѝ е много забавно нощно заведение. Тази вечер обаче изтощението ме е изцедило докрай. Тя настоява скоро да намеря време. Обещавам ѝ.

По-късно, когато съм вече в леглото, звъня на Анжел. Включва се гласовата ѝ поща. Затварям, без да оставя съобщение. Пробвам на домашния ѝ телефон. Не вдига. Старая се да не допусна разочарованието да ме подразни, но не успявам. Знам, че се вижда и с други мъже. Макар че тя проявява дискретност по въпроса. Ще ми се да ѝ намекна да не е толкова потайна. Решавам лично да ѝ го кажа в скоро време. Но как ще реагира тя? Ще изтъкне факта, че не съм неин съпруг? Че е алергична към верността? Че тя живее в Клисон, а аз в Париж, тъй че как ще решим този проблем? Да, всъщност, как? Не виждам начин тя някога да се премести в Париж. Анжел не понася

замърсения въздух и шума, а аз виждам ли се погребан в онова провинциално градче? Тя дори би могла да попита (защото сигурно се е досетила) дали съм скрил от нея, че съм спал с Астрид.

Анжел ми липсва в тази нощ, леглото ми е празно, а главата ми гъмжи от въпроси. Нужна ми е нейната проницателност, яснотата на бързия й ум. Тялото й, уханието на кожата й. Затварям очи и с мисълта за нея възбудата ми бързо достига кулминация. То е някакъв вид облекчение, но не ми носи щастие. Чувствам се безкрайно самотен, повече от всеки друг път. Ставам от леглото и паля цигара на тъмно в тишината.

Изплуват красивите черти на Джун Ашби. Представям си как натиска звънеца пред вратата с табелка „Рей“, висока и неудържима в своето гневно огорчение. Тя и Бланш, в директен сблъсък. Новият свят срещу Стара Европа, чието олицетворение е Шестнайсети арондисман на Париж.

Искам да чуя как е умряла Кларис, веднага.

Не знам как звучи гласът й, никога няма да узная, но тази вечер като че ли го чувам, дълбок, непоколебим глас, с тежък американски акцент въпреки перфектния френски. Чувам как произнася името на Кларис, с характерното за американците подчертано ударение на последната сричка и меко „р“.

Искам да чуя как е умряла Кларис, веднага.

По-късно, когато най-сетне се унасям, тревожната картина как морето погълъща и заличава прохода Гоа не напуска неспокойните ми сънища.

Свърши се. Тялото на Бланш е положено в парцела на семейство Рей на гробището „Паси“. Край гробницата, под изненадващо синьо небе, се е събрала малобройна група — моите деца, Астрид, Мелани, Соланж, Режин, Жозефин, близки приятели, преданите прислужници и моят изнемощял баща, когото за пръв път виждам да се подпира на бастун. Забелязвам, че болестта постепенно наслагва своя красноречив отпечатък. Кожата му има нездрав жълтеникав цвят, прилича на восьчна. Почти напълно е загубил косата си, дори миглите и веждите. Прави ми впечатление, че Мелани не се отделя от него, държи ръката му, крадешком го поглежда както майка, която утешава детето си. Известно ми е, че сестра ми има нов приятел, млад журналист на име Ерик, с когото още не се познавам, но въпреки този нов мъж в живота ѝ тя като че ли е изцяло погълната от баща ни и грижата за здравето му. По време на церемонията в студената и мрачна църква ръката ѝ не слезе от рамото му. Досещам се колко е притеснена, как ѝ се къса сърцето. Аз защо не се трогвам? Защо сегашната уязвимост на баща ми извиква единствено съжаление? Както стоя там, той не присъства в мислите ми. Нито баба ми. Мисля за майка ми, чийто ковчег лежи в същия гроб, на няколко стъпки от краката ми. Идвала ли е тук Джун Ашби? Заставала ли е на моето място с поглед, вперен в надгробната плоча с името на Кларис? И ако е била тук, дали са я спохождали същите въпроси, които сега тормозят мен?

След погребението се събираме на авеню „Анри Мартен“ в памет на Бланш. Появяват се няколко от приятелите на Соланж. Същите елегантно облечени, видимо състоятелни хора, които зърнах в късната вечер след смъртта на Бланш. Соланж ме моли да й помогна да занесем цветя в големия салон, отворен специално по този повод. Гаспар и двама помощници са подредили буфет с апетитни хапки; няма как да не забележа наплесканата с дебел слой руж Режин, която налита на шампанското. Надвисналата опасност убягва от вниманието на Жозефин, която е увлечена в разговор с червендалест мазен ласкател. Баща ми е съвсем притихнал, седи в един ъгъл с Мелани.

Аз съм сам със Соланж в кабинета, помагам й да избере вази за натрапчиво ухаещите лилиуми, които се трупат след всяко издрънчаване на звънеца. Най-неочаквано я нападам, както се е съсредоточила върху подредбата на цветята.

— Спомняш ли си жена на име Джун Ашби? — изстрелвам в упор.

По старателно гримираното ѝ лице не трепва и мускул.

— Съвсем смътно — промърморва тя.

— Американка, руса, висока... собственичка на галерия в Ню Йорк.

— Върти ми се нещо.

Наблюдавам движението на ръцете ѝ над белите цветове, нейните обсипани с бижута топчети пръсти с маникюр в аленочервено. Горката Соланж, тя никога не е била красива. Сигурно не ѝ е било лесно да приеме снаха с външността на Кларис.

— Джун Ашби две лета поред е идвали в Ноармутие, в хотел „Сен Пиер“. По едно и също време с нас.

— Разбирам.

— Спомняш ли си да се е сприятелила с майка ми?

Тя най-сетне ме поглежда. Никаква топлота не усещам в тези кафяви очи.

— Не. Не си спомням.

Появява се сервитър с поднос празни чаши. Изчаквам да излезе.

— Какво си спомняш за нея и майка ми?

Отново каменен поглед.

— Нищо. Нищо не си спомням за нея и майка ти.

Ако това е лъжа, то тя се справя съвършено. Очите ѝ гледат право в мен, без да трепнат. Овладяла е всякакви емоции, изглежда напълно невъзмутима. Посланието към мен е пределно ясно: „Не задавай повече въпроси.“

С привичната скована стойка с изправен гръб тя се отдалечава, понесла лилиумите. Връщам се в големия салон, където е пълно с хора, които виждам за пръв път. Поздравявам учтиво.

Лоранс Дардел, в черен костюм, който я състарява с години, дискретно ми връчва кафяв плик. Медицинското досие. Благодаря ѝ и оставям плика до палтото си, макар да нямам търпение да го разкъсам. Очите на Мелани ме следят отдалеч. Чувствам да ме бодва угрizение. Скоро, казвам си, много скоро ще споделя наученото с нея. За Джун Ашби, за сблъсъка с Бланш и доклада на детектива.

Забелязвам, че и Астрид ме наблюдава, сигурно се чуди защо изглеждам така напрегнат. Тя е заета да утешава Марго, която много

тежко понесе погребението заради болезнените пресни спомени от Полин.

Арно се приближава и застава до мен. Дошъл си е за погребението на прабаба си. Косата му е по-къса, по-чиста, дори се е обръснал.

— Здрави, тате.

Той ме потупва по рамото, продължава към масата, където са сервирани напитките и петифурите, и си налива плодов сок. След дълъг период на мълчание помежду ни, с изключение на минимално необходимите разговори, отношенията ни са се постопили. Подозирам, че пансионът със строгите изисквания относно режима, ободрителният ефект на редовната хигиена и усилените занимания със спорт, включени в задължителната програма, му се отразяват добре. Астрид е на същото мнение.

Той се накланя към мен и прошепва:

— Да знаеш, Марго ми каза за онези снимки.

— За майка ми?

— Да. Всичко ми обясни. За писмото от агенцията и изобщо.

Жестока работа.

— Ти как го приемаш?

— Кое, че съм имал баба гей? — ухилва се той.

Не мога да се сдържа, усмихвам се и аз.

— Да ти кажа, горино е, като си помислиш. Не и за дядо, естествено.

— О, едва ли.

— Тежичък удар е по мъжкото достойнство. Представяш ли си изведнъж да ти светне, че съпругата ти предпочита жени.

От устата на един шестнайсетгодишен младеж това наблюдение ми звучи едновременно зряло и напълно уместно. Как бих реагирал аз, ако Астрид имаше връзка с жена? Нима това не е върховната обида за един мъж? Най-унизителната форма на изневяра? Най-сигурният начин да подкопаеш мъжкото самочувствие? Неволно се сещам за Серж и косматите му бедра, заснети с камерата на Астрид, и съм готов да се закълна, че това е върховната обида.

— Как са отношенията със Серж? — интересувам се аз, като внимавам Астрид да не чуе.

Арно погльща наведнъж цял шоколадов еклер.

— Той много пътува.

— А майка ти? Как е тя?

Арно ме поглежда изпод вежди и продължава да дъвче.

— Не знам. Сам я питай. Тъкмо гледа към нас.

Посягам да си налея шампанско и Гаспар се втурва да ми помогне.

— Кога ще се виждаш пак с Анжел? — пита синът ми.

Оставям ледените мехурчета да се разпукнат върху езика ми.

— След две седмици — отвръщам аз и без малко да добавя:
„Нямам търпение.“

— Тя има ли деца?

— Не. Има племенници горе-долу на твоята възраст.

— Ти ли ще ходиш в Нант?

— Да. Тя не обича да идва в Париж.

— Жалко.

— Защо?

Той се изчервява.

— Ами защото е готина.

Това ме разсмива и аз разрошвам косата му, както правех, когато беше малък.

— Вярно, готина е.

Минутите текат. Арно ми разправя за училището, за новите си приятели. Аз слушам и кимам. Приближава се Астрид с желание и тя да се включи в разговора. След малко синът ни отново се насочва към храната и двамата оставаме сами. Моята бивша съпруга ми се вижда по-щастлива. По всичко изглежда, че двамата със Серж са поставили ново начало. Радвам се да го чуя. И не ми пречи да й го кажа. Тя пита за Анжел, но не от любезност, глажди я любопитство. Много е слушала за нея от децата. Защо не я заведа някой път в Малакоф на вечеря? Разбира се, отвръщам аз, но Анжел рядко идва в Париж. Предпочита да си стои в любимия Ванде.

И ето че най-неочекано — въпреки че ми е приятно да разговарям с моята бивша съпруга, което отдавна не се е случвало — ме обзема непреодолимо желание да надникна сега, в този момент, в медицинското досие на майка ми. Не мога повече да отлагам.

Извинявам се, че трябва да отскоча до тоалетната, отстъпвам и незабелязано грабвам плика, пъхвам го под сакото и по дългия коридор

се втурвам към голямата баня. Заключвам се и нетърпеливо отварям плика. Лоранс Дардел е приложила и бележка.

Скъпи Антоан, в плика ще намериш пълното медицинско досие на майка ти. Направила съм фотокопия, както ще забележиш, но нищо не е пропуснато. Включила съм всички записи на баща ми. Наистина смятам, че по никакъв начин не може да ти бъде полезно, но уважавам твоето право, като син на Кларис Рей, да го разгледаш. Ако възникнат някакви допълнителни въпроси, обади ми се. Всичко хубаво, Л. Д.

— Надута кучка — чувам се да изричам на глас. — Никога не съм я харесвал.

Първият документ е смъртният акт. Изучавам го внимателно на запалената лампа. Майка ни наистина е починала на авеню „Анри Мартен“. Не на авеню „Клебер“. Причина за смъртта: Аневризма. Осенява ме неочеквана мисъл. „Я да се напъна — мърморя си на глас. — Дали ще мога да си спомня...“ 12 февруари 1974 г. Следобеда си дойдохме от училище с бавачката... Още с влизането научих... баща ни каза, че Кларис е починала внезапно и била откарана в болницата... Не попитах къде се е случило. Естествено, бях предположил, че е починала на авеню „Клебер“. Затова не попитах. Нито Мел.

За мен вече няма съмнение. *Никой не си направи труда да ни каже истината, защото ние изобщо не попитахме.* Бяхме толкова малки. Зашеметени от шока. Ясно си спомням как баща ми обясни за аневризмата, как се спуква някоя вена в мозъка, как Кларис бе умряла внезапно, почти мигновено, без болка. Но това е всичко, което чухме от него за смъртта ѝ. И ако Гаспар не се бе изпуснал, щяхме да си останем със заблуждението, че майка ни е умряла на авеню „Клебер“.

Прелиствам нататък, но някой раздрушва топката на вратата и ме стряска.

— Момент! — извиквам припряно, сгъвам листовете и ги скривам под сакото. Пускам водата в тоалетната, после и чешмата и си измивам ръцете.

Когато отварям вратата, отвън ме чака Мелани с юмруци на кръста.

— Какви ги вършиш? — пита тя. И бързо оглежда банята.

— Просто размишлявах. За някои неща — отвръщам аз, зае да подсуша ръцете си.

— Криеш ли нещо от мен?

— Не, разбира се. Работя по един проект, в интерес и на двама ни. Още не съм подредил мозайката.

Тя влиза в банята и тихо затваря вратата. За пореден път оставам поразен от приликата ѝ с майка ми.

— Чуй ме, Антоан. Баща ни умира.

— Казал ти е? — поглеждам я изумен. — Че има рак?

Тя кима.

— Да. Наскоро.

— Нищо не си споменала пред мен.

— Той ме помоли да не ти казвам.

Изумлението ми няма граници. Хвърлям кърпата на земята, разтърсва ме гняв.

— Това е възмутително. Аз съм негов син, за бога.

Представям си как се чувстваш. Но той не може да говори с теб. Не знае как. А и ти очевидно не умееш да разговаряш с него.

Подпирам се на стената и скръствам ръце пред гърдите си. Гневът бушува в мен. Вътрешно кипя, изчаквам да продължи.

— Не му остава много време, Антоан. Има рак на стомаха. Говорих с неговия лекар. Прогнозата не е добра.

— Какво се опитваш да ми кажеш, Мелани?

Тя застава пред мивката, пуска водата, прокарва ръце под струята. Облечена е в тъмносива вълнена рокля, черен клин, черни равни обувки със златни катарами. Посребрената ѝ коса е прибрана назад и вързана с черна кадифена панделка. Тя се навежда да вдигне кърпата, избърсва ръцете си.

— Ясно ми е защо си толкова войнствено настроен.

— Войнствено? — повтарям аз.

— Знам какви ги вършиш напоследък. Известно ми е, че си помогли Лоранс Дардел да ти даде медицинското досие на майка ни.

Сериозният ѝ глас ми пречи да я прекъсна.

— Знам, че Гаспар ти е дал някакъв документ. Сам ми каза. Вероятно вече си научил коя е русата жена. Преди малко дочух как разпитваш Соланж.

— Почакай, Мелани — избухвам аз. Лицето ми вече пламти от угрizения. Не искам тя да си мисли, че крия от нея толкова важни подробности. — Опитай се да разбереш, щях да ти кажа...

Тя вдига слабата си бяла ръка.

— Изслушай ме.

— Добре — отвръщам нервно и се усмихвам. — Целият съм в слух.

Тя не се усмихва. Привежда се към мен, зелените ѝ очи са на сантиметри от моите.

— Каквото и да откриеш, не искам да знам.

— Моля?

— Нали ме чу? Не искам да знам.

— Но защо? Съвсем друго ми каза. Заяви, че искаш да знаеш. В деня, когато си спомни защо направи катастрофата. Тогава ме увери, че си готова да понесеш тази болка.

Мелани отваря вратата, без да ми отговори, и аз изтръпвам, че ще се измъкне, без да каже и дума повече. Тя обаче рязко се обръща и когато отново застава с лице към мен, очите ѝ са пълни с такава дълбока тъга, че ми се приисква да я прегърна.

— Промених решението си. Не съм готова. И когато откриеш истината, каквато и да е тя, недей да говориш с баща ни. Никога не му казвай.

Задавят я сълзи и тя побягва с наведена глава. Оставам на място, неспособен да направя и крачка. Как може брат и сестра да са толкова различни? Нима е възможно Мелани да предпочита мълчанието пред истината? Как ще продължи да живее в неведение? И да не иска да узнае? Защо държи на всяка цена да защити баща ни?

Стоя напълно объркан, опрял рамо в рамката на вратата, когато по дългия коридор се появява дъщеря ми.

— Здрави, тате — казва тя. После вижда лицето ми. — Кофти ден?

Кимвам.

— При мен също.

— Значи ставаме двама.

И за мое учудване тя ме прегръща силно. Прегръщам я и аз и я целувам по главата.

Едва по-късно, много по-късно, когато вече съм у дома, ми хрумва идея.

Бележката на майка ми до Джун е в ръцете ми, препрочитам я за милионен път. После поглеждам разпечатката от интернет за смъртта на Джун Ашби. Името на нейната съдружничка, Дона У. Роджърс. Знам какво искам да направя. Съвсем ясно ми е. Откривам телефонния номер в уеб сайта на галерията. Поглеждам часовника на ръката си.

В Ню Йорк е пет часа следобед. *Направи го, подтиква ме вътрешният глас. Просто го направи. Нищо не губиш. Тя може да не е там, може нищо да не помни за майка ти, може дори да не приеме обаждането ти, но ти направи това усилие.*

След няколко сигнала чувам бодър мъжки глас:

— Галерия „Джун Ашби“, с какво мога да ви бъда полезен?

Поотвикнал съм да говоря на английски. От месеци не ми се е налагало. Все пак успявам да попитам за Дона Роджърс.

— Вашето име, ако обичате? — пита приятният глас.

— Антоан Рей. Обаждам се от Париж, Франция.

— Мога ли да попитам по какъв въпрос?

— Моля ви, предайте на мадам Роджърс следното: въпросът е строго личен.

Френският ми акцент е толкова силен, че направо се сгърчвам. Човекът ме моли да изчакам.

Чувам женски глас, това трябва да е Дона Роджърс. Няколко секунди езикът ми е вързан. После избълвам:

— Ало... Името ми е Антоан Рей. Обаждам се от Париж.

— Разбирам — казва тя. — Мой клиент ли сте?

— Ами... не — отвръщам тъпо. — Не съм клиент, мадам.

Обаждам се по съвсем друг въпрос. Във връзка с... моята майка.

— Вашата майка? — повтаря тя с въпросителна интонация. После пита вежливо. — Простете, бихте ли повторили името си?

— Рей. Антоан Рей.

Пауза.

— Рей. А името на майка ви...

— Кларис Рей.

Отсреща тишината се проточва толкова дълго, че се уплашвам да не е прекъснала връзката.

— Ало? — питам плахо.

— Да, тук съм. Вие сте синът на Кларис.

Това не е въпрос.

— Да, аз съм неин син.

— Бихте ли изчакали, моля?

— Разбира се.

Различавам няколко приглушени думи, шумолене, скърцане.

После отново гласът на мъжа:

— Момент, сър, прехвърлям ви в кабинета на Дона. Най-сетне тя се обажда.

— Антоан Рей.

— Да.

— Трябва да сте на около четирийсет.

— На четирийсет и четири.

— Разбирам.

— Познавахте ли майка ми, мадам?

— Не лично.

Озадачен съм от този отговор, но думите на английски ми идват толкова бавно, че не успявам да реагирам. Тя продължава:

— Джун ми е разказвала за нея.

— Какво по-точно? Можете ли да ми кажете?

Дълга въздишка. После тя произнася тихо, толкова тихо, че се напрягам до крайност, за да разчленя думите.

— За Джун вашата майка беше любовта на живота ѝ.

От мястото, на което седя, се нижат поля, размазани петна в сиво и кафяво. Влакът се движи твърде бързо и капките не успяват да се задържат по стъклото на прозореца, но знам, че вали. Вече цяла седмица е влажно. Най-гадното кишаво време в края на зимата. Копнея за ослепителната светлина на Средиземноморието, за искрящите бели и сини тонове, за палещата жега. Мечтая си да се озова в Италия, на брега край Амалфи, където ходихме с Астрид преди години, да усетя сухия като прашец аромат на борове, чиито стъбла се превиват, вкопчени в скалите, да ме лъхне соленият топъл бриз с мириз на слънце.

Експресният влак в посока към Нант е претъпкан. Петък следобед е. Моят вагон е пълен с прилежни пасажери, които четат книги, списания, работят на лаптопите си, слушат музика на слушалки. Младата жена срещу мен настървено пише в тетрадка с черни кожени корици. Не мога да откъсна очи от нея. Тя е изключително привлекателна. Лице с перфектен овал, буйна кестенява коса, сочни устни. Ръцете ѝ също са прелестни, с дълги заострени пръсти и изящни китки. Тя не вдига очи към мен. Едва когато случайно погледне нагоре, мога да зърна цвета на очите ѝ. Сини като морето при Амалфи. До нея се е настанил пълен мъж в изцяло черно облекло, който е погълнат от блекбърито си. Жената до мен е към седемдесетгодишна, зачела се е в малко томче с поезия. На вид е абсолютна англичанка, с бухнала сребърна коса, орлов нос, еди зъби, огромни ръце и стъпала.

От Париж до Нант пътуването трае някакви си два часа, но аз броя минутите, които сякаш се влачат със скоростта на охлюв. Не съм виждал Анжел от изненадващата ѝ појава на моя рожден ден през януари и копнежът по нея ме е погълнал изцяло. Дамата до мен става и се връща с чаша чай и бисквити от ресторанта. Усмихва ми се дружелюбно, аз ѝ отвръщам. Красивото момиче продължава да драска, а мъжът в черно най-сетне оставя блекбърито, прозява се и уморено разтърква челото си.

Замислям се за изминалия месец. Непредвиденото предупреждение на Мелани след погребението на Бланш: Каквото и да откриеш, не искам да знам. Враждебността на Соланж, когато назовах името на Джун Ашби: Нищо не си спомням за нея и майка ти. И вълнението в гласа на Дона Роджърс: За Джун вашата майка беше

любовта на живота ѝ. Тя поиска адреса ми в Париж още тогава, по телефона. За да ми изпрати някои неща, запазени от Джун, които може би бих желал да задържа.

Няколко седмици по-късно бях получил колет. Той съдържаше връзка писма, няколко снимки и малка ролка с филмова лента „Супер 8“. И картичка от самата Дона Роджърс.

Скъпи Антоан,

Джун съхраняваше тези неща като безценни съкровища до самата си смърт. Тя сигурно ще се зарадва, че са поверени на теб. Не знам какво е записано на малката ролка, не ми е казвала, но предпочитам ти сам да разбереш.

Желая ти всичко най-хубаво,

Дона У. Роджърс.

Когато започнах да отварям писмата с леко треперещи пръсти и се приготвих да ги прочета, бегло си помислих за Мелани, прииска ми се да е до мен в този момент в моята спалня, заедно да открием тези скъпоценни останки от живота на нашата майка. Първото беше с дата 28 юли 1973 г. Ноармутие, хотел „Сен Пиер“.

Тази вечер те чаках на кея, но ти не дойде. Стана студено и аз си тръгнах, защото си помислих, че този път ти е било трудно да се измъкнеш. Използвах извинението, че след вечеря имам нужда от кратка разходка до плажа, но не знам дали ми повярваха. Тя винаги ме гледа, сякаш се досеща, макар да съм сигурна, абсолютно сигурна, че никой не знае. Никой.

Очите ми се насълзиха, не успях да продължа нататък. Но не се притесних. Можех да ги прочета по всяко време. Когато се почувства姆 по-сilen. Сгънах листовете и ги прибрах. Първите снимки бяха на Джун Ашби, черно-бели портрети, заснети от професионален фотограф. На тях тя изглеждаше много красива — изразителни,

запомнящи се черти, проницателни очи. На гърба разпознах закръгления детински почерк на майка ми: „Моята безценна любов.“ Имаше и други — една цветна снимка на майка ми в синьо-зелена вечерна рокля, която никога не бях виждал, застанала пред голямо огледало в непозната за мен стая. Усмивката ѝ подсказваше, че зад обектива е била Джун. На следващата снимка майка ми е в същата поза, но чисто гола. Роклята е на пода в краката ѝ, като издишал балон в синьо и зелено. Усетих, че се изчервявам, и побързах да извърна очи от голото тяло на майка ми, което никога не бях виждал. Почувствах се като воайор. Отказах се да разглеждам другите снимки. Та това беше любовната връзка на майка ми, изложена на показ. Дали би било различно, ако Джун Ашби беше мъж? Наложих си да обмисля въпроса. Не, определено не. Поне за мен. Дали за Мелани бе по-трудно да преглътне тази връзка тъкмо защото бе хомосексуална? Дали за баща ми бе още по-тежко? Това ли бе причината Мелани да откаже да научи истината докрай? В крайна сметка вече не съжалявах, че сестра ми не е до мен, че не видя снимките. После посегнах към малката ролка с филмова лента. Наистина ли исках да видя какво е записано? Ами ако бе нещо невъобразимо интимно? Ами ако ми останеше само разклянието? Единственият начин да си отговоря бе да прехвърля записа на диск. В интернет бързо намерих къде се предлага тази услуга. Ако го изпратех на сутринта, до няколко дни щях да получа готовия диск.

Дискът сега е в раницата ми. Пристигна тъкмо преди да тръгна към гарата и не успях да го пусна. „5 минути“ пише на обложката. Изваждам го от чантата и нервно го опипвам. Пет минути какво? Изражението ми трябва да е измъчено; усещам как красивото момиче ме наблюдава. Очите ѝ са любопитни, но не злонамерени. Тя извръща поглед.

Започва да се здрачава, влакът лети, с леко полюшване достига максималната си скорост. Остава един час. Мисля си за Анжел, която ме очаква на гарата в Нант, за пътуването с мотора под дъжда до Клисон. Дано поне не вали толкова силно. Но нея като че ли и буря не може да я уплаши. Тя винаги разполага с необходимото оборудване.

Изваждам от чантата папката с медицинското досие на майка ми. Въпреки че съм го чел много внимателно, не научих почти нищо. Кларис станала пациентка на доктор Дардел още щом се омъжила.

Често я повалял грип и пристъпи на мигрена. Била е висока метър и петдесет и осем, по-дребничка от Мелани. Тежала 48 килограма. Миньонче. Направени били всички необходими ваксини. Бременностите ѝ преминавали под наблюдението на гинеколог, доктор Жиро от клиниката „Белведере“, където тя родила и мен, и Мелани.

Внезапно прозвучава зловещ пукот, влакът силно полита настани, сякаш колелата са срещнали клоните на паднало дърво. Няколко души неволно извикват от ужас. Папката на майка ми се пълзва на пода, чаят на англичанката се разлива по цялата масичка. „О, господи!“ — изписква тя и се опитва да почисти със салфетка. Влакът бързо убива скоростта и спира, разтърсен от инерцията. Всички чакаме, мълчаливо се споглеждаме един друг. Дъждът се лее по прозореца. Някои хора се изправят, опитват се да надникнат навън. Изплашени гласове се чуват от двете посоки на вагона. Известно време нищо не се случва. Проплаква дете. После един плах глас прозвучава по високоговорителя: „Дами и господа, за момента не можем да продължим поради техническа неизправност. Ще ви информираме своевременно. Приемете нашите извинения за закъснението.“ Пълният мъж срещу мен изпуска въздишка на раздразнение и грабва блекбърито. Аз изпращам съобщение на Анжел, описвам какво се е случило. Мигновеният ѝ отговор смразява кръвта ми.

Гадно ми е, че трябва аз да ти съобщя, но няма техническа неизправност. Станало е самоубийство.

Изправям се, с което стряскам англичанката, и тръгвам към предната част на влака. Нашият вагон е един от първите, близо до локомотива. Пътниците на съседните седалки също са напрегнати, нетърпеливи. Повечето нервно говорят по телефоните си. Шумът осезателно нараства. Появяват се двама кондуктори в черни униформи. Със сериозни навъсени лица.

Сърцето ми се свива: Анжел е била права.

— Извинете — спирам ги аз в тясното пространство между двета вагона, близо до тоалетните, — можете ли да ми кажете защо спряхме?

— Технически проблеми — смотолевя единият, като бърше мокрото си чело с трепереща ръка. Млад човек, е неестествено бяло лице.

Другият е по-възрастен и видимо по-опитен.

— Наистина ли е станало самоубийство? — питам аз.

По-възрастният кимва мрачно.

— Доста ще се забавим. На някои пътници няма да се хареса.

По-младият се подпира на вратата на тоалетната, вече мъртвешки блед. Става ми жал за момчето.

— За пръв път му е — въздиша опитният му колега, сваля шапката си и прокарва ръка през оредяващата си коса.

— Човекът... мъртъв ли е? — успявам да попитам.

Лицето насреща ми изразява недоумение.

— Ами когато влакът лети с огромна скорост, обикновено така става — изръмжава той.

— Жена — прошепва по-младият толкова тихо, че едва го чувам.

— Машинистът каза, че коленичила на релсите, с лице към влака, с долепени длани като за молитва. Нищо не е могъл да направи. Абсолютно нищо.

— Хайде, хлапе, стегни се — строго настоява другият и го потупва по ръката. — Трябва да съобщим на хората. Имаме седемстотин пътници и всички ще трябва да почакат поне няколко часа.

— Защо толкова дълго? — питам аз.

— Останките трябва да се съберат до една — навъсено обяснява старият кондуктор, — а те обикновено са се пръснали по релсите в разстояние на няколко километра. В този дъжд много не се вижда, но е гроздна картичка.

Младокът се извръща, сякаш ще повърне. Благодаря на по-възрастния и, залитайки, се връщам на мястото си. Намирам малка бутилка вода в чантата и отпивам на бързи гълътки. В устата ми обаче е все така сухо. Пиша на Анжел.

Беше права.

Тя ми връща отговор:

Това са най-тежките самоубийства. Най-ловещите. Горкият човек. Който и да е бил.

Най-сетне прозвучава съобщението: „Поради самоубийство на релсите влакът ще направи голямо закъснение.“

Хората наоколо пъшкат и се вайкат. Англичанката сподавя писъка си. Дебелият стоварва юмрук върху масичката. Красивото момиче не е чуло съобщението заради слушалките в ушите си.

— Какво е станало? — пита тя, като дърпа кабелчетата.

— Някой се е самоубил и сега ще има да висим в тая пустош —
жалва се мъжът в черно. — А аз имам среща след един час.

Тя втренчва в него съвършените си очи с цвят на сапфир.

— Извинете. Правилно ли чух, някой се е самоубил?

— Точно това казах — провлача онзи, размахвайки блекбърито.

— И се оплаквате, че ще закъснеете? — просъсква тя с леден
глас.

В отговор той я зяпа гневно.

— Имам важна среща — промърморва.

Тя го изпепелява с поглед. После се изправя и тръгва към
ресторанта, но пътьом се обръща и произнася достатъчно високо, за да
я чуят всички във вагона:

— Тъпанар.

С англичанката решаваме да пийнем в ресторант, поръчваме си шардоне, за да се ободрим. Вече е тъмно, дъждът е спрял. Огромни прожектори осветяват релсите, разкривайки зловещо пантомимично представление, в което се включват полицаи, линейки, пожарникари. Почти физически усещам как влакът е бълснал и премазал тялото на бедната жена. Коя е тя? На каква възраст е? Колко голямо трябва да е било отчаянието, колко всепогълъщащо чувството на безнадеждност, за да дойде тук тази вечер, да коленичи на релсите и да чака края си с молитвено вдигнати ръце?

— Не знам дали ще повярвате, но аз отивам на погребение — казва англичанката, която се казва Синтия. И леко се засмива.

— Колко тъжно! — смотлевям в отговор.

— Почина моя стара приятелка. Гладис. Погребението е утре сутринта. Разболя се, получиха се всякакви гадни усложнения, но тя храбро се бореше. Много й се възхищавах.

Френският й е чудесен, с едва доловим британски акцент. Изказвам на глас моето наблюдение и тя отново се усмихва.

— Целият ми живот премина във Франция. Омъжих се за французин. — И ми намигва.

Красивото момиче се връща отново във вагон-ресторант и сяда недалеч от нас. Говори по мобилния си, буйно ръкомаха. Изглежда разстроена.

— И точно когато ударихме тоя нещастен човек, решил да сложи край на живота си — продължава Синтия, — аз тъкмо избирах стихотворение, което да прочета на погребението на Гладис.

— И намерихте ли?

— Да. Чували ли сте за Кристина Джорджина Росети?

Правя гримаса.

— Боя се, че не съм голям познавам на поезията.

— О, за себе си мога да кажа същото. Но си бях наумила да избера стихотворение, което да не звуци прекадено минорно и тъжно, и смяtam, че го открих. Кристина Росети е викторианска поетеса, напълно неизвестна във Франция, струва ми се, което е много жалко, защото тя по мое мнение е притежавала ненадминат талант. Случило се така, че брат ѝ, Данте Габриел Росети, напълно я засенчил. Той станал много по-известен. Сигурно сте виждали негови картини. Принадлежи към групата художници прерафаелити. Доста е добър.

— И на живописта не съм голям познавач.

— Недейте така, сигурно сте попадали на творбите му. Едни такива печални чувствени жени с плътни устни, с разпуснати червеникави коси, облечени в дълги надилепни рокли.

— Може би — усмихвам се аз на изразителния начин, по който ръцете ѝ изобразяват пищните гърди. — Та какво казвахте за стихотворението на сестрата? Ще ми го прочетете ли?

— О, да. И ще си мислим за человека, който току-що умря, нали?

— Жена е — уточнявам аз. — Кондукторите ми казаха.

— Тогава за нея ще я прочета. Мир надутата ѝ.

Синтия изважда книжката от чантата си, намества на носа си очила с огромни кръгли стъклца и започва да чете с висок прочувствен глас. Всички се обръщат към нея.

Когато в смъртта си заема отреденото място,
недей да редиш тъжни песни за мен;
не сади над главата ми розови храсти,
не искам сянка на кипарис да е сводът зелен:
Бъди тучна трева покривало,
свежи стръкчета, поръсени с дъждовна роса;
и ако искаш, недей ме забравя, ако ли не,
все ще се утеша.

Тя продължава, гласът ѝ се извисява в настаналото мълчание, надвива стряскащите шумове отвън, които предпочитам да заглуши. Стихотворението е затрогващо, красиво в своята простота, и по някакъв начин ми вдъхва надежда. Когато Синтия спира да чете, тук-там се чуват думи на благодарност, а лицето на красивото момиче е обляно в сълзи.

— Благодаря — казвам аз.

Синтия кимва.

— Радвам се, че ви хареса. Мисля си, че наистина е подходящо.

Момичето срамежливо се приближава до нас. Моли Синтия да назове автора на стихотворението и си го записва в тетрадката. Каня я да се присъедини към нас и тя приема с признателност. Плахо пита

дали не ни е засегната със своята грубост — заради упрека ѝ към мъжа в черно.

— Грубост ли? — изсумтява Синтия. — Скъпа моя, ти заслужаваш похвала.

Момичето тъжно се усмихва. Не можа да откъсна очи от невероятно красивата гледка. Фигурата ѝ е зашеметяваща, налетите гърди едва-едва се очертават под широкия тъмен пуловер, издължените бедра на безкрайните ѝ крака преминават в закръглено дупе, стегнато в тесни джинси „Ливайс“.

— Не ми излиза от ума онова, което се случи — шепне тя. — Чувствам се едва ли не отговорна, сякаш аз съм убила някого.

— Нямате никаква вина — уверявам я аз.

— Да, но то е по-силно от мен. Онзи удар се повтаря отново и отново. — Тя потръпва. — И си мисля какво ли му е било на машиниста... Представяте ли си? С тия бързи влакове няма начин да спреш навреме. Чух да казвате, че е загинала жена. Ами близките ѝ? Дали вече са научили? Дали изобщо е била разпозната? Може би никой не знае. А нечия майка, сестра, дъщеря или съпруга... вече е мъртва. Не мога да го понеса. — Тя отново тихичко се разплаква. — Искам да се махна от тоя ужасен влак, искам това да не се бе случило, искам горката жена още да е жива!

Синтия хваща ръката ѝ. Аз не смея. Не искам това прекрасно създание да си помисли, че флиртувам.

— Всички се чувстваме по този начин — кратко я успокоява Синтия. — Случилото се е потресаващо. Чудовищно. Как да не се разстрои човек?

— Онзи мъж... все повтаряше, че щял да закъсне — хлипа момичето, — а имаше и други. Чух ги.

Аз също дълго няма да намеря покой от зловещия пукот. Не го изричам на глас, защото тази неземна красота е по-силна от грозната неотменност на внезапния край. Тази нощ се чувствам погълнат от смъртта. Никога в живота си не съм я усещал така осезателно, като пърхането на упорита черна пеперуда. За нея ми напомня гробището срещу апартамента ми. Полин. Животинските останки по пътя. Червеното палто на майка ми, проснато на пода в малкия салон. Бланш. Женствените ръце на Анжел, които последни докосват

студените трупове. Отчаяната безименна жена, очакваща влака под дъжда.

И в същото време се радвам, дори си отдъхвам, че съм най-обикновен човек, просто мъж, който пред лицето на смъртта по-скоро би посегнал да погали прекрасните гърди на това непознато момиче, вместо да избухне в сълзи.

Никога няма да ми омръзне екзотичната спалня у Анжел с шафраненожълт таван и стени в топло червено, която представлява такъв приятен контрапункт с мястото, където работи. Вратата, рамките на прозорците и фризовете са боядисани в тъмносиния цвят на нощно небе. Бродирани сарита в оранжево и жълто служат за завеси на прозорците, малки марокански фенери с филигранни шапчици хвърлят трептящата светлина на свещи по леглото, което е покрито със сиво-кафяви ленени чаршафи. Тази вечер по възглавниците са пръснати розови листенца.

— У теб, Антоан Рей — казва тя, заета с токата на колана ми (и аз с нейната), — харесвам това, че под благовъзпитаната чаровна външност на един истински романтик, под чистите джинси, искрящо белите ризи и сиво-зелени пуловери от пухкава шотландска вълна, се крие един страстен звяр.

— Не са ли повечето мъже такива? — питам аз, борейки се с нейните високи рокерски ботуши.

— Да, много мъже са страстни като зверове, но някои повече от други.

— Имаше във влака едно момиче...

— И? — пита тя, заета с копчетата на ризата ми.

Ботушите най-сетне изтрополяват на пода.

— Невероятно привлекателна.

Тя леко се усмихва и изхлузва черните джинси.

— Знаеш, че не съм ревнива.

— О, да, известно ми е. Въпросът е, че благодарение на нея успях да изтърпя тези три часа мъчително висене във влака, докато изстържат нещастната жена от колелата.

— И как преживя тези три часа благодарение на тази изумително красива млада дама, ако смея да попитам?

— В четене на викторианска поезия.

— Да, бе.

Тя избухва в смях, гърлено секси бълбукане, което толкова много обичам, аз я грабвам, притискам я към себе си, целувам я жадно. И се нахвърлям върху нея, сякаш светът се продънва. Уханните розови листенца се заплитат в косата ѝ, оставят горчиво-сладък вкус на езика ми. Чувствам, че не мога да ѝ се наситя, изпивам я, сякаш е за

последен път. Желанието ми се разгаря като лудост. Копнея да ѝ кажа, че я обичам, но никакви думи не излизат, само въздишки и стенания.

— Мен ако питаш, трябва повече време да прекарваш по влаковете — мърмори тя в унес, когато се отпускаме от малели на горещите ленени чаршафи.

— А на мен ми е жал за всички онези мъртвци, с които се занимаваш. Никога няма да узнаят колко добра си в леглото.

Късно е, много по-късно — след като сме взели душ, след среднощната закуска със сирене, черен хляб с ядки, няколко чаши бордо и една-две цигари, — когато се настаняваме в дневната, Анжел поляга на канапето и най-сетне предлага:

— Разкажи ми. Разкажи ми всичко за Джун и Кларис.

Изваждам от чантата папката с медицинското досие, снимките, писмата, доклада на детектива и диска. С чаша в ръка, тя търпеливо ме наблюдава.

— Не знам откъде да започна — изричам объркан.

— Представи си, че това е нечия друга история. Представи си, че аз нищо не знам, абсолютно нищо. За пръв път се срещаме, тъй че трябва всичко да обясниш, много внимателно, до най-малката подробност. Все едно е приказка. Имало едно време...

Поягам към нейния пакет „Марлboro“. Държа незапалената цигара между пръстите си. Изправям се с лице към старата камина с тлеещата жарава, с червените въглени, които разпърьват тъмнината. Тази стая също ми харесва, с размерите, откритите греди, с книгите по стените, старинната квадратна дървена маса, тишината в градината, която не виждам, защото капаците са затворени за през нощта.

— Много-много отдавна, през лятото на седемдесет и втора, една омъжена жена отива на остров Ноармутие със своите свекър и свекърва и двете си деца. През двуседмичната почивка съпругът ѝ ще идва само за уикенда, и то ако не е прекалено зает. Името ѝ е Кларис, тя е мила и добросърдечна, определено не прилича на светска парижанка...

Мълквам. Странно е чувството да говоря за майка ми в трето лице.

— Продължавай — насырчава ме Анжел. — Добре започна.

— Кларис е родена в Севените, родителите ѝ били обикновени хора, земеделци. Но тя се омъжила в богато парижко семейство.

Съпругът ѝ Франсоа Рей е млад преуспяващ адвокат, прочул се покрай делото „Валомбър“ в началото на седемдесетте.

Гласът ми потрепва. Анжел има право, това е просто една история. Историята на моята майка, която не съм разказал на никого досега. Продължавам нататък:

— В хотел „Сен Пиер“ Кларис се запознава с една американка на име Джун, малко по-възрастна от нея. Къде се срещат? Може би някоя вечер във фоайето на чаша питие. Може би на плажа някой следобед. Или на закуска, на обяд, на вечеря. Джун притежава собствена галерия в Ню Йорк. Тя е лесбийка. Дали е отишла във Франция с приятелка? Или е била сама? Знаем само, че... през онова лято Кларис и Джун се влюбват. И това не е просто авантюра, лятно приключение... И не опира само доекс. Това е любов. Ураганна, неочеквана, същинско торнадо. Истинска любов, каквато се случва веднъж в живота...

— Запали тая цигара — нареджа Анжел, — ще ти помогне.

Подчинявам се. Вдъхвам дълбоко дима. Тя има право. Наистина ми помага.

— Естествено, никой не бива да узнае — продължавам аз. — Твърде много е заложено на карта. Джун и Кларис успяват някак да се виждат до края на седемдесет и втора и началото на седемдесет и трета, не много често, защото Джун живее в Ню Йорк. Все пак идва в Париж по работа почти всеки месец и така се срещат, в хотела на Джун. През лятото на седемдесет и трета планират отново да бъдат заедно в Ноармутье. Но нещата вече не са така лесни и прости. Съпругът на Кларис рядко се вясва, защото много работи, много пътува, но един ден нещо изостря вниманието на свекърва ѝ Бланш: немислимо, смайващо подозрение. Тя се досеща. И в същия ден взема своето решение.

— В какъв смисъл? — сепва се Анжел.

Оставям въпроса ѝ без отговор. Продължавам нататък бавно, съсредоточено.

— Как е научила Бланш? Какво вижда тя? Дали е уловила някой изпълнен с копнеж бегъл поглед, който е продължил повече от допустимото? Нежна милувка по гола ръка? Или забранена целувка? Или се е заела денонощно да дебне и е зърнала нечий силует през нощта да прелита от една стая в друга? Каквото и да е видяла, каквото и да е било то в действителност, тя с никого не споделя. Не казва на

съпруга си. Не казва на сина си. Защо? Защото срамът би бил твърде голям. Ужасният позор, че нейната снаха, майка на двете ѝ внучета, се впуска в любовна авантюра... и на всичкото отгоре с жена. Името на фамилия Рей не бива да бъде опетнено. За нищо на света. Тя толкова усърдно се е трудила, за да стигне дотук. Подобно провинение е в пълен разрез с нейната представа за мястото ѝ в този живот. Тя, издънка на семейство Фроме от Паси, омъжена за Рей от „Шайо“ — не, било немислимо. Чудовищно. На това трябвало да се сложи край. И то бързо.

Колкото и да е странно, не изпитвам беспокойство, докато разказвам историята на моята майка. Не поглеждам Анжел, защото лицето ѝ сигурно изразява покруса. Мога да си представя как ѝ звучат моите думи, тяхната дълбочина и сила. Никога не съм обличал в думи тази история, никога не съм произнасял изреченията в тази последователност, никога не съм изричал това, което говоря сега, и всяка дума е като раждане, стряскащ польх студен въздух върху едно крехко голо телце, което току-що е напуснало утробата.

— Бланш се изправя срещу Кларис в Ноармутие, в хотела. Кларис плаче, разстройва се. В стаята на Бланш се разиграва грозна сцена. Бланш я предупреждава. Сипе жестоки, зловещи думи. Заплашва да разкрие всичко пред съпруга ѝ, нейния син. Дори се заканва да ѝ отнеме децата. Кларис ридае, да, да, разбира се, никога повече няма да се среща с Джун. Но не устоява. Чувствата са извън нейния контрол. Вижда се с Джун отново и отново, разказва ѝ всичко това, но Джун го обръща на смях. Тя не се плаши от старата снобка. В деня, когато Джун тръгва за Париж, за да вземе самолета за Ню Йорк, Кларис пъха любовно писъмце под вратата на стаята ѝ. Но то не стига до Джун. Бланш я изпреварва. И тогава настава истински ад.

Анжел отива да разрови въглените в огъня, защото стаята започва да изстива. Времето е напреднало — колко късно е, не знам. От умората клепачите ми натежават като олово. Но аз не искам да спирам, трябва да стигна до самия край на тази история, до онази част, която най-много ме плаши и която се боя да изрека на глас.

— Бланш е наясно, че Кларис и Джун все още са любовници. От откраднатото писмо тя научава, че Кларис мечтае за бъдеще с Джун и децата си. У нея се надигат омраза и отвращение. Не, няма да има бъдеще за Джун и Кларис. Немислимо е. Не и в нейния свят. Няма

начин внуците ѝ, носещи името Рей, да бъдат забъркани в този гнусен план. Тя се свързва с частен детектив в Париж и поръчва снаха ѝ да бъде следена на всяка крачка. Заплаща огромна сума. И отново не казва на никого от семейството. Кларис си въобразява, че е в безопасност. И очаква деня, когато двете с Джун ще бъдат свободни. Наясно е, че трябва да напусне съпруга си, наясно е какви ще са последиците. Страхува се за децата си, но влюбеното ѝ сърце я кара да вярва, че любовта ще намери изход. Децата са най-скъпите ѝ същества, но тя иска и Джун. В мечтите си вече си представя някакво въображаемо безопасно място, където някой ден ще живее с Джун и децата си. Джун е по-възрастна, по-мъдра. Тя познава реалността. Не си въобразява, че две жени могат да живеят заедно като двойка и светът да приеме това за нормално. То може би е осъществимо в Ню Йорк, но не и в Париж. Не и през седемдесет и трета. А още по-малко в обкръжението на фамилията Рей. Тя се опитва да обясни всичко това на Кларис. Убеждава я, че трябва да почакат, да не бързат, нещата могат да се уредят тихомълком, бавно, с по-малко затруднения. Но Кларис е по-млада, по-нетърпелива. Тя не иска да чака. Не иска да отлага.

Най-сетне болката се настанява като познат коварен приятел, когото приемаш въпреки опасенията. Нещо притиска гърдите ми, не оставя място за дробовете. Мълквам и правя няколко дълбоки вдишвания. Анжел застава до мен. Притиска топлото си тяло в моето. И така ми дава сила да продължа.

— Онази Коледа е ужасно мъчителна за Кларис. Тя се чувства по-самотна от всякога. Отчаяно тъгувава за Джун. Джун има своя напрегнат активен живот в Ню Йорк, галерията, познатите и приятелите, художниците. Кларис има само децата си. Нейният единствен приятел е Гаспар, синът на прислужницата у свекърва ѝ. Може ли да му се довери? Какво може да му каже? Той е едва петнайсетгодишен, немного по-голям от сина ѝ, един мил, наивен младеж. Какво ли разбира той? Представя ли си, че две жени могат да се влюбят? И че това не ги превръща задължително в презрени аморални грешници? Съпругът ѝ е изцяло отдален на работата си, на делата и клиентите си. Може би тя се опитва да говори с него, може би дори започва с намеци, но той е твърде зает, за да се вслуша. Твърде ангажиран е да се катери по социалната стълба. Твърде ангажиран е да проправя своя път към успеха. Той е изтръгнал от нищото това най-

обикновено момиче от Прованс, дотолкова лишено от светски маниери и суета, че когато я представя, родителите му са направо зашеметени. Но тя била красива. Най-прекрасното, най-свежото, най-очарователното създание, което някога бил срещал. Тя не се интересувала от богатството му, не изпадала в благоговеен възторг пред имената на фамилиите Рей и Фроме, пред техните къщи, парцели и преуспяващ бизнес. Тя го карала да се смее. Никой никога преди нея не бил разсмивал Франсоа Рей.

Ръцете на Анжел обвиват врата ми като змии, устата ѝ целува тила ми. Изправям рамене. Наближавам края на историята.

— Бланш получава изровеното от детектива през януари седемдесет и четвърта. Папката съдържа всичко. До най-малката подробност. Колко пъти са се срещали, къде и кога. Към доклада са приложени и снимки. Тя кипи от ненавист. Изпада в бясна лудост. Едва не казва на съпруга си. Без малко да хвърли разкритието в лицето му, толкова е гневна, толкова отвратена, толкова погнусена. Но се овладява. Джун Ашби забелязва, че ги следят. На свой ред проследява детектива до дома на старите Рей. На няколко пъти вдига телефона, за да наругае Бланш, да ѝ каже да не си пъха носа, където не ѝ е работа, по дяволите, но Бланш не приема обажданията. Джун попада на прислужницата или нейния син. Тя моли Кларис да бъде внимателна, опитва се да я предупреди, да ѝ обясни, че е нужно единствено да укроят нещата, да не се набиват на очи, да изчакат. Но Кларис не издържа. Самият факт, че някой ги следи, я възмущава до дъното на душата ѝ. Тя знае, че Бланш ще я привика, за да ѝ покаже изобличаващите снимки. Знае, че ще я принуди да сложи край на срещите с Джун, ще я заплаши, че ще ѝ отнеме децата. И затова една сутрин, в едно студено и слънчево зимно утро през февруари Кларис изчаква децата ѝ да тръгнат на училище, съпругът ѝ да отиде в кантората, облича красивото си червено палто и от авеню „Клебер“ отива на „Анри Мартен“. Не е далече, тя често е ходила там с децата, със съпруга си също, но не и напоследък, не и от Коледа, не и откакто е научила, че Бланш иска да прогони Джун от живота ѝ. Тя крачи бързо, направо се задъхва, сърцето ѝ бие твърде силно, твърде ускорено, но тя продължава, не обръща внимание, решена е да стигне там час по-скоро. Изкачва се по стълбите и посяга към звънеца с трепереща ръка и Гаспар, нейният приятел, нейният единствен приятел, ѝ отваря и се

усмихва насреща ѝ. Тя иска да влезе веднага при мадам Рей. Мадам е в малкия салон, тъкмо привършва закуската си. Одет пита дали ще пие чай или кафе. Тя отказва, няма да се бави дълго, само трябва да каже нещо на мадам и си отива. Мосю у дома ли е? Не, няма го в този ден. Бланш е заета с пощата. Облечена е в копринено кимоно, косата ѝ е на ролки. Когато вижда Кларис, погледът ѝ се помрачава. Нарежда на Одет да излезе и да затвори вратата. После се изправя. Размахва някакъв документ под носа на Кларис и ръмжи: „Знаеш ли какво е това, имаш ли представа?“ „Да, знам — тихо отвръща Кларис. — Снимки на мен и Джун, пратила си някой да ни следи.“ Бланш усеща мощн прилив на ярост. Какво си въобразява тази селянка? Без възпитание. Без потекло. Измет. Недодялана мърлява повлекана. „Да, разполагам със снимки на твоето падение. Всичко е тук, ще ти го покажа. Виждаш ли? Написано е черно на бяло, кога се виждате, къде се виждате. И всичко това ще отиде право при Франсоа, за да научи и той какво представлява съпругата му, да види и той, че тя не е достойна да бъде майка на децата му.“ Без да трепне, Кларис отговаря, че не се страхува. Нека Бланш да постъпи както иска, да покаже всичко на Франсоа, на Робер, на Соланж. На целия свят. „Аз обичам Джун и тя ме обича и завинаги ще бъдем заедно с децата. Радвам се, че стана така, стига вече тайни и лъжи. Сама ще кажа на Франсоа. Ще се разведем. Ще обясним на децата възможно най-деликатно. Франсоа е мой съпруг и трябва аз да му кажа, защото гоуважавам.“ Злобата на Бланш прелива, бликва като водопад. „Какво знаеш ти за уважението? Какво знаеш ти за семейните ценности? Ти си една долна мръсница. И аз няма да допусна да опозориш името ни с твоята отвратителна лесбийска приумица. От този момент ще прекъснеш всякакви връзки с тази жена и ще правиш каквото ти се казва. Ще запазиш положението си...“

Млъквам, гласът ми е изтънял до дрезгав накъсан шепот. Гърлото ми е изпепелено. Отивам в кухнята, наливам си вода с треперещи ръце. Чашата почуква по зъбите ми, но я изпивам на един дъх. Когато се връщам при Анжел, най-неочакваният, най-стряскащият образ е насреща ми, като диапозитив, изложен против волята ми.

Виждам жена, коленичила между релсите в здрача, виждам приближаващия влак, който връхлита с огромна скорост. Жената е облечена в червено палто.

— Одет стои пред затворената врата. Не е мръднала, откакто мадам ѝ заповядва да излезе, долепила е ухо до дървото, макар че не е и необходимо, мадам крещи като луда. Прислужницата е чула всичко, цялата караница. Сега прозвучава твърдият глас на Кларис: „Не. Довиждане, Бланш“, и после схватка, отзук от кратък сблъсък, рязко поемане на въздух, възклициание, но тя не различава гласа, и после глухо тупване, нещо тежко пада на пода. Писъкът на мадам: „Кларис! Кларис!“, и после: „О, господи!“ Вратата се отваря, лицето на мадам е неузнаваемо, тя е вцепенена. Изглежда направо глупаво с ролките, които подскачат по главата ѝ, изнизват се дълги минути, докато тя възвърне гласа си и проговори: „Стана злополука. Повикай доктор Дардел, бързо. Бързо!“ „Каква злополука?“ — питат се Одет, но се втурва при сина си, нареджа му веднага да се обади на доктор Дардел и пак се затичва с кривите си къси крака обратно в малкия салон, където мадам се е проснала на канапето. „Каква е тая злополука? Какво се е случило?“ „Помежду ни възникна спор — едва-едва изрича мадам. — Тя щеше да си отиде, аз я задържах. Не бях свършила, тя трябваше да ме изслуша, затова я сграбчих за ръкава и тя просто политна, падна напред и си удари главата в ръба на масата, виж, в най-острото.“ Одет поглежда към изрязаното под прав ъгъл стъкло, вижда тялото на Кларис на килима, тя не помръдва, не диша, кръвта напълно се е дръпнала от лицето ѝ. И неволно възклика: „О, мадам, тя е мъртва.“ После пристига доктор Дардел, на него семейството винаги може да разчита, той е стар верен приятел. Преглежда Кларис и повтаря същите думи: „Мъртва е.“ Бланш кърши ръце, хлипа, обяснява на лекаря, че е станала ужасна злополука, толкова нелепа, чудовищна злополука. С вдигната във въздуха писалка, той поглежда Бланш, преди да подпише смъртния акт. „Изходът е само един. Няма друго решение, Бланш. Довери ми се. Остави ме да направя каквото трябва.“

Мльквам. Това е краят на историята.

Анжел бавно ме обръща с лице към себе си. Слага ръце на бузите ми и дълго ме гледа.

— Така ли се е случило, Антоан? — меко питат тя.

— Никога няма да научи истината. Това е най-близката версия, която съумях да възстановя.

Тя отива до камината, опира чело на гладкото дърво, после отново ме поглежда.

— Някога говорил ли си с баща ти за това?

Баща ми. Нима има начин да ѝ обясня? Как да опиша последния ни разговор преди няколко дни? Онази вечер на тръгване от офиса чувствах твърда решимост, готовност да се конфронтiram с него. Независимо че Мелани ми бе забранила. Независимо колко упорито се бе опитала да ме разубеди по свои си, непонятни за мен причини. Тогава имах нужда да поговоря с него. Не можех повече да отлагам. Не можех да се лутам в догадки. Какво точно знаеше той за смъртта на Кларис? Какво му бяха казали? Знаеше ли за Джун Ашби?

Когато се появиах, баща ми и Режин вечеряха пред телевизора. Гледаха новините. Предстоящите президентски избори в Щатите. Високият слаб мъж, почти на моите години, когото хората наричаха „чернокожия Кенеди“. Баща ми беше видимо уморен, притихнал. Нямаше апетит. Купища хапчета за гълтане. Режин шепнешком ме уведоми, че другата седмица щели да го приемат в болница. Задавал се тежък период. Тя клатеше глава отчаяно. Когато приключиха с храненето и Режин отиде да звъни по телефона в другата стая, аз казах на баща ми, че бих искал да поговорим, ако не възразява — с надеждата да отлепи очи от телевизора. Той кимна, издаде никакъв гърлен звук, който приех за положителен отговор. Но когато най-сетне обърна очи към мен, видях в тях толкова изтощение, че мълкнах на мига. Очите на човек, който знае, че умира, и до гуша му е дошъл животът на тази земя. Съзрях неприкрито страдание в тези очи, както и тихо примирение, което ме трогна. Нямаше го вече адвоката виртуоз. Нямаше го бащата диктатор. Нямаше го аrogантния съдник. Пред мен беше един стар, болен мъж с отровен дъх, който бе готов да приеме смъртта и нямаше никакво желание да ме слуша, нито мен, нито когото и да било. Вече не.

Беше твърде късно. Твърде късно да разрушава невидимата стена помежду ни, да му кажа, че го обичам, че знам за болестта му, която го убива; твърде късно да го разпитвам за Кларис и Джун, твърде късно да поема риска да навлезем в тази тема. Той бавно примига, не изглеждаше озадачен. Изчака да заговоря и когато аз продължих да мълча, той едва-едва сви рамене и отново се обърна към телевизора. Не ме попита какво искам. Имах чувството, че сме на сцена и той е пуснал завесата. Краят на представлението бе сложен. Хайде, Антоан, *та това е баща ти. Хвани ръката му, нека почувства, че си до него,*

колкото и да ти е трудно, направи усилие, кажи му, че го обичаш, кажи му, преди да е станало късно. Погледни го, той умира, скоро ще бъде късно. Времето изтича.

Спомних си го като млад, усмивката му, която озаряваше иначе строгото му лице; косата му беше тъмна и гъста, не проскубана и оредяла като сега. Спомних си как ни грабваше в прегръдките си и ни целуваше с обич, когато носеше Мелани на конче из Болонския лес, когато усещах на тила си неговата ръка на закрилник, която ме окуражаваше и ме караше да се чувствам най-силното момче на света. Спомних си как след смъртта на майка ми той се затвори, нямаше повече нежни целувки, стана взискателен, непреклонен, от устата му чувах само упреци и подигравки и с всеки укор ме караше да се чувствам безкрайно нещастен. Исках да го попитам защо животът го е направил толкова жълчен, толкова враждебен. Заради загубата на Кларис? Защото тя единствена бе съумявала да го направи щастлив? Или разкритието, че му е изневерила? Че другиму е отдала сърцето си? Че се е влюбила в жена? Това унижение, то ли бе разбило сърцето на баща ми, то ли бе опустошило душата му?

В крайна сметка нищо не го попитах. Не зададох нито един от тези въпроси. Изправих се. Той не помръдна. Телевизорът продължаваше да гърми. Както и гласът на Режин в съседната стая.

— Довиждане, татко.

Той отново изръмжа, без дори да ме погледне. Аз излязох и затворих вратата. На стълбите вече не можах да сдържа горчивите сълзи на угрizение и болка, които напираха.

— Не, не можах да говоря с баща ми. Не намерих сили.

— Не се обвинявай, Антоан. Така ще ти бъде още по-трудно.

Желанието да заспя ме събarya като тежко одеяло, стоварено на главата ми. Анжел ме отвежда до леглото, аз се разтапям в нежните й ръце, тези грижовни почтителни ръце, които всекидневно докосват смъртта. Потъвам в неспокоен сън, все едно пропадам в бездълно мътно море. Странни образи ми се явяват: майка ми в червеното палто, коленичила на релсите срещу приближаващия влак, баща ми, с неговата отдавна изчезнала щастлива усмивка, се катери по стръмен заснежен планински връх, с обгоряло от слънцето лице, Мелани в дълга черна рокля се носи по повърхността на черен басейн, с разперени ръце и кацали на носа ѝ слънчеви очила, и аз — крача през гъста непроходима гора, босите ми крака газят в кална земя след пъплещи насекоми.

Когато се събуждам, вече е утро и в първия миг панически се питам къде съм. После си спомням. В дома на Анжел. В нейната забележително преустроена къща от деветнайсети век, която никога е била малка детска градина. Намира се край речен бряг в сърцето на Клисон, този чудат старинен град близо до Нант, за който не бях и чувал, преди да я срещна. Бръшлян по гранитните стени, два четвърти комина, стърчащи над покрива, приканваща, опасана със видове градина, някогашната площадка за игри на децата. Лежа в удобното легло на Анжел. Нея я няма. Мястото до мен е студено. Ставам и тръгвам, босите ми стъпала шляпат надолу по стълбите. Посреща ме апетитният аромат на кафе и препечен хляб. Бледа лимоненожълта светлина нахлува през прозорците. Градината отвън е покрита с тънък слой скреж като глазура върху торта. От мястото си мога да зърна само върховете на руините, където никога се е издигал средновековният замък на Клисон.

Анжел седи на масата, обгърната с ръце едното си коляно, и задълбочено чете някакви документи. Отвореният й лаптоп е наблизо. Приближавам се и виждам, че изучава медицинското досие на майка ми. Тя вдига очи и по кръговете под тях отгатвам, че не си е доспала.

— Какво правиш? — питам аз.

— Чакам те. Не исках да те будя.

Тя се изправя, налива ми кафе и ми подава чашата. Забелязвам, че е облечена с обичайните черни джинси, ботуши и черно поло.

— Изглежда, не си спала много.

— Прочетох медицинското досие на майка ти.

Нешо в начина, по който го казва, ме кара да я погледна внимателно.

— Откри ли нещо?

— Да — отвръща тя. — Недей да стърчиш, Антоан.

Сядам до нея. В кухнята е топло и слънчево и след неспокойния сън със стряскащите ярки видения ми се струва, че не бих понесъл нови тревоги. Опитвам се да се стегна.

— Какво забеляза?

— Не съм лекар, както чудесно знаеш. И все пак работя в болница, всеки денвиждам смъртта. Чета и медицински картони, говоря с лекари. Прегледах досието на майка ти, докато ти спеше. Водих си бележки. Поразрових се и в интернет, пратих имейли на мои приятели лекари.

— И? — питам аз, неспособен и кафето си да проглътна.

— Майка ти е страдала от пристъпи на мигрена в продължение на две години преди смъртта си. Не били много чести, но затова пък не минавали бързо. Ти спомняш ли си?

— Няколко случая, струва ми се. Трябваше да лежи на тъмно, доктор Дардел идващ да я преглежда.

— Няколко дни, преди да почине, е имала мигрена, лекарят я е посетил. Ето, тук е записано.

Тя ми подава фотокопие на бележка. Разкривеният почерк на доктор Дардел. Вече го разпознавам. Това е последният запис в неговите бележки преди смъртта на Кларис. „*7 февруари 1974 г. Мигрена, гадене, повръщане, болки в очите. Двойно виждане.*“

— Да, познато ми е. И какво?

— Какво знаеш за мозъчните аневризми, Антоан?

— Ами аневризмата е като мехурче, малка подутина, която се образува по повърхността на мозъчна артерия. На това място стената на съда е много тънка в сравнение с нормалната артерия. Най-опасно е да не се спука тази изтъняла стена.

— Дотук ти е ясно. Това е добре.

Тя става да налее още кафе.

— Защо ми задаваш тези въпроси?

— Защото според мен има голяма вероятност майка ти да е починала от спукана аневризма.

Поглеждам я смутен. Накрая все пак успявам да попитам:

— Смяташ, че не е имало физически сблъсък с Бланш?

— Ще ти опиша как предполагам, че се е случило. Когато ме изслушаши, ти сам ще решиш дали да го приемеш. И ще повярваш в онова, което ти се струва достоверно.

— Смяташ, че преувеличавам? Че си въобразявам? Или че изпадам в параноя?

Тя слага помирително ръка на рамото ми.

— Не, разбира се. Не бързай да се ядосваш. Баба ти е била злобна кучка и хомофоб на всичко отгоре. Но въпросът не е в това, не ме прекъсвай, моля те. Връщаме се на седми февруари седемдесет и четвърта. Доктор Дардел преглежда майка ти на авеню „Клебер“. Тя има тежка мигрена. Не може да стане от леглото, не понася светлината. Той ѝ предписва обичайното лекарство и един ден по-късно симптомите отшумяват. Или поне той така си мисли. Така си мисли и тя. Такова е всеобщото убеждение. Лошото при аневризмата е, че тя може да набъбне, много бавно, но не обратимо, и може би при майка ти тази аномалия е била налице от известно време, никой не е знал, но тя е била причина за спорадичните пристъпи на мигрена. Когато аневризмата набъбне, преди да се спука, преди да прокърви, тя оказва налягане върху мозъка или места в близост до мозъка като например оптичния нерв, лицевите или шийните мускули. „*Мигрена, гадене, повръщане, болки в очите. Двойно виждане.*“ Ако доктор Дардел е бил по-млад и може би малко по-enerгичен, при тези симптоми веднага би изпратил майка ти в болница. Мои двама приятели лекари потвърдиха в имейли това предположение. Може би доктор Дардел е имал натоварен график през този ден, може би мисълта му е била ангажирана с други неотложни въпроси, може би не е забелязал нищо обезпокоително. Но аневризмата в мозъка на майка ти така или иначе е нараствала, набъбвала е. И на дванайсети февруари седемдесет и четвърта, няколко дни след последния преглед, тя се спуква.

— Опиши ми как точно е станало според теб.

— Случило се е в присъствието на баба ти, същата онази сутрин на дванайсети февруари. Историята е същата, майка ти облича червеното палто и тръгва пеша към авеню „Анри Мартен“. Но тя може

би не крачи толкова бързо, защото изобщо не се чувства добре. Все още ѝ се гади, може би дори е повърната сутринта. Главата ѝ е замаяна, стъпва несигурно. Може би, и то с голяма вероятност, усеща врата си схванат. Но тя държи да се срещне лице в лице с баба ти и смята, че неразположението е признак на отшумяваща мигрена. Тя не се тревожи за здравето си. Много повече се тревожи за Джун. И от предстоящата среща със свекърва си.

Заравям лице в ръцете си. Непоносима е мисълта как майка ми мъчително крачи по авеню „Анри Мартен“ въпреки болката, ръцете и краката ѝ тежат като олово, но тя е решена да се изправи срещу Бланш като храбър малък войник, отправил се на битка.

— Слушам те.

— Нататък историята продължава подобно на твоята версия. Гаспар отваря вратата, може би забелязва пепеливия цвят на лицето ѝ, тежкото ѝ дишане, но тя има една цел: конфронтация с Бланш. Може би баба ти също е забелязала нещо, необичайната бледност на Кларис, заваления ѝ говор, неспособността да стои на краката си, сякаш е пияна. Разменените думи са както в твоя разказ, Бланш размахва снимките, доклада на детектива, а Кларис заявява, че няма да отстъпи, отказва да спре да се вижда с Джун, държи на любовта си. И после се случва необратимото. Изневиделица. Като гръм от ясно небе. Пристъп на неописуема болка. Като точен удар, нанесен право в тила ѝ. Кларис залита, вдига ръка към челото си и пада като покосена. Може би наистина си удря главата в ръба на масата, но тя вече е мъртва. Баба ти нищо не може да направи. Лекарят също е безсилен. Още когато пристига, той е наясно. Проумява, че е допуснал грешка, като не я е пратил в болница няколко дни по-рано. Навсякъде до края на живота си не е спрял да се обвинява.

Сега разбирам защо Лоранс Дардел се смути от желанието ми да получа досието. Като лекар тя лесно е отгатнала, че баща ѝ е допуснал небрежност.

Анжел сяда на коленете ми, което не е лесно, като се има предвид колко е дългокрака.

— Това помага ли ти изобщо? — меко пита тя.

Обгръщам тялото ѝ, намествам брадичка в ямката при ключицата ѝ.

— Не знам. Най-много боли от неизвестността.

Тя ме гали по косата.

— Когато се прибрах от училище в деня, в който баща ми се застреля, не намерих бележка. Нищо не беше оставил. Това ни подлуди. Майка ми дълго не можа да се съвземе. Тя почина преди няколко години, но малко преди да издъхне, ми призна колко мъчително било да не знае защо се е самоубил, толкова години да не намира отговор на този въпрос. Не е имало друга жена. Нито финансови затруднения. Нито болести. Нищо.

Притискам я към себе си, представям си тринайсетгодишното момиче, което първо открива мъртвия си баща. Без бележка. Без обяснение. Потръпвам.

— Така и не разбрахме. И се наложи да живеем с неизвестността. Аз се научих. Не беше лесно, но смяtam, че успявам.

Бавно ми просветва, че точно това ще се наложи да направя и аз.

— Време е — въодушевено казва Анжел.

Пием кафе след обяда, а слънцето е толкова невероятно топло, че сме седнали отвън на площадката пред кухнята. Малката градина бавно се пробужда за живот. Пролетта не е далеч. Усещам я по гъделичкането в моя запущен нос на парижанин. Остър мириз на трева, на влага и свежест. Прекрасно.

Поглеждам я изненадано.

— За какво?

— Да вървим.

— Къде?

Тя се усмихва.

— Ще видиш. Облечи си нещо топло. Вятърът е коварна работа.

— Какво си намислила?

— Представям си колко ти е любопитно.

Първите няколко пъти, когато се возех зад нея на харлито, седях като на тръни. Не бях свикнал с такива машини. Идея нямах на коя страна да се наклоня при навлизане в завой и като градско момче бях убеден, че моторите са твърде опасни. Никога не бях посмявал сам да се кача. Никога не бях се возил и с друг, какво остава с жена. Анжел пътуваше с харлито всеки ден от Клисон до болницата в Льо Лору-Ботро, в дъжд и жега, буря или сняг. Тя мрази колите, ненавижда задръстванията, в които те въвличат. Купила си първия харли, когато била на двайсет. Този беше четвъртият.

Скоро открих, че красива жена, яхнала истински харли дейвидсън, привлича вниманието. Характерното ръмжене от ауспуха кара хората да се обръщат, но не по-малко интригуващо е и облеченото в черна кожа извяно тяло. Удоволствието да се возя зад нея всеки път надминава очакванията ми; прилепвам тяло до нейното в почти сексуална поза, бедрата ми я обгръщат, слабините ми докосват прекрасното ѝ дупе, коремът и гърдите ми са притиснати в гърба ѝ.

— Хайде, парижанино, ще се стъмни, докато се мотаеш! — извика тя, хвърля ми каската, а моторът вие подканящо.

— Бързаме ли за някъде?

— О, да! — възторжено отвръща тя и поглежда часовника си. — Ако не се размърдаш, наистина ще закъснеем.

Поемаме по тесни и неравни криволичещи пътища през поля, докоснати от първия магически пролетен полъх. Слънцето осезаемо

пръска топлина, но вятырът си остава хаплив. Пътуваме така около час, но времето минава неусетно. Божествено удоволствие е да усещам тялото на Анжел, гръмките вибрации на мотора, които отекват в слабините ми, галещото слънце в гърба ми.

Едва когато зървам табелите към Гоа, осъзнавам къде се намираме. Не бях и предположил колко близо е Клисон до Ноармутие. Пейзажът е поразително различен през зимата, цветовете са наситено кафяви, няма и едно зелено петънце. Пясъкът като че ли също е землисто тъмен, но все така красив. Пъrvите спасителни стълбове сякаш ме поздравяват, е пронизителни крясъци се присъединяват и кръжащите в небето чайки. Брегът се простира далеч напред, шоколадово кафяв, поръсен със сиво. Синьото море искри на слънцето, забелязвам неравните черни очертания на раковини и по-малки миди, водорасли, камъни, корк и парчета дърво.

По протежение на прохода вече няма коли, отлясно приливът настъпва, пъrvите пенливи талази заливат ивицата суша. Почти няма хора, не е като през лятото, когато цели тълпи се събират да наблюдават как морето покорява сушата. Анжел кара все така бързо. Всъщност дори ускорява и аз я подръпвам за якето, за да привлеча вниманието ѝ, защото едва ли би ме чула през каската. Тя с царствена лекота ме игнорира, дава още по-силно газ, а малкото хора, паркирали навътре в сушата, ни сочат изумени, когато профучаваме покрай тях. В главата ми звучат техните възклициания: „Тия, да не би да минат през прохода?“ Дърпам якето на Анжел, този път по-настойчиво. Някой натиска клаксон да ни предупреди, но вече е твърде късно. Гумите на харлито захапват каменната настилка и изхвърлят мощните струи морска вода от двете ни страни. Мога само да се надявам, че Анжел знае какво върши. Споменът за безбройните истории на злополуки, които настървено четях като малък, ми подсказва, че това е лудост. Поне трийсет души са намерили тук смъртта си през последните сто години. Един бог знае колко са били преди това. Вкопчвам се в нея и отправям молитви моторът да не се хълзне и да ни запрати в морето, двигателят да не се задави в плътните вълни, които набъбват с всяка минута. Анжел изминава тези четири километра без засечка и с такава наперена самоувереност, че аз се досещам: не ѝ е за пръв път.

Прекрасно освежаващо изживяване. И то ме изпъльва с блажено чувство на недосегаемост, каквото не съм изпитвал, откакто като малък

усещах ръката на баща ми на тила си. Чувството не отслабва, тялото ми е все така долепено до нейното, когато се понасяме по водата, защото път вече не се вижда. Поглеждам напред към острова, към познатите спасителни стълбове, трасиращи просеката през искрящата морска повърхност, направляващи ни, както морският фар води кораба към сигурността на пристанището. Иска ми се този миг да продължи вечно, тази красота и съвършенство никога да не ме напуснат. Спирате на сушата сред ръкоплясканията и възгласите на минувачите, застанали близо до кръста, който пази изхода от прохода.

Анжел изключва двигателя и сваля каската.

— Бас държа, че се подмокри от страх — засмива се тя.

— Не! — отричам на един дъх и хвърлям моята каска на земята, за да я целуна, а зад нас възгласите се подновяват. — Не изпитах никакъв страх. Вярвах в теб.

— И ненапразно. Първия път го направих, когато бях на петнайсет. С дукатито на един приятел.

— На петнайсет си карала дукати?

— Не ти трябва да знаеш какво още съм правила на петнайсет.

— Не ме интересува — махвам с ръка аз. — Но как ще се върнем? Проходът е затворен.

— Ще минем по моста. Само че няма да е толкова романтично.

— О, да. Макар че не бих имал против да увисна на някой спасителен стълб с теб. Какви неща ми се въртят в главата...

Обширната дъга на моста се вижда от мястото, на което сме застанали, макар че е на повече от пет километра. Пътят е изчезнал, дори не се вижда под водата. Огромно и искрящо, морето е възвърнало своето господство.

— Идвах тук с майка ми. Тя обичаше прохода Гоа.

— А аз с баща ми — отвръща Анжел. — И ние сме идвали няколко лета, когато бях малка. Но не сме припарвали в Боа дъо ла Шез, прекалено шикозно беше за нас, мосю! Ходехме на плажа в Гериниер. Баща ми е роден в Ла Рошсюр-Йон. Познаваше тия места като дланта на ръката си.

— Значи може и двамата да сме идвали при Гоа в един и същ ден, когато сме били малки.

— Може би.

Сядаме на затревения хълм близо до кръста. Седим рамо до рамо и прехвърляме една цигара помежду си, недалеч от мястото, където седях с Мелани в деня на катастрофата. Мисля си за сестра ми, увила се по своя воля в пашкула на неведението. Изреждам в ума си всичко, което съм научил и което тя никога няма да узнае, освен ако сама не попита. Хващам ръката на Анжел и я целувам. Мисля си за безбройните условности, доближили ме до тази ръка, до тази целувка. Ако не бях решил да организирам изненадващо пътуване по случай четирийсетия рожден ден на Мелани. Ако Мелани не си бе припомнила онази картина от детството. Ако не бе направила катастрофата. Ако Гаспар не се бе изпуснал. Ако не бе запазил фактурата. Появява се още едно „ако“. Ами ако доктор Дардел бе изпратил майка ми в болницата на 7 февруари, в деня, когато е получила тежка мигрена? Могли ли са да я спасят? Дали щеше да е жива и до днес? Щеше ли да напусне баща ми? Щеше ли да заживее с Джун? В Париж? В Ню Йорк?

— Престани — чувам гласа на Анжел.

— Кое да престана?

Тя опира брадичка на коленете си и заприличва на малко момиче, вперило поглед в морето, с развята от вятъра коса. После изговаря много тихо:

— Навсякъде прерових да намеря онази бележка. Тялото на баща ми беше отпуснато, кръвта и мозъкът му засъхваха по всяка повърхност в кухнята, но преди да повикам помощ, аз търсих бележката, крещях с пълно гърло, по лицето ми се стичаха сълзи, цялата треперех. Претърсих всяко кътче, цялата проклета къща, градината, гаража. Непрестанно си мислех, че майка ми ще се прибере всеки миг от офиса, където работеше, и аз трябваше да намеря бележката, преди да си дойде. Но не успях. Нямаше бележка. И тогава изплува чудовищният въпрос: защо? Толкова ли е бил нещастен? Имало ли е нещо, което ни е убягнало? Как сме могли да живеем в такава слепота, майка ми, сестра ми и аз? Ами ако аз бях забелязала нещо, ако се бях прибрала по-рано от училище, ами ако изобщо си бях останала вкъщи? Той щеше ли да се самоубие? Или и до днес щеше да е жив?

Разбирам накъде бие. Тя продължава. Гласът ѝ укрепва, но аз долавям болезнена нотка, която ме трогва.

— Баща ми беше тих, спокоен човек, като теб, не беше приказлив, говореше много по-малко от майка ми. Казваше се Мишел. Аз приличам на него. Имам неговите очи. Той никога не изглеждаше потиснат, не пиеше, беше атлетичен, в добро здраве. Обичаше да чете. Всичките книги у дома са негови. Той обожаваше Шатобриан, Ромен Гари, природата, Ванде и морето и изглеждаше тих, щастлив човек, или поне ние така си мислеме. В деня, когато го открих мъртъв, беше облечен в най-хубавия си сив костюм, който носеше само по специални поводи, на Коледа или Нова година. Беше сложил и вратовръзка, и най-хубавите си черни обувки. Не ходеше в този вид всеки ден. Работеше в книжарница и носеше кадифени джинси и пуловери. Беше седнал на масата, преди да се застреля. Предположих, че бележката е затисната под тялото му, когато след изстрела е паднал напред, но не посмях да го докосна. Тогава се боях от мъртви тела, не като сега. Но когато дойдоха да го изнесат, не намерих бележка под него. Нищо. После се появи надеждата, че по пощата може да дойде писмо, което е пуснал в деня, когато умря, но нищо не получихме. Едва когато започнах сегашната си работа и ми повериха първите случаи на самоубийство, започна бавният процес на изцелението по един неочекван начин. Но това стана по-късно, поне десет години покъсно. Разпознавах собствената си болка и отчаяние, когато се срещах със семействата на хората, посегнали на живота си. Слушах техните истории, споделях скръбта им, понякога дори плаче заедно с тях. Мнозина ми разказваха защо близките им са избрали бързата смърт, мнозина знаеха истината. Разбито сърце, болест, отчаяние, болка, страх — причините бяха толкова много. И един ден ми просветна, докато подготвях тялото на мъж на годините на баща ми. Беше се застрелял, защото напрежението в работата му дошло твърде много. Този мъж беше мъртъв, мъртъв беше и моят баща. Семейството му знаеше защо бе дръпнал спусъка, докато ние не знаехме. Но каква бе разликата? След загубата остава само смърт. Едно безжизнено тяло, което да бъде балсамирано, сложено в ковчег и погребано. Прочитат се молитвите и започва тъгуването. Истината никога нямаше да върне баща ми. Тя нямаше да направи скръбта по-лесно поносима. Истината никога не облекчава сблъсъка със смъртта.

Мъничка сълза трепти в ъгълчето на окото й. Нежно поднасям палеца си да я уловя.

— Ти си прекрасна жена, Анжел Руватие.

— Не се опитвай да ме разкисваш, Антоан — предупреждава ме тя. — Мразя да правиш така. Да вървим. Става късно.

Тя се изправя и тръгва към мотора. Проследявам как слага каската и ръкавиците и сръчно пали двигателя с ритник. Слънцето като че ли е останало без сили, спуска се хлад.

Бавно се захващаме да си пригответим вечеря, тя и аз, един до друг. Зеленчукова супа (праз, моркови и картофи), печено пиле с лимон и мащерка (от градината), ориз басмата, ябълков пай. Бутилка изстудено шабли. Къщата е уютна и топла, неизбежно е да си помисля колко ми харесват спокойствието и тишината, размерите на къщата, нейната пасторална простота. Никога не съм предполагал, че градски тип като мен ще немее от възторг на сред такава примитивна обстановка. Дали бих живял тук с Анжел? В днешно време при наличието на компютри, мобилни телефони и високоскоростни влакове на практика е напълно осъществимо. Замислям се за бъдещото натоварване в работата. Рабани е на път да ми договори съблазнителна сделка във връзка с Купола на мисълта. Скоро отново ще работя за него и Парембер, ще поема един много амбициозен и вълнуващ европейски проект, който ще донесе купища пари. И ми се струва, че почти всичко мога да върша и тук. Въпрос на организация и умно планиране.

Но дали Анжел ще пожелае присъствието ми? *Аз не съм от онези, които се омъжват. Не съм жена за семейство. Не съм ревнива. Не се опитвай да ме разкисваш, Антоан.* Може би нейната вълнуваща магия произтича от факта, че аз никога няма да я притежавам изцяло. Можем да се любим до забрава, което очевидно ѝ е приятно, и без съмнение тя е дълбоко трогната от историята на майка ми, но не ми се вярва някога да пожелае да живее с мен. Тя е като котката от една приказка на Киплинг. Котката, която си ходеше, където си ще.

След вечеря внезапно се сещам за диска, на който е прехвърлена малката филмова ролка. Как можах да го забравя? Той е в дневната при снимките и писмата. Втурвам се да го взема и го подавам на Анжел.

— Какво е това? — пита тя.

Обяснявам ѝ, че съм го получил от Дона Роджърс от Ню Йорк, съдружничката на Джун Ашби. Анжел го пъха в устройството на лаптопа си.

— Трябва да го изгледаш сам, струва ми се — промърморва тя, погалва ме по косата и преди да решава дали се нуждая от нейното присъствие, или не, тя намята върху раменете си рокерското яке и изчезва в тъмната градина, а след нея влетява полъх студен въздух.

Сядам пред компютъра и чакам напрегнато. Първият образ, който затрептява на монитора, е лицето на майка ми, огряно от слънце, в близък план. Затворила е очи, като че ли спи, но на устните ѝ играе

усмивка. Съвсем бавно тя отваря очи, засенчва ги с ръка и със смесица от болка и радост аз невярващо се вглеждам в тях. Колко приказно зелени са, по-наситени от тези на Мелани, колко мекота и нежност има в тези ведри, искрящи, пълни с обич очи.

Никога преди не съм виждал филм с майка ми. Тя се появява на компютъра на Анжел, като по чудо съживена, и аз почти спирам да дишам, задушавам се от възторга и емоциите. Сълзи потичат по бузите ми, но бързо ги избърсвам. Удивен съм от чудесното качество на филма. Очаквах размазани образи с бледи цветове. Сега тя върви по пясъка и аз с бутмящо сърце разпознавам Дамския плаж, кея, фара и дървените кабинки, нейния мъхест оранжев бански костюм. Изпитвам неописуемо усещане. Някак знам, че съм съвсем наблизо, строя пясъчен замък и се провиквам към нея, но Джун, която без съмнение държи камерата, не проявява интерес към пясъчния замък на едно малко момче. Филмът се прехвърля към спасителните стълбове и дългата лента на прохода Гоа и виждам майка ми отдалеч, мъничък силует, който върви по ръба на прохода при отлив в един сив буреносен ден, облечена с червен пулover и шорти, с развята от вятъра черна коса. Отначало изглежда много-много далеч, пъхнала ръце в джобовете, но тя се приближава все повече с незабравимата грациозна походка на танцьорка, с пръстите навън, изпъната като струна, с изправена шия. Толкова гъвкава, толкова пластична. Върви точно там, където минахме с Анжел днес следобед в посока към острова, към кръста. Лицето ѝ все още е размазано. После се прояснява и аз виждам, че тя се усмихва. Затичва се право към камерата, смее се, отмахва кичур коса от очите си. Усмивката ѝ е изпълнена с любов. После тя слага едната си малка, почерняла от слънцето загоряла ръка на гърдите си, точно върху сърцето, целува я и поставя длан върху камерата. Розовата плът на дланта е последният образ от филма. Последният, който виждам.

Пак пускам диска, зашеметен от образите на майка ми — жива, движеща се, крачеща, дишеща, усмихваща се. Не знам колко пъти го пускам отново и отново. Докато го научавам наизуст, докато се замайвам от усещането, че съм бил там. Докато не мога да гледам повече, защото агонията е непоносима. Докато очите ми са толкова пълни със сълзи, че вече не виждам монитора. Докато болката по моята мъртва майка така ме погльща, че ми се приисква да легна на

неравния каменен под и да се разрида. Майка ми никога няма да опознае моите деца. Никога няма да ме познава такъв, какъвто съм сега. Как съм пораснал. Нейният син. Един мъж, който се справя с живота както може, мъж, който прави всичко по силите си, каквото и да означава това. Нещо в мен се освобождава, скъсва се, прощава. Усещам го. Усещам агонията да си отива. На нейно място остава тъпа болка и знам, че тя завинаги ще си бъде там. От нея няма да мога да се освободя.

Изваждам диска от лаптопа и го пъхам обратно в пликчето. Вратата към градината е открехната, промъквам се навън. Въздухът е свеж и хладен. Блещукат звезди. В далечината някакво куче надава вой. Анжел седи на каменна пейка и гледа звездите.

— Искаш ли да говориш? — питат я.

— Не — отвръщам аз.

— Добре ли си?

— Да.

Тя се накланя към мен. Обвивам раменете ѝ с ръка и двамата споделяме тихия студ на нощта, редкия кучешки лай, звездния блесък, който ни огрява. Мисля си за розовата длани на майка ми, която покрива камерата. Мисля си за харлито, как се носи по прохода като хидроплан. Мисля си за мекия гръб на Анжел, опрян на гърдите ми, за нейните уверени ръце в ръкавици върху ръчките. И се чувствам защитен, както следобеда, знаейки, че тази жена, с която мога да прекарам дните си на тази земя (а може би не), жената, която утре може да ми каже да си стягам багажа или да ме приеме завинаги, тази невероятна жена, чиято работа е смъртта, ми е дала целувката на живота.

БЛАГОДАРНОСТИ

Дължа благодарност на следните хора:
Никола, моя съпруг, за търпението и помощта.
Луи и Шарлот, нашите деца, за това, че станаха прекрасни хора.
Лор, Катрин и Джулия, моите първи читатели.
Абха, за бързата реакция и съветите.
Сара, за точното око.
Ерика и Катрин, за помощта да изградя образа на Анжел.
Лоран и Жан, за помощта при американското издание.
Шантал, за простора на улица „Фроадво“.
Гилмет и Оливие, които ми показваха Ноармутие.
Мелани и Антоан Рей, които позволиха да използвам имената им.
Елоиз и Жил, за това, че отново ми се довериха.
И последно, но определено не и по важност, на прекрасния екип
от издателство „Сейнт Мартин“ и особено на Сали, Джордж, Матю,
Дженифър, Лиза, Ан, Сара и Майк.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.